ശാരദാതിലകം
പടലം 4
ഡോ സുവർണ്ണ
നാലപ്പാട്ട്

1. ദീക്ഷാപ്രകരണം
2. ആവശ്യകത്വം
3. ആണവ്യാദിഭേദത്താൽ ത്രിവിധം
4. ദീക്ഷാശബ്ദവ്യുത്പത്തി
5. മന്ത്രശബ്ദവ്യുത്പത്തി
6. ക്രിയാവതി മുതലായ ഭേദങ്ങൾ
7. അങ്കുശകുംഭശംഖമുദ്രാലക്ഷണം
8. തിലകാദിവിധി
9. ത്രിപുണ്ഡ്രധാരണമന്ത്രം
10. മന്ത്രസന്ധ്യാവിധി
11. ക്രിയാവതീദീക്ഷാവിധി
12. സംഹാരമുദ്രാലക്ഷണം
13. ശാക്താദിഭേദത്താൽ ആചമനഭേദം
14. ത്രിസന്ധ്യാകർത്തവ്യപ്രമാണം
15. ദ്വാരപൂജാവിധി
16. ദീക്ഷാഭേദത്താൽ പൂജനഭേദം
17. വിഘ്നാപസാരണം
18. ഗൃഹപ്രവേശം
19. വർദ്ധന്യാസനം
20. കൌശേയാദ്യാസനാനി
21. പാത്രാസാദനം
22. ഭൂതശുദ്ധി
23. അതിന്റെ ഋക്ക്
24. നാരാചമുദ്രാലക്ഷണം
25. അഗ്നിപ്രാകാരമുദ്രാലക്ഷണം
26. പരമാത്മനിൽ ആത്മയോജനം
27. കാരണേ തത്വചിന്താ
28. പാപപുരുഷധ്യാനം
29. ആത്മലീനതത്വങ്ങളുടെ സ്വസ്ഥാനപ്രാവണം
30. ജീവാത്മനെ ഹൃദയാംബോജത്തിൽ ആനയനം
31. ടീകാകൃത് ഉത്രുപദേശം
32. ഹംസന്യാസാദി
33. പ്രാണായാമം
34. ബഹിർമാതൃകാന്യാസാദി
35. മാതൃകാകലാന്യാസസ്ഥാനങ്ങൾ

36. ദിഗ് ബന്ധനം
37. നാരാചമുദ്രാലക്ഷണം
38. സാമാന്യഷഡംഗമുദ്രാലക്ഷണം
39. ശക്തിഷഡംഗമുദ്രാലക്ഷണം
40. അംഗന്യാസമന്ത്രങ്ങൾ
41. ജാതിശബ്ദാർത്ഥം
42. ഗൌതമോക്തഷഡംഗവിധി
43. ആത്മയാഗത്തിൽ പീഠകൽപ്പനാവിധി
44. അതിൽ ഇഷ്ടദേവതാചിന്തനം
45. ദേവാഭ്യർത്ഥനാമന്ത്രം
46. അർഘ്യസ്ഥാപനവിധി
47. മത്സ്യാങ്കുശമുദ്രാലക്ഷണം
48. മുശലമുദ്ര,യോനിമുദ്ര
49. ചക്രമുദ്ര,ഗാമിനിമുദ്ര
50. ഗരുഡമുദ്ര
51. അർഘ്യപാത്രനിയമം
52. ധർമ്മാദിപൂജാ
53. അശക്തർക്കുളള വിധി
54. ബഹിര്യാഗവിധി
55. പീഠപൂജ,ആധാരശക്തിപൂജ
56. കൂർമ്മധ്യാനം,അനന്തധ്യാനം
57. ഗുരുപംക്തിധ്യാനം
58. വസുമത്യാദി
59. ധർമ്മാദിസ്വരൂപം
60. ദേവതാപുരോഭാഗത്തിന്റെ പൂർവ്വത്വം
61. കർണ്ണികാപൂജ
62. സൂര്യേന്ദുപാവകകലാപൂജ
63. ഹോതൃപൂർവ്വം പൂർവ്വഭാഗം
64. സത്വാദിപൂജ,ചതുരാത്മപൂജ
65. ബ്രഹ്മവിഷ്ണുരുദ്രധ്യാനം
66. കുംഭസ്ഥാപനവിധി,ശോധനം,
67. കലശശബ്ദവ്യുത്പത്തിലക്ഷണം
68. പ്രാണപ്രതിഷ്ഠ
69. പ്രതിഷ്ഠാശബ്ദവ്യുത്പത്തി
70. ഗന്ധാഷ്ടകം
71. പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാപ്രയോഗം
72. പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാമന്ത്രം
73. പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാവാക്യത്തിന്റെ മന്ത്രത്വവിചാരം

74. പ്രതീകഭേദം
75. പൂജാവിഹിതശുദ്ധിനിയമം
76. യജ്ഞഹീനപൂജാദോഷം
77. ദേവതാവാഹനം
78. ഉപചാരം
79. ഉപചാരശബ്ദവ്യുത്പത്തി
80. അംഗാദിപൂജ
81. പൂജാപുഷ്പങ്ങൾ
82. ഗന്ധമുദ്രാലക്ഷണം
83. ഗ്രാഹ്യാഗ്രാഹ്യപുഷ്പനിർണ്ണയം
84. അംഗദേവതാധ്യാനം
85. ലോകപാലപൂജ
86. അവരുടെ നാമങ്ങൾ
87. അഗ്നിസംസ്കാരം
88. ലോകപാലമുദ്രാലക്ഷണം
89. ജപസമർപ്പണമന്ത്രം
90. ശംഖാർച്ചനേ ഹേതു
91. ദേവതാഭേദത്താൽ പ്രദക്ഷിണനിയമം
92. അസ്ത്രദേവതാധ്യാനം,മന്ത്രം
93. ചരുപാകം, പ്രയോഗം
94. നൈവേദ്യഗ്രാഹ്യാഗ്രാഹ്യനിയമം
95. ദന്തകാഷ്ഠം
96. ദന്തകാഷ്ഠമാനം
97. താലമാനലക്ഷണം
98. ശിഖാബന്ധം,അധിവാസം
99. അനന്തരകർത്തവ്യങ്ങള്
100. അധിവാസശബ്ദാർത്ഥം

ചതുർത്ഥപടലം

1. അഥദീക്ഷാംപ്രവക്ഷ്യാമിമന്ത്രിണാംഹിതകാമ്യയാ
   വിനായഥാ ന ലഭ്യേത സർവ്വമന്ത്രഫലം യതഃ

<u>സംസ്കൃതഭാഷ്യം</u>

മന്ത്രീയഃസാധയേദേകംജപഹോമാർച്ചനാദിഭിഃ

ക്രിയാഭിർഭൂരിഭിസ്തസ്യസിദ്ധ്യന്ത്യന്യേഽൽപസാധനാത്

സമയ്ക്സിദ്ധൈകമന്ത്രസ്യനാഽസാദ്ധ്യമിഹകിഞ്ചന

ബഹുമന്ത്രവതഃപുംസഃകഥാഹരിരേവസഃ

ഇത്യാദിനാമഹാകപിലപഞ്ചരാത്രനാരായണീയയോഃ

അന്യത്രാപി-പുസ്തകാല്ലിഖിതോമന്ത്രോയേനസുന്ദരിജപ്യതേ

നതസ്യജായതേസിദ്ധിർഹാനിരേവപദേപദേഇതി

തഥാഽന്യത്രാപി-ദ്വിജാനാമനുപേതാനാംസ്വകർമ്മാദ്ധ്യയനാദിഷു

യഥാധികാരോനാസ്തീഹസ്യാച്ചോപനയന്തദനു

തഥാത്രാഽദീക്ഷിതാനാഞ്ചമന്ത്രദേവാർച്ചനാദിഷു

നാധികാരോഽസ്ത്യതഃകുര്യാദാത്മാനംശിവസംസ്കൃതംഇതി

നാരായണീയേച-യദ്വഷയാശ്രുതംമന്ത്രംഛലേനാപ്യഛലേനവാ

പത്രേഗീതംവാഗാഥാവത്തജ്ജപേത്യദ്യനർത്ഥകൃത് ഇതി

തത്രൈവ-പ്രവിശ്യവിധിവദ്ദീക്ഷാമഭിഷേകാവസാനികാം

ശ്രുത്വാതന്ത്രംഗുരോർല്ലബ്ധംസാധയേദീപ്സിതംമനും ഇതി

അന്യത്രാപി-ഗുരുമുഖ്യാഃക്രിയാഃസർവ്വാ ഭുക്തിമുക്തിഫലപ്രദാ തസ്മാദ് സേവ്യോ ഗുരുർനിത്യം മുക്ത്യർത്ഥം സുസമാഹിതൈഃ ഗുർവ്വനുക്താഃക്രിയാഃസർവ്വാ നിഷ്ഫലാഃസ്യുര്യതോധ്രുവേ ഇതി.

അന്യത്രാപി-ജപോദേവാർച്ചനവിധിഃകാര്യോദീക്ഷാന്വിതൈർനരൈഃ

ഇത്യാദിനാ ദീക്ഷാഗൃഹീത് ത്രഫലസ്യോക്തത്വാത് താംവിനാ അവിധിപ്രാപ്തേഭ്യസ്തേഭ്യഃഫലം ന സിദ്ധ്യതീതി അവശ്യവക്തവ്യം ദീക്ഷാംവക്തും പ്രതിജാനീതേ അഥേതി.അഥമണ്ഡലകഥനാനന്തരം മന്ത്രാണാം ദീക്ഷാം പ്രവക്ഷ്യാമി. .വീതകാമ്യയാ പൂർവ്വപ്രകൃത ശിഷ്യാണാമിതിശേഷഃഅയമേവ സാമ്പ്രദായികഃപാഠഃ ഏതേന സർവ്വസാനാന്യരൂപം മന്ത്രദീക്ഷോച്യതേ ഇത്യുക്തം . തദുക്തമീ ശാനശിവേന. സാതു മന്ത്രശിവഃശക്തിവിഷ്ണുഭേദാച്ചതുർവ്വിധാ.സാമാന്യഭൂതാ ഖലു മാന്ത്രികീസ്യാദ് ദീക്ഷാസ്മൃതാ മന്ത്രഗണേഷു തദ്വത് . വർണ്ണേഷു ചാപി ദ്വിജപൂർവ്വകേഷു സ്യാച്ഛൈവാഗമേഷ്വപി വൈഷ്ണവേഷു ഇതി. പ്രയോഗസാരേഽപി-മന്ത്രമാർഗ്ഗാനുസാരേണ സാക്ഷാത്കൃത്യേഷ്ടദൈവതം ഗുരുശ്ചോദ്ബോധയേഛിഷ്യംമന്ത്രദീക്ഷേതിസോച്യതേ ഇതി.

ഷഡന്വയമഹാരത്നേഽപി-ത്രിവിധാസാഭവേദ്ദീക്ഷാപ്രഥമാത്വാണവീപരാ

ശാക്തേയീശാംഭവീചാന്യാസദ്യോമുക്തിവിധായിനീ

മന്ത്രാർച്ചനാസനസ്ഥാനധ്യാനോപായാദിഭിഃകൃതാ

ദീക്ഷാസാത്വാണവീപ്രോക്തായഥാശാസ്ത്രോക്തരൂപിണീ

സിദ്ധൌസ്വശക്തിമാലിഖ്യതയാകേവലയാശിശോഃ

നിരുപാലംകൃതാദീക്ഷാശാക്തേയീപരികീർത്തിതാ
അഭിസന്ധിംവിനാചാര്യശിഷ്യയോരുഭയോരപി
ദേശികാനുഗ്രഹൈണൈവശിവതാവ്യക്തികാരിണീ
സേയഞ്ചശാംഭവീദീക്ഷാശിവാവേശേനകാരിണീ ഇതി.

അഥ ഏവ ഗ്രന്ഥകൃദ് ഭൈരവീപടലേ വക്ഷ്യതി ദീക്ഷാം പ്രാപ്യ ഇതി. തന്ത്രശക്തിദീക്ഷാം പ്രാപ്യേ ത്യർത്ഥഃ തഥാ ദ്വാദശാക്ഷരേ ദീക്ഷിതോ വിജിതേന്ദ്രിയഃഇതി. തത്ര വൈഷ്ണവമാർഗ്ഗേണ ദീക്ഷിത ഇത്യർത്ഥഃ തഥാ ശൈവപഞ്ചാക്ഷരേഽപി ദീക്ഷിതഃശൈവവർത്മനാ ഇതി. തത്ര ശക്തിവിഷ്ണുശിവ ദീക്ഷാസ്തത്തത്തന്ത്രേ ജ്ഞേയാഃ മന്ത്രിണാമിതി പാഠേ മന്ത്രിണാം ഹിതകാമ്യയാ ദീക്ഷാ പ്രവക്ഷ്യാ മി.ഉത്തരാർദ്ധേ സർവ്വമന്ത്രഫലമിതി സംബദ്ധ്യതേ ഇതിവദന്തി. പരന്തു മുഖ്യമന്ത്രപദസ്യൈവ സംബന്ധാഭാവാത് യദപി മന്ത്രപദം തദപി വൃത്തിഗർഭിതമിതി ന സമഞ്ജസപാഠഃ ആചാര്യാ അപി- അഥ പ്രവക്ഷ്യേ വിധിവന്മനൂനാം ദീക്ഷാവിധാനം ജഗതോ ഹിതായ ഇതി. വായവീയസംഹിതായാം- ശാംഭവീ ച ശക്തീ ച മാന്ത്രീ ചൈവ ശിവാഗമേ ദീക്ഷോപദിശ്യതേ ത്രേധാശിവേന പരമാത്മനാ ഗുരോരാലോകമാത്രേണ സ്പർശാത് സംഭാഷണാദപി സദ്യാ സംജ്ഞാ ഭവേജ്ജന്തോർദീക്ഷാ സാ ശാംഭവീ മതഃ ശാക്തീ ജ്ഞാനവതീ ദീക്ഷാ കുണ്ഡ(കുംഭ)മണ്ഡലപൂർവ്വികാ ഇതി യതോ യസ്മാദ് കാരണാത്. യ യാ ദീക്ഷയാവിനാ സർവ്വേ ച തേ മന്ത്രാശ്ച തേഷാം യത് ഫലം തന്നലഭ്യതേ ന പ്രാപ്യതേ. ഏതേനൈനദുക്തം .യഃകശ്ചന മന്ത്രീ ദീക്ഷയൈവ ശിഷ്യേണ ഗുരുഭ്യോ ഗ്രാഹ്യഃ അന്യസ്യ ഫലദായകത്വനിയമാഭാവാത്. കിഞ്ച ശിവാദിദീക്ഷയാ തത്തന്മന്ത്രാണാമേവ ഫലദായകത്വം അനയാതു സർവ്വമന്ത്രാണാം. അയ ഞ്ച സർവ്വഞ്ച തന്മന്ത്രഫലമിതി ഫലവിശേ ഷണത്വേനാപി വ്യാഖ്യേയം. തേനോപദേശാദിമാത്രേണ സകലം ഫലം ന പ്രാപ്യതേ. അനയാ തു സർവ്വമപിത്യർത്ഥഃഉപദേശസ്യാപി തന്ത്രാന്തരേ വിഹിതത്വാദിതി. മന്ത്ര ശബ്ദവ്യുത്പത്തിരുക്താ പിംഗലാമതേ- മനനം വിശ്വവിജ്ഞാനം ത്രാണം സംസാരബന്ധനാത് യതഃകരോതി സംസിദ്ധീ മന്ത്ര ഇത്യുച്യതേ തതഃ ഇതി. രുദ്രയാമലേ ച- മനനാത് ത്രാണനാച്ചൈവ മദ്രൂപസ്യാവശോധനാത് മന്ത്രഃഇത്യുച്യതേ സമ്യക് മദധിഷ്ഠാനതഃപ്രിയേ ഇതി. ഗുപ്തോപദേശതോ മന്ത്രോ മനനനാത് ത്രാ ണനാദപി ഇതി.

.മലയാളംഭാഷ്യം

ഹിതകാമികളായ മന്ത്രിമാർക്ക് ഏതൊന്നിനെ കൂടാതെ സർവ്വമന്ത്രഫലം ലഭിക്കയില്ലയോ,ആ ദീക്ഷയെ ഇനി പറയാം. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രവും നാരായണീയവും പറയുന്നു:- ജപം,ഹോമം ,അർച്ചന മുതലായ അനേ കക്രിയകളാലും സാധനകളാലും സാധകര്(മന്ത്രിമാർ) പലവിധ സിദ്ധികൾ സാധിക്കുന്നു. അനേകം മന്ത്രങ്ങളാൽപോലും അസാദ്ധ്യമായ സമ്യക് സിദ്ധി ഏകമന്ത്രത്താൽ ലഭിക്കുന്നു. അത് ഹരി എന്ന മന്ത്രം മാത്രമാണ്. പുസ്തകത്തിലെഴുതിയ മന്ത്രം ജപിക്കുന്നതുകൊണ്ടുമാത്രം സിദ്ധി ലഭിക്കയില്ല. ദ്വിജന്മാർ സ്വകർമ്മം ,അദ്ധ്യയനം എന്നിവയിൽ എപ്രകാ രം അധികാരം ഇല്ലാതെയും ഉപനയനമില്ലാതെയും വ്യാപരിക്കുന്നുവോ, അപ്രകാരം അദീക്ഷിതന്മാരുടെ മന്ത്രം ,ദേവാർച്ചനകളെന്നിവയും അധികാരമില്ലാതെ ചെയ്യപ്പെടുന്നവയാണ്. ആത്മാവിനെ ശിവവും സംസ്കൃതവുമാക്കിവേണം ഇത്തരം കാര്യങ്ങള് ചെയ്യാൻ. നാരായണീ യതന്ത്രം യദൃഛയാ കേട്ട മന്ത്രം ജപിക്കുന്നത് അനർത്ഥമാണ് എന്നു പറയുന്നു. കടലാസിൽ എഴുതിക്കണ്ട ഗാഥ (പാടിക്കേൾക്കാതെ)പാടുന്നതു പോലെയാണത്. വിധിപോലെ ദീക്ഷ എടുത്ത് അഭിഷേകം കഴിച്ച് ഗുരുവിൽനിന്നു ലഭിച്ച തന്ത്രം കേട്ട് അനുഷ്ഠിച്ചാല് മനസ്സില് ആശിച്ചതെല്ലാം സാധിക്കും. ഗുരുമുഖത്തിൽനിന്നു കിട്ടിയ ക്രിയ സർവ്വഭുക്തിയും മുക്തിയും തരുന്നതാണ്. അതിനാൽ

നിത്യവും സമാഹിതചിത്തനായി മുക്തിക്കുവേണ്ടി ഗുരുവിനെ സേവിക്കണം. അങ്ങനെയല്ലാതെ ചെയ്യുന്നതെല്ലാം നിഷ്ഫലമാണ്. ദീക്ഷയോടെ ചെയ്യുന്ന ജപാർച്ചനാദികളില് പാപസ്പർശമില്ല. ദീക്ഷയില്ലാതെ ചെയ്താൽ ഫലസിദ്ധിയുമില്ല. മണ്ഡലം വിസ്തരിച്ചുപറഞ്ഞ ശേഷം ദീക്ഷയെ പറയുന്നു. ശിഷ്യന്മാർ ഹിതകാമികളാണ്. വൈദികജനങ്ങളും അപ്രകാരമാണ് എന്ന് സാമ്പ്രദായികമായി നമുക്കറിയാം. എല്ലാവർക്കും സർവ്വസാമാന്യമാണ് അതിനാല് മന്ത്രദീക്ഷ. ഈശാനശിവന് മന്ത്രം, ശിവൻ,ശക്തി,വിഷ്ണുഭേദത്താൽ ചതുർവ്വിധമെന്നു പറയുന്നു.സാമാന്യഭൂതമായി മാന്ത്രികി എന്ന ദീക്ഷ മന്ത്രഗണങ്ങൾക്കുള്ളതാണ്. ദ്വിജന്മാർ മുതലായ വർണ്ണങ്ങൾക്കാണ് ശൈവശാക്തവൈഷ്ണവങ്ങ ൾ. പ്രയോഗസാരത്തിൽ മന്ത്രമാർഗ്ഗാനുസാരം ഇഷ്ടദേവതയെ സാക്ഷാത്കരിച്ച് ഗുരു ശിഷ്യനെ ഉദ്ബോധിപ്പിക്കുന്നതാണ് മന്ത്രദീക്ഷ. ഷഡന്വയമഹാരതത്തിൽ മൂന്നുവിധം ദീക്ഷയുണ്ട്. 1.ആണവി. 2. ശാക്തേയി 3. ശാംഭവി. മന്ത്രം ,അർച്ചന, ആസനസ്ഥാനം ധ്യാനോപായം ഇവയോടുകൂടി ചെയ്യു ന്ന ശാസ്ത്രോക്തരൂപിണിയായ ദീക്ഷ ആണവി. സിദ്ധന്മാർ സ്വന്തം ശക്തിയാല് ആലേഖനം ചെയ്ത് കേവലരായ ശിഷ്യരെ നിരൂപിച്ച് അവരില് ചെയ്യുന്ന ദീക്ഷ ശാക്തേയി. അഭിസന്ധി കൂടാതെ ത്തന്നെ (ഗുരുശിഷ്യന്മാർ പരസ്പരം കാണാതെ) ദേശികന്റെ അനുഗ്രഹം ഒന്നുകൊണ്ടുമാത്രം ശിഷ്യ നിൽ ശിവത വ്യക്തമാകുന്ന,ശിവാവേശകാരിണിയായ ദീക്ഷ ശാംഭവി. അത് സദ്യോമുക്തി തരുന്നു. ഇതിനെയാണ് ഗ്രന്ഥകർത്താവ് ഭൈരവീപടലത്തില് ദീക്ഷാം പ്രാപ്യ എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്. അവിടെ ശക്തി ദീക്ഷയെ പ്രാപിക്കുന്നു. ദ്വാദശാക്ഷരം ഉപദേശിക്കപ്പെട്ട വൈഷ്ണവമാർഗ്ഗത്തില് ഇപ്രകാരമുള്ള ദീക്ഷിതരെ വിജിതേന്ദ്രിയന്മാരെന്നും, ശൈവപഞ്ചാക്ഷരമുള്ള ശൈവമാർഗ്ഗത്തില് ശൈവവർത്മരെന്നും പറയുന്നു. മന്ത്രശബ്ദോച്ചാരണം സർവ്വഫലപ്രാപ്തി തരുന്നു. വായവീയസംഹിതയിൽ ശാംഭവി, ശാക്തി,മന്ത്രി എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു വിധത്തിൽ ശിവപരമാത്മാ ശിവാഗമത്തിൽ ദീക്ഷ ഉപദേശിച്ചത് പറയുന്നു. ഗുരുവിനെ കാണുക, തൊടുക,സംഭാഷണം ചെയ്യുക ഇതുകൊണ്ടുതന്നെ ശാംഭവിദീക്ഷ സംഭവിക്കും. ശാക്തി ജ്ഞാനവതിയായി ഗുരുവാൽ യോഗമാ ർഗ്ഗേണ ശിഷ്യ ശരീരത്തില് പ്രവേശിച്ച് ജ്ഞാനചക്ഷുസ്സ് നൽകുന്നു. മാന്ത്രി ക്രിയാവതി ദീക്ഷയാ ണ്. കുണ്ഡം,മണ്ഡലം ഇവകളെ ഉപയോഗിച്ച ക്രിയകളിലൂടെ നേടുന്നു. ദീക്ഷകൂടാതെ മന്ത്രഫലം ലഭിക്കയില്ല. ഈ പറഞ്ഞതിൽ ഗുരു വിൽനിന്ന് ശിഷ്യന് ഗ്രഹിക്കുന്നത് ക്രിയാവതി അഥവാ മന്ത്ര ദീക്ഷ മാത്രമാണ്. മറ്റെല്ലാം അപ്രകാരം ഒരു പഠനക്രമമില്ലാതെ ലഭിക്കുന്നു. മാന്ത്രിയിൽ അതാതു മന്ത്രഫലം കിട്ടുന്നു. ശിവദീക്ഷയാൽ ശാംഭവി ശാക്തികളാല് സർവ്വമന്ത്രഫലം കിട്ടുന്നു. ഗുരു ഗുപ്തമാ യി ,രഹസ്യ മായി, ഉപദേശിച്ച മന്ത്രം മനനം ചെയ്ത് ഉപാസിച്ചിട്ടാണ് അത് ത്രാണനക്ഷമമാകു ന്നത്.

2.ദിവ്യംജ്ഞാനംയതോദദ്യാത്കുര്യാത്പാപസ്യസംക്ഷയഃ
തസ്മാദ്ദീക്ഷേതി സംപ്രോക്താ ദേശികൈസ്തത്ത്വവേദി ഭിഃ
3.ചതുർവ്വിധാസാസന്ദിഷ്ടാക്രിയാവത്യാദിഭേദതഃ
ക്രിയാവതീ വർണ്ണമയീ കലാത്മാ വേദമയ്യപി

4. താഃക്രമേണൈവ കഥ്യന്തേ തന്ത്രേഽസ്മിൻ സമ്യദാവഹാഃ
5.ദേശികോവിധിവത്സ്നാത്വാകൃഷ്ണാപൌർവ്വാഹ്നികീക്രിയാഃ
യായാദലങ്കൃതോമൌനീ യാഗാർത്ഥം യാഗമണ്ഡപം

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ദീക്ഷാശബ്ദവ്യുത്പത്തിരാഹ ജ്ഞാനമിതി. ദധ്യാത് ക്ഷയമിത്യേനയോരാ ധ്യർണ്ണമാദായേയം നിരുക്തിഃഅന്യഭയരസാമ്യാന്നിബ്രൂയാത് ഇതിയാസ്കോഭക്തഃതദുക്തം-

ദദാതിയസ്മാദിഹ ദിവ്യഭാവം മായാമലേ കർമ്മ ച സംക്ഷിണോതി

ഫലം ചതുർവർഗ്ഗഭവഞ്ച യസ്മാത്തസ്മാത്തുദീക്ഷേത്യഭിധാനമസ്യാ ഇതി. പ്രയോഗസാരേഽപി-ദീയതേ ജ്ഞാനസദ്ഭാവഃ ക്ഷീയതേ പാപസ ഞ്ചയഃ തേന ദീക്ഷേതി സാ ജ്ഞേയാ പാശഛേ ദാഹ്വയാ ക്രിയാ ഇതി. അത്ര ദീക്ഷായാമേവ തന്ത്രേണ നിത്യപൂജായാ അപി വക്ഷ്യമാണത്വാത് ദേശികൈരിത്യനേന സൂചിതം .സ്നാനാത് പൂർവ്വം നിത്യകൃത്യം കിഞ്ചിദുച്യതേ. ബ്രാഹ്മേ മുഹുർത്തേ ഉത്ഥായ സ്മൃത്യുക്തവിധാനേന ശൌചാദികം ദേഹശുദ്ധിഞ്ച വിധായ രാത്രിവാസാപി ത്യജ്യ വാസോഽന്തരം പരിധായ മന്ത്രസ്ഥാനം കൃത്വാ ദേവഗൃഹാഗത്യ സമ്മാർജ്ജനോപലേപനാദിദം കൃത്വാ ദേവസ്യ നിർമ്മാല്യമപസാര്യ പൂർവ്വദിനാവശിഷ്ടപത്രാദിനാഭ്യർച്ച്യ നമസ്കൃത്യാത്. അന്യഥാ ദോഷദർശനാത്. യദാഹുഃ- തൃഷാക്രാന്തപശുർബദ്ധഃകന്യകാചരജസ്വയഃ

ദേവതാ ച സനിർമ്മാല്യാ ഹന്തി പുണ്യാം പുരാകൃതം ഇതി

തദുക്തം മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശേ- സ്മൃത്യുക്തേന വിധാനേന സമ്യക് ശൌചം വിധായ ച പ്രക്ഷാല്യ പാദാവാചമ്യ കൃത്വാ ന്യാസം യതാത്മവാൻ.

പ്രവിശ്യദേവതാസ്ഥാനംനിർമ്മാല്യമപകൃഷ്യ ച

ദധ്യാത് പുഷ്പാഞ്ജലിം വിദ്വാൻഅർഘ്യപാദ്യേ തഥൈവ ച

മുഖപ്രക്ഷാലനം ദധ്യാത് ദധ്യാദ്വൈ ദന്തധാവനം

ദധ്യാചാചമനീയഞ്ച ദദ്യാദ്വാസോഽമലം ശുഭം. ഇതി

തഥോ യഥോക്താസനേ ഉപവിശ്യ ഗുരുൻ മൂർദ്ധ്നി ധ്യായേത്

പ്രാതഃശിരസിശുക്ലേഽബ്ജേ ദ്വിനേത്രം ദ്വിഭുജം ഗുരും

പ്രസന്നവദനം ശാന്തം സംമരേത്തന്നാമപൂർവ്വകം

അഹം ദേവോ നചാന്യോഽസ്മി ബ്രഹ്മൈവാഽഹം ന ശോകഭാക്

സച്ചിദാനന്ദരൂപോഹം നിത്യമുക്തസ്വഭാവവാൻ ഇതി

ഗുരുദേവതാത്മനാമൈക്യംഭാവയിത്വാപ്രാർത്ഥയേത്.

ത്രൈലോക്യചൈതന്യമയാദിദേവ

ശ്രീനാഥവിഷ്ണോ ഭവദാജ്ഞയൈവ

പ്രാതസമുത്ഥായതവപ്രിയാർത്ഥം

സംസാരയാത്രാമനുവർത്തയിഷ്യേ

ജാനാമി ധർമ്മം ന ച മേ പ്രവൃത്തി

ജാനാമ്യധർമ്മം ന ച മേ നിവൃത്തി

കേനാപി ദേവേന ഹൃദിസ്ഥിതേന

യഥാ നിയുക്തോഽസ്മി തഥാ കരോമി ഇതി.

അത്ര ശ്രീനാഥ വിഷ്ണോ ഇതി ശിവാദാവൂഹഃകാര്യാഃചണ്ഡീശ ശംഭോ ഇത്യാദി തതോ ദേവതാ ഗുണനാമായ കീർത്തയന് സ്നാനാർത്ഥം തദ്വാദൌഗമോത്. സ്നാത്വേതി സ്നാനാദികോപദേ ശോഽനുക്രമകഥനായ. യതശ്ച- അശുചിവസ്ത്രമസ്നാതമനലങ്കാരം പുരുഷം ദേവതാനാഽധിതി ഷ്ഠതി

ഇതി .അനേനമജ്ജനസ്നാനാശക്തഃസ്നാനാനന്തരമപി കുര്യാദി ത്യക്തംഭവതി യദാഹ-
ഭൃത്യാവാശോരജോഭിർഭ്ഭവതി വിപരീതത് കേവലൈർവാƒപി മന്ത്രൈഃഇതി.
അഥവാ വിധിവത് സ്നാത്വാ പൂർവ്വാഹ്നികീഃക്രിയാഃകൃത്വാ ഇതി മന്ത്രസ്നാനം മന്ത്രസന്ധ്യാം മന്ത്രതർപ്പണാഞ്ച കർത്തവ്യമിതി സൂചിതം.
അഥ സ്നാനം പ്രവക്ഷ്യാമി സർവ്വപാപഹരം ശുഭം
യത്കൃത്വാസാധകഃസമ്യക് സർവ്വകർമ്മാർഹകോ ഭവേത്
ഇത്യാദിനാമഹാകപിലപഞ്ചരാത്രേ. വസിഷ്ഠസംഹിതായാമപി- കൃത്വാദൌ വൈദികം സ്നാനം തതസ്ത്വാന്തികമാചരേത് ഇത്യാദിനാ ചമന്ത്രസ്നാനാദിവിധിരുക്തഃതത്ര മന്ത്രസ്നാനം ദ്വിവിധം ആന്തരം ബാഹ്യഞ്ച. തത്ര വൈഷ്ണവസ്നാനം ആന്തരമുക്തം വസിഷ്ഠ സംഹിതായാം-
അനന്താദിത്യസങ്കാശം വാസുദേവം ചതുർഭുജം
ശംഖചക്രഗദാപത്മമുകുടം വനമാലിനം
തത്പാദോദകജാം ധാരാം നിപതന്തീം സ്വമൂർദ്ധനി
ചിന്തയേത് ബ്രഹ്മരന്ധ്രേണ പ്രവിശന്തീം സ്വകാം തനും
തയാ സംക്ഷാലയേത് സർവ്വമന്തർദേഹ(മേതദ്ദേഹ)ഗതം മലം
തത് ക്ഷണാദ്വിരജാ മന്ത്രീ ജായതേ സ്ഫടികോപമഃ
ഇദം സ്നാനം വരം മന്ത്രാത് സഹസ്രമ(സ്ത്രാദ്)ധികം സ്മൃതം ഇതി
ശാക്തമാഭ്യന്തരം സ്നാനമുക്തം ശ്രീപഞ്ചമീമതേ-
സ്നാനപ്രകാരോ ദ്വിവിധോ ബാഹ്യാഭ്യന്തരഭേദതാഃ
ആന്തരം സ്നാനമത്യന്തരഹസ്യമപി സാദരാത്
കഥയാമി ഭവധ്വസ്ത്യൈ ചതുർവർഗ്ഗാപ്തയേƒപി ച
സംവിത്ത്ത്രയമനുസ്മൃത്യ ചരണത്രയമദ്ധ്യതഃ
സ്രവന്തം സച്ചിദാനന്ദപ്രവാഹം ഭാവഗോചരം
വിമുക്തിസാധനം പംസാം സ്മരണാദേവയോഗിനാം
തേനാപ്ലാവിതമാത്മാനം ഭാവയേദ്ഭവശാന്തയേ ഏവമാഭ്യന്തരം സ്നാനം ഇതി.
ശൈവാഗമേ ചാഭ്യന്തരം സ്നാനമുക്തം-മനസാമൂലമന്ത്രേണപ്രാണായാമപുരഃസരം
കുർവ്വീതമാനസം സ്നാനം അന്യത്ര വിഹിതഞ്ച തത് ഇതി
ബാഹ്യപ്രകാരസ്തൂച്യതേ.സ്വശാഖോക്തവിധിനാ സ്നാത്വാ പ്രാണായാമപുരഃസരമംഗേ ഷഡംഗാനി വിന്യസ്യ-
ബ്രഹ്മാണ്ഡോദരതീർത്ഥാനി കരൈഃസ്പൃഷ്ടാനി തേ രവേ
തേന സത്യേന മേ ദേവ തീർത്ഥേ ദേഹി ദിവാകരഃ
ഗംഗേ ച യമുനേ ചൈവ ഗോദാവരി സരസ്വതി
നർമ്മദേ സിന്ധു കാവേരി ജലേƒസ്മിൻസന്നിധിം കുരു
ആവാഹയാമി ത്വാം ദേവി സ്നാനാർത്ഥമിഹ സുന്ദരി
ഏഹി ഗംഗേ നമസ്തുഭ്യം സർവ്വതീർത്ഥസമന്വിതേ
ഇതി മന്ത്രൈരങ്കുശമുദ്രയാƒദിത്യമണ്ഡലാത്തീർത്ഥകകല്പ്യ ആവാഹ്യ അംഭസി നിയോജ്യ സോമസൂര്യാഗ്നിമണ്ഡലാനി തന്ത്രസഞ്ചിന്ത്യ വം ഇത്യമൃതബീജേന ദ്വാദശാധാƒദിമന്ത്ര്യ കവചേനാവഗുണ്ഠ്യാ അസ്ത്രേണ സംരക്ഷ്യ മൂലമന്ത്രേണൈകാദശവാരമഭിമന്ത്ര്യാ-

ഓം ആധാരഃസർവ്വരൂപ(ഭൃത)സ്യ വിഷ്ണോരതുലതേജസഃ
തദ്രൂപാശ്ച തതോ ആപസ്താപ്രണമാമ്യഹംഇത്യുപസ്ഥായ നിമജ്ജയേത്. അനേനോപസ്ഥായ തീർത്ഥം നിമജ്ജേച്ചിന്തയന് ഹരിം ഇതിമന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശോക്തേഃ തത്ര മൂലമന്ത്രം ദേവതാകൃതിഞ്ച സഞ്ചിന്ത്യ ഉന്മജ്ജ്യ മൂലമന്ത്രേണ സപ്തകൃത്വോ ദ്വാദശകൃത്വോ വാ ശംഖമുദ്രയാ കലശമുദ്രയാ വാ ആത്മാനമഭിഷിഞ്ച്യ. സിസൃക്ഷോർനിഖിലം വിശ്വം മുഹഃശ്ശുക്രം പ്രജായതേ
മാതരഃസർവ്വഭൂതാനാമാപോ ദേവ്യഃപുനന്തു മാം
താരവാരുണബീജേന പുടിതന്ത്വേഷുമുച്ചരേത്
അആലക്ഷ്മീം മലരൂപാംയാഃസർവ്വഭൂതേഷ്ഠസംസ്ഥിതാം
ക്ഷാലയന്തി ബീജസ്പർശാദാപോനിത്യം പുനന്തുമാം
ഇതി മന്ത്രാഭ്യാഞ്ചാഭിഷിഞ്ച്യ-
യന്മേ കേശേഷ്ഠദീർഭാഗ്യം സീമന്തേയച്ചമൂർദ്ധനി
ലലാടഃകർണ്ണയോരക്ഷ്ണോരപസ്തദ്ഘ്നന്തു യോ നമഃ
ആയുരാരോഗ്യമൈശ്വര്യമരിപക്ഷക്ഷയം സുഖം
സന്തോഷഃക്ഷാന്തിരാസ്തിക്യം വിദ്യാഭവതുവോ നമഃ
ഇത്യഭിഷിഞ്ചേത്.ഇതി ബാഹ്യം മന്ത്രജ്ഞാനം. അഭിഷിഞ്ചേദഥാത്മാനം വാരുണൈർമൂലവിദ്യയാ ഇതി മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശേ ഉക്തേ .തദുക്തം-
വിഹിതാവശ്യകഃസൌചമാചാമം ദന്തധാവനം
മുഖപ്രക്ഷാളനാദീതി കൃത്വാ സ്നാനം സമാചരേത്
ഹൃന്മുദ്രാ(മന്ത്ര)ങ്കുശമുദ്രാഭ്യാം തീർത്ഥമാകൃഷ്യമണ്ഡലം
സഞ്ചിന്ത്യമന്ത്രീ തന്മദ്ധ്യേ നിമജ്ജേത് സുസമാഹിതഃ
മൂലമന്ത്രം സമാവർത്ത്യ മനഃസോല്ലിഖ്യ ചാകൃതിം
ഉത്ഥായാചമ്യ തത്പശ്ചാത് ഷഡംഗന്യാസസംയുതഃ
ആത്മാനം മൂലമന്ത്രേണ മുദ്രയാ കലശാഖ്യയാ
സപ്തകൃത്വോഽഭിഷിഞ്ച്യാഽഥമനനാ മന്ത്രിതൈർജയൈഃഇതി
വസിഷ്ഠസംഹിതായാമപി-
വിന്യസ്യാംഗേ ഷഡംഗാനി പ്രാണായാമപുരഃസരം
ശ്രീസൂര്യമണ്ഡലാതീർത്ഥമാകൃഷ്യാഽങ്കുശമുദ്രയാ
സമിത്യനേന ചാപ്ലാവ്യകവചൈനാവഗുണ്ഠനേത്
മാം രക്ഷ്യാസ്ത്രേണ മൂലേന മന്ത്രയേദ്രുദ്രസസംഖ്യയാ
നിമജ്യ തസ്മിൻ ശ്രീദേവം ധ്യായേഛക്ത്യാജപന്മനും
ഉന്മജ്യകുംഭമുദ്രാഞ്ച ബദ്ധ്വാ സ്തൂയാദ് ദ്വിഷഡ്തതഃ
ശാലഗ്രാമശിലാതോയം തുലസീഗന്ധമിശ്രിതം
കൃത്വാ ശംഖേ ഭ്രാമയംസ്ത്രിഃപ്രക്ഷിപേന്നിജമൂർദ്ധനി
ശാലഗ്രാമശിലാതോയമപീത്വായസ്തു മസ്തകേ
പ്രക്ഷേപണം പ്രകുർവ്വീതബ്രഹ്മഹംസനിഗദ്യതേ
വിഷ്ണുപാദോദകാത് പൂർവ്വം വിപ്രപാദോദകം പിബേത്
വിരുദ്ധമാചരന്മോഹാദാത്മഹാ സ നിഗദ്യതേ

പൃഥിവ്യാംയാനിതീർത്ഥാനി പാദേ വിപ്രസ്യ ദക്ഷിണേ
തതഃസംക്ഷേപതോദേവാന് മനുഷ്യാം സ്തർപ്പയേത് പിതൃന്
പീഢയിത്വാംബരം ചോദ്ധ്രം പ്രക്ഷാല്യാചമ്യയത്തതഃ
ധരയേദ്വാസസീശുദ്ധേ പരിധാനോത്തരീയകേ
അഛിന്നേ സുദൃശേ ശുക്ലേ ആചമേത് പീഠസംസ്ഥിതഃ
ഊർദ്ധ്വപുണ്ഡ്രം ത്രിപുണ്ഡ്രം വാ കൃത്വാ സന്ധ്യാം സമാചരേത് ഇതി
അങ്കുശകുംഭശംഖമുദ്രാലക്ഷണാനി യഥാഃ-
ദക്ഷമുഷ്ടിഗൃഹീതസ്യ വാമമുഷ്ടേസ്തു മദ്ധ്യമാം
പ്രസാര്യ തർജ്ജന്യാകുഞ്ചേത് സേയമങ്കുശമുദ്രികാ
അവാംഗുഷ്ഠേ പരാംഗുഷ്ഠം ക്ഷിപ്ത്വാ ഹസ്തദ്വയേന തു
സാവകാശാത്മകം മുഷ്ടികുര്യാത് കുംഭസ്യമുദ്രികാ
വാമാംഗുഷ്ഠന്തു സംഗൃഹ്യ ദക്ഷിണേന തു മുഷ്ടിതാ
കൃത്വോത്ഥാനം തയാമുഷ്ടിമംഗുഷ്ഠന്തു പ്രസാരയേത്
വാമാംഗുല്യസ്തഥാ ശിഷ്ടാഃസംയുക്താഃസുപ്രസാരിതാഃ
ദക്ഷിണാംഗുഷ്ഠസംസ്പൃഷ്ടാ മുദ്രാ ശംഖസ്യ ചോദിതാ
തത്ര വൈഷ്ണവതിലകേ വിശേഷഃ-
ലലാടേതു ഗദാ കാര്യം മൂർദ്ധ്നിം ചാപം ശരന്തയാ
നന്ദകഞ്ചൈവ ഹൃന്മദ്ധ്യേ ശംഖചക്രം ഭുജദ്വയേ
ശംഖചക്രാങ്കിതോ വിപ്രഃശ്മശാനേ മ്രിയതേ യദി
പ്രയാഗേ യാ ഗതിഃപ്രോക്താ സാ ഗതിസ്തസ്യ നാരദഃ ഇതി.
ശൈവൈസ്തൂർദ്ധ്വപുണ്ഡ്രധാരണാനന്തരമേവ ഭസ്മനാ ത്രിപുണ്ഡ്രധാരണമപി കാര്യം. യതോ ദ്വിജാനാമൂർദ്ധ്വപുണ്ഡ്രസ്യാവശ്യകത്വം. തദുക്തം ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണേ-
ഊർദ്ധ്വപുണ്ഡ്രമൃജ്ജം സൌമ്യം ലലാടേ യസ്യദൃശ്യതേ
സ ചണ്ഡാലോഽപി ശുദ്ധാത്മാ പൂജ്യ ഏവ ന സംശയഃ
അശുചിശ്ചാപ്യനാചാരോ മനസാ പാപമാചരൻ
ശുചിരേവ ഭവേന്നിത്യമൂർദ്ധ്വപുണ്ഡ്രാങ്കിതോ നരഃ
മത് പ്രിയാർത്ഥം ശുഭാർത്ഥം വാ രക്ഷാർത്ഥം ചതുരാനനഃ
മദ്ഭക്തോ ധാരയേന്നിത്യമൂർദ്ധ്വപുണ്ഡ്രമതന്ദ്രിതഃഇതി.
തത്ര ത്രിപുണ്ഡ്രധാരണവിധാനം യഥാ-
ഭസ്മാഗ്നിഹോത്രമദ്ഭുതമാനയേഛോധിതം ബുധാ
യധ്വാ ധരാമസ്പൃഷ്ടം സദ്യോനാനീയഗോമയം
വാമേനപാത്രേസംശോഷ്യ (യോജ്യ) അഘോരേണ വിനിർദ്ദഹേത്
തത് പുരുഷേണ സമുദ്ധൃത്യേശാനേനധിശോധനേത്
ഇത്യന്തു സംസ്കൃതം ഭസ്മ അഗ്നിരിത്യാദിമന്ത്രതഃ
വിമൃജ്യാംഗാനി സംസ്പൃശ്യ പുനരാദായ മന്ത്രതഃ
തദ്രുദ്രായേ(സ്മാദ്ഭഛേ)തി യജുഷാമന്ത്രയേത് രുദ്രസംഖ്യയാ
പ്രണവാദ്യൈശ്ചതുർത്ഥ്യോഹൃദന്തൈർന്നാമഭിരംശകൈഃ
പഞ്ചവർണ്ണാക്ഷരാദ്യൈശ്ച ഭാലാസോദരഹൃത്സുച

ത്രിപുണ്ഡ്രധാരണം കുര്യാൻ മൂർദ്ധ്നി പഞ്ചാക്ഷരേണ ച
ത്രിപുണ്ഡ്രം ധാരയൻ മന്ത്രീ സാക്ഷാച്ഛിവ ഇവാപരഃ ഇതി.
മന്ത്രസ്തു. അഗ്നിരിതിഭസ്മവായുരിതിഭസ്മ ജലമിതിഭസ്മ സ്ഥലമിതി ഭസ്മവ്യോമേതി ഭസ്മ സർവ്വംഹവാഇദം ഭസ്മമന ഏതാനി ചക്ഷൂംഷിഭസ്മാനി തസ്മാദ് പ്രതമേതത് പാശുപതം യദ്ഭസ്മാ നാം ഗാനി സംസ്പൃശേത്.തസ്മാത് ബ്രഹ്മ തദേതത് പാശുപതം പശു പാശ വിമോക്ഷായ.യജുഷാ പഞ്ചാക്ഷരേണത്യർത്ഥഃ പ്രകാരാന്തരേണ വാ-
ലലാടേ ബ്രഹ്മാ(ഹ്മ)വിജ്ഞേയോ(യം)ഹൃദയേ ഹവ്യവാഹനഃ
നാഭൌസ്കന്ദോ ഗലേപൂഷാ രുദ്രോദക്ഷിണബാഹുകേ
ആദിത്യോ ബാഹുമദ്ധ്യേ ച ശശീ ച മണിബന്ധകേ
വാമദേവോ വാമബാഹൌ ബാഹുമദ്ധ്യേ പ്രഭഞ്ജനഃ
മണിബന്ധേ ച ബന്ധവഃപൃഷ്ഠദേശേഹരഃസ്മൃതഃ
ശംഭുഃകകുഭിഃസംപ്രോക്താഃപരമാത്മാ ശിരഃസ്മൃതഃ ഇതി
വായവീയസംഹിതായാമമന്ത്രകമേവത്രിപുണ്ഡ്രധാരണമുക്തം.
പുനരൃസ്തകരോമന്ത്രീത്രിപുണ്ഡ്രംഭസ്മനാലിഖേത് ഇതി.ഭസ്മഗ്രഹണമപി തത്രൈവോക്തം.
ശിവാഗ്നേർഭസ്മസംഗ്രാഹ്യമഗ്നിഹോത്രോംഗവഞ്ചവാ
വൈവാഹ്യാഗ്ന്യുങ്ഭവം വാപി പക്കം ശുചിസുഗന്ധി ച
കപിലായാഃശകൃഛസ്തം ഗൃഹീതം ഗഗനേ പതത്
ന ക്ലിന്നം നാതികഠിനം ന ദുർഗന്ധി ന ചോഷിതം
ഉപര്യധഃപരിത്യജ്യ ഗൃഹ്ണീയാത് പതിതം യദി
പിണ്ഡീകൃത്യശിവാഗ്നൌ തത്ക്ഷിപേന്മൂലമന്ത്രതഃ
അപക്കമതിപക്കഞ്ച സന്ത്യജ്യഭസിതം സിതം
ആദായവാസസാ്യോജ്യഭസ്മാധാരേ വിനിക്ഷിപേത്
ഭസ്മസംഗ്രഹണം കുര്യാദ് ദേവേ്നുദ്വാസിതേ സതി
ഉദ്വാസനേ കൃതേ യസ്മാച്ചണ്ഡഭസ്മവ്രജായതേ ഇതി
തതഃസ്വശാഖോക്തസന്ധ്യാം കൃത്വാ മന്ത്രസന്ധ്യാം കുര്യാത്.തദ്യഥാ. പ്രാണായാമത്രയം കൃത്വാ തീർത്ഥജലം ദക്ഷഹസ്തേ ഗൃഹീത്വാ മൂലമന്ത്രേണ ത്രിഃസംജപ്യതേനമൂലേന ത്രിരാചമ്യ പുനസ്തീർത്ഥ ജലം ദക്ഷഹസ്തേന സവ്യഹസ്തേനിധായ മൂലേന ത്രിധാ്ഭിമന്ത്ര്യാ തദ് ഗലിതോദകബിന്ദുഭിഃസപ്തധാ മൂലേനാത്മനാ സംഭാജ്യ അവശിഷ്ടം ജലം ദക്ഷഹസ്തേ ഗൃഹീത്വാ നാസികാസമീപം നീത്വാ ഇഡ്യാദേ ഹാന്തരാകർഷ്യ ക്ഷാലിതൈഃപാപസഞ്ചയൈഃകൃഷ്ണവർണ്ണം തദുദകം ദക്ഷനാഡ്യാ വിരേചിതം ധ്യാത്വാപുരഃകൽപിതവന്ധ്രശിലായാ മന്ത്രമന്ത്രേണ പ്രക്ഷിപേത്.ഇദഘമർഷണം. പുനരഞ്ജലിനാ ജലമാദായ സൂര്യമണ്ഡലസ്ഥായ ദേവായാ്ർത്ഥം കൽപയാമീതി തത്തദുങ്ഗായത്ര്യാമൂലേന വാ ത്രിരർഘ്യം ദത്വാ സൂര്യമണ്ഡലസ്ഥം ദേവം ധ്യായന് മൂലമന്ത്രേണോപസ്ഥായ തത്തൻമന്ത്രഗായ ത്രീം മൂലമന്ത്രം വാ്,്ഠാവിംശതിവാരം ജപേത്. തതോമൂലമന്ത്രമുച്ചാര്യദേവം തർപ്പയാമീതി അഷ്ടാ വിംശതിവാരം തർപ്പയിത്വാ സൂര്യമണ്ഡലേ ദേവതാം സഞ്ചിന്ത്യ സൂര്യായാർഘ്യം ദത്വാ സംഹാരമുദ്ര യാ തീർത്ഥം വിസൃജ്യ സൂര്യാദികം നമസ്കൃത്യദേവതാസ്തുതിം പഠൻയാഗമണ്ഡപം ഗഛേദിതി. തദു ക്തം മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശേ-

കൃത്വാ സന്ധ്യാം ജപൻസ്തോത്രം യായാദ്വൈ യാഗമന്ദിരം.ഇതി.തഥാ-ഉക്തേനൈവവിധാനേന കൃത്വാസ്സാനഞ്ഞു താന്ത്രികം വേദികീം താന്ത്രികീം സന്ധ്യാ കൃത്വാതർപ്പണമേവ ച ജപൻസ്തോത്രാണി നാമാനി യായാദേവനികേതനം ഇതി മൌനീത്യനേനാന്യജനസംഭാഷാനിഷേധഃ സംഹാരമുദ്രാ ലക്ഷണം തഥാ.

അധോമുഖേ വാമഹസ്തേ ഊർദ്ധ്വാസ്യം ദക്ഷഹസ്തകം
ക്ഷിപ്ത്വാംƒഗലീരംഗലിഭിഃസംയോജ്യ പരിവർത്തയേത്
പ്രോക്താ സംഹാരമുദ്രേയമർപ്പണേ തു പ്രശസ്തയേ ഇതി.
തദുക്തം മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രേ-
ഉപവിശ്യശുചൌദേശേ പ്രാണായാമത്രയം ക്രമാത്
പരതന്ത്രേന കൃത്വാവൈ ദേവോകുർവ്വീതമാർജ്ജനം
നാമാനാശ്ലിഷ്യതോയേന തതസ്തേനാƒഘമർഷണം
സമസ്തേനസമുദ്ദിഷ്ടം അർദ്ധം പാപഹരം ശുഭം
ഉപസ്ഥാനം തതഃകുര്യാത് പശ്ചാത്തത്വേന മന്ത്രവിത്
സ്തുത്വാ ജ്യോതിർമ്മയം വിഷ്ണും മണ്ഡലസ്ഥം മഹാത്മകം
ജപം പശ്ചാത് പ്രകുർവ്വീതമൂലമന്ത്രേണ സാധകഃ
ഗായത്ര്യാ വാƒഥവൈഷ്ണവ്യാ പ്രണവാദ്യന്തകദ്വയം
ഉപവിശ്യശുചൌദേശേ തതസ്തർപ്പണമാചരേത്
വിഷ്ണ്വാധ്യാദേവതാസ്തത്ര പിതൄംശ്ചമനുജാനഥ
തർപ്പയേത്താൻപ്രയത്നേന തതസ്തീർത്ഥം ക്ഷമാപയേത്
മൂലമന്ത്രം ജപൻഗഛേദ് യാവത്പ്രാപ്നോതി വൈ ഗൃഹം
പ്രാപ്യഹസ്തൌ തപാദൌ ച പ്രക്ഷാൾ്യാചമ്യ യത്നതഃ
യാഗമണ്ഡപമാസാദ്യ വിശേത് കൃത്വാ പ്രദക്ഷിണം ഇതി. അന്യത്രാപി-
പുനരാചമ്യ വിന്യസ്യ ഷഡംഗമപി പൂർവ്വവത്
വാമഹസ്തേജലം ഗൃഹ്യ ഗലിതോദകബിന്ദുഭിഃ
സപ്തധാ പ്രോക്ഷണം കൃത്വാ മൂർദ്ധ്നി മന്ത്രം സമുച്ചരന്
അവശിഷ്ടോദകം ദക്ഷഹസ്തേ സംഗൃഹ്യബുദ്ധിമാൻ
ഇഡ്യാƒകൃഷ്യദേഹാന്തഃക്ഷാലിതൈഃപാപസഞ്ചയൈഃ
കൃഷ്ണവർണ്ണം തദുദകം ദക്ഷനാഡ്യാ വിരേചിതം
ദക്ഷഹസ്തേƒഥ തന്മന്ത്രീപാപരൂപം വിചിന്ത്യ ച
പുരതോവജ്യപാഷാണേ പ്രക്ഷിപേദസ്ത്രമന്ത്രതഃ
ദിനേശായോത്ക്ഷിപേത് തിഷ്ഠൻവാരിമാചാƒഞ്ജലിക്ഷയം
അഷ്ടോത്തരശതാവൃത്ത്യാ ഗായത്രീം പ്രജപേത് സുധീഃ
രവിമണ്ഡലഗം ദേവം പ്രണിപത്യാക്ഷമാപയേത്
സംഹാരമുദ്രയാ തീർത്ഥമുദ്വാസ്യാചമ്യവാഗ്യതഃ
ഏവം സന്ധ്യാം സമാപ്യായ ന്യാസകർമ്മസമാരഭേത്.ഇതി.
ശൈവാഗമേ തു-
തതഃശിവാത്മകൈർമന്ത്രൈഃകൃത്വാ തീർത്ഥം ശിവാത്മകം

മാർജ്ജനം സംഹിതാമന്ത്രൈസ്തത്തോയേന സമാചരേത്
വാമപാണിപതത്തോയയോജനം സവ്യപാണിനം
ഉത്തമാംഗേക്രമാൻ മന്ത്രൈർമാർജ്ജനം സമുദാഹൃതം
നീത്വാ തദ്ദപനാസാഗ്രം ദക്ഷപാണിപുടേസ്ഥിതം
ബോധരൂപം സിതം തോയെ വാമയാകൃഷ്യകുംഭയേത്
തത് പാപം കജ്ജലാഭാസം പിംഗയാരേച്യവർത്മനാ(വിഷ്ടിനാ)
ക്ഷിപേത് വജ്രശിലായാംയത്തംഗവേദഘമർഷണം
സ്വാഹാന്തശിവമന്ത്രേണ കുശപുഷ്പാക്ഷതാന്വിതം
ശിവായാƒർദ്ധാഞ്ചലിംദത്വാ ഗായത്രീം ശക്തിനോ ജപേത്
സമാചാര്യവിധാനേന ത്യഞ്ജലേനാƒർദ്ധമുദ്ധരേത്
രക്തപുഷ്പാദിതോയേന മൂലമന്ത്രേണ ഭാനവേ ഇതി.
വായവീയസംഹിതായാമപി-
ആചരേദ്ബ്രഹ്മയജ്ഞാന്തം കൃത്വാ ദേഹാദിതർപ്പണം
മമ്ഡലസ്ഥം മഹാദേവം ധ്യാത്വാƒഭ്യർച്ച യഥാവിധി
ദധ്യാദർഘ്യംതതസ്തസ്മൈ ശിവായാദിത്യരൂപിണേ ഇതി. ശിവസംഹിതായാന്തു-
വ്യോമവ്യാപീതിയോ മന്ത്രഃപഞ്ചബ്രഹ്മാമി യാനി ച
യേ മന്ത്രാഃശിവഗായത്ര്യാ രുദ്രഞ്ചേതി യഥാക്രമം
സർവ്വപാപാപഹാ പ്രോക്താ വിധ്യേയം ശിവസംഹിതാ ഇതി.
ആമീമൂമാദ്യതോവ്യോമവ്യാപിനേചപ്രകീർത്തയേത്പ്രണവാദ്യന്തരുദ്ധോƒയം
വ്യോമവ്യാപീപ്രകീർത്തിതാഃഇതി.
അയം സാമാന്യവിധിഃമന്ത്രവിശേഷേ ആചമനാദൌ മന്ത്രവിഷേഷാസ്തത്കല്പൽപ്പോക്താ അനുസ ന്ധേയാഃ ഇയഞ്ച സന്ധ്യാത്രികാലം കാര്യാ. യദഗസ്ത്യസംഹിതായാം-
രാമാത്മാനം ഗുരും ധ്യാത്വാ രാമസന്ധ്യാമഥാചരേത് സായം പ്രാതഞ്ച മദ്ധ്യാഹ്ന ഇതി.

മലയാളം ഭാഷ്യം

ദിവ്യജ്ഞാനം കൊടുത്തുകഴിഞ്ഞാൽ സർവ്വപാപവും തീരുന്നു. അതിനാലാണ് ദേശികരും വേദജ്ഞരും ദീക്ഷ എന്ന് പറയുന്നത്. ക്രിയാവതി,വർണ്ണമയി,കലാമയി,വേധമയി എന്ന് നാലുവിധം ദീക്ഷയുണ്ട്. അവ ക്രമത്തിൽ പറയാം. ദേശികൻ വിധിപ്രകാരം വ്രതങ്ങളെടുക്കുന്നു. കൃഷ്ണ,പൌർവ്വാദി ആഹ്നികക്രിയ ചെയ്യുന്നു. അലങ്കൃതമായി യാഗത്തിനുണ്ടാക്കിയ യാഗമണ്ഡപത്തില് മൌനിയായി ഇരിക്കുന്നുദീക്ഷാശബ്ദത്തിന്റെ വ്യുത്പത്തിജ്ഞാനമാണ് ഇനി. ദദ്യാത് ക്ഷയം എന്ന ശബ്ദത്തിന്റെ വർണ്ണാക്ഷരത്തിൽനിന്ന് ദീക്ഷാശബ്ദമുണ്ടായതായി നിരുക്തം. ദദാതിയസ്മാദിഹ ദിവ്യഭാവം . ദിവ്യഭാവം കൊടുക്കുന്ന താണ് ദീ. മായാമലേ കർമ്മ ച സംക്ഷീണോതി .കർമ്മത്താല് വന്ന മായാമലം ക്ഷയിപ്പിക്കുന്നതാണ് ,ക്ഷീണമാക്കുന്നതാണ് ക്ഷ. അതിനാൽ ചതുർവർഗ്ഗവും തരുന്നതാണ് ദീക്ഷ. പ്രയോഗസാരത്തിൽ ജ്ഞാനസദ്ഭാവം ദീയതേ (കൊടുക്കുന്നു) പാപസഞ്ചയം ക്ഷീയതേ (ക്ഷയിപ്പിക്കുന്നു) എന്നതിനാൽ ദീക്ഷ എന്ന സംജ്ഞ സർവ്വപാപവും വിഛേദിക്കുന്ന ക്രിയയാണ്. തന്ത്രത്തിൽ നിത്യപൂജയേയും ദേശികര് ദീക്ഷ എന്ന പദത്തിലുൾപ്പെടുത്താറുണ്ട്. സ്നാനം,നിത്യകർമ്മങ്ങൾ എന്നിവ പറയാം. ബ്രാഹമമുഹൂർത്തത്തില് ഉണരണം. സ്മൃതിയിൽ പറഞ്ഞപോലെ ശൌചാദി ദേഹശുദ്ധി ചെയ്ത് രാത്രി ധരിച്ച വസ്ത്രങ്ങള് മാറ്റി, മന്ത്രസ്നാനം ചെയ്യണം. ദേവാലയത്തിലെത്തണം.

സമ്മാർജ്ജനം ,ഉപലേപനം ഇവചെയ്ത് ദേവന്റെ നിർമ്മാല്യം നീക്കി തലേന്നത്തെ അവശിഷ്ടമായ ഇലകൾമാറ്റി അർച്ചിച്ച് നമസ്കരിക്കണം.

തൃഷ്ണയാൽആക്രാന്തം പിടിച്ചവരും പശുക്കളെപ്പോലെ സംസാരത്തോട്ടു ബദ്ധരായവരും കന്യകമാരും രജസ്വലമാരും ദേവതമാരും നിർമ്മാല്യത്തോട്ടുകൂടി ഇരുന്നാല് മുമ്പു ചെയ്ത പുണ്യം കൂടി നശിപ്പിച്ചു കളയും. മന്ത്രത ന്ത്രപ്രകാശത്തിൽ സ്മൃതിയിൽപറഞ്ഞപോലെ, ശൌചം ചെയ്ത്,കാലുകഴുകി ആചമനം ,ന്യാസം,എന്നിവ യതാത്മാവായി അനുഷ്ഠിക്കണം. ദേവതാ സ്ഥാനത്തെത്തി നിർമ്മാല്യം മാറ്റണം. പുഷ്പാഞ്ജലി അർഘ്യപാദ്യങ്ങ ളോടെ ചെയ്യണം. ഭഗവാന്റെ മുഖം കഴുകി ,പല്ലുതേപ്പിച്ച്, ആചമനം ചെയ്യിച്ച് ശുഭവും വിമലവുമായ വസ്ത്രം ധരിപ്പിക്കണം. പറയപ്പെട്ട ആസനത്തിൽ ഉപവിഷ്ടനായി ഗുരുവിനെ മൂർദ്ധാവില് ധ്യാനിക്കണം. പ്രഭാതത്തിൽ ശിരസ്സില് വെള്ളത്താമരപ്പൂവിനു മേല് രണ്ടു കണ്ണും രണ്ടു കയ്യുമുള്ള ഗുരുവിനെ (മാനവഗുരു)പ്രസന്നവദനനും ശാന്തനുമായി നാമത്തോടുകൂടി സ്മരിക്കണം. ഞാൻ ദേവനല്ലാതെ മറ്റാരുമല്ല, ഞാൻ ബ്രഹ്മമാണ്, എനിക്ക് ശോകങ്ങളില്ല, ഞാൻ സച്ചിദാനന്ദരൂപമാണ് , നിത്യമുക്തസ്വഭാവിയാണ് എന്നിങ്ങനെ ഞാനും ഗുരുവും ദേവതാത്മാവും ഐക്യമായി ദർശിച്ച് ഭാവിച്ച് പ്രാർത്ഥിക്കേണ്ടതാണ്. കുളിക്കാനായി പുഴയിലേക്കോ കുളത്തിലേക്കോ നടക്കുമ്പോൾഇപ്രകാരം കീർത്തനം ചെയ്തുകൊണ്ടു വേണം നടക്കുന്നത്.

ത്രൈലോക്യ ചൈതന്യമയാദിദേവാ
ശ്രീനാഥ വിഷ്ണോ ഭവദാജ്ഞയൈവ
പ്രാതഃസമുത്ഥായ തവപ്രിയാർത്ഥം
സംസാരയാത്രാമനുവർത്തയാമി
ജാനാമിധർമ്മം ന ച മേ പ്രവൃത്തിര്-
ജാനാമ്യധർമ്മം ന ച മേ നിവൃത്തി
കേനാപി ദേവേന ഹൃദിസ്ഥിതേന
യഥാ നിയുക്തോƒസ്മി തഥാകരോമി.

(ത്രൈലോക്യചൈതന്യമയനായ ആദിദേവാ, ശ്രീനാഥനായ വിഷ്ണോ, ഭവാന്റെ ആജ്ഞ ഒന്നുകൊണ്ടു മാത്രം ഞാന് ഈ പ്രഭാതത്തിലുണർന്ന് സംസാരയാത്ര ചെയ്യുന്നു. എനിക്ക് ധർമ്മാധർമ്മങ്ങളോ, പ്രവൃത്തിനിവൃ ത്തികളോ അറിയില്ല. എങ്കിലും ഹൃദയത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ദേവന് നിയോഗിച്ചതെന്തോ അത് ചെയ്യുന്നു)

ശിവഭക്തന്മാർ ശ്രീനാഥ വിഷ്ണോ എന്നതിന് ചണ്ഡീശശംഭോ എന്നു പാടണം. (ശാരദാതിലകത്തിൽ ദേവീഭക്തരുടെ വിധി പറഞ്ഞുകാണുന്നില്ല. നാലപ്പാട്ട് നാരായണമേനോൻ കുളിക്കാന് പോകുമ്പോൾ ത്രൈലോക്യ ചൈതന്യമയി ത്രിശക്തേ , ഹേ വിശ്വമാതർഭവദാജ്ഞയൈവ എന്നാണ് ഈ കീർത്തനം പാടിയിരുന്നത്.)ഇപ്രകാരം കീർത്തനം ചെയ്തുകൊണ്ട് കുളിക്കാന് പുഴയിലേക്കു പോകണമെന്ന് സ്നാനോപദേശവിധി. അശുചി വസ്ത്രം ധരിച്ച് കുളിക്കാതെയും അലങ്കാരം ധരിക്കാതെയും നടക്കുന്ന പുരുഷനില് ദേവതകള് അധിവസിക്കുകയില്ല. മുങ്ങിക്കുളിക്കാനാവാത്തവർ കോരിക്കുളിക്കണം. വിധിപോലെ പൂർവ്വാഹ്നത്തില് കുളിച്ച് പൂർവ്വാഹ്നികീ ക്രിയ ചെയ്യണം. മന്ത്രസ്നാനം ,മന്ത്രസന്ധ്യ,മന്ത്രതർപ്പണം എന്നീ കർത്തവ്യങ്ങള് സൂചിതം. സാധകൻ സമ്യക്കായി സർവ്വകർമ്മത്തിനും അർഹ നായി ഭവിക്കുന്നതും സർവ്വപാപഹരവും ശുഭവുമായ സ്നാനത്തെ ഇനി പറയാം എന്നാണ് മഹാകപിലരാത്രത്തിലുള്ളത്. വസിഷ്ഠസംഹിതയിൽ വൈദികസ്നാനം ആദ്യം ചെയ്ത ശേഷമേ താന്ത്രികം ആചരിക്കാവൂ. മന്ത്ര സ്നാനം രണ്ടുവിധം. 1. ആന്തരം 2. ബാഹ്യം.

വസിഷ്ഠസംഹിതയിൽ പറയുന്ന ആന്തരമായ വൈഷ്ണവസ്നാനം-

അനന്താദിത്യസങ്കാശം വാസുദേവം ചതുർഭുജം
ശംഖചക്രഗദാപത്മമുകുടം വനമാലിനം
തത് പാദോദകജാം ധാരാം നിപതന്തീം സ്വമൂർദ്ധ്നി
എന്നിങ്ങനെ വിചാരിച്ച് ധ്യാനിച്ച്,ആധാര ബ്രഹ്മരന്ധ്രത്തിലൂടെ സ്വശരീരത്തിലേക്ക പ്രവേശിച്ച് തന്റെ അന്തർദ്ദേഹത്തെ കഴുകി, അതിലുള്ള സർവ്വ കളങ്കവും മാറ്റി തത്ക്ഷണം വിരജമാക്കി സ്ഫടികോപമമാക്കിയതായി ഭാവിച്ച് സ്നാനം ചെയ്താൽ 1000 പ്രാവശ്യം മന്ത്രം ജപിക്കുന്നതിനേക്കാള് ശ്രേഷ്ഠമായ ഫലം കിട്ടും.
ശ്രീപഞ്ചമീമതത്തിലെ ആന്തരശാക്തസ്നാനം
സംവിത് ത്രയത്തെ അനുസ്മരിക്കുക. ചരണത്രയമദ്ധ്യത്തിൽസച്ചിദാനന്ദപ്രവാഹം ഒഴുകുന്നത് ഭാവനയിൽ,ഭാവത്തിൽ,ദർശിച്ച് വിമുക്തിസാധനമായ അതില് ആത്മാവ് മുഴുകുന്നതായി അനുഭാവം പ്രാപിക്കുക. ഇത്തരം ദേവയോഗികളുടെ ശാക്തേയസ്നാനം ആഭ്യന്തരം.
ശൈവാഗമത്തിലെ ആഭ്യന്തരസ്നാനം
മനസാ മൂലമന്ത്രം കൊണ്ട് പ്രാണായാമത്തോടെ ചെയ്യുന്ന മാനസസ്നാനം.
ബാഹ്യസ്നാനം
സ്വന്തം ശാഖയിൽ പറഞ്ഞ വിധിയില് കുളിച്ച് പ്രാണായാമത്തോടെ അംഗങ്ങളില് ഷഡംഗന്യാസം ചെയ്യുന്നത്:- ബ്രഹ്മാണ്ഡോദരതീർത്ഥത്തെ സ്പർശിക്കുന്ന (ഭൃഗർഭജലം) കിരണങ്ങളോടുകൂടിയ , ഹേ, സൂര്യാ, നിന്റെ സത്യത്താൽ എനിക്ക് ദേവതീർത്ഥം തന്നാലും. ഗംഗേ,യമുനേ , ഗോദാവരീ, സരസ്വതീ, നർമ്മദേ, സിന്ധൂ, കാവേരീ ,ഈ ജലത്തിൽ നിങ്ങളുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ഉണ്ടാവട്ടെ. സുന്ദരിയായ ദേവീ,ഗംഗേ, സർവ്വതീർത്ഥസമന്വിതയായ നിനക്ക് നമസ്കാരം. ദേവീ,നിന്നെ സ്നാനാർത്ഥം ഈ ജലത്തിലേക്ക് ഞാനാവാഹിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം മന്ത്രം ചൊല്ലി അങ്കുശമുദ്രയാൽ ആദിത്യമണ്ഡലത്തിലെ തീർത്ഥത്തെ ആകർഷിച്ച് ആവാഹിച്ച് ജലത്തില് നിയോജിപ്പിക്കുക. അതിൽ സൂര്യസോമാഗ്നിമണ്ഡലങ്ങളർപ്പിച്ച് 12 വട്ടം അമൃതബീജത്തെ അഭിമന്ത്രണം ചെയ്ത് കവചത്താല് അവഗുണ്ഠനം ചെയ്ത് (മറച്ച്) അസ്ത്രത്താൽ സംരക്ഷിച്ച് മൂലമന്ത്രം 11 വട്ടം അഭിമന്ത്രണം ചെയ്യുക.
ഓം ആധാരഃസർവ്വരൂപ(ഭൃത)സ്യ വിഷ്ണോരതുലതേജസഃ
തദ്രൂപാശ്ച തതോ ആപസ്താപ്രണണാമ്യഹം
എന്ന് സകലഭൂതത്തിലും ഇരിക്കുന്ന ജലരൂപമായ വിഷ്ണുവിനെ പ്രണമിക്കുക. വിഷ്ണുവാണ് ജലം. ജലമാണ് ദേവി. സകലവിശ്വവും സൃഷ്ടിച്ച് രേതസ്സിനെ ജനിപ്പിച്ച അമ്മേ, സകലഭൂതങ്ങൾക്കും ദേവിയായ, ആധാരമായ ദേവീ,ആപസ്സേ, എന്നെ പരിശുദ്ധമാക്കുക .താരവാരുണബീജത്താൽ കയ്യിലെടുത്ത ജലത്തെ നമിച്ച് മലരൂപമായി എല്ലാ രൂപത്തിലുമിരിക്കുന്ന അലക്ഷ്മിയെ ക്ഷാളനം ചെയ്ത്, നിന്റെ സ്പർശം കൊണ്ടു തന്നെ എന്നെ നിത്യവും ശുദ്ധമാക്കണേ എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുക. പിന്നീട് അഭിഷേകം ചെയ്യുക. എന്റെ കേശത്തിലും സീമന്തത്തിലും മൂർദ്ധാവിലും നെറ്റിയിലും കണ്ണിലും എല്ലാം ഭാഗ്യം പ്രദാനം ചെയ്യുന്ന ജലത്തിന് നമസ്കാരം. ആയുസ്സ്,ആരോഗ്യം, ഐശ്വര്യം,അരിപക്ഷജയം, സുഖം ,സന്തോഷം,ക്ഷാന്തി, ആസ്തിക്യം,വിദ്യ ഇവയെല്ലാം ഭവിക്കട്ടെ. നമസ്കാരം. ഇപ്രകാരം പ്രാർത്ഥിച്ച് അഭിഷേകം ചെയ്യുക. ഇത് ബാഹ്യമായ മന്ത്രസ്നാനം. മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശത്തിൽ വാരുണീമൂലവിദ്യയാലാണ് അഭിഷേകം.അതിൻപ്രകാരം ശൌചം,ആചമനം, ദന്തധാവനം,മുഖപ്രക്ഷാളനം ഇവചെയ്ത് സ്നാനം ആചരിക്കുക. ഹൃന്മുദ്ര,അങ്കുശമുദ്ര എന്നിവ തീർത്ഥത്തെ ആകർഷിച്ച് മണ്ഡലാവാഹനം ചെയ്ത് അംഭസ്സിൽ സംയോജിപ്പിച്ച് സോമസൂര്യാഗ്നിമണ്ഡലം ചിന്തിച്ച് അതിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ സുസമാഹിതചിത്തരായി നിമജ്ജനം ചെയ്യണം. മനസ്സിൽ ഉല്ലേഖനം ചെയ്ത മൂലമ

ന്ത്രത്താൽ ആത്മാവിനെ അഭിഷേകം ചെയ്യണം. വസിഷ്ഠസംഹിതയിൽ പ്രാണായാമത്തോടുകൂടി ഷഡംഗന്യാസം ചെയ്ത് ശ്രീസൂര്യമണ്ഡലതീർത്ഥം അങ്കുശമുദ്രയാല് ആകർഷിക്കണം.

വം എന്നതിനാൽ മുങ്ങുന്നു.അത് കവചം. മം. ജലത്തിൽനിന്ന് പൊങ്ങുന്നു. അത് രക്ഷിക്കുന്ന അസ്ത്രം. ശ്രീദേവനായ വിഷ്ണുവിനെ ധ്യാനിച്ച് ജപിച്ച് മനനം ചെയ്ത് വേണം നിമജ്ജനം. കുംഭമുദ്ര യാൽ ബന്ധിച്ച് 12 തവണ ഉനമ്ജ്ജനം. സാളഗ്രാമശിലയിട്ടതും തുളസിയിലയിട്ട് സുഗന്ധം വരു ത്തിയതുമായ വെള്ളം ശംഖിലെടുത്ത് 3 വട്ടം തലക്കുമുകളില് ഭ്രമണം ചെയ്ത് മൂർദ്ധാവിലും മസ്തക ത്തിലും തളിച്ച് അൽപം സേവിക്കണം. സാളഗ്രാമതോയം വിഷ്ണുപാദോദകമാണ്. അതിനുശേഷം വിപ്രപാദോദകം സേവിക്കാം. വിരുദ്ധമായി ആചരിച്ചാൽ മോഹത്താല് ആത്മഹാനി വരും. ഭൂമി യിലെ സർവ്വതീർത്ഥവും സാഗരതീർത്ഥത്തില് ചെന്നുചേരുന്നു. അവയെല്ലാം ദക്ഷിണദിക്കിലെ വിപ്രപാദത്തിലാണ് സംഗമിക്കുന്നത്. അതിനെ സംക്ഷേപിച്ച് ദേവന്മാർക്കും പിതൃക്കൾക്കും മനുഷ്യര് തർപ്പണം ചെയ്യുന്നു.

അങ്കുശ,കുംഭ,ശംഖമുദ്രാലക്ഷണങ്ങൾ:—വലത്തെ മുഷ്ടിപിടിച്ച് ഇടത്തുമുഷ്ടിയിലെ മദ്ധ്യമയെ പ്രസ രിപ്പിച്ച് തർജ്ജനികൊണ്ട് ആകുഞ്ചനം ചെയ്യുത് അങ്കുശമുദ്ര. വലത്തെ തള്ളവിരലിൽ ഇടത്തെ തള്ളവിരൽ ക്ഷേപ്ച്ച് രണ്ടുകൈകൊണ്ടും സാവകാശമായി മുഷ്ടി ചെയ്യുന്നത് കുംഭമദ്ര. ഇടത്തെ തള്ളവിരലിനെ സംഗ്രഹിച്ച് വലത്തുകൊണ്ട് മുഷ്ടി ചെയ്ത് ആ മുഷ്ടിയിലെ അംഗുഷ്ഠം പ്രസരിപ്പിച്ച് ബാക്കിയുള്ള ഇടത്തുകൈവിരലുകള് സംയുക്തമായി പ്രസരിപ്പിച്ച് വലത്തെ തള്ളവിരലിനാല് തൊടുന്ന മുദ്ര ശംഖമുദ്ര.

വൈഷ്ണവതിലകത്തിൽ സവിശേഷമായി, ലലാടത്തിൽ ഗദ,മൂർദ്ധാവില് വില്ലും ശരവും ഹൃദയ മദ്ധ്യത്തിൽ നാന്ദകം, രണ്ടുഭുജങ്ങളിൽ ശംഖവും ചക്രവും . ശംഖചക്രമുദ്ര ധരിച്ച വിപ്രന് ശ്മശാ നത്തിൽ വെച്ചു മരിച്ചാലും പ്രയാഗയില് വെച്ച് ഗതി പ്രാപിച്ചാലും ഭേദമില്ല. അവൻ ഭഗവാനിലാണ് ലയിക്കുന്നത്.

ശൈവർക്ക് ഊർദ്ധ്വപുണ്ഡ്രധാരണശേഷം ,ഭസ്മത്താൽ 3 പുണ്ഡ്രം ധരിക്കണം. എന്തിനാണ് ദ്വിജർ ഊർദ്ധ്വപുണ്ഡ്രം ധരിക്കുന്നത്. ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം പറയുന്നു:- ഋജുവും സൌമ്യവുമായ ഊർദ്ധ്വ പുണ്ഡ്രം ലലാട ത്തിൽ കാണപ്പെട്ടാല് അവന് ചണ്ഡാലനാണെങ്കിൽപോലും ശുദ്ധാത്മാവും സംപൂ ജ്യനുമാണ് എന്നതില് സംശയമില്ല. അശുചിയും അനാചാരിയും മനസാ പാപമാചരിക്കുന്നവനും പോലും നിത്യം ഊർദ്ധ്വപുണ്ഡ്രം ധരിച്ചാല് കാലക്രമേണ ശുചിയായി ഭവിക്കും. എന്റെ പ്രിയത്തിനാ യും ,ശുഭത്തിനായും ,രക്ഷക്കായും എന്റെ ഭക്തന്മാർ നിത്യം ഊർദ്ധ്വ പുണ്ഡ്രം ധരിക്കുന്നു.

ത്രിപുണ്ഡ്രധാരണവിധാനം

ഭസ്മാഗ്നിഹോത്രം അത്ഭുതകരവും ബുധന്മാരാൽ പരിശോധിക്കപ്പെട്ടതുമാണ്. ചാണകം ഉണക്കി കത്തിച്ചാണ് ഭസ്മമുണ്ടാക്കുന്നത്. വാമൻ(വാമദേവ)പാത്രത്തിൽ ഭസ്മം യോജിപ്പിക്കുന്നു(ശോഷിപ്പിച്ച് എടുക്കുന്നു) അഘോരൻ ദഹിപ്പിച്ചെടുക്കുന്നു. തത് പുരുഷൻ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

ഈശാനൻ പരിശോധിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം അഗ്നിമന്ത്രാദികളാൽ സംസ്കൃതമാക്കിയ ചാണകമാണ് ഭസ്മം. ഇത് ശരീരത്തിലെ അംഗങ്ങളിൽ തൊട്ട് രുദ്ര,ബ്രഹ്മാദി യജുർമന്ത്രങ്ങള് ജപിക്കുന്നു. രുദ്ര സംഖ്യ(11)പ്രണവം ഉരുവിടുന്നു. നാലാമത്തേത് ഹൃദയത്തിന്റെ അന്തർഭാഗത്ത് അംശകമാക്കുന്നു. ശിവപഞ്ചാക്ഷരവർണ്ണംജപിച്ച് നെറ്റിയിലും ഹൃദയത്തിലും ഉദരത്തിലും (ത്രിപുണ്ഡ്രം)തൊടുന്നു. മൂർദ്ധാവില് പഞ്ചാക്ഷരത്തോടെ ത്രിപുണ്ഡ്രം ധരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം ചെയ്യ മന്ത്രി സാക്ഷാത് ശിവരൂപമാണ്.

മന്ത്രം

അഗ്നിരിതി ഭസ്മ, വായുരിതി ഭസ്മ, ജലമിതി ഭസ്മ,വ്യോമേതി ഭസ്മ, സർവ്വം ഹ വാ ഇതി ഭസ്മ . പഞ്ചഭൂതങ്ങളും സർവ്വപ്രപഞ്ചവും മനസ്സും കണ്ണും എല്ലാംതന്നെ ഭസ്മമാണ് എന്ന് ധ്യാനിച്ച് പാശുപതമായ ഭസ്മത്തെ അംഗ ങ്ങളിൽ പുരട്ടുക. ഇതുതന്നെയാണ് ബ്രഹ്മം. പാശുപതം പശു പാശങ്ങളി ൽനിന്ന് മോക്ഷം തരുന്നതാണ്. (സംസാരം). പഞ്ചാക്ഷരമായ യജു ർമന്ത്രം മോക്ഷം തരുന്നു.

പ്രകാരാന്തരം

ലലാടത്തിൽ ബ്രഹ്മാവ്,ഹൃദയത്തിൽ ഹവ്യവാഹനൻ(അഗ്നി) നാഭിയിൽ സ്കന്ധൻ,ഗളത്തിൽ പൂഷാവ്, വലത്തെ ബാഹുവിൽ രുദ്രൻ,ബാഹുമദ്ധ്യത്തി ൽ ആദിത്യൻ, മണിബന്ധത്തിൽ ശശി, ഇടത്തെ ബാഹുവില് വാമദേവ ൻ,ബാഹുമദ്ധ്യത്തിൽ പ്രഭഞ്ജനൻ(വായു) മണിബന്ധത്തിൽ ബസവൻ, പൃഷ്ഠദേശത്തിൽ ഹരൻ, കുകുദ്ഭാഗത്തിൽ ശംഭു, ശിരസ്സിൽ പരമാത്മാ-ഇപ്രകാരം സ്മരിച്ച് ഭസ്മധാരണം . വായവീയസംഹിതയിൽ ത്രിപുണ്ഡ്ര ധാരണം അമന്ത്രകം (മന്ത്രമില്ലാതെ) ആണ്. ധാരണത്തിനായി ഭസ്മഗ്ര ഹണം ചെയ്യുന്ന വിധം പറയുന്നു: ശിവാഗ്നിയിൽനിന്ന് ,അഗ്നി ഹോത്രം ചെയ്ത സ്ഥലത്തുനിന്ന് ,വിവാഹത്തിനായി ഒരുക്കിയ ഹോമകുണ്ഡത്തിൽനിന്ന് ഭസ്മം സംഗ്രഹിക്കാം. അതെല്ലാം പക്വവും(പക്വം –പാകം വന്നത്) ശുചിയും സുഗന്ധിയുമാണ്. ശോഷിതമ ല്ലാത്തതും ദുർഗന്ധമില്ലാത്തതും അധികം കഠിനമോ അധികം മൃദുലമോ അല്ലാത്തതും ആകാശത്തു നിന്ന് വീണതുമായ ഭസ്മം സ്വീകരിക്കാം. അങ്ങനെയല്ലാത്തതും പതിതവുമായ ഭസ്മം എടുക്കരുത്. പക്വമല്ലാത്തതിനെ ഉരുളയാക്കി ശിവാഗ്നിയില് മൂല മന്ത്രത്തോടെ നിക്ഷേപിച്ച് പക്വമാക്കി എടുക്ക ണം. ഉദ്വാസനത്താലുണ്ടാക്കുമ്പോള്,ചണ്ഡഭസ്മമാണ് ഉണ്ടാവുക. സ്വശാഖയിൽ പറഞ്ഞ സന്ധ്യ അനുസരിച്ച് മന്ത്രസന്ധ്യ ചെയ്ത് പ്രാണായാമത്രയം ചെയ്ത് വലത്തു കയ്യിൽ തീർത്ഥജലമെടുത്ത് മൂലമന്ത്രത്താല് ശ്രീജപം ചെയ്ത് മൂലത്താല് 3 വട്ടം ആചമിച്ച് ദക്ഷഹസ്തത്തിലെ ജലം വാമഹസ്തത്തി ലേക്കു മാറ്റുക. മൂലത്താൽ 3 വട്ടം മന്ത്രിച്ച് ,അതിലെ ഒരുതുള്ളിപോലും ഏഴായി ഭാഗിക്കപ്പെടുന്നു. അവശിഷ്ടജലം വലത്തുകയ്യിലെടുത്ത് നാസികാസമീപത്തുകൊണ്ടുവന്ന് ഇഡാനാഡിയാൽ ദേഹാ ന്തരത്തി ൽആകർഷിച്ച് ക്ഷാളനം ചെയ്യുന്നു. പാപസഞ്ചയം നീക്കി കൃഷ്ണവർണ്ണമായ ആ ജലം വലത്തെ നാഡിവഴി വിരേചനം ചെയ്യുക. അഘമർഷണമന്ത്രം ചൊല്ലിയാണ് പ്രക്രിയ. അഞ്ജലി യാൽ ജലമെടുത്ത് സൂര്യ മണ്ഡലാന്തർഗതമായ ദേവതയെ സങ്കൽപ്പിച്ച് ആ ദേവതയുടെ ഉദ്ഗായ ത്രിമൂലമന്ത്രത്താൽ 3 പ്രാവശ്യം അർഘ്യം കൊടുക്കുക. സൂര്യമണ്ഡല സ്ഥമായ ദേവനെ ധ്യാനിക്കുക. മന്ത്രഗായത്രിയുടെ മൂലമന്ത്രം അഷ്ടാ വിംശതി വാരം ജപിക്കണം. മൂലമന്ത്രമുച്ചരിച്ച് ദേവം തർപ്പയാമി എന്ന് അഷ്ടാവിംശതിവാരം തർപ്പണം ചെയ്ത് സൂര്യമണ്ഡലദേവതയെ ധ്യാനിച്ച് സൂര്യന് അർഘ്യം നൽകി സംഹാരമുദ്രകൊണ്ട് തീർത്ഥം തളിച്ച് സൂര്യനമസ്കാരം ചെയ്ത് ദേവതാസ്തുതിപഠിച്ച് യാഗമ ണ്ഡപത്തിലേക്ക് ചെല്ലുക.

മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശത്തിൽ പറയുന്നു:- സന്ധ്യ അനുഷ്ഠിച്ച് സ്തോത്രം ചൊല്ലി യാഗമന്ദിരം പ്രാപിക്കുക എന്ന്. ഈ പറഞ്ഞ വിധാനത്തോടെ സ്നാനം ചെയ്ത് ,താന്ത്രികവൈദികസന്ധ്യാനുഷ്ഠാനവും തർപ്പണവും അനുഷ്ഠിക്കുക. ജപം, സ്തോത്രം,നാമം ഇവകളോടെ ദേവനികേതനത്തിലെത്തുക. വേദ ജ്ഞൻ യാഗമണ്ഡപത്തിലും താന്ത്രികന് ദേവാലയത്തിലുമാണ് എത്തുന്നതെന്ന ഭേദമേ ഉള്ളു. മറ്റുള്ളവരോട് അതുമിതും സംസാരിക്കാതെ മൌനിയായി ധ്യാനനിരതനായി വേണം വരുന്നത്. സംഹാരമുദ്രാലക്ഷണം പറയുന്നു. ഇടത്തുകൈ അധോമുഖമായും വലത്തുകൈ ഊർദ്ധ്വമുഖമായും പിടിച്ച് അംഗുലികളാൽ അംഗുലികളെ ക്ഷിപ്തമാക്കി സംയോജിപ്പിച്ച് പരിവർത്തനം ചെയ്യിപ്പിക്കുന്ന

താണ് സംഹാരമുദ്ര. അർപ്പണത്തില് പ്രശസ്തമാണ് ഈ മുദ്ര. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രം – ശുദ്ധപ്രദേശത്തിരുന്ന് പ്രാണായാമം ക്രമത്തില് ചെയ്ത് ശുചിയായി മന്ത്രശുദ്ധി വരുത്തിയ തോയത്താല് അഘമർഷണം ഉച്ചരിച്ച് അർഘ്യം ചെയ്യുമ്പോള് എല്ലാ പാപവും തീർന്ന് ശുഭമായി സർവ്വ ഉദ്ദിഷ്ടവും സാധിക്കുന്നു. അപ്രകാരം ഉപസ്ഥാനം ചെയ്തശേഷം മന്ത്രവിത്ത് തത്വത്താൽ ജ്യോതിർമ്മയവും സൂര്യമണ്ഡലസ്ഥവും മഹാത്മകവുമായ വിഷ്ണുവെ ധ്യാനിച്ച് സ്മരിച്ച് ജപിച്ച് മൂലമന്ത്രത്താല് സാധന ചെയ്യുന്നു. ആദ്യവും അവസാനവും പ്രണവത്തോടെ ഗായത്രിയോ വൈഷ്ണവിയോ സാധകന് ഉപാസിക്കുന്നു. ശുചിപ്രദേശത്ത് പ്രവേശിച്ച് തർപ്പണം ആചരിക്കുന്നു. വിഷ്ണു മുതലായ ദേവതകള്,പിതൃക്കൾ, മനുഷ്യർ എന്നിവർക്കെല്ലാം തീർത്ഥം തർപ്പണം ചെയ്യുന്നു. മൂലമന്ത്രം ജപിച്ച് വേണം ആചരണവും . ഗൃഹത്തില് മടങ്ങിവന്ന് കാലും കയ്യും കഴുകിയിട്ട് യാഗമണ്ഡപത്തിലെത്തി പ്രദക്ഷിണം വെക്കണം.

മറ്റൊരിടത്ത്:- ആചമനശേഷം ഷഡംഗന്യാസം മുമ്പത്തെപോലെ ചെയ്യുക. ഇടത്തുകയ്യില് ജലമെടുത്ത് ഉദകബിന്ദുക്കൾ 7 വിധം പ്രോക്ഷണം ചെയ്ത് മൂർദ്ധാവില് മന്ത്രോച്ചാരണത്തോടെ തളിക്കണം. ബാക്കി വെള്ളം വലത്തുകയ്യിലെടുത്ത് ബുദ്ധിമാനായ മനുഷ്യന് ഇഡയാലാകർഷിച്ച് ദേഹാന്തരശുദ്ധിവരുത്തി പാപസഞ്ചയം നീക്കുന്നു. കൃഷ്ണവർണ്ണമായ ജലം ദക്ഷനാഡിയിലൂടെ (പിംഗള)വിരേചനം ചെയ്യുന്നു. വലത്തു കയ്യിൽ മന്ത്രപൂർവ്വം പാപരൂപം ചിന്തിച്ചുകൊണ്ട് എടുത്ത് വർജ്ജ്യമായ കല്ല്, വിഷം മുതലായ സ്ഥാനങ്ങളില് അസ്ത്രമന്ത്രത്തോടെ നിക്ഷേപിക്കുന്നു.സൂര്യനെ ധ്യാനിച്ച് അഞ്ജലീതീർത്ഥത്തില് 108 തവണ ഗായത്രി ജപിക്കുന്നു. സൂര്യമണ്ഡലസ്ഥനായ ദേവനെ പ്രണമിച്ച് ക്ഷമാപണംചെയ്ത് സംഹാരമുദ്രയാൽ തീർത്ഥം ഉദ്ധ്വാസനം ചെയ്ത് ആചമിക്കുന്നു .ഇപ്രകാരം സന്ധ്യ സമാപിച്ചാൽ ന്യാസകർമ്മം സമാരംഭിക്കുന്നു.

ശൈവാഗമത്തിൽ ശിവാത്മകമന്ത്രത്താല് തീർത്ഥത്തെ ശിവാത്മകമാക്കുന്നു. സംഹിതാമന്ത്രം ചൊല്ലിയ ജലത്താല് മാർജ്ജനം ആചരിക്കുന്നു. ഇടത്തുകയ്യിലെ ജലം വലത്തുകയ്യിലെടുത്ത് ശിരസ്സിൽ ക്രമമായി മന്ത്രത്താല് മാർജ്ജനം ചെയ്യുന്നു. വലത്തുകയ്യിലെ ജലം നാസികാഗ്രത്തിലെടുത്ത് വാമയാലാകർഷിച്ച് കുംഭകം ചെയ്യുന്നു. ആ പാപം പിംഗലയാൽ രേച്യവർത്മത്താൽ(വിരേചനം)പോക്കുന്നു. വജ്രശിലയിൽ അഘമർഷണത്തോടെ നിക്ഷേപിക്കുന്നു. സ്വാഹാ എന്നു അവസാനിക്കുന്ന ശിവമന്ത്രത്തോടും ദർഭ,പുഷ്പം , അക്ഷതം ഇവയോടും ശിവക്ക് അർദ്ധാഞ്ജലി നൽകി, ഗായത്രി ജപിക്കുന്നു .ആചമനം ചെയ്ത് അർദ്ധാഞ്ജലി ഉദ്ധരിക്കുന്നു. രക്തപുഷ്പാദിജലത്താൽ മൂലമന്ത്രത്താൽ ഭാനുവിനെ ധ്യാനിക്കുന്നു.

വായവീയസംഹിത:- ബ്രഹ്മയജ്ഞാന്തത്തില് ദേവാദിതർപ്പണം ചെയ്ത് മണ്ഡലസ്ഥമായ മഹാദേവനെ ധ്യാനിച്ച് അർച്ചിച്ച് യഥാവിധി ആചരി ക്കണം. അർഘ്യം കൊടുക്കണം. തസ്മൈ ശിവായാദിത്യരൂപിണേ എന്നാണ് അർഘ്യം കൊടുക്കേണ്ടത്.

ശിവസംഹിത:-വ്യോമവ്യാപിനി,പഞ്ചബ്രഹ്മാണി,ശിവഗായത്രി,രുദ്രം എന്നിങ്ങനെ യഥാക്രമം പറയപ്പെടുന്നതും സർവ്വപാപഹരവുമായ മന്ത്രത്തെ ശിവസംഹിത എന്നറിയുക. ആദ്യമായി ജനിച്ച മന്ത്രശബ്ദം (നാദം)വ്യോമവ്യാപിനി. ആദ്യവും അവസാനവും പ്രണവം ഉച്ചരിക്കുന്നത് ഈ വ്യോമവ്യാപിനീ നാദത്തെയാണ്. മന്ത്രവിശേഷത്താല് ആചമനാദിസാമാന്യവിധികള് അനുസന്ധാനം ചെയ്യണം. അതിനാൽ മൂന്നുകാലത്തിലും(ത്രികാലം)സന്ധ്യ(ത്രിസന്ധ്യ)അനുഷ്ഠിക്കണം.

അഗസ്ത്യസംഹിതഃ- രാമാത്മാവായ ഗുരുവിനെ ധ്യാനിച്ച് രാമസന്ധ്യ ആചരിക്കുക. ഇത് സായംസ ന്ധ്യ, പ്രാതസന്ധ്യ,മദ്ധ്യാഹ്നസന്ധ്യയിൽ ചെയ്യുക. ശൈവാഗമവും പ്രാത,മദ്ധ്യാഹ്ന,സായം സന്ധ്യ കളിലെ ത്രിസന്ധ്യ അനുശാസിക്കുന്നു.

ആചമനം- യാഗമണ്ഡപത്തിന് ബാഹ്യദേശത്തില് ചെയ്യുന്നു. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രത്തിൽ സ്മൃതി കളിൽ പറഞ്ഞ വിധിക്ക് അനുസൃതമായി വൈഷ്ണവാദിവിധികൾക്കനുസൃതമായി എന്ന് പറയുന്നു. കിഴക്കോട്ടോ വടക്കോട്ടോ അഭിമുഖമായിരുന്ന,ഉപവീതം ധരിച്ച്,ചൂഢ(ശിഖ)കെട്ടി, ബാഹു ജാനുമദ്ധ്യ ത്തിൽവെച്ച് ,മൌനിയായി ഇരുന്ന് ജലത്തെ ആചമിക്കണം. ജലത്തിൽ ദുഷ്ടരസമോ ദുർഗന്ധമോ കീടങ്ങളോ നുരയോ പതയോ കുമിളകളോ പാടില്ല. ഉഷ്ണജലമാവരുത്. ശുദ്ധമാണോ എന്ന് ആചമ നത്തിനുമുമ്പ് നോക്കി പരിശോധിക്കണം. മുഖത്തിൽ (വായ്)കൂടി ആചമിച്ച് കണ്ഠം,ഹൃദ്(ഉരസ്സ്) ഇവ യിലൂടെ ക്രമമായി കടന്നാണ് എല്ലാ മനുഷ്യരിലും ജലം കുണ്ഡത്തിലെത്തുന്നത്. വൃഷലസ്ത്രീ, ത്രിവേദി പുരുഷൻ,സാഥർവ്വഷഡംഗയജ്ഞപുരുഷന് എന്നിവരുടെ ആചമനവിധിയിലും പരിശോധനയിലും മാത്രമേ വ്യത്യാസമുള്ളൂ. അഥർവ്വം കൂടി പഠിച്ച ഷഡംഗയജ്ഞപുരുഷന് തള്ളവിരലും അനാമികയും ചേർത്ത് ജലം സ്പർശിച്ചും, തള്ളവിരലും ചൂണ്ടുവിരലും കൊണ്ട് ജലമെടുത്ത് ഘ്രാണിച്ചും തള്ളവിരലും ചെറുവിരലും ചേർത്തെടുത്ത് ശ്രുവിച്ചും പരീക്ഷിച്ച് ആത്മാവില്,ഹൃദയത്തിൽ ചേർത്ത് സർവ്വാംഗുലി കളാലും എടുത്ത് മൂർദ്ധാവില് ഋഷിതീർത്ഥമായി അറിഞ്ഞ് ആചമിക്കുന്നു.

വൈഷ്ണവാചമനം

കേശവനെ സ്മരിച്ച് 3 വട്ടം ആചമനം,കയ്യാൽ പ്രക്ഷാളനം,രണ്ടുവട്ടം ചുണ്ടിലും രണ്ടുവട്ടം മുഖത്തും. ഒന്നുകൊണ്ട് കയ്യും ഒന്നുകൊണ്ട് കാലും പ്രക്ഷാളനം. ഒരുവട്ടം മൂർദ്ധാവില് സങ്കർഷണനെ ധ്യാനി ച്ച് പ്രോക്ഷണം. മുഖം,നാസാ,കണ്ണ്,ചെവി, നാഭി,ഉരസ്സ്,കണ്ഠം,ഭുജം ഇവ ഈശ്വരവിചാരത്തോടെ ജലം തൊട്ട് സ്പർശിച്ച് ആചമനം ചെയ്തവന് സാക്ഷാത് നാരായണനായി ഭവിക്കുന്നു. കേശവാദി, സങ്കർഷണാദി എന്നിവ പ്രസിദ്ധമായി പണ്ടേ പറയപ്പെട്ടതാണ്. സങ്കർഷണൻ, വാസുദേവൻ, പ്രദ്യു മ്നൻ,അനിരുദ്ധൻ,പുരുഷോത്തമൻ,അധോക്ഷജൻ,നൃസിംഹൻ,അച്യുതൻ,ജനാർദ്ദനൻ,ഉപേന്ദ്രൻ,ഹ രി,വിഷ്ണു -ഇവയാണ് 12 ആദിത്യ(വിഷ്ണു)നാമങ്ങൾ.

പിംഗലാമതപ്രകാരം ശാക്തരുടെ ആചമനം

ആത്മതത്വമായ പ്രണവം ആദ്യവും സ്വധ അവസാനവുമായി ഉച്ചരിച്ച് ആചമിക്കണം. മന്ത്രത്താൽ മൂന്നുപ്രാവശ്യം മുഖം,നാസ,കണ്ണ്.ചെവി, നാഭി, ഹൃത്ത്,മസ്തകം തൊട്ട് ഹൃദയത്താലും ശ്രോത്രത്താലും അഭി വന്ദനം ചെയ്യണം. ആത്മവിദ്യ ശിവയുടെ തത്വവും പ്രണവം വാഗ്ഭവവുമാണ്. ശൈവാഗമത്തി ൽ ശംഖിലെടുത്ത ബ്രഹ്മതീർത്ഥത്തെ വീക്ഷിച്ച ശേഷം മൂന്നുവട്ടം കുടിക്കണം. അവസാനം സ്വധ ഉച്ച രിക്കണം. ആത്മത ത്വം(പ്രണവം)ആദ്യവും. ആത്മതത്വം ആത്മവിദ്യയാണ്. ശിവാത്മകമാണ്. ക്രമ ത്തിൽ തത്വത്രയം അറിയണം. ഹ്രാം,ഹ്രീം,ഹ്രൂം എന്നതാണ് ശംബര ക്രമം.

മന്ത്രമുക്താവലിഃ-പാത്രത്തെ അസ്ത്രത്താൽ സംശോധനം ചെയ്യുക. ഹൃന്മന്ത്രത്താൽ അഭിപൂരണം ചെയ്യുക. തീർത്ഥം ആവാഹിക്കുക. സുഗന്ധവസ്തുക്കൾ നിക്ഷേപിക്കുക. പ്രണവത്തോടെ ധേനുമുദ്ര പ്രദർശിപ്പിക്കുക. സാമാന്യമായി ഇതാണ് ക്രിയാവിധി. പ്രണവശ ബ്ദംകൊണ്ട് പഞ്ചപ്രണവങ്ങ ളെന്ന് ഗ്രഹിക്കണം. ആധാരത്തോടുകൂടിയ ജലപാത്രം ദ്വാരത്തിന്(വാതിൽ)അഭിമുഖമായി സ്ഥാപി ച്ച് ഓം ഹ്രഃ ദ്വാരാർഘ്യം സാധയാമി എന്നു വിചാരിക്കണം. പാത്രം അസ്ത്രേണ ശ്ലോകത്തില് പറ ഞ്ഞ വിധം ക്രമത്തിൽ അനുസന്ധാനം ചെയ്യുക . അസ്ത്രമന്ത്രം ഉച്ചരിച്ച് സാമാന്യാർഘ്യജലത്താല് ദ്വാരം (വായ്, വാതിൽ)പ്രോക്ഷണം ചെയ്യുക. സാമാന്യാർഘ്യം പിന്നീട് പറയും. സർവ്വത്തിനും

അഗ്രത്തിൽ അസ്ത്രാദിപ്രസ്തുതദേയമന്ത്രാസ്ത്രത്തിന്റെ ഒടുക്കം അസ്ത്രായ ഫട് എന്ന സാമാന്യാസ്ത്രം സംയോജിപ്പിക്കുക. ഇപ്രകാരം സർവ്വാംഗമന്ത്രം. അസ്ത്രാദിഫട്കാരാദ്യമായി കേവല ജാതിക്കാരേ പറയുകയുളള.

7. ഊർദ്ധ്വോദുംബരകേവിഘ്നം മഹാലക്ഷ്മീം സരസ്വതീം
തതോ ദക്ഷിണശാഖായാം വിഘ്നം ക്ഷേത്രേശമന്യതഃ
8. തയോഃപാർശ്വഗതേ ഗംഗായമുനേപുഷ്പവാരിഭിഃ
ദേവാല്യാമർച്ചയേദസ്ത്രം പ്രതിദ്വാരമിതിക്രമാത്

<u>സംസ്കൃതഭാഷ്യം</u>

ദ്വാരപൂജാമേവാഹഊർദ്ധ്വേതി. ദ്വാരശാഖോപരിതനതിര്യഗ് കാഷ്ഠ മൂർദ്ധ്വോദുംബരകം ദേവല്യാ മുദുംബരശാഖാദിധേവാ പ്രവർത്തതേ. സ്ഠ്യപൂർദ്ധ്വസ്ഥദേവലീ ചേതിസാമ്യാത്തത്ര ലക്ഷണയോ ദുംബരശബ്ദ പ്രയോഗഃ തത്ര മദ്ധ്യേ മഹാലക്ഷ്മീമിതി ദ്വാരശ്രിയം .പുഷ്പവാരിഭിഃ അർഘ്യജലപുഷ്പൈഃ പ്രപൂജയേദിതി സംബന്ഘഃ തദുക്തം -ഊർദ്ധ്വം ദ്വാരശ്രിയം ചേഷ്ടഃ ഇതി. ണന്യത്രാപി-ദ്വാരോപരി നമോ ദ്വാരശ്രിയൈ തദ്ദക്ഷവാമയോ.വിഘ്നം സരസ്വതീഞ്ച. ഇതി. തത ഊർദ്ധ്വസ്ഥ കോണ ദ്വയേ ദക്ഷിണാദിവിഘ്നം സരസ്വതീം ച പൂജയേത്. ദക്ഷിണശാഖായാ മിതി ദക്ഷിണശാഖാധഃ അത്ര കേ ചന ദുർഗ്ഗാപൂജമാഹുഃഅന്യത്ര ഇതി വാമശാഖാധഃ ക്ഷേത്രേശമിതി സംബന്ധഃതദുക്തം-കോണേഷു വിഘ്നംദുർഗ്ഗാഞ്ച വാമീം ക്ഷേത്രേശമർച്ചയേത് ഇതി. തയോരിതി വിഘ്നക്ഷേത്രേശയോഃ പാർശ്വഗതേ ഗംഗായമുനേ ഇത്യ നേന പൂർവവത് ദ്വാരാദിപൂജാ സൂചിതാഃ സൈവക്രമാദിത്യേനാഗ്രേ ഉക്താഃ വാരിസാമാന്യാർഘ്യജലം.താരസബിന്ദുസ്വനാമാഭ്യാക്ഷരാദിന്യേന്തഃസ്വരാമനമോ്ന്വിതാ ഏതേ ഷാം മന്ത്രം. ഓം ദ്വാം ദ്വാരശ്രിയൈ നമഃ ഇത്യാദിപ്രയോഗഃതദുക്തഡാമരേ-
ഓങ്കാരബിന്ദുമദ്ധ്യസ്ഥംനാമധേയാദ്യമക്ഷരം
ദേവതാനാം സ്വബീദം തത് പൂജായാമൃദ്ധിസിദ്ധിദം ഇതി.

ഗ്രന്ഥകൃദപി വക്ഷ്യതി സ്വനാമാക്ഷരാദികാ ഇതി. ഏതഞ്ച യത്ര ബീജം നോക്തം തദ്വിഷയം ജ്ഞേയം. ദേവാല്യാമിതി ഓം ഹ്രഃഅസ്ത്രായഫട് നമഃ ഇത്യസ്ത്രപൂജാ.പുഷ്പവാരിഭിരിത്യേവ. തദുക്തം-
ഹകാരരേഫൈഔഛ വിസർഗ്ഗവന്താവസ്ത്രായ ഫട്കാരവചസ്തദന്തേ
ഉക്താന്തരേ സർഷപമക്ഷതാന് വാപുഷ്പാണി മുഞ്ചേദഥചാത്രവിദ്വാന് ഇതി.
അന്യേത്വവാസ്തുപുരുഷപൂജാമന്ത്രേഛതി.തദുക്തം-
പൂജ്യോ വാസ്തുപപുമരംസ്തത്ര തത്ര ദ്വാഃപീഠമദ്ധ്യതഃഇതി.

ഏഷാം ധ്യാനം തത്തത്പ്രകരണേ ജ്ഞേയം. അത ഏവാത്രമഹാലക്ഷ്മീപദപ്രയോഗഃ പ്രതിഹാരമിത്യനേനൈ തദുക്തം ഭവതി.യദാഹ-ദ്വാരസ്യശോഭനസ്യാഥശാഖയോർ ദക്ഷവാമയോഃ
ധാത്രേവിധാത്രേഗംഗായൈയമുനായൈ ച പൂർവ്വതഃ
ഓം ഭദ്രായ സുഭദ്രായ ഗോദാം കൃഷ്ണാഞ്ചദക്ഷിണേ
ചണ്ഡായ ച പ്രചണ്ഡായഃരേവാം താപീഞ്ച പശ്ചിമേ
ഓം ശംഖപത്മനിധയേ വാണീം വേണീം തഥോത്തരേ ഇതി.
സോമശംഭരപിഃസ്വനാമശ്ചതുര്യന്തൈഃസ്രവന്തീനാം ദ്വയംദ്വയം ഇതി.
അന്യത്ര തുഃ-ഭദ്രംസുഭദ്രംഗംഗാശ്ചയമുനാംദ്വാരശാഖയോഃ
ചതുര്യന്തം നമോ്ന്തശ്ചാപ്രാഗ്ദ്വാരേ സംപ്രപൂജയേത്
ബലപ്രബലചിഛക്തിമായാശക്തിസ്തഥൈവ ച

ചതുർത്ഥ്യന്തം നമോ്ന്തഞ്ചദക്ഷിണദ്വാരപൂജയേത്
ചണ്ഡംപ്രചണ്ഡംഗൌരീഞ്ച ശ്രിയഞ്ചദ്വാരശാഖയോ
ചതുർത്ഥ്യന്തംനമോന്തഞ്ച പശ്ചിമേസംപ്രപൂജയേത്
ജയഞ്ചവിജയഞ്ചൈവ ശംഖപത്മനിധീ തഥാ
ചതുർത്ഥ്യന്തം നമോ്ന്തഞ്ച ഉത്തരേ സംപ്രപൂജയേത് ഇതി.
കേചന വക്ഷ്യമാണദ്വാരപാഠപൂജാമപി നിത്യമാഹുഃഏതത് സർവ്വം നിത്യപൂജായാമപി സമാനം ജ്ഞേയം.യദാഹ-
വിധേയമേതത് സർവ്വത്ര സ്ഥാപിതേഷു വിശേഷതഃഇതി.
ദീക്ഷായാന്തു വിശേഷസ്തന്ത്രാന്തരോക്താഃ
വൈഷ്ണവാദിപ്രഭേദേന ദ്വാരപാലാൻ സമർച്ചയേത്.
പ്രതിദ്വാരം പാർശ്വയോസ്തു ദ്വൌദ്വാവഷ്ടാവിതിക്രമാദ്
തതഃസുനന്ദശ്ചണ്ഡാഖ്യഃപ്രചണ്ഡോ ബലനാമകഃ
പ്രബലോഭദ്രനാമാച സുഭദ്രോ വൈഷ്ണവാ മതാഃ
അഥനന്ദിമഹാകാലൌഗണേശവൃഷഭൌ പുനഃ
തതോ ഭൃംഗീരടീഃസ്കന്ദഃപാർവ്വതീശഞ്ചസപ്തമഃ
ഛണ്ഡേശ്വരോഷ്ടമഃശൈവാദ്വാരപാലാഃക്രമാദപി
വക്രതുണ്ഡൈകദംഷ്ട്രോ ച മഹോദരഗജാനനൌ
ലംബോദരാഖ്യ വികടൌ വിഘ്നരാജഞ്ച സപ്തമഃ
ധൂമ്രരാജോ്ഷ്ടമോ ജ്ഞേയോ ഗാണപത്യാ ഇതിക്രമാത്.
ബ്രാഹ്മ്യാദ്യാ മാതരഃപ്രോക്തഃശാക്തേയാഃദ്വാരപാലകാഃഇതി
അന്യേതു ഗോപാലരാമചന്ദ്രദ്വാരപാലാനന്യാനാഹ-
ചണ്ഡപ്രചണ്ഡൌ പ്രാഗ്ധാതൃവിധാതാരൌ ച ദക്ഷിണേ
ജയഞ്ചവിജയഃപശ്ചാദ് ബലഃപ്രബല ഉത്തരേ ഇതി.

<u>മലയാളം ഭാഷ്യം</u>

ദ്വാരശാഖയുടെ ഉപരി ഉഡുംബര(ഉഡുക്കളോട്ടുകൂടിയ അംബരം-നക്ഷത്രനിബിഢമായ ആകാശം അഥവാ വസ്ത്രം-മേലാപ്പ്)അല്ലെങ്കിൽ ഉദുംബരവൃക്ഷശാഖ പ്രവർത്തിക്കുന്നു. അതിന്റെ മദ്ധ്യത്തിലായി മഹാലക്ഷ്മി എന്ന ദ്വാരശ്രീ. പുഷ്പവാരി.അർഘ്യജലപുഷ്പത്താല് ലക്ഷ്മീപൂജ ചെയ്യുക. ദക്ഷിണശാഖ യിൽ സരസ്വതിയും ദുർഗ്ഗയും. വാമശാഖയിൽ ക്ഷേത്രേശനെന്ന ക്ഷേത്രപാലൻ. ഊർദ്ധ്വസ്ഥ കോണദ്വയത്തിലാണ് സരസ്വതിയും ക്ഷേത്രേശനും.ഇവരെ മൂന്നുപേരേയും (ക്ഷേത്രേശ,സരസ്വതി. ദുർഗ്ഗ)സർവ്വവിഘ്നനിവാരണത്തിനായിപൂജിക്കുന്നു.

സ്ഥാനങ്ങള്

ദക്ഷിണഊർദ്ധ്വകോണ്	വാമഊർദ്ധ്വകോണ്
സരസ്വതി ദുർഗ്ഗ	ക്ഷേത്രേശ
മദ്ധ്യം ലക്ഷ്മി	
പാർശ്വം	പാർശ്വം
ഗംഗ	യമുന

മദ്ധ്യത്തിൽ ലക്ഷ്മിയേയും കോണുകളില് സരസ്വതി,ദുർഗ്ഗ,ക്ഷേത്രേശന്മാരേയും പാർശ്വങ്ങളില് ഗംഗ,യമുന എന്നീ ജലദേവതമാരേയും അർച്ചിക്കുക. വാരി സാമാന്യാർഘ്യജലം. താരം,ബിന്ദു, സ്വനാമത്തിന്റെ ആദ്യാക്ഷരം മുതൽ ങേ വരെ സ്വനാമസഹിതം മന്ത്രത്തോടെ പുഷ്പവാരി കൊണ്ടാണ് പൂജ. ഓം ദ്വാം ദ്വാരശ്രീയൈ നമഃ എന്ന് പ്രയോഗം. ഡാമരത്തിൽ ഓങ്കാരബിന്ദുമ ദ്ധ്യസ്ഥം നാമധേയാദ്യമക്ഷരം ദേവതാനാം സ്വബീജം തത് പൂജയാമൂദ്ധിസിദ്ധിദം എന്നു പറയുന്നു. ഗ്രന്ഥകൃത്ത് സ്വനാമാദ്യക്ഷരാദികാം എന്നു പറയുന്നു. അതാണ് ബീജം. ദേവാല്യം എന്നുപറയുന്നത് ഇതാണ്. ഓം ഹ്രഃഅസ്ത്രായഫട് നമഃ എന്ന് അസ്ത്രപൂജ. ഹകാരവും രേഫവും വിസർഗ്ഗത്തോടെ ഉച്ചരിച്ച് ഒടുവിൽ ഫട് ചേർത്ത് അസ്ത്രമായി ഉച്ചരിച്ച് കടുക്,അക്ഷതം,പുഷ്പം ,മുഞ്ജ ഇവ അർപ്പി ക്കുന്നു.

വാസ്തുപുരുഷപൂജഃ- രണ്ടുപീഠങ്ങളുടെ മദ്ധ്യത്തില് വാസ്തുപുരുഷനെ പൂജിക്കുക. ഇപ്രകാരമുള്ള ധ്യാനം അതാതു പ്രകരണത്തിൽ അറിയാം. മഹാലക്ഷ്മി എന്ന പദപ്രയോഗം പ്രതിഹാരം എന്നു വരുന്നു. ദ്വാരത്തിൽ ശോഭനമായ കൽപ്പവൃക്ഷശാഖയുടെ വലത്തും ഇടത്തും ധാതാ,വിധാതാ,ഗംഗ,യമുന എന്നിവരെ സങ്കൽപ്പിച്ച് മുമ്പുപറഞ്ഞ പോലെ പൂജിക്കുക. ഓങ്കാരത്തോടെ ഭദ്ര,സുഭദ്ര,ഗോദ,കൃഷ്ണ എന്നിവരെ തെക്കുഭാഗത്തും(വലത്ത്) ചണ്ഡ, പ്രചണ്ഡ, രേവ,താപി (തപതി) എന്നിവരെ പടിഞ്ഞാ റുഭാഗത്തും (വാമഭാഗം)സ്മരിക്കുന്നു. ഇവയുടെ വടക്കുഭാഗത്ത് ഓം ശംഖപത്മനിധയേ വാണീം വേണീം എന്ന്സരസ്വതിയേയും ത്രിവേണിയേയും സ്മരിക്കുന്നു. ചതുര്യന്തത്തില് സ്വനാമം ഈ രണ്ടായി സ്രവിക്കുന്നു.(വാഗ് നദി)എന്ന് സോമശംഭു. ഭദ്ര,സുഭദ്ര,ഗംഗ യമുന ദ്വാരശാഖകളിൽ കിഴക്കേവാതിലിൽ (4). ദക്ഷിണദ്വാരത്തിൽ ബല, പ്രബല,ചിഛക്തി,മായാശക്തി എന്ന നാൽവർ. പടിഞ്ഞാറ് ചണ്ഡ, പ്രചണ്ഡ, ഗൌരി,ശ്രീ. എന്ന നാല്. വടക്ക് ജയ,വിജയ, ശംഖനിധി, പത്മനിധി എന്ന് നാൽ.ആകെ 16 എന്ന് മറ്റു ഗ്രന്ഥത്തിലും കാണാം. ഇത് ദ്വാരപാലപൂജയാണ്. ഇതെല്ലാം നിത്യപൂജയാണ്.

തന്ത്രാന്തരോക്തമായ വിശേഷപൂജഃ-വൈഷ്ണവർ ഓരോ വാതിലിലും പാർശ്വത്തില് ഈരണ്ടുവീതം 8 ദിക്കിലും ദിക്പാലകരെ അർച്ചിക്കു ന്നു. നന്ദൻ,സുനന്ദൻ,ചണ്ഡൻ,പ്രചണ്ഡൻ,ബലൻ, പ്രബല ൻ,ഭദ്രൻ, സുഭദ്ര ൻ,ഇവരാണ് 8ദ്വാരപാലകർ. ശൈവരുടെ ദ്വാരപാലകര് നന്ദി,മഹാകാലന്, ഗണേശൻ,വൃഷഭൻ,ഭൃംഗീരിടി,സ്കന്ദൻ,പാർവ്വതീശൻ, ചണ്ഡേശ്വര ൻ. മറ്റൊരു ക്രമം വക്രതുണ്ഡൻ, ഏകദംഷ്ട്രൻ,മഹോദരൻ, ഗജാനനന്, ലംബോദരൻ,വികടൻ,വിഘ്നരാജൻ,ധൂമ്രരാജൻ .ഇത് ഗാണ പത്യക്രമമാണ്. (8 ഗണപതിമാർ).ശാക്തേയർക്ക് ബ്രാഹ്മി മുതലായ 8 മാതാക്കളാണ് ദ്വാരപാലക ർ. ഗോപാലരാമചന്ദ്രന്റെ ദ്വാരപാലകർഃ- ചണ്ഡനും പ്രചണ്ഡനും കിഴക്ക്. ധാതാവും വിധാതാവും തെക്ക്. ജയവിജയന്മാർ പടിഞ്ഞാറ്,ബലനും പ്രബലനും വടക്ക്.

9. അനന്തരം ദേശികേന്ദ്രോ ദിവ്യദൃഷ്ട്യവലോകനാത്

ദിവ്യാനുത്സാരയേത് വിഘ്നാനസ്ത്രാദ്ഭിശ്ചാന്തരീക്ഷഗാൻ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

അനന്താനന്തരമിത്യനേന സൂചിതഃ ദേശികേന്ദ്ര ഇത്യനേന സദാശിവ മാത്മാനം വിചിന്ത്യേത്യുക്തം. സദാശിവരൂപസ്വദൃഷ്ട്യവലോകനമേവ ദിവ്യദൃഷ്ട്യവലോകനം.അദ്ഭിരിതി സാമാന്യാർഘ്യജലൈഃ

മലയാളം ഭാഷ്യം

അനന്തരം ദേശികേന്ദ്രൻ ദിവ്യദൃഷ്ടികൊണ്ട് അവലോകനം ചെയ്ത് ദിവ്യാന്തരീക്ഷജനിതങ്ങളായ വിഘ്നങ്ങളെ (ദിവ്യങ്ങളും അന്തരീക്ഷ ങ്ങളും) നീക്കുന്നു.ദേശികേന്ദ്രൻ സദാശിവാത്മാവായ ഗുരു. ദിവ്യദൃ ഷ്ടിയാൽ ദിവ്യാന്തരീക്ഷജനിതങ്ങളായ വിഘ്നങ്ങളെ കാണുന്നവൻ. ദ്വാരപാലകർ ഭൌമങ്ങ

ളായ(ഭൂമിയിലുണ്ടാവുന്ന)വിഘ്നങ്ങളെ മാത്രം കത്തുണുന്നു,നീക്കുന്നു. ദേശികേന്ദ്രന് മൂന്നുവിധവിഘ്നവും കാണാനും നിവാരണം ചെയ്യാനും കഴിയും.

10. പാർഷ്ണിഘാതൈസ്ത്രിഭിർഭൌമാനിതി വിഘ്നാനി നിവാരയേത്

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

പാർഷ്ണീഘാതൈരിതി. തത്രായം മന്ത്രഃ

അപസർപ്പന്തു തേ ഭൂതഃയേ ഭൂതാഭൂമിസംസ്ഥിതാഃ

യേ ഭൂതാ വിഘ്നകർത്താരസ്തേ നശ്യന്തു ശിവാജ്ഞയാ

അപക്രമന്തു ഭൂതാനി പിശാചാഃസർവ്വതോദിശം

സർവ്വേഷാമവിരോധേന ബ്രഹ്മകർമ്മ സമാരഭേ ഇതി.

വസിഷ്ഠസംഹിതായാമപസർപ്പന്തിത്യാദി പഠിത്വോക്തം. പാർഷ്ണിഘാതത്രയം കൃത്വാ മന്ത്രേണാനേന മന്ത്രവിത് ഭൂതസംഘാൻസമുത്സാര്യ സംവിശേദാസനേ ബുധഃ ഇതി.

സോമശംഭൌ തു-ദക്ഷപാർഷ്ണേസ്ത്രിഭിർഘാതൈർഭൂമിഷ്ഠാംസ്ത്രിവിധാനപി. ഇതി.

ഇത്യേവം പ്രകാരേണ വിഘ്നാൻ ത്രിവിധാനപീതി.

മലയാളംഭാഷ്യം

ഭൂതമെന്നു പറയുന്നത് ഭൂമിയിലുണ്ടായ വിഘ്നങ്ങളെയാണ്. ശിവാജ്ഞ യാൽ ഭൂമിയിൽജനിച്ച് ഭൂമിയിൽ സദ്കർമ്മവിഘ്നമുണ്ടാക്കുന്ന മനു ഷ്യരാണ് ഭൂതങ്ങൾ. ഇവർതന്നെ അപക്രമാചാരികളും കൂടിയാവു മ്പോള് പൈശാചചര്യ പിന്തുടർന്ന് സർവ്വദിക്കിലും സഞ്ചരിക്കുന്നു. പാർഷ്ണീഘാതത്രയം ചെയ്ത് മന്ത്രത്താല് മന്ത്രവിത്ത് ഭൂതസംഘങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കുന്നു.വിഘ്നം തീർക്കുന്നു. ദക്ഷപാർശ്വ ത്തിൽ മൂന്നുപ്രാവ ശ്യം ഘാതം ചെയ്താല് ഭൂമിയിലെ മൂന്നുവിധവിഘ്നവും നീക്കാം.

11. കിഞ്ചിത്സ്പൃശൻവാമശാഖാം ദേവാനീം ലംഘയേദ് ഗുരുഃ

അംഗം സങ്കോചയന്നന്തഃപ്രവിശേദ്ദക്ഷിണാംഘ്രിണാ

12. നൈരൃത്യാം ദിശി വാസ്തീശാൻ ബ്രഹ്മാണഞ്ചസമർച്ചയേത്

പഞ്ചഗവ്യാർഘ്യതോയാഭ്യാം പ്രോക്ഷയേത് യാഗമണ്ഡപം

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

അംഗമിതിവാമാംഗം. സങ്കോചയന്നിതി നിഃസരദ്വിഘ്നാവകാശതനായ. തദുക്തം-ഉത്സാരിതാനാം വിഘ്നാനാംദദദ്ധത്മർതുവാസതഃഇതി. അന്യത്രാപി- നിർഗ്ഗഛതാംവിഘ്നകൃതാമഥൈഷാം വാമാംശ സങ്കോചനചേഷ്ടിതേന പദായമാർഗ്ഗം ഇതി

അഥാന്യത്രാപി-വാമതഃനിസാര്യവിഘ്നസംഘഞ്ചഃഇതി.അന്തഃസ്പൃശാന്നിത്യാദിത്രയം ദൃഷ്ടമർത്ഥം ദേവാല്യാമപിദേവസ്യപൂർവ്വികത്വാത്. വാസ്തീശമിതി തത്തത് ക്ഷേത്രസ്യ ക്ഷേത്രപാലം. തേ ച യോക്ഷേത്രപാലമന്ത്രേ വക്ഷ്യന്തേ. ദിവ്യദൃഷ്ടീത്യാദി ബ്രഹ്മാർച്ചനാന്തം നിത്യപൂജായാമപി സമാനം. പഞ്ചഗവ്യേതി.പഞ്ചഗവ്യപ്രകാരമേകവിംശേ വക്ഷ്യതി. അർഘ്യതോയം സാമാന്യാർഘ്യജലം. പ്രോക്ഷയേദിതി ദേയമന്ത്രേണ. തദുക്തം-നാരായണീയേ- ഗവ്യേന പ്രോക്ഷയേദ്ദീകഷാസ്ഥാനം മന്ത്രേണ ശോധിതം.

മലയാളം ഭാഷ്യം

വാമശാഖ സ്പർശിച്ച് ഗുരു ദേവാലി ലംഘിക്കുന്നു. അംഗങ്ങൾ സങ്കോചിച്ച് ,ഉള്ളിലേക്കു പ്രവേശി ക്കുന്നത് വലത്തെ കാൽവെച്ചാണ്. നൈരൃതിയിലും ഈശാനകോണിലും ബ്രഹ്മാവിനെ അർച്ചി ക്കണം. പഞ്ചഗ വ്യാർഘ്യജലത്താല് യാഗമണ്ഡപം പ്രോക്ഷണം ചെയ്യണം. അംഗമെന്നാല് ഇടത്തേ അംഗം. സങ്കോചിപ്പിക്കുക എന്നാല് നിഃസരത്തെ വിഘ്നപ്പെടുത്താന് അവകാശം കൊട്ടു

ക്കുക. വിഘ്നസംഘങ്ങളും വാമഭാഗത്തുകൂടി പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനാല് വാമഭാഗം സങ്കോചിപ്പിച്ച് അവരുടെ പ്രവർത്തനം തടയുന്നു. ദേവാല്യം ദേവപൂജക്കായിട്ടാണ്. വാസ്തീശനെന്നാണ് അതാതു ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ക്ഷേത്രപാലനെ പറയുന്ന ത്. ബ്രഹ്മാർച്ചനാന്ത്യത്തില് ദിവ്യദൃഷ്ടി മുതലായവ നിത്യ പൂജയെന്ന പോലെ നിത്യമായി ദേശികേന്ദ്രനിൽസംഭവിക്കുന്നു. പഞ്ചഗവ്യപ്രകാരം 21ആം പടല ത്തിൽ വിവരിക്കുന്നുണ്ട്.സാമത്താൽ അർഘ്യജലമെടുത്ത് ദേവമന്ത്രത്താല് പ്രോക്ഷണം ചെയ്യണം. നാരായണീയതന്ത്രത്തിന്റെ മന്ത്ര ത്താല് ശോധിതമായ ഗവ്യത്താല് ദീക്ഷാസ്ഥാനം പ്രോക്ഷണം ചെയ്യണമെന്ന നിയമം എടുത്തുപറയുന്നു.

13. ചതുഷ്പഥാന്തം തച്ഛുദ്ധിം വിദധ്യാത് വീക്ഷണാദിനാ
വീക്ഷണം മൂലമന്ത്രേണ ശരേണ പ്രോക്ഷണം മതം

14.തേനൈവ താഡനംദർഭൈർവർമ്മണാƒഭ്യുക്ഷണം മതം
ചന്ദനാഗുരുകർപ്പൂരൈർധൂപയേദന്തരം സുധീഃ

15.വികിരാൻ വികിരേത് തത്ര സപ്തജപ്താംശ്ചരാണുനാ
യാ ജാ ചന്ദനസിദ്ധാർത്ഥഭസ്മദൂർവ്വാംകുശാക്ഷതാഃ

16 വികിരാഃഇതി സന്ദിഷ്ടാഃസർവ്വവിഘ്നൌഘനാശനം
അസ്ത്രജപ്തേന ദർഭാണാം മുഷ്ടിതാമാർജ്ജയേച്ചതാന്

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ചതുഷ്പദാന്തമിതിപൂർവ്വേണസംബദ്ധ്യതേ.തത്രമണ്ഡപാദ്ബഹിഃ
ആതോരണസ്തംഭസ്തമാത്രഃവ്യവഹാരഭൂശ്ചതുഷ്പഥശബ്ദോച്യാ.

വീക്ഷണാദിശ്ചതുർഭിസ്തച്ശുദ്ധിംമണ്ഡപശുദ്ധിം കുര്യാത്. അത്രാപി ചതുഷ്പഥാന്തമിത്യന്വേതി. വീക്ഷ ണാദീനേവാഹ വീക്ഷണമിതി. മൂലമന്ത്രേണേതി ദേയമന്ത്രേണ. ശരേണേത്യസ്ത്രമന്ത്രേണ. വർമ്മ ണേതി കവചമന്ത്രേണ. പ്രോക്ഷണാഭ്യുക്ഷണസ്വരൂപമഗ്രേ വക്തവ്യം. തേ ച സാമാന്യാർഘ്യജലേ നൈവ. അന്തരമിതി മണ്ഡപമദ്ധ്യം. സുധീരിതിഅഗ്രിമേണ സംബദ്ധ്യതേ. അനേന ച സോമശംഭോ ക്തോ വിശേഷഃസൂചിതഃ തത്രേതി മണ്ഡപമദ്ധ്യേ. ശരാണുനേത്യാസ്ത്രമന്ത്രേണ.അണുശബ്ദോ മന്ത്ര പര്യായ ആഗമശാസ്ത്രേ. സിദ്ധ്യാർത്താ ഗൌരസർഷപഃഭസ്മഗോമയഭസ്മഃ സർവ്വവിഘ്നൌഘ നാശന ഇതി ധ്യാനം. അസ്ത്രജപ്തേനേതി സപ്തേത്യനുഷജ്യതേ. മാർജ്ജയേച്ചേതി ചകാരേണ വികിരാ നിത്യനുഷജ്യതേ. താനിത്യുത്തരേണ സംബദ്ധ്യതേ. സോമശംഭൌ തു വിശേഷഃ

വികിരാൻശുദ്ധലാജാന് വാസപ്തശസ്ത്രാഭിമന്ത്രിതാന്
നാനാപ്രഹരണാകാരാൻ വിഘ്നൌഘനിവാരകാന്
ദർഭാണാം താലമാനേന കൃതാന് ഷഡ്ത്രിംശദ്ദലൈഃ
സപ്തജപ്താൻ ശിവാസ്ത്രേണ മുഷ്ടിം തേനതു മാർജ്ജയേത് (ബോധാസിമുത്തമം)ഇതി. വികിരണ മാർജ്ജനേദേയമന്ത്രേണ.

മലയാളം ഭാഷ്യം

ചതുഷ്പഥമെന്നാൽ തോരണം,സ്തംഭം,വ്യവഹാരഭൂമി ,നാല്വപഥം (വീഥി)എല്ലാം ചേർന്ന സ്ഥലം. മണ്ഡലത്തിനുപുറത്തുള്ള ഭൂമി. അതിനെ വീക്ഷിച്ച് ശുദ്ധിവരുത്തി മണ്ഡലശുദ്ധി വരുത്തുന്നു. മൂല മന്ത്രം ജപിച്ച് വാക്ഷിച്ച് ശരമന്ത്രം അഥവാ അസ്ത്രമന്ത്രത്താല് പ്രോക്ഷണം ചെയ്യുന്നു. വർമ്മ മെന്നാൽ കവചമന്ത്രമാണ്. ഇപ്രകാരം വീക്ഷണം,അസ്ത്രം, കവചമന്ത്രങ്ങളാൽ ചതുഷ്പഥം, മണ്ഡപം ഇവ ശുദ്ധമാക്കുന്നു. അഗ്രിമ നായ മന്ത്രവിത്ത് മണ്ഡപമദ്ധ്യം ശുദ്ധമാക്കുന്ന വിധം സോമശംഭവാൽ

പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അർഘ്യജലത്താല് അസ്ത്രമന്ത്രം ജപിച്ച് കവചം ചൊല്ലി ശുദ്ധി വരുത്തുന്നതാണ് ഈ ക്രമം.

അണു എന്ന ശബ്ദം ആഗമശാസ്ത്രത്തില് മന്ത്രത്തിന്റെ പര്യായമാണ്. സിദ്ധാർത്ഥമെന്നാല് വെൺകടുക്. (വെളുത്ത കടുക്).ഭസ്മം ഗോമയം (ചാണകം)ചുട്ട ഭസ്മം. സർവ്വവിഘ്നൌഘനാശന മെന്ന് ധ്യാനം. അസ്ത്രജപം 7 പ്രാവശ്യം വികിരണം ചെയ്ത് (തളിച്ച്) മാർജ്ജനം ചെയ്യുക. സോമശംഭു ഇത് പ്രത്യേകം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ദർഭ,ചന്ദനം, അഗുരു,കർപ്പൂരം,ധൂപം,ഇവകളാലും അർഘ്യജലത്താലും അരക്ക് ,ചന്ദനം,വെൺകടുക്,ഭസ്മം,ദൂർവ്വ,കുശപ്പുല്ല്,അക്ഷതം ഇവയാലും സർവ്വത്ര പൂജിച്ച് ,അലങ്കരി ച്ച് ശുദ്ധമാക്കി ചതുഷ്പഥമണ്ഡപാദി ശുദ്ധി വരുത്തുന്നു.

17. ഈശസ്യദിശിവർദ്ധന്യാആസനായപ്രകൽപയേത്
പുണ്യാഹംവാചയിത്വാ തു ബ്രാഹ്മണാൽ പരിതോഷ്യയ
18.ഉക്തേഷുമണ്ഡലേഷ്വേകം വേദികായാം സമാലിഖേത്
വിശേൻ മൃദ്വാസനേ മന്ത്രീ പ്രാങ്മുഖോവാപ്യുദങ്മുഖഃ

<u>**സംസ്കൃതഭാഷ്യം**</u>

ഈശസ്യേതി. സനാലം പാത്രം വർദ്ധനീ തസ്യാ ആസനായ. ഈശസ്യദിശീതി ഐശാന്യാം. താൻവികിരാൻപ്രകൽപ്യയേത് സ്ഥാപയേത് ഇതി സംബന്ധഃ പുണ്യാഹമിതി. പുണ്യാഹവാചനം തൃതീയപടലോക്തം. ഏകമിതി മണ്ഡലം.ഏതാവദ്ദീക്ഷായാമേവ. വിശേദിത്യുപവിശേത്. മൃദ്വാസന ഇതി അനുദ്വേഗായ ഇതി ദൃഷ്ടാർത്ഥം. ഉദ്വേഗേ സതിതത്രൈവ മനോയാതി നനുജപപൂജാദൌ. മന്ത്രീത്യനേനൈതദുക്തം. അനന്താസനായ നമഃ വിമലാസനായ നമഃപത്മാസനായ നമഃഇതി ജപ്ത്വാൻ കുശാസനേദത്വാ ആസനം സംപൂജ്യ. ആസനമന്ത്രസ്യ മേരുപൃഷ്ഠഃഋഷിഃസുതലം ഛന്ദഃ കൂർമ്മോ ദേവതാഃആസനോപവേശനേ വിനിയോഗഃ

ഓം പൃഥ്വി ത്വയാ ധൃതാലോകാ ദേവി ത്വം വിഷ്ണുനാ ധൃതാ
ത്വഞ്ച ധാരയ മാം നിത്യം(ദേവി)പവിത്രം കുരുചാസനം.
ഇതിചാസനമന്ത്രേണോപവിശേദിതി.തദുക്തം-
തദാസനസ്യർഷിമൃശന്തി കൂർമ്മം ഛന്ദസ്തഥാസ്യാത് സുതലം സുധീശഃ
പ്രോക്താതുപൃഥ്വീകിലദേവതാƒ സ്യജപാദികർമ്മണ്യുപയോഗഉക്തഃഇതി
തത്രാസനാനി തന്ത്രാന്തരോക്താനി-
കൌശേയംവാƒ ഥചൈലംവാ ചാർമ്മംതൌലമഥാപി വാ
വേത്രജംതാലപത്രംവാ കാംബലംദാർഭമാസനം
വംശാശ്മദാരുധരണീതൃണപല്ലവനിർമ്മിതം
വർജ്ജയേദാസനം മന്ത്രീ ദാരിദ്ര്യവ്യാധിദുഃഖദം
ധർമ്മാർത്ഥകാമമോക്ഷാപ്തിശ്ചൈലാജിനകുശോത്തരേ ഇതി.
ദർഭാസനേƒ ന്യത്ര വിശേഷ ഉക്തഃ-
യതീനാമസനം ശ്ലക്ഷ്ണം കൂർമ്മാകാരന്തുകാരയേത്
അന്യേഷാന്തു ചതുഷ്പാദം ചതുരസ്രന്തു കാരയേത്
ഗോശകൃന്മൃണ്മയംഭിന്നം തഥാപലാശപിപ്പലം
ലോഹവിദ്ധംസദൈവാർക്കം വർജ്ജയേദാസനം ബുധഃ
ദാനമാചമനം ഹോമം ഭോജനം ദേവതാർച്ചനം

പ്രൌഢപാദോനകുർവ്വീതസ്വാദ്ധ്യായശ്ചൈവ തർപ്പണം

ആസനാരൂഢപാദസ്തു ജാനുനോർവ്വാƒഥജംഘയോഃ

കൃതാവസക്ഥികോയസ്തു പ്രൌഢ്പാദഃസ ഉച്യതേ ഇതി.

മലയാളം ഭാഷ്യം

ഈശാനദിക്കില് വർദ്ധനി കൊണ്ട് ആസനം കൽപ്പിക്കുന്നു. പുണ്യാ ഹംകൊണ്ട് ബ്രാഹമമരെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നു. പറഞ്ഞ മണ്ഡലത്തിൽ ഒന്ന് വേദികയില് ആലേഖനം ചെയ്യുന്ന . മൃദ്വാസന ത്തിൽ കിഴക്കോ ട്ടോ വടക്കോട്ടോ അഭിമുഖമായി മന്ത്രി ഇരിക്കുന്നു.

നാളത്തോട്ടുകൂടിയ പാത്രമാണ് വർദ്ധനി. ഈശാനദിക്കിലെ ആസനം അതാണ്. മൂന്നാംപടല ത്തിൽ പുണ്യാഹം പറഞ്ഞു. മണ്ഡലത്തിന്റെ ഏകാംശമായ വേദികമേൽ മൃദുവായ ആസനത്തിലി രിക്കണം. ആസനത്തിലമരുമ്പോൾ ധ്യാനിക്കുകഃ അനന്താസനായ നമഃ വിമലാസനായ നമഃ പത്മാസനായ നമഃ ആസനത്തിൽ കുശപ്പുല്ലുവിരിച്ച് ആസനത്തെ പൂജിച്ച് ആസനമന്ത്രം ജപി ക്കുന്നു. ആസനമന്ത്രത്തിന്റെ ഋഷി മേരുപൃഷ്ഠം. ഛന്ദസ്സ് സുതലം. ദേവത കൂർമ്മം. വിനിയോഗം ആസനോപവേശത്തിന്. ആസനമന്ത്രം ഇങ്ങനെഃ- ഓം പൃഥ്വീ ത്വയാ ധൃതാ ലോകാ ദേവീ ത്വം വിഷ്ണുനാ ധൃതാ. ത്വം ച ധാരയമാം നിത്യം(ദേവീ)പവിത്രം കുരു ചാസനം ആസനത്തിന്റെ ഋഷി.ഛന്ദസ്സ്,ദേവതമാരെ ഇപ്രകാരം സ്മരിക്കുന്നു.കൂർമ്മാകൃതിയുള്ള പൃഥിയാണ് ദേവത. തന്ത്രാന്തരത്തിൽ കൌശേയം(പട്ട്)ശൈലം,ചർമ്മം ,തൌലം,വേത്രജം,താലപത്രം,കാംബളം,ദർഭ എന്നിവ ആസനമായി ഉപയോഗിക്കാമെന്നും മുള,കല്ല്,ദാരു,ധരണി,പുല്ല്,തളിർ എന്നിവയും ഉപയോഗിക്കാമെന്നും പറയുന്നു. ദാരിദ്ര്യവ്യാധിദുഃഖപ്രദമായആസനം ഉപേക്ഷിക്കയും നാലു പുരുഷാർത്ഥവും തരുന്ന ശൈലം,അജിനം,കുശം എന്നിവകൊണ്ടുള്ള ആസനം സ്വീകരിക്കയും വേണം. ദർഭാസനത്തിന് സവിശേഷത പറയുന്നു. യതിമാർ കൂർമ്മാകാരമായ ആസനം നിർമ്മി ക്കുന്നു. മറ്റുള്ളവർ നാലുകാലുള്ള ചതുരശ്രരൂപത്തിലാണ് ആസനമുണ്ടാക്കുന്നത്. മണ്ണ്,പലാശം, പിപ്പലം,ലോഹം ഇവകൊണ്ടുള്ള ആസനം ബുധജനം വർജ്ജിക്കുന്നു. ദാനം,ആചമനം, ഹോമം, ഭോജനം,ദേവതാർച്ചനം ,സ്വാദ്ധ്യായം,തർപ്പണം ഇവ ചെയ്യാന് ആസനസ്ഥരാവുന്നു.

19.ബദ്ധപത്മാസനേ മൌനൌ സമാഹിതജിതേന്ദ്രിയഃ

സ്ഥാപയേദ്ദക്ഷിണേ ഭാഗേ പൂജാദ്രവ്യാണി ദേശികഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ബദ്ധ പത്മാസന ഇതി. പത്മാസനമന്ത്യേ വക്ഷ്യതി. അംഗുഷ്ഠൌ ച നിബധ്നീയാദ് ഹസ്താഭ്യാം ഇത്യയംഭാഗോയോഗ ഏവോപയുക്തഃ സോƒത്രനാസ്തി.തന്ത്രാന്തരേ ലക്ഷണസ്യ തഥൈവോക്ത ത്വാത്.

സവ്യം പാദമുപാദായ ദക്ഷിണോപരിവിന്യസേത്

തഥൈവ ദക്ഷിണംസവ്യസ്യോപരിഷ്ടാന്നിധാപയേത്

വിഷ്ടഭ്യകട്യോഃപാർഷ്ണീതു നാസാഗ്രന്യസ്തരേചനഃ

പത്മാസനംഭവേദേതത് സർവ്വേഷാമപി പൂജിതം

പത്മാസനഇത്യുപലക്ഷണം.യദാഹ-

പത്മസ്വസ്തികവീരാദിഷ്വേകാസനസമാസ്ഥിതഃ

ജപാർച്ചനാദികം കുര്യാദന്യഥാ നിഷ്ഫലം ഭവേദ് ഇതി.

മൌനമിത്യനേന രാഗപ്രാപ്തസംഭാഷണനിഷേധഃ തദുക്തം-

സമ്മൈരപി ന ഭാഷേത ജപഹോമാർച്ചനാദിഷ്ഠ ഇതി. സമാഹിതഃ സാവധാനശ്ചാസൌ ജിതേന്ദ്രിയശ്ചേതി വിശേഷണസമാസഃപൂജാദ്രവ്യാണി പുഷ്പാദീനി.ദേശിക ഇതൃത്തരേണ സംബദ്ധ്യതേ. അനേനർഘ്യപാദ്യാചമനമധുപർക്കാചമനപാത്രാണ്യപി സവ്യേ സ്ഥാപയേദിതൃക്തം.

മലയാളം ഭാഷ്യം

പത്മാസനത്തിൽ മൌനിയായി സമാഹിതചിത്തനായി ജിതേന്ദ്രിയനായി ഇരുന്ന് വലത്തുഭാഗത്ത് ദേശികൻ പൂജാദ്രവ്യങ്ങള് സ്ഥാപിക്കുന്നു. തന്ത്രാ ന്തരത്തിലെ പത്മാസനലക്ഷണം പറയുന്നു. വലത്തുപാദം ദക്ഷിണോപരി വിന്യസിക്കുക. ദക്ഷിണപാദം സവ്യോപരി വിന്യസിക്കുക. നിവർന്നിരുന്ന് ദൃഷ്ടി നാസാഗ്രത്തിലുറപ്പിക്കുക. സർവ്വരാലും പൂജിതമാണ് ഈ പത്മാസ നം. പത്മാസനത്തിന്റെ ഉപലക്ഷണം പറയുന്നു.പത്മം,സ്വസ്തികം,വീരം മുതലായ ഏതെങ്കിലുമൊരാസനത്തിൽ സംസ്ഥിതനായി ജപാർച്ചന ചെയ്യണം. അല്ലെങ്കിൽ നിഷ്ഫലമാണ്. സാവധാനം ശ്വാസം കഴിച്ച് സമാഹിതചിത്തനായി ജിതേന്ദ്രിയനായിരിക്കണം. പൂജാദ്രവ്യാദികൾ പുഷ്പാദിക ളാണ്. അർഘ്യം പാദ്യം ആചമനത്തിനുളള മധുപർക്കപാത്രങ്ങളെന്നിവ വലത്തുഭാഗത്ത് വെക്കണം.

20. സുവാസിതാംബുസമ്പൂർണ്ണം സവ്യേ കുംഭം സുശോഭനം
പ്രക്ഷാലനായ കരയോഃപശ്ചാത് പാത്രം നിവേശയേത്
21.ഘൃതപ്രജ്വാലിതാൻ ദീപാന് സ്ഥാപയേത് പരിതഃശുഭാന്
ദർപ്പണം ചാമരം ഛത്രം താലവൃന്തം മനോഹരം
22. മംഗലാങ്കുരപാത്രാണി സ്ഥാപയേദ്ദിക്ഷു ദേശികഃ
കൃതാഞ്ജലിപുടോ ഭൂത്വാ വാമദക്ഷിണപാർശ്വയോഃ
23.തത്വാ ഗുരൂൻ ഗണേശാനം ഭൂതശുദ്ധിം സമാചരേത്
കരശുദ്ധിം സമാസാദ്ധ്യപഷ്ചാത്താലത്രയം തതഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

സുവാസിതമിതി കർപ്പൂരാദിനാ. മനോഹരമിതി ദർപ്പണാദീനാം ചതുർണ്ണാമപി വിശേഷണം. ദർപ്പണം സ്ഥാപയേദിത്യാദിരന്വയഃ വിശോദിത്യാദി. ഏതദന്തം നിത്യപൂജായാമപി സമാനം. മംഗലാനി മംഗലരൂപാനി യാനി അങ്കുരപാത്രാണി ഉക്തരീത്യാ ഉക്തബീജാനി താനി ദിക്ഷു സ്ഥാപയേത്. ദേശിക ഇത്യനേനൈ തദുക്തം ഭവതി. ഉക്തക്രമേണ പൂർവ്വാദിദിശി ഇതി ത്രിരാവൃത്ത്യേതി. തേഷാമിദമേവ പ്രതിപത്തികർമ്മം ഇദം ദീക്ഷായാമേവ. കൃതാഞ്ജലിപുടോ ഭൂത്വാ വാമദക്ഷിണപാർശ്വയോഃഗുരും ഗണേശാനം നത്വേതി സംബന്ധഃ തത്ര പ്രയോഗഃഓം ഗും ഗുരുഭ്യോ നമഃ ഓം ഗംഗണപതയേനമഃ

തദുക്തംആചാര്യൈഃ-ഗുർവ്വാദ്യാസ്താരാദികായാഗ(യേംƒഗ)മന്ത്രാലോകേശാന്താസ്തേ

ചതുർത്ഥാനമോƒന്താ.പൂജായാം സ്യുർവഹ്നികാര്യേ ദ്വിഠാന്താഃഇതി. അത്രവഹ്നികാര്യേ ദ്വിഠാന്താ ഇത്യുക്തേഃവക്ഷ്യമാണാഗ്നിജിഹ്വാദീനാമപിസംഗ്രഹഃ

തദനന്തരംലോകേശമന്ത്രൈർഹോമവിധാനാത്.ഗുരൂനിതിബഹുക്ത്യാഗുരുപരമഗുരുപരാപരഗുരു

പരമേഷ്ഠിഗുരവോ ഗൃഹ്യന്തേ. തദാഹ- തത ആദിതആരഭ്യനമേദ് ഗുരുപരമ്പരാം ഇതി. തത ഇമാം ഋചം പഠേത്. ഓം നമോ മഹദ്ഭ്യോ നമോƒദ്കേഭ്യോനമോ യുവഭ്യോ നമ ആഗിനേഭ്യഃയജാമ ദേവാൻയദി ശക്നുവാമ മാ ജ്യായസഃശം സമാവൃക്ഷി (ചക്ഷി) ദേവാഃഇതി. കരശുദ്ധിഇതി. അത്ര കരശുദ്ധ്യാദിഷ്ഠ ത്രിഷ്വഅസ്ത്രമന്ത്രേണേതി സംബദ്ധ്യതേ. തത്ര കരശുദ്ധിർന്നാമാംƒഗുഷ്ഠാദിഷ്വംഗലിഷ്ഠ

ഉഭയകരാന്തഃ ഉഭയകരബാഹ്യയോരുഭയകര പാർശ്വദ്വയേ അസ്ത്രമന്ത്രസ്യവ്യാപകത്വേന ന്യാസഃ തദുക്തം- വ്യാപ്യവ്യാപകയോർഹസ്തയോർമന്ത്രമന്തർബാഹ്യേ പാർശ്വേ ഇതി.

മലയാളം ഭാഷ്യം.

സുവാസിതമായി ജലം നിറച്ച് സുശോഭനമായ കുംഭം വലത്തുഭാഗത്തു വെക്കണം. കൈ പ്രക്ഷാളനം ചെയ്ത് പാത്രം നിശ്ചിതസ്ഥാനത്തു നിവേശി പ്പിക്കണം. നെയ്യൊഴിച്ച് ഉജ്ജ്വലിപ്പിച്ച ശുഭമായ ദീപം സ്ഥാപിക്കണം മനോ ഹരമായ ദർപ്പണം ചാമരം ഛത്രം താലവൃന്ദം മംഗലമായ അങ്കുരം മുളപ്പിച്ച പാത്രം എന്നിവ ദേശികൻ ദിക്കുകളിൽസ്ഥാപിക്കുന്നു.അഞ്ജലി കൂപ്പി വാമ ദക്ഷിണപാർശ്വങ്ങളില് വണങ്ങുന്നു. ഗുരുക്കന്മാരേയും ഗണേശനേയും വണങ്ങി ഭൂതശുദ്ധി സമാചരിക്കുന്നു. കരശുദ്ധിക്കു ശേഷം മൂന്നുതാലങ്ങൾ സുവാസിതമായി ,കർപ്പൂരാദികൾക്ക് ഒരുക്കുന്നു. ദർപ്പണാദിനാലുവസ്തുക്കള് (ദർപ്പണം,ചാമരം,ഛത്രം,താലവൃന്ദം)സ്ഥാപിക്കുന്നു. നിത്യാപൂജാസമാനമാണ് ഇതെല്ലാം. മംഗല രൂപമായ അങ്കുരപാത്രങ്ങളിൽ പറയപ്പെട്ട ബീജങ്ങളിട്ട് ദിക്കുകളില് സ്ഥാപിക്കുന്നു. കിഴക്കുനിന്ന് തുടങ്ങി മൂന്നാവർത്തിയാണ് ചെയ്യേണ്ടത്. ഇപ്രകാരമുള്ള നിത്യകർമ്മദീക്ഷയോടെ കൃതാഞ്ജലിപുട ത്തോടെ ഇരുപാർശ്വത്തിലും ഗുരുവിനേയും ഗണേശനേയും കുമ്പിടുന്നു.

പ്രയോഗം

ഓം ഗും ഗുരുഭ്യോ നമഃ

ഓം ഗം ഗണപതയേ നമഃ

ഗുരു തുടങ്ങി താരം വരെ ഉള്ള യാഗമന്ത്രം ലോകേശാന്തമായി പൂജക്കുപയോഗിക്കുന്നു. വഹ്നികാ ര്യത്തിൽ ദ്വിഠാന്തമാണ് പൂജ. (സ്വാഹ എന്ന് ഉച്ചരി ച്ച്) വഹ്നികാര്യേ ദ്വിഠാന്താ എന്നു പറഞ്ഞാൽ അഗ്നിജിഹ്വാധീനമാണെന്ന് സംഗ്രഹിച്ചു പറയാം .അതിനുശേഷം ലോകേശമന്ത്രം ഹോമവിധാന ത്തിന് ഉപയോഗിക്കുന്നു. ഗുരുക്കന്മാരെന്ന ബഹുവചനത്താല് മാനവഗുരു, പരമഗുരു,പരാപരഗുരു , പരമേഷ്ഠിഗുരു എന്ന് ഗുരൌഘത്തെ മുഴുവനും പറയുന്നു.

തത ആദിത ആരഭ്യ നമേദ് ഗുരുപരമ്പരാം , തത ഇമാം ഋചം പഠേത് , ഓം നമോ മഹദ്ഭ്യോ നമോ ഓർഭകേഭ്യോ നമോ യുവഭ്യോ നമ ആഗ്നിനേഭ്യഃ യജാമ ദേവ്ന് യദി ശക്നുവാം ആജ്യായ സഃ ശം സമാവൃക്ഷി(ചക്ഷ്വ)ദേവാഃ എന്ന് മന്ത്രം. കരശുദ്ധിക്ക് മൂന്നുപ്രാവശ്യം അസ്ത്രമന്ത്രം തള്ളവിരലു മുതലു ള്ള എല്ലാ വിരലറ്റം വരേയും ,കയ്യിന്റെ പുറവും പാർശ്വവും അസ്ത്രമന്ത്രത്താല് വ്യാപിപ്പിച്ച് ന്യാസം ചെയ്തു ശുദ്ധമാക്കണം.

24.ഊർദ്ധ്വോർദ്ധ്വമസ്ത്രമന്ത്രേണ ദിഗ്ബന്ധമപി ദേശികഃ

തേന സഞ്ചനിതം തേജോരക്ഷാം കുര്യാത് സമന്തതഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ദിഗ്ബന്ധമിതി നാരാചമുഷ്ട്യുദ്ധൃതർജ്ജന്യാദശദിശി അസ്ത്രമന്ത്രന്യാസഃ തദുക്തം പ്രയോഗസാരേ- ആഛാദ്യാദിക്ഷുതർജ്ജന്യാ ജ്യേഷ്ഠാഗ്രസ്ത്ര വലിതാഗ്രയാ ഇതി.അന്യത്രാപി-

അംഗുഷ്ഠമഗ്രം യദിമദ്ധ്യമാഗ്രം സ്പൃശേസ്യുരന്യാംഗുലയസ്ഥലഗ്നാഃ

തദാഭവേദ് ഭൂതനിഷൂദനസ്യ നാരാചനാമ്നോƒ സ്ത്രവരസ്യമുദ്രാഃഇതി.

അന്യത്രവിശേഷഃ-

പ്രണവഹൃദോരവസാനേ സ ചതുർത്ഥിസുദർശനം തഥാƒ സ്ത്രപദം

ഉക്ത്വാഫടന്തമനുനാകൽപയേഞ്ച ദശഹരിതഃഇതി

ദേശിക ഇത്യനേന സുദർശനമന്ത്രേണ വക്ഷ്യമാണാഗ്നിപ്രാകാരമന്ത്രേണാപി അഗ്നിപ്രാകാരം കുര്യാദിതി സൂചിതം. അഗ്നിപ്രാകാരമുദ്രോക്താ പ്രയോഗസാരേ-

ത്രിശൂലാഗ്രൌ കരൌ കൃത്വാ വ്യത്യസ്താവദിതോനയേത്

അസ്ത്രമുദ്രേയമാഖ്യാതാ വഹ്നിപ്രാകാരലക്ഷണാ

പരദ്രോഹോപശമനീനാഗാശനീഭയാപഹ ഇതി.

തദുക്തം-തതോf സ്ത്രമന്ത്രേണവിശോധ്യപാണിത്രിതാലദിഗ്ബന്ധഹുതാശശാലാം. ഇതി. ഏഷാംഫലമാഹ തേനേതി.

മലയാളം ഭാഷ്യം

ഊർദ്ധോർദ്ധം അസ്ത്രമന്ത്രത്താല് ദേശികൻദിഗ്ബന്ധം ചെയ്യുന്നു. അതിനാൽ ജനിക്കുന്ന തേജസ്സ് സമന്തതമായി (സമമായി) രക്ഷചെയ്യുന്നു. ദിഗ്ബന്ധം നാരാചമുഷ്ടി പിടിച്ച് അതിൽനിന്നുയർത്തിയ ചൂണ്ടുവിരലാൽ 10 ദിശയിലും അസ്ത്രമന്ത്രന്യാസം ചെയ്യലാണ്. പ്രയോഗസാരത്തിൽ പറയുന്നു: തർജ്ജനി ജ്യേഷ്ഠാഗ്രങ്ങളാല് ദിക്കുകളില് അസ്ത്രം ബന്ധിക്കുന്നു. മറ്റിടങ്ങളിൽ തള്ളവിരലിന്റേയോ നടുവിരലിന്റേയോ അറ്റം തൊട്ട് മറ്റ് അംഗുലികളാൽ ചേർത്ത് പിടിച്ച ലഗ്നമുണ്ടാക്കുന്നു. ഭൂതങ്ങളെ നശിപ്പിക്കു നാരാചമെന്നുപേരുള്ള അസ്ത്രമുദ്രയാണിത്. പ്രണവഹൃദയത്തിന്റെ അവസാനത്തില് നാലാമത്തേതാണ് സുദർശനമെന്ന ഈ അസ്ത്രപദം.

ഫട് എന്നാണ് മന്ത്രാവസാനം. സുദർശനമന്ത്രംകൊണ്ട് പറയപ്പെട്ട അഗ്നിപ്രാകാരം കൊണ്ട് ദേശികൻ അഗ്നിപ്രകാരം ചെയ്യുന്നു. പ്രയോഗ സാരത്തിൽ അഗ്നിപ്രാകാരമുദ്ര:- ത്രിശൂലാഗ്രത്തില് കൈവെച്ച് വ്യത്യസ്ത ദിക്കുകളിലേക്ക് നയിക്കുന്ന അസ്ത്രമുദ്രയാണ് വഹ്നിപ്രാകാരലക്ഷണം. പര ദ്രോഹോപശമനത്തിനും ഭയം തീർക്കാനും നാഗാശനി എന്ന ഈ മുദ്ര ചെയ്യുന്നു. അസ്ത്രമന്ത്രത്താൽ വിശോധിച്ച് പാണിത്രിതാലദിങ്ബന്ധം ചെയ്ത് അഗ്നിശാല(യാഗശാല) രക്ഷിക്കുന്നു.

25. സുഷുമണാവത്മനാത്മാനം പരമാത്മനിയോജയേത്

യോഗയുക്തേന വിധിനാചിന്മന്ത്രേണ സമാഹിതഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

സുഷുമ്ണേതി. സമാഹിതഃസുഷുമ്ണാവർത്മനംകുണ്ഡലിന്യാ ആത്മാനം യോഗയുക്തേന വിധിനാ ചിന്മന്ത്രേണ പരമാത്മനി യോജയേദിതി സംബന്ധഃ തത്രാത്മാനം ജീവാത്മാനം ഹൃദയകലേസ്ഥിത മിത്യർത്ഥഃ യദാഹു-ഹൃദംബുജേബ്രഹ്മകന്ദസംഭൂതേജ്ഞാനനാലകേ

ആരാഗ്രമാത്രോജീവസ്തു ചിന്തനീയോ മനീഷിഭിഃഇതി

യോഗയുക്തേനവിധിനാഇത്യസ്യായമർത്ഥഃഗുരൂപദിഷ്ടമാർഗ്ഗേണ

ഹുംകാരേണകുണ്ഡലിനീമുത്ഥാപ്യതാം ഹൃദയകമലഗതാം വിഭാവ്യ തതോജീവം മുഖേ ഗൃഹീത്വാസഹസ്രാരഗതാം വിഭാവയേത് .അത ഏവ സമാഹിതഇത്യുക്തി. ചിന്മന്ത്രേണ വക്ഷ്യമാണാത്മമന്ത്രേണ. യദാഹുഃ-

നേതവ്യോ ഹംസമന്ത്രേണ ദ്വാദശാന്തേ സിതഃപരഃഇതി.

അന്യത്രാപി-ജീവംസ്വാബ്ജേസ്വനാഡ്യംസ്വനിലയതഉദനീയതം ഹംസേന ഇതി. പരമാത്മനി സഹസ്രാരകർണ്ണികാഗതേ ഇത്യർത്ഥഃ

മലയാളം ഭാഷ്യം.

സുഷുമ്നാവർത്മമായ സ്വാത്മനെ പരമാത്മാവില് യോജിപ്പിച്ച് ചിന്മന്ത്രത്താല് സമാഹിതനായി യോഗയുക്തനായി ഇരിക്കുന്നു. സുഷുമ്നാവർത്മനമെ ന്നാല് കുണ്ഡലിനി. ചിന്മന്ത്രത്താൽ ആത്മ ശക്തിയെ പരമാത്മശക്തിയി ൽ ലയിപ്പിക്കുന്നു.ജീവാത്മശക്തി ഹൃദയാംബുജത്തിൽ ബ്രഹ്മമാകുന്ന

കന്ദ ത്തിലാണ്(കിഴങ്ങ്)ഉത്ഭവിക്കുന്നത്.പിന്നീട് ജ്ഞാനമാകുന്ന നാലകത്തിൽ (നാളം, നാലുവശവും വിശാലമായ മുറികളുള്ള നാലുകെട്ട്)ഇരിക്കുന്ന ജീവന്റെ ഊർജ്ജമായി മനീഷികൾചിന്തിക്കുന്നു. ഗുരു ഉപദേശിച്ച മാർഗ്ഗത്തില് ഹുംകാരത്താല് കുണ്ഡലിനിയെ ഉണർത്തി ഹൃദയകമലഗതമായ ജീവനെ മുഖത്തിൽ ഗ്രഹിച്ച് സഹസ്രാരത്തിലേക്ക് ഉയർന്നതായി വിഭാവനം ചെയ്യുന്നു. അപ്രകാരം സമാഹിതചിത്തനായി യോഗയുക്തനാവുന്നു. ചിന്മന്ത്രം ആത്മമന്ത്രമാണ്.ഹംസമന്ത്രമാണത്. സ്വന്തം താമരയിൽ സ്വനാഡിയില് സ്വനിലയത്തിലിരിക്കുന്ന ജീവനെ ഹംസത്താലുണർത്തി ഉയർത്തുന്നു. ദുർഗ്ഗമമായ മദ്ധ്യനാഡീ(സുഷുമ്ണാ)മാർഗ്ഗത്തിലൂടെ സുസൂക്ഷ്മമായ ശിവപുഷ്കരണിയിലൂടെ ജീവൻ ഉയരുന്നു. ഇത് ഹംസമന്ത്രത്താലാണ്. പരമാത്മാവില് സഹസ്രാരകർണ്ണികയില് ജീവാത്മ പരമാത്മലയനം നടക്കുന്നു.

26. കാരണേ സർവ്വഭൂതാനാം തത്വാന്യപി ച ചിന്തയേത്
ബീജഭാവേന ലീനാനി വ്യുത്ക്രമാത് പരമാത്മനി

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

കാരണ ഇതി. സർവ്വഭൂതാനാം കാരണേ പരമാത്മനി ബീജഭാവേന വ്യുത്ക്രമാത് ലീനാനി തത്വാനി പൃഥിവ്യാദി വിചിന്തയേദിതി അന്വയാഃ തത്ര സൃഷ്ട്യപേക്ഷയാ വ്യുത്ക്രമഃ സർവ്വത്ര കാര്യസ്യ കാരണേ ലയേന ദൃഷ്ടഃ അത ഏവ സർവ്വഭൂതാനാം കാരണ ഇതി വിശേഷണോക്തിഃ അപിശബ്ദാദ്വർണ്ണനേപി. യദുക്തം സങ്കൽപ്യൈവം തതോ ന്യാസസ്ഥാനാദ് വർണ്ണാംശ്ച സംഹരേത്.തത്ക്രമശ്ച തന്ത്രേണപ്രതിലോമേന ക്ഷലയോ ലകാരേƒസ്യ ഹകാരകേ ഹകാരസ്യ സകാരേƒഥസകാരസ്യ ഷകാരകേ ക്രമേണാƒകാരപര്യന്തം ലയമുത്പാദ്യ യത്നതഃഅകാരം ബ്രഹ്മരന്ധ്രേ ച സഹസ്രാരേ നിയോജയേദ് ഇതി. ചകാരഃപൂർവ്വസമുച്ചയേ.

മലയാളം ഭാഷ്യം

സർവ്വഭൂതങ്ങൾക്കും കാരണമായ പരമാത്മാവില് ബീജഭാവത്തില് വ്യുത്ക്രമം ചെയ്ത് ലീനമായിരിക്കുന്ന പൃഥിവ്യാദിതത്വങ്ങളെ ചിന്തിക്കുക. വ്യുത്ക്രമം സൃഷ്ടിയെ അപേക്ഷിച്ചതാണ്. സർവ്വത്ര കാര്യത്തിന്റെ കാരണത്തിലുള്ള ലയനം ദൃഷ്ടമാകുന്നു. പ്രഥമപടലത്തിൽ സൃഷ്ടി പറഞ്ഞു. സൃഷ്ടി കൂടാതെ കാര്യകാരണങ്ങളറിയുകയില്ല. അതിനാൽ സർവ്വഭൂതങ്ങൾക്കും കാരണമെന്ന വിശേഷണോക്തി. വർണ്ണങ്ങള് ലയിക്കുന്നത് (സംഹരിക്കുന്നത്) ന്യാസസ്ഥാനമായ നാദം അഥവാ ശബ്ദത്തിലാണ്. തന്ത്രത്തിൽ അതിന്റെ ക്രമം പ്രതിലോമമായി ക്ഷ ലകാരത്തിലും ഹ സകാരത്തിലും സ ഷകാരത്തിലും എന്നിങ്ങനെ ക്രമത്തില് അകാരം വരെ പറയുന്നത് ലയമായിട്ടാണ്. ക്ഷ മുതൽ വർണ്ണം ലയിച്ച് അകാരത്തില് എത്തി ലയം പൂർണ്ണമാവുന്നു. അകാരം ബ്രഹ്മരന്ധ്രത്തിൽ സഹസ്രാരത്തിൽ നിയോജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം എല്ലാ പൂർവ്വസമുച്ചയവും ലയിക്കുന്നത് വിചിന്തനം ചെയ്യണം.

27.തതഃസംശോഷയേത് ദേഹം വായുബീജേന വായുനാ
വഹ്നിബീജേന തേനൈവ സംഹരേത് സകലാം തനും
28.വിശ്ലേഷയേത് തദാദോഷാനമൃതേനാമൃതാംഭസാ
ആപ്ലാവ്യപ്ലാവയേദ് ദേഹമാപാദതലമസ്തകം

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

തത ഇതി. വായുബീജേന യകാരേണ. വായുനാ തദ്ദുത്ഥേനേത്യർത്ഥഃ അനേന പൂരക ഉക്തഃ വഹ്നിബീജേന രേഫേണ. തേജേവേതേയഗ്നിബീജോ ത്ഥാഗ്നിനാ സകലാം സ്വകല്മഷരൂപപാപ പുരുഷസഹിതാം തതം നിർദ്ദ ഹേത്. പാപപുരുഷധ്യാനം യഥാ-

ബ്രഹ്മഹത്യാശിരസ്കഞ്ച സ്വർണ്ണസ്തേയഭുജദ്വയം

സുരാപാനഹൃദായുക്തം ഗുരുതൽപകടിദ്വയം

തത്സംയോഗിപദദ്വന്ദമംഗപ്രത്യംഗപാതകം

ഉപപാതകരോമാണം രക്തശ്മശ്രുവിലോചനം

ഖഡ്ഗചർമ്മധരംപാപമംഗുഷ്ഠപരിമാണകം

അധോമുഖം കൃഷ്ണവർണ്ണം ദക്ഷകുക്ഷൌ വിചിന്തയേത് ഇതി.

അനേന കുംഭക ഉക്തഃ തദാ ദാഹേ ജാതേ ദോഷാന് ദോഷസ്യ രൂപ പാപപുരുഷഭസ്മവിശ്ലേഷയേദിത്യനേന രേചക ഉക്തഃ തത്ര ഭസ്മവിശ്ലേ ഷോf പി വായുബീജേനേതി ജ്ഞേയം .യദാഹുരാചാര്യാഃപൂർവ്വവിധിനാമുഞ്ചേത് ഇതി. നാഗഭട്ടോf പി-സാശ്യാദിനാഥമരുതാf പനയന്നശേഷം തദ്ഭസ്മരാശിം ഇതി. ഗണേശ്വരവിമർശിന്യാമപി-തദ്ഭസ്മകൂടമഖിലം വായുബീജജാതാ വായുനാ വികീര്യഇതി. അന്യത്രാപി-തദ്ധ്യുദ്ധ്യസുവപുരനലപ്ലുഷ്ടദേഹോf നിലേന തദ്ഭസ്മോദ്ക്ഷിപ്യ ഇതി. അതസ്ഥാനത്രയേ ഷോഡശചതുഃഷഷ്ടിദ്വാത്രിംശത്പഞ്ചവിംശതിസംഖ്യേത്യൂചുഃ തദുക്തം സംഹിതായാം-മരുദഗ്നിസുധാബീജൈഃപഞ്ചാശന്മാത്രമാതൃകം ഇതി. ആചാര്യാശ്ചഃ അഥവാ

ശോഷണദഹനപ്ലാവനഭേദേനശോധിതേദേഹേ

പഞ്ചാശദ്ഭിർമാതാരാഭേദൈർവിധിവത്സമാനയേ(യമേത്)

പഞ്ചാശദാത്മകോf പിച കലാപ്രഭേദേനതാര ഉദ്ദിഷ്ടഃ

താവന്മാത്രായമനാത് കലാശ്ചവിധൂതാഭവന്തി തത്വവിദാ ഇതി.

കേചിത് സ്ഥാനത്രയേf പി പ്രത്യേകം ത്രിവിധം പ്രാമായാമമപീഛന്തി. അമൃതേനാമൃതബീജേന വം ഇത്യനേന . അമൃതാംഭസാ തദ്ദുത്ഥേനാമൃതേന ആപാദതലമസ്തകം ദേഹമാപ്ലാവ്യാപ്ലാവവേദിതി സംബന്ധഃ

<u>മലയാളം ഭാഷ്യം</u>

ദേഹത്തെ സംശോഷിപ്പിക്കുന്നു. വായുബീജത്താൽ വായുവിനെ ,വഹ്നിബീജത്താൽ വഹ്നിയെ സംഹരിച്ച് സകലശരീരവും ഒന്നൊന്നായി വിശ്ലേഷിക്കപ്പെട്ട് , ആ ദോഷമെല്ലാം അമൃതുകൊണ്ട്, അമൃതജലംകൊണ്ട് ദേഹമെല്ലാം പാദാദികേശം ആപാദതലമസ്തകം വ്യാപിക്കുന്നു. വായുബീജം യകാരം. വായുവാൽ യകാരം ഉത്ഥാനം ചെയ്യുന്നു. ഇത് പൂരകം. വഹ്നിബീജം രേഫം. അതിനാൽ അഗ്നി ഉണർന്ന് സകലവും സ്വകല്മഷരൂപപാപ പുരുഷസഹിതമായ ശരീരമുൾപ്പെടെ ദഹിപ്പിക്കുന്നു. പാപപുരുഷൻ എങ്ങ നെയിരിക്കും. ഇതിന് പാപപുരുഷധ്യാനം പറയുന്നു. ശിരസ്സ് ബ്രഹ്മഹത്യ, സ്വർണ്ണസ്തേയം രണ്ടുകൈകൾ, സുരാപാനം ഹൃദയം, ഗുരുതൽപം അര, പദദ്വന്ദ്വം അതിലെ സംയോഗം, അംഗപ്രത്യംഗം പാതകം, രോമങ്ങൾ ഉപ പാതകം. കണ്ണും താടിയും ചുവന്ന്, കയ്യിൽ വാളും പരിചയുമേന്തി തള്ളവിര ലിന്റെ അളവിലുള്ള ആത്മപുരുഷനാണ് പാപപുരുഷനും. കുനിഞ്ഞമുഖം, കറുത്തനിറം,ഇപ്രകാരം വലത്തെ കുക്ഷിയില് പാപപുരുഷനെ ധ്യാനിക്കുന്നു. ഇത് കുംഭകം. ദാഹത്തിൽനിന്നുണ്ടായ ദോഷങ്ങൾ ദോഷസ്വരൂപമായപാപപുരുഷഭസ്മത്തെ വിശ്ലേ

ഷണം ചെയ്യുന്നത് രേചകം. ആ ഭസ്മവിശ്ലേഷണമാണ് വായുബീജം.നാഗഭട്ടനും ആചാര്യനും ഗണേശ്വരവിമർശിനിയും ഇതു പറയുന്നുണ്ട്.

സ്ഥാനത്രയത്തിൽ ഷോഡശ(16)ചതുഃഷഷ്ടി(64) ദ്വാത്രിംശത്(32) സംഖ്യാ ക്രമത്തിലാണ് ഭസ്മം പൂശുന്നത്.ചിലർ 12, 51, 25 എന്ന് സംഖ്യാക്രമം പറയുന്നു. സംഹിതയിൽ വായു,അഗ്നി, സുധാബീജത്തിൽ 51 മാത്രയാണ് മാതൃകയായി പറയുന്നത്. ആചാര്യനും ശോഷണ,ദഹന,പ്ലവനഭേദത്താൽ ശോധിച്ച ദേഹത്തിൽ 51 മാത്രാഭേദത്തില് വിധിപോലെ ചെയ്യാന് പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. പഞ്ചപ്രാണങ്ങൾ കലാഭേദത്താൽ ഉദ്ദേശിച്ച താപം കൊണ്ട് താരം(ഉച്ച)ആയി 51 വർണ്ണമാലകളായി ഭവിക്കുന്നു. സ്ഥാനത്രയത്തില് പ്രത്യേകം മൂന്നുവിധം പ്രാണായാമം ചെയ്ത് അമൃതത്താല് അമൃതബീജത്തെ എന്നപോലെ മുളപ്പിക്കുന്നു. അമൃതജലത്തിൽനിന്ന് ഉണ്ടായ അമൃതാല് ആപാദമസ്തകം ദേഹമാകെ മൂടുന്നു. അമൃതില് മുങ്ങുന്ന,അതിൽ പൊന്തിക്കിടക്കുന്ന അനുഭൂതി വർണ്ണവിസ്താരത്താല് സാധിക്കുന്നു.

29 ആത്മലീനാനി തത്വാനി സ്വസ്ഥാനം പ്രാപയേത്തദാ
ആത്മാനം ഹൃദയാംബോജമാനയേത് പരമാത്മനാഃ

<u>സംസ്കൃതഭാഷ്യം</u>

ആത്മാനമിതി സൃഷ്ടിക്രമേണ പ്രഥമപടലോക്തരീത്യാ. തദേത്യനേന അകാരാദിക്ഷകാരാന്താൻ വർണ്ണാന് അപി സൃഷ്ടിക്രമേണ സ്വസ്ഥാനം പ്രാപയേതിത്യുക്തം. തദുക്തം-

അമൃതഃസകലാർണ്ണമയീം ലപരജപാന്നിപാത്യരചയേച്ചാതയാവികലം വപുരമൃതൌ യ സൃഷ്ടിമിതി. ഇത്യാരചയ്യ വപുരർണ്ണശതാർദ്ധകേനേതി. പരമാത്മനഃസകാശാത് ഹംസദേവസ്യ മനുനാ ആത്മാനം ഹൃദയാംബോ ജമാനയേദിതിസംബന്ധഃ ഹംസസ്യജീവസ്യദേവഃപരമാത്മാ ഉപാസ്യത്വാത്. തേന മന്ത്രേണ സോf ഹം ഇത്യനേന. യദ്ധാപരമാത്മനാമനുനാ ഇതി സംസദ്ധ്യതേ ഇതി പൂർവ്വേ പരമാത്മനി യോജയേദിത്യുക്തം.

തത ഇത്യർത്ഥാല്ലഭ്യതേ .ഹംസദേവസ്യ ഇത്യഗ്രിമേണ സഹസംബന്ധ്യ തേ. തദുക്തം വസിഷ്ഠസംഹിതായാം-

സോഹം മന്ത്രേണനാമാദ്യാം(മണിം)നാദാന്തേ സിദ്ധഭാവിതം
ധ്യാത്വൈവംബ്രഹ്മരന്ധ്രാച്ച ഹൃദി ജീവകലാം ന്യസേദ് ഇതി

ഗണേശ്വരവിമർശിന്യാമപി-സോഹംധിയാf ത്മചൈതന്യാ സമാനീയചിദംബരാത് ഇതി. തത്ര ഗുരുപദേശതഃ പ്രകാരോലിഖ്യതേ ശ്രീദേവപൂജാദ്യാധികാരസിദ്ധയേഭൂതശുദ്ധ്യാദികം കരിഷ്യേ ഇതി സങ്കൽപ്യമൂലാധാരാദുത്ഥിതാം വിദ്യുത്സഹസ്രപ്രഭാഭാസുരാം ബിസ തന്തുരൂപാം സുഷുമ്ണാമാർഗ്ഗേന ഹൃദയകമലമാഗതാം കുണ്ഡലിനീം വിഭാവ്യ ഹൃദയകമലാജ്ജീവം പ്രദീപകലികാകാരം ഗൃഹീത്വാ ദ്വാദശാ ന്താംബുജം സഹസ്രദലം ഗതാം വിഭാവ്യ തത്ര ജീവാത്മാനം ഹംസമന്ത്രേണ പരമാത്മനി യോജയേത്. തതഃപാദാദിജാനുപര്യന്തംചതുരസ്രം പീതം പൃഥിവീമണ്ഡലം തത്ര പാദഗമനക്രിയാഗന്തവ്യ ഗന്ധഘ്രാണപൃഥിവീ ബ്രഹ്മനിവൃത്തിസമാനവായൂന് സംസ്കൃത്യ ഓം ഹ്രാം ബ്രഹ്മണേ പൃഥിവ്യ ധിപതയേ നിവൃത്തിദലാത്മനേ ഹും ഫട് സ്വാഹാ ഇത്യാദിമന്ത്രമുച്ചാര്യ താൻസർവ്വാന് കുണ്ഡലിനീദ്വാരം അപ്സുപ്രവിലാപയാമിത്യഹം സ്ഥാനെ സംഹരേത്. ജന്വാദിനാഭിപര്യന്തം ശുക്ലമർദ്ധചന്ദ്രാകാരം ജലമണ്ഡലം തത്ര ഹസ്താദാനദാതവ്യരസരസനാ ജലവിഷ്ണപ്രതിഷ്ഠോദാനാന് സ്മൃത്വാ ഓം ഹ്രീം വിഷ്ണവേ ജലാധിപതയേ പ്രതിഷ്ഠാകലാത്മനേ ഹും ഫട് സ്വാഹാ ഇത്യമും മന്ത്രമുച്ചാര്യതാൻസർവ്വാന് കുണ്ഡലിനീദ്വാരാ അണൌ പ്രവിലാ പയാമീത്യ

ഗ്നിസ്ഥാനേ സംഹരേത്. നാഭ്യാദിഹൃദയപര്യന്തം ത്രികോണം വഹ്നിമണ്ഡലം രക്തവർണ്ണം തത്ര പായുവിസർഗ്ഗവിസർജ്ജനീയരൂപ ചക്ഷുസ്തേജോരുദ്രവിദ്യാവ്യാനാൻ സംസ്തൃത്യാ ഓം ഹ്രൂം രുദ്രായ തേജോƒധി പതയേ വിദ്യാകലാത്മനേ ഹും ഫട് സ്വാഹാ ഇത്യമും മന്ത്രമുച്ചാര്യ താൻസർവ്വാന് കുണ്ഡലിനീദ്വാരാ വായൌ പ്രവിലാപയാമിതി വായുസ്ഥാനേ സംഹരേത്. തതോ ഹൃദാദിഭ്രൂപര്യന്തം കൃഷ്ണം വർത്തുലം ഷഡ്ബിന്ദു ലാഞ്ചിതം വായുമണ്ഡലം തത്രോപസ്ഥാനന്ദതദ്വിഷയ സ്പർശസ്പഷ്ട വ്യവായീശ്വരശാന്ത്യപാനാൻ സംസ്മൃത്യ ഊംഹ്രൈം ഈശാനായ വ്യായ്വധിപതേ ശാന്തികലാത്മ നേ ഹും ഫട്സ്വാഹാ ഇത്യമും മന്ത്രമുച്ചാര്യതതോ സർവ്വാന് കുണ്ഡലിനീദ്വാരാ ആകാശേ പ്രവിലാപ യമിത്യാകാശസ്ഥാനേ സംഹരേത്. തതോ ഭ്രൂമദ്ധ്യാത് ബ്രഹ്മരന്ധ്രപര്യന്തം സ്വച്ഛം വർത്തുലം ആകാശമണ്ഡലം തത്ര വാഗ്വദനവക്തവ്യശബ്ദശ്രോത്രാകാശ സദാശിവ ശാന്ത്യതീതാപ്രാണാൻ സംസ്മൃത്യ ഓം ഹ്രൌം സദാശിവാകാശാധിപതയേ ശാന്ത്യതീതകലാത്മനേ ഹുംഫട് സ്വാഹാ ഇത്യ മും മന്ത്രമുച്ചാര്യ താൻസ ർവ്വാ ൻ അഹങ്കാരേ പ്രവിലാപയാമീത്യഹങ്കാരേ പ്രതിലാപ്യ തദഹങ്കാരം മഹത്തത്ത്വേ പ്രവിലാപ്യ മഹത്തത്ത്വം മാതൃകാസംജ്ഞമു ശബ്ദബ്രഹ്മ സ്വരൂപായാം ഹൃല്ലേഖാർത്ഥ ഭൂതായാം പ്രകൃതൌ പ്രവിലാപയാമീതി പ്രവിലാപ്യ താംതം വിധാം നിത്യശുദ്ധബുദ്ധസ്വഭാവേ സ്വപ്ര കാശേ സത്യ ജ്ഞാനാനന്താനന്ദലക്ഷണേ പരമകാരണേ പരബ്രഹ്മണി പ്രവിലാപയാമീതി പ്രവിലാ പയേത്. തദുക്തം മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശേ- ഗന്ധാദിഘ്രാണസംയുക്താം പൃഥിവീമപ്സുസംഹരേത്

രസാദിജിഹ്വയാസാർദ്ധം ജലമഗ്നൌ വിലാപയേത്

രൂപാദിചക്ഷുഷാസാർദ്ധമഗ്നിം ഹയൌ വിലാപയേത്

സമീരമംബരേവിദ്വാൻസ്പർശാദിത്വക്സമന്വിതം

അഹങ്കാരേഹരേത്വ്യോമസശബ്ദം തം മഹത്യപി

മഹച്ച സർവ്വശക്തീനാമവ്യക്തേ കാരണേപരേ

സച്ചിദാനന്ദരൂപം യത് വൈഷ്ണവം പരമേ പദം

പൃഥിവ്യാദിക്രമാത് സർവ്വം തത്ര ലീനം വിചിന്തയേത് ഇതി

തതഃശരീരസ്യാƒന്തര്യാമീ ഋഷിഃസത്യം ദേവതാപ്രകൃതീപുരുഷംഛന്ദഃസശരീരപാപപുരുഷസ്യ ശോധനേ വിനിയോഗഃഇത്യുക്താ ദക്ഷകുക്ഷിസ്ഥം ശുക്രരൂപം പാപപുരുഷം വിചിന്ത്യോയമിതി. വായുബീജസ്യ കിഷ്കിന്ധഋഷിഃവായുർദ്ദേവതാ ജഗതിഛന്ദഃ സശരീരപാപപുരുഷശോധനേ വിനിയോഗമിത്യുക്തഃ നാഭിമൂലേ ച ഷഡ്ബിന്ദുമണ്ഡലേയം വിചിന്തയേത്.

തദ്വായുബീജം ധൂമ്രഞ്ച ചഞ്ചലധ്വജസംയുതം

ധൂംധൂം ശബ്ദയുതം സർവ്വശോധനന്ത്വീ ശബ്ദൈവതം

ഇതിധ്യാത്വാപൂരകപ്രയോഗേന ഷോഡശവാരം ദ്വാദശവാരം വാ ബീജോത്ഥവായുനാ സശരീരം പാപപുരുഷം ശോഷിതം വിഭാവയേത്. തതോ രമിത്യഗ്നിബീജസ്യ കശ്യപഋഷിരഗ്നിർദേവതാ ത്രിഷ്ടുപ്ഛന്ദഃതദ്ദാഹേ വിനിയോഗഃഇത്യുക്ത-

ചിന്തയേത് ഹൃദയേ രക്തം ത്രികോണം വഹ്നിമണ്ഡലം

വിദ്യാകലായുതം രുദ്രദൈവതം രമീരിതം

ഇതി ധ്യാത്വാ കുംഭകപ്രയോഗേന ചതുഃഷഷ്ഠിവാരം പഞ്ചാശദ് വാരം വാ ബീജമാവർത്തയേത്. തദ് ബീജോത്ഥാഗ്നിനാ തദ് ഭസ്മീഭൂതം വിഭാവയേ ത്. തതോ രേചകേന ദ്വാത്രിംശന്മാത്രയാ പഞ്ചവിംശതിമാത്രയാ വാ പൂർവ്വോക്തരൂപം .വായുബീജമാവർത്ത്യ പാപപുരുഷഭസ്മരേചയേത്.

തതോ വം ഇതി വരുണബീജസ്യ ഹിരണ്യഗർഭഋഷിർഹംസോദേവതാ ത്രിഷ്ടുപ് ഛന്ദഃപ്ലാവനേ വിനിയോഗഃഇത്യുക്താ

വാരുണം മണ്ഡലം മൂർദ്ധ്നി ശുഭ്രം ചന്ദ്രാർദ്ധസന്നിഭം

സിതപങ്കജയുഗ്മസ്ഥം വം സ്യാദ് വരുണദേവതം

ഇതി ധ്യാത്വാ തദ് ബീജസ്രുതാമൃതേന തച്ഛരീരഭസ്മേ പിണ്ഡീഭൂതം വിഭാവയേത്. തതോ ലം ഇതി പൃഥിവീബീജസ്യ ബ്രഹ്മാ ഋഷിഃഇന്ദ്രോ ദേവതാ ഗായത്രീ ഛന്ദഃകഠിനീകരണേ വിനിയോഗഃഇത്യുക്താ

ആധാരമണ്ഡലേ പൃഥിമണ്ഡലം വജ്രലാഞ്ഛിതം

ചതുഷ്കോണഞ്ച കഠിനം പീതവർണ്ണേന്ദ്രദൈവതം

ലം ബീജേന സമായുക്തം ധ്യായേൻ മനസിപൂർവ്വവത്.

ഇതിധ്യാത്വാ തദുത്ഥേനാകാശേനാവകാശംഭാവയേത് .തദുക്തം-

ഗ്ലൌമിതി പൃഥ്വീബീജേന തഞ്ചസഹനതാംനയേത്

ഓം ഹം ഖമിതി ബീജേനാ[ ]വയവീകരണം ഭവേത് ഇതി.

ഏവം സ്വശരീരം വിചിന്ത്യ വരമാത്മാനഃ സകാശാത് സൃഷ്ടിക്രമേണ തത്വാനി സ്വസ്വസ്ഥാനം പ്രാപയേദിതി. തതഃപരമാത്മാനഃസകാശാജ്ജീവം സോഹം മന്ത്രേണ ഹൃത്പത്മമാനയേദിതി സംക്ഷേപഃ ഇയഞ്ചഭൂതശുദ്ധിരാവശ്യകീയാ. ഭൂത(പഞ്ച)ശുദ്ധിവിഹീനേന കൃതാപൂജാ[ ]ഭിചാരവത് (ജപാദികം)വിപരീതം ഫലം ദദ്ധ്യാദഭക്ത്യാചാർച്ചനം തഥാ നിരൃതിർവിധിഹീനാനാം ഫലം ഹന്തിഹികർമ്മണാം നിശാചരാധിപത്യഞ്ച കുരുതേ ശാങ്കരാജ്ഞയാ ഇതി ശൈവാഗമ ഉക്തേഃഅന്യത്രാപി-

ശരീരാകാരഭൂതാനാം ഭൂതാനാം യദ് വിശോധനം

അവ്യയബ്രഹ്മസമ്പർക്കാത് ഭൂതശുദ്ധിരിയം മതാ

ഭൂതശുദ്ധിംവിനാ കർമ്മജപഹോമാർച്ചനാദികം

ഭവേത്തന്നിഷ്ഫലം സർവ്വം പ്രകാരേണാപ്യനുഷ്ഠിതം ഇതി.

വക്ഷ്യമാണപ്രാണപ്രതിഷ്ഠാ[ ]വശ്യംകർത്തവ്യാ. സമ്പ്രദായാത് ഗുരൂപദേശാണാഞ്ച. അത്ര വിശേഷോ വശിഷ്ഠസംഹിതായാം-

ഹൃദിഹസ്തം സന്നിധായ പ്രാണസ്ഥാപനമാചരേത്

തതോജന്മാദികഹ്യാഷ്ടക്രിയാസംസ്കാരസിദ്ധയേ

ഷോഡശപ്രണവവൃത്തോഃകൃത്വാ ശക്തിം പരാംസ്മരേത് ഇതി

മലയാളംഭാഷ്യം

ആത്മലീനരിൽ തത്വങ്ങള് സ്വസ്ഥാനങ്ങളില് പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ആത്മാ വാൽ ഹൃദയകമലത്തില് പരമാത്മാവിനെ അളക്കുന്നു. (മാനിക്കുന്നു)പ്രഥമ പടലത്തിൽ പറഞ്ഞ സൃഷ്ടിക്രമപ്രകാരം ഇതുതന്നെ ആത്മാവ് എന്ന ല യം. പിന്നീട് അ മുതൽ ക്ഷ വരെ 51 വർണ്ണം സൃഷ്ടിക്രമേണ സ്വസ്ഥാനം പ്രാപിക്കുന്നു. അമൃതം സകലവർണ്ണമയിയാണ്. അതിൽ സർവ്വവർണ്ണവും ലീനമാണ്. സർവ്വശരീര വും അമൃതൌഘസൃഷ്ടിയാണ്. നൂറിന്റെ പകുതി 50. ഇതോട് മൂലവർണ്ണം ചേർന്ന് 51. പരമാത്മാവ് ഹംസദേവരൂപത്തിൽ ജീവാത്മഹൃദയകമലത്തിലിരിക്കുന്നതിനാലാണ് അതിനെ നാം ഉണരുന്ന തും അളവിടുന്നതും. ജീവഹംസത്തിന്റെ ദേവനായി പരമാത്മാ ഉപാസിക്കപ്പെടുന്നു. ഹംസമന്ത്രമാണ് സോഹം. ജീവാത്മപരമാത്മലയനം ഇതിനാൽ സാധിക്കുന്നു. അഗ്രിമമായ ഹംസദേവന് സഹഃ(ഹ

എന്നമഹാനാദ) സംബന്ധമുണ്ട്. ശ്വാസിയും നാദിയുമായ ഹകാരത്തോട് ചേർന്നിരിക്കുന്നു. (പ്രാണ
ൻ നാദത്തോടു ചേർന്നത് ആത്മഹംസം)
വസിഷ്ഠസംഹിതഃ-സോഹമന്ത്രത്താൽ നാദാന്തത്തില് സിദ്ധഭാവിതമായ ധാതുതന്നെ ബ്രഹ്മരന്ധ്ര
ത്തിലും ഹൃത്തിലും ജീവകലയായി ന്യസിക്കപ്പെടുന്നു. ഗണേശ്വരവിമർശിനിയില് സോഹംധീയാല്
ചിദംബരത്തിലെ ചൈതന്യത്തിനു സമാനമായ ആത്മചൈതന്യമായി അറിയണം. ഗുരൂപദേശ
പ്രകാരം ശ്രീദേവപൂജാധികാരം സിദ്ധിക്കാനായി ഞാൻ ഭൂതശുദ്ധാദികള് ചെയ്യുന്നു എന്നു സങ്കൽപ്പി
ച്ച് മൂലാധാരത്തിൽനിന്ന് ഉയരുന്ന വിദ്യുത്സഹസ്രപ്രഭാഭാസുരവും താമരനൂലിന്റെ ആകൃതിയില്
സുഷുമ്ണാമാർഗ്ഗം വഴി ഹൃദയകമലത്തില് എത്തിയതുമായ കുണ്ഡലിനീശക്തിയെ വിഭാവനം
ചെയ്യുക . ഹൃദയകമലത്തിൽനിന്ന് ഉയർന്ന് ദീപകലികാരൂപത്തില് ദ്വാദശദലപത്മം വഴി സഹ
സ്രദലപത്മത്തിലെത്തിയ ആ ശക്തിയെ വിഭാവനചെയ്ത് ,ആ ജീവാത്മശക്തിയിൽ ഹംസമന്ത്ര
ത്താൽ പരമാത്മാവിനെ യോജിപ്പിക്കുക. പാദം മുതൽ ജാനുവരെ ചതുരശ്ര(ചതുര)മായ മഞ്ഞ
നിറമുള്ള ഭൂമണ്ഡലം .അവിടെ ജീവശക്തി പാദഗമനക്രിയ (ഭൂമിയിൽ സഞ്ചാരം)ചെയ്യുന്നു. ഭൂമി
ഗന്ധവും അതിനെ അറിയുന്ന ഘ്രാണശക്തിയുമുള്ളതാണ്. അതിലെ ബ്രഹ്മനിവൃത്തിസമാന
വായുവിനെ സംസ്കരിച്ച്- ഓം ഹ്രാം ബ്രഹ്മണേ പൃഥിവ്യധിപതയേ നിവൃത്തികലാത്മനേ ഹൂം ഫട്
സ്വാഹാ എന്ന മന്ത്ര മുച്ചരിച്ച് സർവ്വം കുണ്ഡലിനിവഴിക്ക് ജലത്തിലർപ്പിക്കുന്നതായി ജല സ്ഥാ
നത്ത് ലയിപ്പിക്കുക. ജാനു മുതൽ നാഭിവരെ വെളുത്ത് അർദ്ധച ന്ദ്രാകാരമായ ജലമണ്ഡലം. ജലം
രസത്തിനും രസനക്കും ആധാരമായ വിഷ്ണുമണ്ഡലമാണ്. കയ്യിൽ ജലമെടുത്ത് അതില് വിഷ്ണുപ്രതി
ഷ്ഠ ചെയ്ത് ഓം ഹ്രീം വിഷ്ണവേ ജലാധിപതയേ പ്രതിഷ്ഠാകലാത്മനേ ഹൂംഫട് സ്വാഹാ എന്ന മന്ത്രമു
ച്ചരിച്ച് സർവ്വം കുണ്ഡലിനി വഴി അഗ്നിയില് ലയിപ്പിക്കുക. നാഭി മുതൽ ഹൃദയംവരെ രക്തവർണ്ണ
മായ ത്രികോണാകൃതിയായി വഹ്നിമണ്ഡലം .അവിടെ വായു വിസർജ്ജനീയരൂപമായി ചക്ഷുതേജ
സ്സായി ഇരിക്കുന്നത് രുദ്രമണ്ഡലം. ആ സ്ഥാനത്ത് വ്യാനനെ സംസ്കരിച്ച് ഓം ഹ്രൂം രുദ്രായ
തേജോധിപതയേ വിദ്യാകലാത്മനേ ഹൂം ഫട് സ്വാഹാ മന്ത്രോച്ചാരണത്തോടെ സർവ്വം
കുണ്ഡലിനീദ്വാരാ വായുസ്ഥാനത്ത് സംഹരിക്കുന്നു. ഹൃദയംമുതൽ ഭ്രൂ വരെ കൃഷ്ണനിറത്തില്
വർത്തുലാകാരത്തില് ഷഡ്ബിന്ദു ലാഞ്ഛിതമായ വായുമണ്ഡലം. സ്പർശഗുണമുള്ള വായു
അവിടെയാണ്. അപാനവായുവെ ശാന്തിചെയ്ത് സംസ്കരിച്ച്, ഊം ഹ്രൈം ഈശാനായ
വായ്വധിപതേ ശാന്തികലാത്മനേ ഹ്ം ഫട് സ്വാഹാ മന്ത്രമുച്ചരിച്ച് സർവ്വം കുണ്ഡലിനി വഴി
ആകാശസ്ഥാനത്ത് ലയിപ്പിക്കുക . ഭ്രൂമദ്ധ്യം മുതൽ ബ്രഹ്മരന്ധ്രം വരെ സ്വച്ഛസ്ഫടികമായി
വർത്തുളമായ ആകാശമണ്ഡലം. വാഗ്,നാദമണ്ഡലമാണ്. വായ്,ശ്രോത്രം എന്നിവയുടെ
സ്ഥാനമാണ്. ശാന്ത്യതീതമായ സദാശിവനെന്ന പ്രാണനെ സംസ്കരിച്ച് ഓം ഹ്രൌം സദാ
ശിവാകാശാധിപതയേ ശാന്ത്യതീതകലാത്മനേ ഹൂം ഫട് സ്വാഹാ മന്ത്രമുച്ചരിച്ച് സർവ്വവും
അഹങ്കാരത്തിൽ ലയിപ്പിക്കുന്നു. അഹങ്കാരം മഹ ത്തത്ത്വത്തിലും മഹത്തത്വം മാതൃകാസം
ജ്ഞമായതും ശബ്ദബ്രഹ്മ രൂപമാ യതും ഹൃല്ലേഖാസംഭൃതവുമായ പ്രകൃതിയിലും വിലയിപ്പിക്കുക. താം
താം വിധാം നിത്യബുദ്ധശുദ്ധസ്വഭാവേ സ്വപ്രകാശേ സത്യജ്ഞാനാനന്താനന്ദ ലക്ഷണേ പരമ
കാരണേ പരബ്രഹ്മണി പ്രവിലാപയാം എന്നു മന്ത്രിച്ചാണ് ഈ വിലയനം. മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശത്തിൽ
ഗന്ധാദിഘ്രാണസംയുക്തമായ ഭൂമിയെ ജലത്തിലും രസാദിജിഹ്വയാസാർദ്ധം ജലത്തെ അഗ്നി
യിലും രൂപാദിചക്ഷുരൂപമായ അഗ്നിയെ വായുവിലും സമീരമംബരേ വിദ്വാൻസ്പ ർശാദിത്വക്സമന്വി
തമായ വായുവെ അഹങ്കാരത്തിലുമാണ് വിലയിപ്പിക്കാൻ പറയുന്നത്. ഇതുപ്രകാരം അഹങ്കാരം
തന്നെയാണ് വ്യോമം. വ്യോമശബ്ദം മഹത്തിലും മഹത്ത് സർവ്വശക്തികാരണമായ അവ്യക്തമായ

പരത്തിലും ലയിച്ചിരിക്കുന്ന ആ പരമപദമാണ് സച്ചിദാനന്ദരൂപമായ വൈഷ്ണവപദം. പൃഥിവിമുതല് ക്രമമായി പറഞ്ഞ സർവ്വവും ആ വൈഷ്ണവപരമപദത്തിലാണ് ലീനമായിരിക്കുന്നത്.

ശരീരത്തിന്റെ അന്തര്യാമി ഋഷി. സത്യം ദേവത. പ്രകൃതിപുരുഷം ഛന്ദസ്സ്. ഇതുപയോഗിച്ച് ശരീരത്തോടുകൂടിയ പാപപുരുഷനെ പരിഷോധിച്ച് സംസ്കരിച്ച് പാപമറ്റവനാക്കണം. അതാണ് വിനിയോഗം. പാപപുരുഷൻ ദക്ഷകുക്ഷിയില് ക്രൂരരൂപത്തിലിരിക്കുന്നു. വായുബീജത്തിന് ഋഷി കിഷ്കിന്ധ. ദേവത വായു. ഛന്ദസ്സ് ജഗതി. അതിനാൽ പാപപുരുഷശോധന ചെയ്യുക. നാഭിമൂലത്തിൽ ഷഡ്ബിന്ദുമണ്ഡലത്തെ ചിന്തിക്കുക. വായുബീജം ധൂമ്രനിറം. ഇളകുന്ന ധ്വജത്തോടുകൂടിയത്. യൂംധൂം എന്ന ശബ്ദമുള്ളത്. ശബ്ദത്താൽ സർവ്വത്തേയും പരിശോധന ചെയ്യാം. ഇപ്രകാരം ധ്യാനിച്ച് പൂരകപ്രയോഗം കൊണ്ട് 16 അല്ലെങ്കില് 12 ആഴ്ച്ച ബീജം ആവർത്തിച്ച്, ബീജത്തിൽനിന്ന് ഉത്ഥാനംചെയ്ത വായുവാൽ ശരീരത്തോടുകൂടിയ പാപപുരുഷനെ ശോഷിതം ചെയ്യുക. വായുബീജാക്ഷരം യം. അഗ്നിബീജം രം. ഋഷി കശ്യപൻ. ദേവത അഗ്നി. ഛന്ദസ്സ് ത്രിഷ്ടുപ്പ്. വിനിയോഗം ദാഹം ,ദഹനം. ഹൃദയത്തിൽ രക്തവർണ്ണമായ ത്രികോണാകൃതിയില് വിദ്യകലായുതമായ വഹ്നിമണ്ഡലത്തില് രുദ്രൻ ദൈവതമായ രം എന്ന മൂലാക്ഷരം ധ്യാനിച്ച് 64 വാരം അഥവാ 50 വാരം കുംഭകപ്രയോഗത്താൽ ബീജം ആവർത്തിക്കുക. ബീജത്തിൽ നിന്നുയർന്ന അഗ്നിയാല് ഭസ്മമാക്കുന്നത് വിഭാവനം ചെയ്യുക. രേചകത്താൽ 32ൽ 25 മാത്ര മുമ്പറഞ്ഞ വായുബീജമാവർത്തിച്ച് പാപപുരുഷഭസ്മം രേചനം ചെയ്യുക.

വം വരുണബീജം. ഋഷി ഹിരണ്യഗർഭൻ. ദേവത ഹംസം. ഛന്ദസ്സ് ത്രിഷ്ടുപ്പ്. പ്ലാവനം ഉപയോഗം. മൂർദ്ധാവില് ശുഭ്രമായി അർദ്ധചന്ദ്രാകൃതിയില് , രണ്ട് വെള്ളത്താമരപ്പൂവിൽ, വാരുണമണ്ഡലത്തിൽ വം ബീജമായി വരുണദേവനെ ധ്യാനിക്കുക. ആ ബീജത്തിൽനിന്ന് സ്രവിക്കുന്ന അമൃതത്താൽ, ശരീരഭസ്മത്തെ പിണ്ഡീകൃതം(ഉരുള)ആയി വിഭാവനം ചെയ്യുക. ലം പൃഥ്വീബീജം. ഋഷി ബ്രഹ്മാവ്. ദേവത ഇന്ദ്രൻ. ഛന്ദസ്സ് ഗായത്രി. കഠിനീകരണം ഉപയോഗം. മൂലാധാരമണ്ഡലമാണ് വജ്ജ്രലാഞ്ഛിതമായ പൃഥ്വീമണ്ഡലം. ചതുഷ്കോണം,കഠിനം, മഞ്ഞനിറം.അതിൽ ബീജത്തോടെ ഇന്ദ്രനെ ധ്യാനിക്കുക. ബീജത്തിൽനിന്നു ജനിച്ച കാഠിന്യത്താല് ശരീരത്തെ ഹൃദയത്തിൽഭാവിക്കുക . ഹം ആകാശബീജം. ഋഷി ബ്രഹ്മാ. ദേവത ആകാശം. ഛന്ദസ്സ് പംക്തി .വ്യൂഹനം ഉപയോഗം. വൃത്താകാരമായി 12 ആയി (രാശി)ഉജ്ജ്വലമായി ശാന്ത്യതീതകലായുക്തമായ ആകാശമണ്ഡലത്തിൽ ആകാശദേവതയെ ധ്യാനിക്കുക. അതിൽനിന്നുണ്ടായ ആകാശത്തില് അവകാശം ഭാവനം ചെയ്യുക. ഗ്ലൌം എന്ന പൃഥ്വീബീജത്താൽ നയിക്കപ്പെട്ട് ഓം ഹം ഖം എന്ന ആകാശബീജത്താല് അവയവീരണം സംഭവിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരമുണ്ടായ സ്വശരീരം ആകാശരൂപമായ പരമാത്മാവിന്റെ സൃഷ്ടിക്രമത്താൽ തത്വങ്ങള് അതാതിന്റെ സ്ഥാനം പ്രാപിച്ചതാണ് എന്ന് ചിന്തിച്ചറിയുക. ആ പരമാത്മനെ ജീവാത്മാവ് സോഹം മന്ത്രത്താൽ ഹൃദ്പത്മത്തിലേക്ക് ആനയിച്ച് ,ഗ്രഹിച്ച്, അതിൽ ലയിക്കുന്നു എന്ന് ഈ പ്രക്രിയയെ സംക്ഷേപിച്ച് പറയാവുന്നതാണ്. ഇതിന്നാണ് ഭൂതശുദ്ധി (പഞ്ചഭൂതശുദ്ധി) യുടെ ആവശ്യകത. പഞ്ചഭൂതശുദ്ധ):ി കൂടാതെ ചെയ്യുന്ന പൂജ ആഭിചാരം പോലെ വിപരീതഫലം ചെയ്യും. ഭക്തികൂടാതെയുള്ള അർച്ചന ,വിധിഹീനമായ കർമ്മം എന്നിവ ഫലവും കർമ്മവും നശിപ്പിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം നശിപ്പിക്കുന്നത് (കർമ്മ,കർമ്മഫലനാശം)ശങ്കരാജ്ഞയാൽ നിശാചരരാണെന്ന് ശൈവാഗമം. ശരീരം,രൂപം എടുത്ത പഞ്ചഭൂതങ്ങളെ നന്നായി വിശോധനം ചെയ്ത് അവ്യയ ബ്രഹ്മസമ്പർക്കത്താല് ഭൂതശുദ്ധിവരുത്തണം. ഭൂതശുദ്ധികൂടാതെ കർമ്മം,ജപം,ഹോമം,അർച്ചനം ഇവ നിഷ്ഫലമാണ്. എല്ലാം വിധിപ്രകാരമെ അനുഷ്ഠിക്കാവൂ. വസിഷ്ഠസംഹിതഃ- ഹൃദയത്തില്

കൈവെച്ച് പ്രാണസ്ഥാപനം ആചരിക്കുക. ജന്മം മുതലുള്ള 8 ക്രിയ സംസ്കാരസിദ്ധിക്കാണ്. 16 പ്രണവവൃത്തംചെയ്ത് പരാശക്തിയെ സ്മരിക്കുക. (ഷോഡശസംസ്കാരം).

30. മന്ത്രനാഹംസദേവസ്യ കുര്യാന്യാസാദികം തതഃ
ഋഷിഛന്ദോദൈവതാനി ന്യസേത് മന്ത്രസ്യമന്ത്രവിത്
31. ആത്മാനോമൂർദ്ധ്നി വദനേ ഹൃദയേ ച യഥാക്രമാത്
വിധായ മൂലമന്ത്രേണ പ്രാണായാമം യഥാവിധി

സംസ്കൃതഭാഷ്യം.

അനന്തരകർത്തവ്യമാഹ ഹംസദേവസ്യേതി. തതോ മൂലമന്ത്രേണ യഥാവിധി പ്രാണായാമത്രയം വിധായ ഹംസദേവസ്യ ന്യാസാദികം കുര്യാദിതി സംബന്ധഃ തത്ര യഥാവിധീന്യസ്യായമർത്ഥഃ യദാ അജപാന്യാസസ്തദാ അജപയാ യദാ പ്രണവന്യാസസ്തദാ പ്രണവേന യദാ ബഹിർമാതൃകാ ന്യാസസ്തദാ മാതൃകയാ. ഏവം യദാ ഭുവനേശീന്യാസസ്തദാ തയാ യദാ മൂലമന്ത്രസ്യ ന്യാസസ്തദാ ജപ്യമാനമന്ത്രേണേതി .തത്ര മാതൃകാപ്രാണായാമേ വിശേഷഃ യദാഹുഃ- ഇഡ്യാ പൂരയേത് പ്രാണ സ്വരൈഃസ്പർശേഛ കുംഭയേത് രേചയേത് യാദികൈരുസ്മൈസ്തദാഃപിംഗലയാ പുനഃതദൈവ പൂരണം വായോഃകുംഭനം രേചനം പുനഃഇഡയാ സ്യാത്തതോദ്വാഭ്യാ പൂരണാദിത്രയം പുനഃ പ്രാണാ യാമത്രയം കൃത്വാ പശ്ചാത് വ്യാപകമാചരേത് അകാരാദ്യൈ ക്ഷാന്തയർണ്ണൈ രാപാദതലമസ്തകം ഇതി. ജപ്യമാനമന്ത്രേതു മന്ത്രമുഖ്യൈകേന ബീജേന പ്രാണായാമഃകാര്യഃ സർവ്വൈണ വാ. തത്രൈ കേന ചേത് കുംഭകേ ചതുഃഷഷ്ട്യാവർത്തി. അഷ്ടാക്ഷരൈശ്ചേദ് ദ്വാത്രിംശദ്വാരം ഇത്യാദി ജ്ഞേ യം. യദാഹുഃ

അഷ്ടാവിംശതിവാരമിഷ്ടഫലദം മന്ത്രം ദശാർണ്ണം ജപ-
ന്നായശ്ചേദ് പവനം സുശംസിതമിതി ത്വഷ്ടാദശാർണ്ണേന ചേത്
അഭ്യസ്യന്മനിവാര(അവിചാര)മന്യമനുഭിർവർണ്ണാനുരൂപം ജപന്-
കുര്യാദ്രേചം പൂർവ്വകർമ്മനിപുണഃപ്രാണപ്രയോഗം നരഃ ഇതി.

ന്യാസോ യഥാ. അജപായാ ആദ്യം. മൂലേ പരം ശിരസി. തഥാ ദക്ഷവാമഭാഗയോ. തത്രായം പ്രയോഗഃ ഹം പുരുഷാത്മനേ നമഃ സഃ പ്രകൃത്യാത്മനേ നമഃ ഹംസഃപ്രകൃതിപുരുഷാത്മനേ നമഃ ഇതി വ്യാപകം. തദ്രൂപേണാന്തർമാതൃകാന്യാസോപി. ആദിശബ്ദാത് പൂജാപൂർവ്വദിനജപനിവേദനം തദ്ദിനജപസങ്കൽപശ്ച. ഏതദനന്തരം ഹംസമന്ത്രോത്പ്പന്നത്വാത് പ്രണവസ്യ ന്യാസഃ സോപി ഓം അം ബ്രഹ്മണേനമഃ ഓം ആം വിഷ്ണവേ നമഃ ഇത്യാദിമാതൃകാസ്ഥാനേഷു ന്യസേത്. നാമാനി തു അന്ത്യപടലേ പ്രണവോത്പ്പത്തൌ മയാ വക്ഷ്യന്തേ. തജ്ജന്യചതുർനവതികലാന്യാസോപി സൂചിതം. തന്യാസസ്ഥാനം യഥാ-

മൂലാദാരത്രികോണേഷു വിന്യസേദഗ്നിജാ കലാഃ
ഹൃത്പങ്കജദലേശ്ചക്രകലാദ്വാദശസംജ്ഞകാഃ
മൂർദ്ധ്നിഷോഡശപത്രാണാം മദ്ധ്യേ സോമഭവാഃകലാഃ
നാദജാസ്തു സ്വരസ്ഥാനേ വിന്ദുജാഃപഞ്ചവക്ത്രകേ
പൂർവ്വദക്ഷിണസൌമ്യേഷു പശ്ചിമോർദ്ധ്വമുഖേഷു ച
ഹൃദ്കലാംസേ യുനാബൌച സോദരേ പൃഷ്ഠവക്ഷസിഃ
ഉരോജയോർന്യസേച്ചാപി കലാമാക്ഷരസമ്മതാഃ
പാദേ ഉഹ്യേ സോരുജാനുജംഘാസ്പിക്ഷ്വുഉകാരജാഃ
പാദഹസ്തതലേ ഘ്രാണകേഷു ബാഹേവശ്ചപാദ(ർശ്വ)യോ

ന്യസേദകാരജാ ഉപ്തകലാഃ പഞ്ചപ്രവിന്യസേത്
കാസ്യഹൃദ്ഗുഹ്യപാദേഷു ഇതി.
ഉക്തവക്ഷ്യമാണാനാം സാമാന്യതഃഋഷ്യാദിന്യാസമാഹ ഋഷീതി. അത ഏവ മന്ത്രസ്യേതി സാമാന്യഗ്രഹണം. അത്രദേവതായാ അപി പ്രാപ്തത്വാദാത്മന ഇത്യുക്തിഃ തേനാജപാന്യാസേ അജപായാഃപ്രണവന്യാസേ ജപ്യമാനസ്യ മന്ത്രസ്യേതി . മന്ത്രവിദ് യഥാക്രമാദ് ഇത്യനേന ബീജശക്തീനാമപി ന്യാസ ഉക്തഃ സദക്ഷിണവാമകോശ(കോണ)യോരിത്യേകേ. ഗുഹ്യപാദയോനിത്യന്യേ. സ്തനയോരിത്യപരേ. ഋഷ്യാദിന്യാസസ്യാവശ്യകതതോക്താന്യത്ര.
ഋഷിഛന്ദോദേവതാനാം വിന്യാസേനവിനാ യദാ
ജപ്യതേ സാധിതോപ്യേഷ തസ്യ തുഛഫലം ഭവേദ് ഇതി

മലയാളം ഭാഷ്യം

ഹംസദേവതാന്യാസം പറയുന്നു. ഋഷി,ഛന്ദസ്സ്,ദേവതാന്യാസത്തോടെ മന്ത്രവിത്ത് മന്ത്രം ജപിക്കുന്നു. ആത്മനെ മൂർദ്ധാവ്,വദനം,ഹൃദയം എന്ന് യഥാക്രമം വിധാനം ചെയ്ത് മൂലമന്ത്രേണ യഥാവിധി പ്രാണായാമം ചെയ്യണം. പ്രാണായാമത്രയത്താൽ ഹംസദേവതാന്യാസം. അജപാ ന്യാസം അജപയാലും പ്രണവന്യാസം പ്രണവത്താലും ബഹിർമാതൃകാന്യാസം മാതൃകകളാലുമാണ്. ഭുവനേശ്വരീന്യാസം ഭുവനേശ്വരീമൂലമന്ത്രത്താലാണ്. . യഥാവിധി എന്ന് ഇപ്രകാരമുള്ള വിധിയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഇതിൽ മാതൃകാപ്രാണായാമം വിശേഷമാണ്. അതിനെ പറയുന്നു. ഇഡകൊണ്ട് പ്രാണൻപൂരണം ചെയ്യുക. സ്വരങ്ങളും സ്പർശങ്ങളും കുംഭകംചെയ്യുക. യ മുതലുള്ളവ പിംഗലയാല് രേചകം ചെയ്യുക. അതുപോലെത്തന്നെ വായുവാലും പൂരണം,കുംഭകം,രേചനം ചെയ്യുക. ഇഡയാൽ ഇവ രണ്ടിനേയും (നാദം,ശ്വാസം)വീണ്ടും 3 തവണ ആവർത്തിക്കുക. പ്രാണായാമത്രയം ചെയ്ത ശേഷം വ്യാപകം ആചരിക്കുക. അകാരത്തിൽ തുടങ്ങി ക്ഷകാരത്തിലവസാനിക്കുന്ന 51 വർണ്ണവും ആപാദതലമസ്തകം വ്യാപിപ്പിക്കുക. ജപിക്കേണ്ട മന്ത്രങ്ങളിൽ മുഖ്യമായ ബീജമന്ത്രത്താലാണ് പ്രാണായാമം ചെയ്യേണ്ടത്. 64 ആവർത്തി കുംഭകം, 8 അക്ഷരത്താല് , 32 ദ്വാരത്തില് ഇത്യാദി ജ്ഞേയം.

28 ആഴ്ച്ച ഇഷ്ടഫലദമായ മന്ത്രം ദശാർണ്ണം(10 വർണ്ണം)ജപിക്കുക. കുംഭകരേചകപൂർവ്വം ഇപ്രകാരം പ്രാണപ്രയോഗമെന്ന കർമ്മത്തില് നിപുണരായ മനുഷ്യര് അനുഷ്ഠിച്ച് വർണ്ണാനുരൂപമായ ഇഷ്ടം ഫലം നേടുന്നു.

ന്യാസം- അജപ ആദ്യം മൂലത്തിലും പരം ശിരസ്സിലും . പിന്നീട് ദക്ഷവാമഭാഗങ്ങളില്. അതിന്റെ പ്രയോഗം- ഹം പുരുഷാത്മനേ നമഃ സ പ്രകൃത്യാത്മനേ നമഃ ഹംസഃപ്രകൃതിപുരുഷാത്മനേ നമഃ ഇപ്രകാരമുള്ള വ്യാപകത്താൽ, തദ്രൂപമായ അന്തർമാതൃകാന്യാസം ചെയ്യണം. ആദിശബ്ദത്താൽ പൂജക്കുമുമ്പുള്ള ദിനത്തിലെ ജപനിവേദനവും അന്നത്തെ ജപസങ്കൽപ്പവും . അതിന്നുശേഷം ഹംസമന്ത്രോൽപ്പന്നമായ പ്രണവന്യാസം. ഓം അം ബ്രഹ്മണേ നമഃഓം ആം വിഷ്ണവേ നമഃ ഇപ്രകാരം മാതൃകാസ്ഥാനങ്ങളിൽ ന്യസിക്കുക. പ്രണവോത്പന്നമായ നാമങ്ങള് അന്ത്യപടലത്തില് പറയും.

അതിൽനിന്നുണ്ടായ94കലാന്യാസംസൂചിതം.

ന്യാസസ്ഥാനങ്ങൾ:- മൂലാധാരത്രികോണത്തിൽ അഗ്നിജന്യകലകൾ. അനാഹതപത്മദലത്തിൽ 12 ചക്രകലകൾ, മൂർദ്ധാവില് 16 ചക്രമദ്ധ്യത്തിൽസോമസംഭവമായ കലകൾ. നാദജങ്ങളായ കലകൾ സ്വരസ്ഥാനങ്ങളിലും ബിന്ദുജങ്ങളായ കലകൾ പഞ്ചവക്ത്രത്തിലും പൂർവ്വം ദക്ഷിണം സൌമ്യം പശ്ചിമം ഊർദ്ധ്വമുഖം എന്നിവയിലും ഹൃത്ത് ഗളം, നാഭി, ഉദരം, പൃഷ്ഠം, വക്ഷസ്സ് ഉരസ്സ് എന്നിവയി

ൽ ആക്,രസമ്മതങ്ങളായ കലകൾ, പാദം,ഗുഹ്യം,ഊരു,ജാനു ,ജംഘ,സ്ഫിക്ക് ഇവയിൽ ഉകാരജങ്ങൾ. പാദം,ഹസ്തതലം, ഘ്രാണം,പാദബാഹ്യം ഇവയിൽ അകാരജങ്ങൾ. ഗുപ്തകലകൾ അഞ്ച് ഹൃദയ, ഗുഹ്യ,പാജങ്ങളിൽ. ഇപ്രകാരം ന്യസിക്കുക. ദേവതാപ്രാപ്തിയാൽ ആത്മപ്രാപ്തി. അതിനാണ് മന്ത്രം ജപിക്കുന്നത്. അജപാന്യാസത്തിൽ അജപമാണ്. പ്രണവന്യാസത്തിൽ പ്രണവമാണ്. മന്ത്രവിത്ത് യഥാക്രമം ബീജശക്തികളെയാണ് ന്യാസം ചെയ്യുന്നത്. ദക്ഷിണവാമകോശങ്ങൾ അഥവാ കോണുകളാണ് എന്ന് ഒരു പക്ഷം, ഗുഹ്യപാദങ്ങൾ എന്ന് മറുപക്ഷം, സ്തനവും യോനിയുമെന്ന് മൂന്നാമതൊരു പക്ഷം. ഋഷ്യാദിന്യസത്തിന്റെ ആവശ്യകത:- ഋഷി,ഛന്ദസ്സ്, ദേവത, ഇവയുടെ വിന്യാസം കൂടാതെ ജപിച്ചാൽ സാധകന് തുച്ഛഫലമേ കിട്ടൂ. മന്ത്രത്തിന്റെ പൂർണ്ണഫലം കിട്ടില്ല. മന്ത്രന്യാസം മാതൃകാന്യാസശേഷമാണ് . തള്ളവിരൽ മുതലായി വിരലുകളിലും അംഗങ്ങളിലും ന്യാസം ചെയ്യുന്നു. അതാതുതലത്തിൽ അസ്ത്രം നസ്യം ചെയ്യുന്നു. താലത്രയങ്ങളോടുകൂടി ,ദിശകളെ (ദിക്ക്)ബന്ധിക്കുന്ന ഛോടികയോടും കൂടി, സമാഹിതചിത്തനായി ബഹിർമാതൃകാന്യാസം ചെയ്യുന്നു. മാതൃകാന്യാസം പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത് പ്രപഞ്ചയാഗത്തിനുവേണ്ടിയാണ്. അതിനുശേഷം ഭുവനേശ്വരീമന്ത്രന്യാസം പറയുന്നു. പ്രണവമെന്ന മാതൃകാദേവി ഹൃല്ലേഖകളെന്ന അമൃതത്രയമാണ്. ഈ മന്ത്രം സർവ്വമന്ത്രങ്ങളേയും ദീപനം (പ്രകാശനം)ചെയ്യുന്നതായി ഭഗവാൻ ശിവൻതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

വായവീയസംഹിത:-ആദ്യം 1. ഹംസന്യസം, 2. പ്രണവന്യാസം. 3. മാതൃകാന്യാസം, 4.ബ്രഹ്മന്യാസം. 5 സദ്ഭിർന്യാസം. ഇത് പഞ്ചാക്ഷരാത്മകമാണ്. അംഗുഷ്ഠാദിയിൽ കരന്യാസം ചെയ്യുംമുമ്പ് കരശുദ്ധി ചെയ്തിരിക്കണം. ലക്ഷ്മീപടലത്തിൽ ഹസ്തങ്ങളെ മന്ത്രത്താല് സംശോധിക്കുക എന്നു കാണാം.

വാപ്യം,അവ്യാപ്യം എന്ന ഹസ്തമന്ത്രങ്ങൾ, അന്തരം,ബാഹ്യം,പാർശ്വം,താരം,രുദ്രം,ബുധം എന്നിങ്ങനെ. അതാതാ അംഗങ്ങൾക്ക് കൽപ്പോക്തമായ അംഗമന്ത്രങ്ങളുണ്ട്. ഹൃന്മന്ത്രം ഉച്ചരിച്ച് അംഗുഷ്ഠാഭ്യാം നമഃ ഇത്യാദിപ്രയോഗം. ആചാര്യന് പറയുന്നു: തള്ളവിരൽമുതല് അംഗുലികളില് ക്രമത്തിൽ വിന്യസിക്കുക. സജാതികള്ഇപ്രകാരം അഗ്രിമത്തോടു ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അംഗുലീതലമെന്ന് തലശബ്ദാർത്ഥകം. കരതലവും ഉപലക്ഷിതമാണ്.തലശബ്ദം ആന്തരബാഹ്യതലങ്ങളെ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു .അസ്ത്രമന്ത്രമുച്ചരിച്ച് കരതലപൃഷ്ഠാഭ്യാം നമഃ എന്ന് പ്രയോഗം. അംഗുഷ്ഠാഭ്യാം നമോ ഹ്രീം. തർജ്ജനീഭ്യാം നമഃ മദ്ധ്യമാഭ്യാം നമോ ഹ്രും ഹ്രൈം. അനാമികാഭ്യാം നമഃഓം ഹ്രൌം കനിഷ്ഠികാഭ്യാം ച നമോ ഹസ്തലപൃഷ്ഠയോഃ ഇപ്രകാരം താലത്രയം ചെയ്യുന്നത് അംഗാസ്ത്രവിനിയോഗം. അതിന്റെ സ്വരൂപം പ്രസാരിതമായ തലങ്ങളാണ് താലത്രയമെന്നതാണ്. താലത്രയശബ്ദം ദിശകളും വിശദമാക്കുന്നു. അസ്ത്രമന്ത്രം ദിശാസംബന്ധമാണ്. ഛോടികാ എന്നാൽ നാരാചമുദ്രാരൂപമാണ്. തള്ളവിരലും ചൂണ്ടുവിരലും അറ്റം കൂട്ടിപ്പിടിച്ച സ്ഫോടമാണ് ഛോടിക. സമാഹിതചിത്തൻ സുധിയും അഗ്രിമനുമാണ്. ചകാരം തള്ളവിരലില് വിന്യസിക്കുന്നു. കൽപ്പത്തില് പറഞ്ഞ പൂർവ്വോക്തമന്ത്രന്യാസം അനന്തരം ചെയ്യുക. ഋഷി,ദിവി,(ആകാശം)ന്യാസം . കരശുദ്ധി, അംഗുലീവ്യാപകന്യാസം, ഹൃദാദിന്യാസം, താലത്രയം, ദിഗ്ബന്ധം എന്ന് ക്രമം. കരന്യാസശേഷമാണ് ദേഹന്യാസം. അതിനുശേഷം അംഗന്യാസം. ആചാര്യൻ ഷഡംഗന്യാസം പറയുന്നു. സമാഹിതനായ സുധി ഷഡംഗമുദ്രയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. പ്രസാരിതമായ തലങ്ങളാൽ തന്നെയാണ് സർവ്വപ്രാണികളുടെയും ഹൃദയം ,ശിരസ്സ്,ശിഖ,അംഗുഷ്ഠം, മുഷ്ടി സർവ്വവും സമ്യക്കായി ഉണ്ടാവുന്നത്. അപ്രകാരമുള്ള പ്രാണികളുടെ വർമ്മം,സ്കന്ധം,നാഭി,ഇവയിൽ ത്രിതലം തന്നെയാണ്. ചൂണ്ടുവിരൽ, നടുവിരൽ ക്രമത്തില് രണ്ടു കണ്ണുകളാണ്. മറിച്ച് നേത്രദ്വയത്തിൽ തള്ള്വിരൽ,ചൂണ്ടുവിരലിരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരമുള്ള പ്രസാരിതതലത്തിൽ തള്ളവിരല് ഒഴിച്ച് ബാക്കിയുള്ള 4 വിരലുകളില് എന്നർത്ഥം.

തള്ളവിരലൊഴിച്ച് 4 വിരല് ഹൃദയം, മൂർദ്ധാവ്,ശിഖ,മുഷ്ടി ഇവയായും അവക്കുനടുവിൽവെച്ച തള്ള വിരൽ നാലിക(നാളിക)യായും സർവ്വാംഗുലിയും ആനാഭിപാണികവചബന്ധനം ചെയ്യുക. ശൈവാഗമത്തിലെ ശൈവഷഡംഗമുദ്ര:- മുഷ്ടി ചുരുട്ടിയ ഹസ്തപുടത്തില് തള്ളവിരല് ഹൃദയത്തില് ന്യസിക്കുക. ഹൃന്മുദ്ര എന്നു വിളിക്കുന്നത് ശിരോമുദ്ര എന്ന് കീർത്തി കേട്ടതാണ്. മുഷ്ടിപുടമായ കര ങ്ങൾ ലലാടാഗ്രത്തില് സമാഹിതമാക്കി ,ഊർദ്ധ്വമായി പിടിച്ച് വിരലിന്റെ അഗ്രം ബാഹ്യമായി നിർത്തുക. കരങ്ങൾ ശിഖയില് മുഷ്ടിപുടാകൃതിയില് പിടിച്ച് ജ്യേഷ്ഠയെ ഒഴിവാക്കി ,കനിഷ്ഠയെ (അഗ്രം) ഊർദ്ധ്വമാക്കുക. ഇത് സർവ്വോപദ്രവനാശിനിയായ ശിഖാമുദ്ര. തള്ളവിരലറ്റം ചൂണ്ടുവിരല റ്റത്തോടു ചേർത്ത് ത്രികോണാകൃതിയാക്കുക. മൂർദ്ധാവില് മുഖം ചെയ്ത് ഇരുപാർശ്വത്തിലേക്കും നയിക്കുക. കരങ്ങളിൽ ഹൃദയമുദ്ര അഭയപ്രദയായ കവചമാണ്. നേത്രോന്മുഖമായി തള്ളവിരൽ , ചെറുവിരൽ യോജിപ്പിച്ച് ,നടുവിരൽ പ്രസരിപ്പിച്ച് ഹസ്തം കൊണ്ടുവരുന്നത് നേത്രമുദ്ര. ഇത് രക്ഷോ ഭൂതാർത്തിഭഞ്ജിനിയാണ്. പരസ്പരതലദ്വന്ദ്വങ്ങൾ വീണ്ടും സ്ഫോടമായി സംഭവിക്കുന്നു. (ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ ഈ മുദ്രകള്കാട്ടി ദേവദാസികളും നൃത്തം വെക്കും)

34. ഹൃദയാദിഷു വിന്യസ്യേദംഗമന്ത്രാംസ്തതഃസുധിഃ

ഹൃദയായ നമഃപൂർവ്വം ശിരസേ വഹ്നിവല്ലഭാ

35. ശിഖായൈ വഷഡിത്യുക്തം കവചായ ഹുമീരിതം

നേത്രത്രയായ വൌഷട്സ്യാദസ്ത്രായ ഫടിതി ക്രമാദ്

36. ഷഡംഗമന്ത്രാനിത്യുക്താൻ ഷഡംഗേഷു നിയോജയേത്

പഞ്ചാംഗാനി മനോര്യസ്യ തത്ര നേത്രമനും ത്യജേത്

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ജാതിഭിരിത്യുക്തേസ്താഃകാ ഇത്യപേക്ഷായാമാഹ ഹൃദയേതി. പൂർവ്വം പ്രഥമോ മന്ത്രഃ ശിരസേ ഏതദനന്തരം വഹ്നിവല്ലഭാ സ്വാഹേതി ഉച്ചരേദിത്യർത്ഥഃ നേത്രത്രയായേത്യുപലക്ഷണം. തേന ദ്വിനേത്രേ വിഷ്ണ്വാദൌ നേത്രാഭ്യാം വൌഷഡിതി പ്രയോഗഃ ഷഡംഗമന്ത്രാൻ തത്തത് കൽപ്പോക്താ നിത്യേവം പ്രകാരേണോക്താന് ജാതിമന്ത്രാംശ്ച മിലിത്വാ ഷഡംഗേഷു ഹൃദയാദിഷു ഉക്തമുദ്രാഭിർനിയോജയേന്യസേദിതി അർത്ഥഃ

മലയാളഭാഷ്യം

അംഗമന്ത്രങ്ങളെ ഹൃദയാദികളിൽ വിന്യസിക്കുക. ഹൃദയായ നമഃഎന്ന് ശിരസ്സിൽ വഹ്നിവല്ലഭ (സ്വാഹഃ)ശിഖായൈ വഷഡ്, കവചായ ഹും, നേത്രത്രയായ വൌ ഷട്, അസ്ത്രായ ഫട് എന്ന് ക്രമത്തിൽ വിന്യാസം. ഈ ഷഡംഗമന്ത്രം ഷഡംഗത്തില് യോജിപ്പിക്കുക. പഞ്ചാംഗമന്ത്രത്തിൽ നേത്രന്യാസം ത്യജിക്കുന്നു. സ്വാഹാ, ത്രിനേത്രം വിഷ്ണു. വൌഷട് വിഷ്ണുമന്ത്രം .പഞ്ചാംഗത്തിൽ വിഷ്ണുവിനെ (സർവ്വസാക്ഷിയായ കണ്ണ്)ഒഴിവാക്കുന്നു.

37. അംഗഹീനസ്യ മന്ത്രസ്യ സ്വേനൈവാംഗാനി കൽപ്പയേത്

തത്തത് കല്പോക്തവിധിനാ ന്യാസാന്യന്യാൻ സമാചരേത്

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

അംഗേതി. അംഗഹീനത്വം നാമ നാരായണാഷ്ടാക്ഷരാദിവന്മന്ത്രോദ്ധാരഭാവഃ സ്യേനൈവേത്യാ വൃത്ത്യാചേരദേന വാ. ഏതേനാംഗേ നാമാവശ്യകത്വമുക്തം .യദാഹ-

പൂജാജപാർച്ചനാഹോമാഃസിദ്ധമന്ത്രകൃതാ അപി

അംഗവിന്യാസവിധുരാ ന ദായന്തി ഫലാൻയമീ ഇതി

ഗൌതമേന ഷഡംഗകരണപ്രയോജനമപ്യുക്തം-

ഇത്യമാനോ ഹൃദാത്മായം ഹൃദയേ സ്വാച്ഛിദാത്മകഃ

ക്രിയതേ തത്പുരത്വഞ്ചു (പരാത്മാ ച)ഹൃന്മന്ത്രേണ തതഃ

സർവ്വജ്ഞാതിഗുണോപേതേ(തംഗേ)സംനിദ്ദ്രൂപേ പരാത്മനി

ക്രിയതേ വിഷയാകാരഃ ശിരോമന്ത്രേണ ധീമതാ

ഹൃച്ഛിരോരൂപചിദ്ധാമമയതാ(നിയതാ)ഭാവനാ ദൃഢാ

ക്രിയതേ നിജദേവസ്യ ശിഖാമന്ത്രേണ സാദരം

മന്ത്രാത്മകസ്യ ദേവസ്യ മന്ത്രവാച്യേന(വ്യാപ്തേന)തേജസാ

സർവ്വതോവർമ്മമന്ത്രേണ ക്രിയതേ ന്യാസസംഭൃതി

യദ്ദദാതി പരം ജ്ഞാനം സംവിദ്രൂപേ പരാത്മനി

ഹൃദയാദിമയം തേജഃസ്യാദേതനേത്രസംജ്ഞകം

ആദ്ധ്യാത്മികാദിരൂപം യത് സാധകസ്യ വിനാശയേത്

അവിദ്യാജാതമസ്ത്രം തത്പരം ധാമസമീരിതം ഇതി.

പൂർവ്വം തത ഇതി മന്ത്രന്യാസാനന്തരമിതി വ്യാഖ്യാതം. തത്രകോ മന്ത്രന്യാസഇത്യപേക്ഷായാമാഹ

തത്തദിതി. ന്യാസാൻ മന്ത്രന്യാസാൻ. ഏവാമപ്യാവശ്യകതോക്താന്യത്ര-

ന്യാസംവിനാ ജപം പ്രാഹുമാസുരം വിഫലം സുധാഃ

ന്യാസാത്തദാത്മകോ ഭൂത്വാ ഏവോ ഭൂത്വാതു തം യജേത് ഇതി

കുലപ്രകാശതന്ത്രേപി-

ആഗമോക്തേന മാർഗ്ഗേണ ന്യാസാന് നിത്യം കരോതി യഃ

ദേവതാഭാവമാപ്നോതി മന്ത്രസിദ്ധിഃ പ്രജായതേ

പ്രകൃത്വാ ന്യാസജാതം യോ(ജാലാനി)മൂഢാത്മാ പ്രഭജേന്മന്ത്രൻ

സർവ്വവിഘ്നൈശ്ച ബാദ്ധ്യേത വ്യാഘ്രൈർമൃഗശിശുർവ്യഥാ

യോ ന്യാസകവചചരന്തോമന്ത്രം ജപതി തെ പ്രിയേ

വിഘ്നാദൃഷ്ട്യാ പലായന്തേ സിംഹം ദൃഷ്ട്വായഥാ ഗജാഃ ഇതി

വായവീയസംഹിതായാമപി-

നാ ശിവഃശിവമഭ്യസ്യേന്നാശിവഃശിവാർച്ചയേത്

നാ ശിവസ്തു ശിവം ധ്യായേ ന്നാശിവഃശിവമാപ്നുയാതി ഇതി.

ഏതേന യത്രമന്ത്രേ അപന്യാസോവാചനികോ നോക്തസ്തത്രാപി കർത്തവ്യ ഇത്യുക്തം.

<u>മലയാളഭാഷ്യം</u>

അംഗഹീനമായ മന്ത്രത്തിന് അംഗങ്ങളെ കൽപ്പിക്കുന്നു. കല്പോക്തവിധിയില്ന്യാസം ചെയ്ത് ആചരിക്കുന്നു. പൂജ,ജപം,അർച്ചന, ഹോമം ഇവക്കെല്ലാം സിദ്ധമന്ത്രത്തിന് അംഗന്യാസം വേണം. ഗൌതമൻ ഷഡംഗകരണത്തിന്റെ പ്രയോജനം ഇപ്രകാരം പറയുന്നു:- യജിക്കേണ്ട ഹൃദാത്മാ ഹൃദയത്തിൽ ചിദാത്മകമാണ്. ഹൃന്മന്ത്രം ആ പരാത്മാവിനെ യജിക്കുന്നു. പരാത്മയജനം കൊണ്ടേ സർവ്വജ്ഞാദിഗുണം തികഞ്ഞ പരമാത്മതുല്യനാവാന് കഴിയൂ. ശിരോമന്ത്രം കൊണ്ട് ധീ(ബുദ്ധി), ശിഖാമന്ത്രം കൊമ്ട് മന്ത്രവാചിയായി സർവ്വവ്യാപിയായ തേജസ്സാകുന്ന സർവ്വതോവർമ്മത്താല് പരാത്മത്തിൽ സംവിദ്രൂപമായ പരമജ്ഞാനം, നേത്രമന്ത്രത്താൽ അദ്ധ്യാത്മികാദിരൂപമായ സദ്രൂപ ത്തിനു പകരം (വഷട്)ആ വിദ്യക്കു വിപരീതമായി(വൌഷട്) അവിദ്യാ(മായാ)ജാതമായ അസ്ത്രത്താ ൽ പരംധാമത്തിന്റെ തിരോഭാവം ഇങ്ങനെ ഗ്രഹിക്കണം. (വഷട് വൌഷട് –മഹാവിഷ്ണുവും മഹാ

വിഷ്ണുവിന്റെ മായാരൂപവും). എന്താണ് മന്ത്രന്യാസത്തിന്റെ ആവശ്യകത. ന്യാസമില്ലാത്ത ജപം ആസുരവും വിഫലവുമാണ്. ന്യാസം കൊണ്ടാണ് താദാത്മ്യം.

കുലപ്രകാശതന്ത്രം പറയുന്നു: ആഗമോക്തമായ മാർഗ്ഗത്തില് നിത്യം ന്യാസം ചെയ്യണം. അപ്പോ ള്ദേവതാഭാവം ലഭിക്കുന്നു. മന്ത്രസിദ്ധി ജനിക്കുന്നു. മൂഢാത്മാക്കള്ന്യാസം കൂടാതെ ജപിച്ച് സർവ്വ വിഘ്നങ്ങളും നേരിടുന്നു. മൃഗങ്ങള്ക്കും കുട്ടികള്ക്കും അതിനാല് രോഗമുണ്ടാവുന്നു. ന്യാസം കൂടാതെ മന്ത്രം ജപിക്കുന്നവർ വിഘ്നം കാണുമ്പോൾ, സിംഹത്തെ കണ്ട ആനയെപ്പോലെ പേടിച്ച് ഓടി പ്പോകുന്നു.

വായവീയസംഹിത പറയുന്നു: ശിവനല്ലാത്തവൻ ശിവം അഭ്യസിക്കുന്നില്ല. ശിവനല്ലാത്തവൻ ശിവ നെ അർച്ചിക്കുന്നില്ല. ശിവനല്ലാത്തവൻ ശിവം ധ്യാനിക്കുന്നില്ല. ശിവനല്ലാത്തവന് ശിവപ്രാപ്തിയില്ല. ന്യാസത്തോടെ മാത്രമേ തന്മയീഭാവം പ്രാപ്തമാവുകയുള്ളൂ.

38. കൽപ്പയേതാത്മനോ ദേഹേ പീഠം ധർമ്മാദിഭിഃക്രമാത്
അംബോരുയുഗ്മയോർവിദ്വാന് പ്രാദക്ഷിണ്യേന ദേശികഃ
39. ധര്മ്മം ജ്ഞാനഞ്ച വൈരാഗ്യമൈശ്വര്യം ന്യസ്യതു ക്രമാത്
മുഖപാർശ്വനാഭിപാർശ്വധർമ്മാദിംശ്ച പ്രകൽപ്പയേത്
40 ധർമ്മാദയഃസ്മൃതാഃപാദാഃപീഠഗാത്രാണി ചാപരേ
അനന്തം ഹൃദയേ പത്മമസ്മിന് സൂര്യേന്ദുപാവകാന്

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ആത്മയാഗാർത്ഥം ദേഹേ പീഠകൽപ്പനാമാഹ കൽപ്പയേദിതി. ആത്മാനോ ദേഹേന്യസ്തൈർധർമ്മാദിഭിഃപീഠം കൽപ്പയേദിത്യർത്ഥഃ അത്ര ക്രമാദിത്യനേനൈ തദുക്തം ഭവതി. മണ്ഡൂകായനമഃഇത്യാധാരേ. കാലാഗ്നിരുദ്രായ നമഃഇതി അധിഷ്ഠാനേ. കൂർമ്മായ നമഃഇതി നാഭൌ. തതോ ഹൃദി ആധാരശക്ത്യാദിന്യാസം കൃത്വാ പശ്ചദ്ധർമ്മാദിന്യാസ ഇതി. യദാഹ-
ന്യസേദാധാരശക്തിപ്രകൃതികമഠശേഷക്ഷമാക്ഷീരസിന്ധൂൻ
ശ്വേതദ്വീപഞ്ച രത്നോജ്വലമഹിതമഹാമണ്ഡംകൽപ്പവൃക്ഷം ഹൃദ്ദേശേ ഇതി
അംസേതി. പ്രാദക്ഷിണേന ദക്ഷിണാവർത്തക്രമേണ. വിദ്വാൻ ദേശികഃഇത്യനേന ദക്ഷിണം സമാരംഭ്യദക്ഷോരുപര്യന്തം ന്യാസ ഇത്യുക്തം. അയം പക്ഷഃ സാമ്പ്രദായികഃ തദുക്തമീശാനശിവേന-ആധാരാഖ്യാം യജേഛക്തിം ഹൃദയേംസേച ദക്ഷിണേധർമ്മം ജ്ഞാനഞ്ച സവ്യാം സേ ഊർവ്വോർവാമാന്യയോരപി വൈരാഗ്യസംജ്ഞമൈശ്വര്യം. ഇതി. ക്രമാദിത്യുത്തരേണ സംബന്ധ്യതേ. മുഖേതി. അത്രാപി പ്രാദക്ഷിണ്യേനേത്യനുഷഞ്ജനീയം. ക്രമാദിത്യേനേനൈതദുക്തം. മുഖം തതോ വാമപാർശ്വം തതോ നാഭിസ്തതോ ദക്ഷിണപാർശ്വം തദുക്തം-മുഖേ ച വാമപാർശ്വേ ച നാഭൌ ദക്ഷിണപാർശ്വകേ

അധർമ്മഞ്ചാപ്യഥാജ്ഞാനമവൈരാഗ്യമനൈശ്വരം ഇതി.ഈശാനശിവേനാപ്യുക്തം –
അഘർമ്മേ വദനേ തതഃഅജ്ഞാനം സവ്യപാർശ്വേ ച നാഭൌപാർശ്വേ ച ദക്ഷിണേ അവൈരാഗ്യമനൈശ്വര്യം ഇതി. യത്വാചാര്യവചനം- ആനനനാഭിമൂലപാർശ്വദ്വയൈഃഇതി തദപി തട്ടീകാകാരൈരാമമപാർശ്വനാഭിമൂലപാർശ്വൈരിത്യേവ വ്യാഖ്യാതം. അധർമ്മാദീന് താനേവ നഞ്പൂർവ്വാനിത്യർത്ഥഃ അപര ഇത് അധർമ്മാദയഃ അസ്മിന്നിത്യനന്തേ. പത്മമിതി വക്ഷ്യമാണ ലക്ഷണം. ഏതേന പൂതേനപൂർവ്വപൂർവ്വസ്യോത്തരോത്തരം പ്രത്യാധാരതോക്താ.അസ്മിൻ പത്മേ സൂര്യേന്ദുപാവകാനിതി യോജ്യം.

മലയാളഭാഷ്യം

ദേഹപീഠത്തിൽ ആത്മാവിനെ ധർമ്മാദികളോടുകൂടി, തോള് തുട മുതലായ യുഗ്മസ്ഥാനങ്ങളിൽ വിദ്വാനായ ദേശികൻ പ്രദക്ഷിണക്രമത്തില് കൽപ്പിക്കുന്നു. ധർമ്മം,ജ്ഞാനം,വൈരാഗ്യം ,ഐശ്വര്യം എന്നിവ ക്രമത്തിൽ മുഖം പാർശ്വം നാഭീപാർശ്വാദികളിൽകൽപ്പിക്കുന്നു. ധർമ്മാദികള് പീഠശരീരത്തിന്റെ പാദങ്ങളാണ്. അനന്തമായ ഹൃദയപത്മത്തിൽ സൂര്യചന്ദ്രാഗ്നിസ്ഥാനമാണ്. ആത്മയാഗത്തിന് ദേഹത്തിൽ പീഠകൽപ്പന. മണ്ഡൂകായ നമഃഎന്ന് മൂലാധാരത്തില്. കാലാഗ്നിരുദ്രായ നമഃ എന്ന് സ്വാധിഷ്ഠാനത്തിൽ. കൂർമ്മായ നമഃ എന്ന് നാഭീപത്മത്തിൽ. ഹൃദയത്തിൽ ആധാരശക്ത്യാദിന്യാസം ചെയ്ത ശേഷമാണ് ധർമ്മാദിന്യാസം. ആധാരശക്തിയായ പ്രകൃതിയെ ആമ,ശേഷൻ,ക്ഷമ(ഭൂമി)ക്ഷീരസിന്ധുക്കൾ(പാൽക്കടലുകൾ)ശ്വേതദ്വീപുകള്,രത്നോജ്ജ്വലമഹിതമായ മഹാമണ്ഡപം ,കൽപ്പവൃക്ഷം ഇവയോടെ സ്വഹൃദയത്തില് ന്യാസം ചെയ്യുക. പ്രദക്ഷിണക്രമമെന്നാൽ ദക്ഷിണാവർത്തക്രമം(ക്ലോക്ക്വൈസ്).അഥവാ സവ്യം. വിദ്വാനായ ദേശികൻ ദക്ഷിണദിക്കില് വലത്തുനിന്ന് തുടങ്ങിയാണ് പ്രദക്ഷിണക്രമത്തിൽ ന്യസിക്കുന്നത് എന്നത് സാമ്പ്രദായികപക്ഷം.

ഈശാനശിവൻ:- ആധാരം(മൂലാധാരം)എന്ന ശക്തിയെ ഹൃദയത്തിൽ യജിക്കുക. പിന്നീട് വലത്തെ തോളിൽ ധർമ്മം ,ജ്ഞാനം,ഇപ്രകാരം സവ്യമായി, വാമോരുവിൽ വൈരാഗ്യം മുതല് ഇടത്തുതോളിൽ ഐശ്വര്യം എന്ന് പ്രദക്ഷിണമായി യജിക്കുക. മുഖം,വാമപാർശ്വം, നാഭി,ദക്ഷിണപാർശ്വം എന്ന് അപസവ്യമായാൽ അധർമ്മം,അജ്ഞാനം,അവൈരാഗ്യം,അനൈശ്വര്യം ഫലം. ഈശാനശിവൻ അപസവ്യമാർഗ്ഗത്തില് മുഖത്തില് അധർമ്മം സവ്യപാർശ്വത്തില് അജ്ഞാനം, നാഭിയിലും ദക്ഷിണപാർശ്വത്തിലും അവൈരാഗ്യമനൈശ്വര്യമെന്നു പാഠഭേദം തരുന്നു. ആചാര്യവചനം മുഖം, നാഭിമൂലം,പാർശ്വദ്വയം എന്നാണ്. ടീകാകാരൻ ആനനപാർശ്വനാഭിമൂലപാർശ്വമെന്ന് വ്യാഖ്യാനിക്കു ന്നു. അധർമ്മാദികള് നഞ്പൂർവ്വമാണ്. സർവ്വം ശൂന്യമെന്ന് വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നതിനാല് അധർമ്മം വർദ്ധിക്കുന്നു. നിത്യവും അനന്തവുമായ സത്യവസ്തുവിന്റെ പറയപ്പെട്ട ലക്ഷണം പത്മമെന്നാണ്. പവിത്രമാക്കിയ പത്മത്തിലാണ് സൂര്യചന്ദ്രാഗ്നികളെ ധ്യാനിക്കുന്നത്.

41.ഏഷു സ്വസ്വകലാന്യസ്യേന്നാമാക്ഷരപൂർവ്വികാഃ
സത്വാദീംസ്ത്രീൻഗുണാന് ന്യസ്യേത്തദ്വൈവാത്ര ഉത്തരോത്തമാഃ
42. ആത്മാനമന്തരാത്മാനം പരമാത്മാനമത്ര തു
ജ്ഞാനാത്മാനം പ്രവിന്യസ്യ ന്യസേത് പീഠമനും തതഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ഏഷിതി ത്രിഷുമണ്ഡലേഷു. നാമാദൌ യദക്ഷരംകമാദി ആദി തത് പൂർവ്വികാഃ തത്ര ക്രമഃ സൂര്യമണ്ഡലം വിന്യസ്യ തത്ര തത് കലാഃതതഃസോമമണ്ഡലം തത്ര തത്കലാഃതതോ വഹ്നിമണ്ഡലം തത്ര തത് കലാഃന്യസേദിതി. തദ്വൈവേതി പൂർവ്വപൂർവ്വസ്യോപരി. നാമാദ്യക്ഷരപൂർവ്വകാനിതി പദമേവോത്രാകൃഷ്യതേ. തേന നാമ്നേ യദാദ്യക്ഷരം തത്പൂർവ്വകാന് ന്യസേദിതി.അത്ര ഉത്തരോത്തമാ ഇത്യുത്തരേണ സംബദ്ധ്യതേ. തതഃഓം മം സത്വായ നമഃ ഇത്യാദിപ്രയോഗഃ തദുക്തം- ആദ്യക്ഷരൈഃസത്വരജസ്തമാംസി ഇതി. ഏതശ്ച ദിക്പ്രദർശനമന്ത്രം. പൂർവ്വം സർവ്വത്ര തഥോക്തഃ അത്ര പരമാത്മനി തു ശബ്ദോ വ്യതിരേകേ. തേനായമർത്ഥഃ ആത്മാദിത്രയേപ്യാദ്യക്ഷരമേവ ബീജം. ജ്ഞാനാത്മനി തു മായാബീജമിതി ഉത്തരോത്തമപദേനോക്തം. ന്യസേദ് പീഠമനും തതഃഇത്യനേനൈതദുക്തം ഭവതി. മാം മായാതത്വായ നമഃകം കലാതത്വായ നമഃവിം വിദ്യാതത്വായ നമഃപം പരതത്വായ നമഃഹൃദ്പത്മാഗ്രാദ്യഷ്ടദലമൂലേഷു മദ്ധ്യേ ച പീഠശക്തിനവകം ന്യസേദിതി. തദുക്തം-

മായാതത്വം കലാതത്വം വിദ്യാതത്വം പരം തഥാ

വിന്യസ്യ പീഠശക്തീശ്ച തതഃപീഠമനും ന്യസേത് ഇതി.
അന്യത്രാപി- അഥാഷ്ടദിക്ഷു പരിതോ മദ്ധ്യേ ച ശക്തീർന്നവഃ
ന്യസ്ത്വാ പീഠമഹാമനും ച വിധിവത്തത് കർണ്ണികാമധ്യഗം ഇതി.

മലയാളഭാഷ്യം

സ്വനാമത്തിന്റെ ആദ്യാക്ഷരത്തോടുകൂടി സ്വസ്വകലകള് ന്യസിക്കുക. സത്വാദിത്രിഗുണങ്ങള്ഇപ്രകാരം ഉരുത്തമര്ന്യസിക്കുന്നു. ആത്മാവ് അഥവാ അന്തരാത്മാവ് പരമാത്മാവുതന്നെയാണ്. ജ്ഞാനാത്മാവായ അതിനെ ശരീരപീഠത്തിൽ വിന്യസിച്ച് ധ്യാനം ചെയ്യണം. ഇപ്രകാരം ത്രിമണ്ഡലത്തിലും വിന്യസിക്കണം. സൂര്യമണ്ഡലത്തില് വിന്യസിക്കുമ്പോള്സൂര്യകല, ചന്ദ്രമണ്ഡലത്തിൽ ചന്ദ്രകല, വഹ്നിമണ്ഡലത്തിൽ അഗ്നികല ന്യസിക്കണം. ഇപ്രകാരം ഒന്നിനുപരി ഒന്നായി ത്രിമണ്ഡലന്യാസം ചെയ്യണം.
ഓം മം സത്വായ നമഃ എന്നിങ്ങനെ സത്വഗുണത്തിൽ ഗുരു പ്രയോഗം തുടങ്ങുന്നു. നാമത്തിന്റെ ആദ്യാക്ഷരം സത്വരജസ്തമോഗുണസൂചകമാണ്. ഇത് ദിക്കിനെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനു മാത്രമാണ്. (ഏതു ദിക്കിൽ തുടങ്ങി എന്ന് അറിയാൻ). ആത്മത്രയത്തിൽ നാമാദ്യക്ഷരം ബീജം. ജ്ഞാനാത്മനിൽ മായാബീജം ഉരുത്തമപദത്താല് പറയപ്പെടുന്നത്.
മാം മായാതത്വായ നമഃ കം കലാതത്വായ നമഃവിം വിദ്യാതത്വായ നമഃപം പരതത്വായ നമഃ ഹൃദ്പത്മാഗ്രത്തിലെ അഷ്ടദളമൂലത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ പീഠശക്തിനവകം ന്യാസം ചെയ്യുക. മായാതത്വം ,കലാതത്വം, വിദ്യാതത്വം,പരതത്വം എന്നീ പീഠശക്തികളെ വിന്യസിച്ചാണ് ശക്തിപീഠന്യാസം. അഷ്ടദിക്കുകളുടെ മദ്ധ്യത്തില് നവശക്തികളെ ന്യാസം ചെയ്ത് വിധിപൂർവ്വം കർണ്ണികാമദ്ധ്യസ്ഥമായ പീഠത്തെ ന്യാസം ചെയ്യുന്നു.
43 ഏവം ദേഹമയേ പീഠേ ചിന്തയേദിഷ്ടദേവതാം
മുദ്രാപ്രദർശ വിധിവദർഘ്യസ്ഥാപനമാചരേത്

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

മുദ്രാ ഇതി. തത്തദ് വിശേഷമുദ്രാച്ച തത്തത് കൽപ്പോക്താസ്തത്തത് പടലേ മയാ വക്ഷ്യന്തേ. വിധിവതിത്യനെന തദനന്തരം മാനസിം പൂജാം കൃത്വാ ദേവമഭ്യർത്ഥയേദിത്യുക്തം . തത്രാഭ്യർത്ഥനമന്ത്രഃ ഓം സ്വാഗത് കേശവേത്യത്ര തത്തദ്ദേവതാനാമ്നാമൂഹള്ളകാര്യഃ തദുക്തം-ഇതി ധ്യാത്വാത്മാനം പടുവിശദധീർനന്ദതയായം
പുരോവ്വദൈവാർഘ്യപ്രഭൃതിരനിന്ദ്യോപഹൃതിഭി യജേത് ഇതി.

മലയാളഭാഷ്യം

ഇപ്രകാരം ദേഹമയമായ പീഠത്തിൽ ഇഷ്ടദേവതയെ ധ്യാനപൂർവ്വം ചിന്തിക്കുന്നു. മുദ്രകൾ പ്രദർശിപ്പിച്ച് വിധിപോലെ അർഘ്യസ്ഥാപനം ആചരിക്കുന്നു. അതാത് ദേവതാസംബന്ധമായി വിശേഷമുദ്രകൾ കല്പ്പോക്തമായിട്ടുണ്ട്. അവ അതാത് പടലത്തില് പറയുന്നുണ്ട്. ബാഹ്യവിധികളും മാനസികപൂജാധ്യാനവും ചെയ്ത് ദേവതയോട് അഭ്യർത്ഥനാമന്ത്രം ചൊല്ലുന്നു. ഓം സ്വാഗതം ദേവദേവേശ സന്നിധീഭവ കേശവാ ഗൃഹാണ മാനസീം പൂജാം യഥാർത്ഥപരിഭാവിതാം ഇപ്രകാരം ധ്യാനിച്ച് യജിക്കുന്നു. (കേശവാ എന്നതിനുപകരം അതാത് ഇഷ്ടദേവതാനാമം പറയാവുന്നതാണ്)ദേവധ്യാനം ചെയ്ത് മുദ്രകൾ പ്രദർശിപ്പിച്ച് വിധിപ്രകാരം ബാഹ്യവും മാനസികവുമായ പൂജകളോടെ അർഘ്യസ്ഥാപനം ആചരിക്കണം.
44. ശംഖമസ്ത്രാംബുനാ പ്രോക്്യവാമതോ വഹ്നിമണ്ഡലേ
സാധാരം സ്ഥാപയേത് വിദ്വാൻ ബിന്ദുസ്രുതസുധാമയൈഃ

45. തോയൈഃസുഗന്ധിപുഷ്പാദ്യൈഃ പൂരയേത്തം യഥാവിധിഃ

ആധാരം പാവകം ശംഖം സൂര്യം തോയം സുധാമയം

46 സ്മരേദ്വഹ്നൃർക്കചന്ദ്രാണാം കലാസ്തേഷ്വനുക്രമാത്

മൂലമന്ത്രം ജപേത് സൃഷ്ട്യാന്യസ്യേത്തസ്യാംഗമന്ത്രവിത്

47 ഹൃന്മന്ത്രേണാദിസംപൂജ്യഹസ്താഭ്യാം ഛാദയന്നപഃ

ജപേദ്വിദ്യാം യഥാന്യായം ദേശികോ ദേവതാധിയഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

അർഘ്യസ്ഥാപനമാചരേദിത്യുക്തം. തദ്വിധിമാഹ ശംഖമിതി. വാമതോ വാമഭാഗേ സ്വാഗ്രത ഇതി ജ്ഞേയം. തദുക്തം-ആത്മനഃപുരതഃശംഖം ഇതി. വഹ്നിമണ്ഡലേ ഊർദ്ധ്വാഗ്രേ ത്രികോണേ സാധാരം ശംഖമിത്യന്വയഃ വിദ്വാനിത്യനേനാത്ര വഹ്നിമണ്ഡല ഇത്യപലക്ഷണം ഇത്യുക്തം. തേന ത്രികോണഷട്കോണവൃത്തചതുരസ്വരൂപേ ശംഖമുദ്രാവഷ്ടബ്ധേ പൂജിതഷഡംഗേ ഇതി ജ്ഞേയം. തദുക്തം-അഗ്രേ ത്രികോണമാലിഖ്യ ഷഡ്കോണഞ്ച തതോ ബഹിഃ

വർത്തുലം ചതുരസ്രഞ്ച മദ്ധ്യേ മായാം വിലിഖ്യ ച

ശംഖമുദ്രം പ്രദർശ്യാഥ കോണദിക്ഷ്വംഗപൂജനം ഇതി

അന്യത്രാപി- ത്രികോഷഡ്കോണവൃത്തചതുരസ്രാണികാരയേത്

ശംഖമുദ്രാവേഷ്ടഭ്യഷഡംഗാനി പ്രപൂജയേത് ഇതി.

ബിന്ദു ഭ്രൂമദ്ധ്യം. കേചന ബ്രഹ്മരന്ധ്രമിതി വദന്തി. തത്ര ചന്ദ്രമണ്ഡലസ്യ സത്വാദിതി. ബിന്ദുസ്രുത സുധാമയൈരിത്ജലധ്യാനം.

തത് സോമശംഭൌഃ- ബിന്ദുപ്രസൂതപീയൂഷരൂപതോയാക്ഷതാദിനാ

ഹൃദാപൂര്യഷഡംഗേന പൂജയിത്വാഭിമന്ത്രയേത് ഇതി.

പൂരയേത്തം യഥാവിധിത്വനേനൈതദുക്തം .ബിന്ദ്വന്താം പ്രതിലോമമാതൃകാം വിലോമമൂലമന്ത്രഞ്ച ജപന്നിതി. തദുക്തം-

പൂരയേദ്വിമലപായസാ സുധീരക്ഷരൈഃപ്രതിഗതൈഃശിരോന്തകൈഃ ഇതി

ആധാരമിതി. ആധാരം പാവകമണ്ഡലത്വേന ശംഖം സൂര്യമണ്ഡലത്വേന തോയമിന്ദുമണ്ഡലത്വേന. തേഷ്വ മണ്ഡലേഷു തത്തത് കലാ അപിസ്മരേത്. കേചനപൂജയന്തപി. തത്ര പ്രയോഗഃ സ്വവാമാഗ്രതഃ ചതുരസ്രവൃത്തഷഡ്കോണത്രികോണമണ്ഡലം കൃത്വാ ശംഖമുദ്രയാവേഷ്ടഭ്യ പുഷ്പാക്ഷതൈഃപൂജാക്രമേണ ഷഡംഗാനി സംപൂജ്യ ആധാരമസ്ത്രമന്ത്രേണ പ്രക്ഷാല്യ മം വഹ്നിമണ്ഡ ലായ ദശകലാത്മനേ അമുകാർഘ്യപത്രാസനായ നമഃ ഇതി ആധാരം പ്രതിഷ്ഠാപ്യ പൂർവ്വാദഗ്നേര് ദശകലാഃപൂജയേത്. തതഃശംഖമന്ത്രേണ (പുരുഷോത്തമപടോക്തശംഖമന്ത്രേണ)ശംഖം പ്രക്ഷാല്യ അം സൂര്യമണ്ഡലായ ദ്വാദശകലാത്മനേ അമുകാർഘ്യപാത്രായ നമഃ ഇതി പാത്രമാധാരേ നിധായ പ്രാദക്ഷിണ്യേന ദ്വാദശസ്ഥാനേഷു സൂര്യസ്യ ദ്വാദശകലാ സംപൂജ്യ വിലോമമാതൃകാം വിലോമമൂല മന്ത്രഞ്ച ജപൻ ശുദ്ധോദകേന ഉംഖമാപൂര്യ ഉം സോമമണ്ഡലായ ഷോഡശകലാത്മനേ അമുകാ ർഘ്യമൃതായ നമഃഇതി സംപൂജ്യ സോമസ്യ ഷോഡശമണ്ഡലാസ്തത്ര പ്രാദക്ഷിണ്യേന പൂജയേദിതി. തതസ്തത്ര ഗംഗേച ഇതി മന്ത്രേണ സൂര്യമണ്ഡലാദങ്കുശമുദ്രയാ തീർത്ഥമാവാഹ്യ സ്വഹൃത്കമലാദ്ദേവ മപ്യാവാഹയേത് .ദേശികോ ദേവതാധിയേതി വക്ഷ്യമാണത്വാത് .തദുക്തം

തത്ര തീർത്ഥമനുനാഭിവാഹയേത് തീർത്ഥമുഷ്ണാ രുചിമണ്ഡലാത് പുനഃ

സ്വീയ ഹൃത്കമലതോ ഹരിം തഥാ ഇതി.

അങ്കുശമുദ്രാലക്ഷണം സ്നാനപ്രസംഗേ ഉക്തം. യദ്ദേഹമങ്കുശമുദ്രാ. യദാഹ-

ഋജുമദ്ധ്യാ മദ്ധ്യപർവ്വാക്രാന്താ തർജ്ജന്യധോമുഖി
വിജ്ഞേയാങ്കശമുദ്രേയം കഞ്ചിതാമദ്ധ്യപർവ്വതഃഇതി
സ്പൃഷ്ട്വേതി. അപ ഇതി സംബദ്ധ്യതേ. തസ്യേതി മൂലമന്ത്രസ്യ. അംഗമന്ത്രവിദിത്യനേന വക്ഷ്യമാണാദികക്രമപൂജനേനൈവ ന്യാസ ഇത്യുക്തം. അഭിസംപൂജ്യേതി അപ ഇതി സംബന്ധ. ഹസ്താഭ്യാം ഛാദയന്നിതി ദേശിക ഇത്യനേന മത്സ്യമുദ്രയേത്യുക്തം. തല്ലക്ഷണന്തു-
അധോമുഖാവുഭൌ ഹസ്തൌ സ്വസ്യോപരിചയം സ്ഥിതൌ
പാർശ്വദ്വയഗതാംഗുഷ്ഠൌ മത്സ്യമുദ്രേയമീരിതാ.
അത്ര മൂലമന്ത്രവിദ്യാശബ്ദാഭ്യമേവമാദിവിധൌ പുംസ്ത്രീദേവതാകത്വമവിവക്ഷിതമിത്യുക്തം. അന്യൈകഗ്രഹണേ ഇതരഗ്രഹാണം ന സ്യാത്. യഥാന്യായമിതി സപ്തകൃത്വോഷ്ടകൃത്വോ വാ. ഇയം സംഖ്യാ(വ്യവസ്ഥാ)പൂർവ്വമപി ജ്ഞേയാ. തദുക്തം
സംസ്പൃശൻ ജപന്തു മന്ത്രമഷ്ടശഃ ഇതി.

മലയാളഭാഷ്യം

ശംഖം അസ്ത്രാംബുവാൽപ്രോക്ഷണം ചെയ്ത് വാമമണ്ഡലത്തില് മൂലാധാരത്തോടെ ,ബിന്ദുസ്രുത സുധാമയമായി വിദ്വാൻ സ്ഥാപിക്കുന്നു.സുഗന്ധപുഷ്പാദികളിട്ട ജലത്താൽ യഥാവിധി പൂരിപ്പിച്ച ആധാരം അഗ്നി,ശംഖ് സൂര്യൻ, ജലം അമൃതമയം. അഗ്നിസൂര്യചന്ദ്രകലകളെ അനുക്രമമായി അനുസ്മരിക്കുക. മൂലമന്ത്രം ജപിച്ച് അതാത് അംഗസ്പർശം ചെയ്യുക. ഹൃന്മന്ത്രത്താൽ സംപൂജ്യമായി ഹസ്തങ്ങലാൽ മറച്ച് ദേവതയെ യഥാന്യായം ദേശികന് ജപിക്കുന്നു. സ്വന്തം ഇടത്തിഭാഗത്താമ് അർഘ്യസ്ഥാപനാചാരത്തിനുള്ള വിധിയില് ശംഖ് വെക്കുന്നത്.അഗ്നിമണ്ഡലത്തിൽ മുകളിലേക്ക് അഗ്രമായ ത്രികോണത്തിലാണ് മൂലാധാരപൂർവ്വം ശംഖസ്ഥാനം. ത്രികോണ,ഷഡ്കോണ,വൃത്ത, ചതുര,സ്വരൂപത്തിൽ ശംഖമുദ്ര 8 വർഷം പൂജിതമായ ഷഡംഗമാണ്. ആദ്യം ത്രികോണം വരക്കുക. ചുറ്റം ഷഡ്കോണം. വർത്തുളം,ചതുരസ്രം ഇവക്കു നടുവില് മായാമന്ത്രമെഴുതുക. ശംഖമുദ്ര പ്രദർശിപ്പി ക്കുക.കോൺദിക്കുകളിൽഅംഗപൂജനംചെയ്യുക.

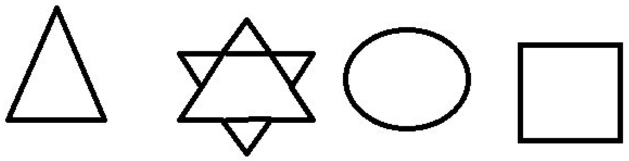

ശംഖമുദ്രയോടെ ഷഡംഗപൂജ ചെയ്യുക. ബിന്ദു ഭ്രൂമദ്ധ്യം. ബ്രഹ്മരന്ധ്രമെന്നും പറയുന്നു. അതിൽ ചന്ദ്രമണ്ഡലത്തിന്റെ സത്വാദികൾ. ബിന്ദുസ്രുതസുധാമയൈഃ എന്നത് ജലധ്യാനം. സോമശംഭു ബിന്ദുവിൽനിന്നൊഴുകുന്ന അമൃതരൂപമായ ജലത്താല് ഹൃദയശംഖുനിറച്ച് ഷഡംഗത്താല് പൂജ ചെയ്യുക എന്നു പറയുന്നു. ബിന്ദ്വന്തം പ്രതിലോമമാതൃകകളെ വിലോമം മൂലമന്ത്രങ്ങളോടെ ജപി ക്കുന്നവിധം പറയപ്പെടുന്നു. വിമലപായസത്താലും ധീയാലും അക്ഷരത്താലും ശിരസ്സിന്റെ അന്ത ർഭാഗം പൂരിതമാക്കണം. മൂലാധാരം അഗ്നിമണ്ഡലം ,ശംഖ് സൂര്യമണ്ഡലം, ജലം ഇന്ദുമണ്ഡലം. അതാതുമണ്ഡലത്തിൽ അതാതു കല സ്മരിക്കുക. ചതുരസ്രം ,വൃത്തം,ഷഡ്കോണം ,ത്രികോണമെന്ന് പ്രതിലോമമായി മണ്ഡലം തീർത്ത് ശംഖമുദ്രയാല് ,പുഷ്പാക്ഷതങ്ങളാൽ ഷഡംഗപൂജ. ആധാരം അസ്ത്രമന്ത്രത്താൽ പ്രക്ഷാളനം ചെയ്ത് മം വഹ്നിമണ്ഡലായ ദശകലാത്മനേ അമുകാർഘ്യ പാത്രാ

സനായ നമഃ എന്ന് ആധാരം പ്രതിഷ്ഠിച്ച് അഗ്നിയുടെ 10 കലകളെ പൂജിക്കുക. ശംഖമന്ത്രത്താൽ (പുരുഷോത്തമപടലത്തിൽ ശംഖമന്ത്രം വിസ്തരിക്കും)പ്രക്ഷാളനം ചെയ്ത് അം സൂര്യമണ്ഡലായ ദ്വാദശ കലാത്മനേ അമുകാർഘ്യപത്രായ നമഃ എന്ന് പാത്രം ആധാരത്തിൽവെച്ച് പ്രദക്ഷിണക്രമത്തില് 12 സ്ഥാനത്ത് സൂര്യന്റെ 12 കലകളെ പൂജിച്ച് ,വിലോമമാതൃകയിൽ വിലോമമൂലമന്ത്രം ജപിച്ച്, ശുദ്ധജല ത്താൽ ശംഖം നിറച്ച് ഉം സോമമണ്ഡലായ ഷോഡശകലാത്മനേ അമുകാർഘ്യാമൃതായ നമഃ എന്ന് പൂജിച്ച് പ്രാദക്ഷിണക്രമത്തില് 16 സോമകലകളെ പൂജിക്കുക. ഗംഗേ ച എന്ന് നേരത്തേ പറഞ്ഞ മന്ത്രത്താൽ സൂര്യമണ്ഡലത്തില് അങ്കുശമുദ്രയാൽതീർത്ഥം ആവാഹിച്ച് സ്വഹൃദയകമല ത്തിലേക്ക് ഇഷ്ടദേവതയെ ആവാഹിക്കുക. ദേശികൻ തന്നെ ദേവത എന്നും പറയുന്നുണ്ട്. (ഗുരുത ന്മയീഭാവത്താല്)

തീർത്ഥം ആവാഹനം ചെയ്ത്, ആ തീർത്ഥം ഉഷ്ണാരുചിമണ്ഡലത്തിലേക്കും സ്വന്തം ഹൃദയകമലത്തി ലേക്കും ആവാഹിച്ച ഗുരു ഹരിതന്നെയായി ഭവിക്കുന്നു .സ്നാനപ്രസംഗത്തിൽ അങ്കുശമുദ്രാലക്ഷണം പറഞ്ഞു .ദേഹം അങ്കുശമുദ്രയാണ്. ഋജ്ജുമദ്ധ്യാ, മദ്ധ്യപർവ്വാക്രാന്താ, തർജ്ജനി, അധോമുഖി ഇപ്ര കാരമുള്ള അങ്കുശമുദ്ര കുഞ്ചിതയും മദ്ധ്യപർവ്വതയുമാണ്. ഹസ്തത്താൽ മറക്കുക എന്നു വെച്ചാല് മത്സ്യമുദ്ര കാണിക്കുക . അതിന്റെ ലക്ഷണം .രണ്ടുകയ്യും അധോമുഖമായി പരസ്പരം പരിചയത്തി ൽ(ചേർന്ന്)ഇരിക്കണം. പാർശ്വങ്ങളിലെ തള്ളവിരല് ഇളക്കണം. ഇത് മത്സ്യമുദ്ര. വിദ്യാശബ്ദത്തില് പുംസ്ത്രീദേവതാകത്വം അവിവക്ഷിതമാണ് എന്നഭിപ്രായമുണ്ട്. ഒന്നുണ്ടെങ്കിൽ മറ്റേത് ഇല്ല എന്ന ഭൌതികന്യായം വെച്ചാണിത്. 7 കൊണ്ടോ 8 കൊണ്ടോ ഗുണിക്കാമെന്ന സംഖ്യാവ്യവസ്ഥാന്യായവും ഇവർ എടുത്തുകാട്ടുന്നുണ്ട്.

48. അസ്ത്രമന്ത്രേണ സംരക്ഷ്യ കവചേനാവഗുണ്ഠ്യ ച
ധേനുമുദ്രാം സമാപ്യാധ്യ രോധയേത്തത് സ്വമുദ്രയാ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

സംരക്ഷ്യേതി. തദിതി സംബന്ധഃ തച്ച സംരക്ഷണം ഛോടികാഭിരിതി ജ്ഞേയം. അവഗുണ്ഠ്യേത്യത്രാപി തദിതി സംബദ്ധ്യതേ. തച്ചാവഗുണ്ഠത മുദ്രയാ. സമാപാദ്യേത്ത്യമൃതബീജേന. സ്വമുദ്രയേതി സന്നിരോധിന്യാ. അവഗുണ്ഠനധേനുസന്നിരോധമുദ്രാസ്തയോ വിംശേ വക്ഷ്യന്തേ. തതഃ ശംഖോപരി ശംഖമുസലചക്രമഹാമുദ്രായോനിമുദ്രാഃപ്രദർശയേത്. യദാഹ-
ചിന്മയം ചിന്തയേത്തീർത്ഥമാനീയാങ്കുശമുദ്രയാ
ബ്രഹ്മാണ്ഡോദരതീർത്ഥേഭ്യോ ധേനുമുദ്രാം പ്രദർശ്യ ച
ശംഖമുദ്രാം ചക്രമുദ്രാം മുഷലാവ്യാസദർശയേത്
പരമീകൃത്യയത്നേനഗുഹ്യാഖ്യാഞ്ചൈവദർശയേത് ഇതി.
കൃഷ്ണമന്ത്രേഗാലിനീപ്രദർശനം. രാമമന്ത്രേ
ഗരുഡമുദ്രാപ്രദർശനം ഇത്യാദിവിശേഷോനുസന്ധേയഃശംഖമുദ്രാലക്ഷണമുക്തം പ്രാക്. അന്യാസാം ലക്ഷണാനി തു-
സൂഷ്ടിം കൃത്വാ തു ഹസ്താഭ്യാം വാമസ്യോപരി ദക്ഷിണം
കുര്യാൻമുഷലമുദ്രേയം സർവ്വവിഘ്നപ്രണാശിനി
മിഥഃകനിഷ്ഠികേബദ്ധ്വാ തർജ്ജനീഭ്യാമനാമികേ
അനാസികോർദ്ധ്വഗാശ്ലിഷ്ടദീർഘമദ്ധ്യമയോരധഃ
അംഗുഷ്ഠാഗ്രദ്വയം ന്യസ്യേത് യോനിമുദ്രേയമീരിതാ ഇതി.
വിപര്യസ്തേ തലേ കൃത്വാവാനദക്ഷിണഹസ്തയോഃ

അംഗുഷ്ഠൌഗ്രഥയേച്ചൈവ കനിഷ്ഠാനാമികാന്തരേ

ചക്രമുദ്രേയമുദ്ദിഷ്ടാ സർവ്വസിദ്ധികരീ ശുഭാഃഇതി

മഹാമുദ്രാലക്ഷണം ത്രയോവിംശവക്ഷ്യന്തേ.

കനിഷ്ഠാംഗുഷ്ഠകൌ സക്തൌ കരയോരിതരേതരം

തർജ്ജനീ മദ്ധ്യമാ നാമാഃസംഹൃതാ ഭുഗ്നവർജ്ജിതാഃ(സംജ്ഞിതാ)

മുദ്രൈഷാ ഗാലിനീ പ്രോക്താ ശംഖസ്യോപരി ചാലിതാ ഇതി

ഹസ്താവഭിമുഖൌ കൃത്വാ രചയിത്വാ കനിഷ്ഠികേ

മിഥസ്തർജ്ജനികേശ്ലിഷ്ടേ ശ്ലിഷ്ടാവംഗുഷ്ഠകൌ തഥാ

മദ്ധ്യമാനാമികേ ദ്വേതു ദ്വൌപക്ഷാവിതി കുഞ്ചയേത്

ഏഷാ ഗരുഡമുദ്രാസ്യാദശേഷവിഷനാശിനീ ഇതി.

മലയാളം ഭാഷ്യം

അസ്ത്രമന്ത്രത്താൽ സംരക്ഷിക്കുന്നു. കവചത്താൽ മറച്ചുപിടിക്കുന്നു. ധേനുമുദ്രയാൽ സമാപനം. സ്വമുദ്രയാൽ രോധനം. ഛോടിക സംരക്ഷണം. അവഗുണ്ഠിക അഥവാ ഒളിച്ചുവെക്കുന്നത് കവചം. അമൃതബീജമായ ധേനുമുദ്രയാൽ സമാപനം. അതിനെ രോധിക്കുന്നത് രോധിനി എന്ന സ്വമുദ്ര. അവഗുണ്ഠന, ധേനുസന്നിരോധനമുദ്രകൾ 32 എണ്ണമുണ്ട്. ശംഖമുദ്രക്കുശേഷം ശംഖ,മുസല,ചക്ര, മഹാമുദ്ര,യോനിമുദ്ര ഇവ ക്രമത്തിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നു. അങ്കശമുദ്രയോടെ തീർത്ഥം ആനയിക്കു മ്പോൾ ചിന്മയമെന്ന് ധ്യാനിക്കുന്നു. ധേനുമുദ്ര പ്രദർശിപ്പിക്കുമ്പോൾ, ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തിന്റെ ഉദരത്തി ലുള്ള ആകാശഗംഗാതീർത്ഥമാണ് ധ്യാനിക്കുന്നത്. ശംഖ,ചക്ര,മുസലാദിമുദ്രകൾ പ്രദർശിപ്പിക്കുമ്പോ ൾഏറ്റവും ഗുഹ്യവും പരമവുമായ ചൈതന്യത്തെ ആവാഹിക്കുന്നു.കൃഷ്ണമന്ത്രത്താൽ ഗാലിനീമുദ്രയും രാമമന്ത്രത്താൽ ഗരുഡമുദ്രയും അനുസന്ധാനം ചെയ്യണം. ശംഖമുദ്രാലക്ഷണം മുമ്പ് പറഞ്ഞു. മറ്റു മുദ്രകളുടെ ലക്ഷണം പറയുന്നു.

ഇടത്തുകയ്യിനുമേൽ വലത്തുകൈ വെച്ച് സൃഷ്ടിക്കുന്ന മുസലമുദ്ര സർവ്വവിഘ്നവിനാശിനിയാണ്. നടുവിരൽ ചെറുവിരലിലും ചൂണ്ടുവിരല് മോതിരവിരലിലും ചേർത്തുബന്ധിച്ച്,തള്ളവിരലറ്റങ്ങൾ യോജിപ്പിച്ച്, ചെയ്യുന്നതാണ് യോനിമുദ്ര. വിപരീതതലത്തിൽ, വാമദക്ഷിണഹസ്തങ്ങളുടെ തള്ളവിരലറ്റങ്ങളും ചെറുവിരലറ്റങ്ങളും ചേർക്കുന്നത് ചക്രമുദ്ര. ഇത് സർവ്വസിദ്ധികരിയാണ്. മഹാമുദ്രാലക്ഷണം 32 വിധം പറയപ്പെടുന്നുണ്ട്. ചെറുവിരലും തള്ളവിരലും രണ്ടുകൈകളുടേതും പരസ്പരം യോജിപ്പിച്ച്, തർജ്ജനിമദ്ധ്യമകളെ ഒന്നാക്കി വർജ്ജിച്ച്,കാണിക്കുന്നതാണ് ഗാലിനീമുദ്ര. ഇത് ശംഖിന്റെ മുകളിൽ ചലിപ്പിക്കുന്നു. രണ്ടുകയ്യും പരസ്പരം അഭിമുഖമാക്കി, കനിഷ്ഠികയാൽ തൊട്ട് ,തള്ളവിരൽ ചൂണ്ടുവിരലോടും മദ്ധ്യമ അനാമികയോടും ചേർത്ത് രണ്ടുചിറകു ചലിപ്പിക്കുന്നപോലെ കാണിക്കുന്നത് ഗരുഡമുദ്ര. ഇത് വിഷനാശിനിയാണ്.

49. ദക്ഷിണേ പ്രോക്ഷണീപാത്രമാധായാദ്ഭിഃപ്രപൂരയേത്

കിഞ്ചിദർഘ്യാംബുസംഗൃഹ്യ പ്രോക്ഷണ്യംഭസി യോജയോത്

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ദക്ഷിണ ഇതി. പാത്രം താമ്രാദിജം. തദാഹ-

രത്നം രൌക്മം രൌപ്യമബ്ജം താമ്രം മൃദ്ദാരുപൈത്തലം

പാത്രം പാലാശമുത്കൃഷ്ടാന്യമന്ത്രാണ്യച്യുതാർച്ചനേ.

സർവ്വോത്കൃഷ്ടോ താമ്രശംഖാവർഘ്യായാബ്ജോതിയധ്യതേ ഇതി.

മലയാളഭാഷ്യം

വലത്തുകയ്യാൽ പാത്രമെടുത്ത് ജലം നിറച്ച് അർഘ്യജലം എടുത്ത് പ്രോക്ഷണജലത്തില് യോജിപ്പിക്കുന്നു. അച്യുതാർച്ചനത്തിനുള്ള ഉത്കൃഷ്ടപാത്രങ്ങള് രത്നം,സുവർണ്ണം,വെള്ളി, താമര,താമ്രം,കളിമണ്ണ്,ദാരു,പാത്മം,പാലാശം ഇവയാണ്. സർവ്വോത്കൃഷ്ടം താമ്രശംഖിലെടുത്ത അർഘ്യത്തില് താമരജലം ചേർത്തതാണ്.

50. അർഘ്യാസ്തോത്തരതഃകാര്യം പാദ്യം സാചമനീയകം

ആത്മാനം യാഗവസ്തൂനി മണ്ഡലം പ്രോക്ഷയേത് ഗുരുഃ

51പ്രോക്ഷണീപാത്രതോയേന മനുനാന്യന്യപിക്രമാത്

ന്യാസക്രമേണദേഹേ സ്വേ ധർമ്മാദീന് പൂജയേത്തദാ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

അർഘ്യാസ്യേത്യർഘ്യപാത്രസ്യ. ശക്തൌ സത്യാം ഏതാനി ഭിന്നാനി. അശക്തൌ ഏകേനൈവ സർവ്വം. യദാഹഃ-ഏകസ്മിന്നഥവാപാത്രേ പാദ്യാർഘ്യാദീനി കൽപ്പയേത് ഇതി.

മനുനേതി മൂലമന്ത്രേണ പ്രോക്ഷയേദിതി സംബന്ധഃഇദഞ്ച സാമാന്യവിധാനം. അന്യത്ര തു മന്ത്രവിശേഷേ പ്രോക്ഷണമന്ത്ര ഉക്തഃതത്ര തേനൈവപ്രോക്ഷണമിതി ജ്ഞേയം. ഗുരുരിത്യനേനേദം പ്രോക്ഷണം ത്രിരിത്യുക്തം ഭവതി. യദാഹ-

പ്രോക്ഷയേന്നിജതനും തതോമുനാത്രിഃകരേണ മനുനാഖിലം തന്ത്രേ സാധനം കുസുമചന്ദനാദികം ഇതി. അന്യാന്യപി യാഗവസ്തൂതിപൂജാദ്രവ്യാനി ക്രമാത് പ്രോക്ഷയേദിതിസംബന്ധഃആന്തരം യാഗമാഹ ന്യാസേതി. തദുക്തം-

ദ്വിവിധം സ്യാല്ലബ്ധമനോർബാഹ്യാന്തരമുപാസനം

നാസിനാഞ്ചാന്തരം പ്രോക്തമന്യേഷാമുഭയം തഥാ ഇതി.

വായവീയസംഹിതായാമപി- ആദാവാഭ്യന്തരം യാഗമഗ്നികാര്യാവസാനകം

വിധായ മാനവഃ പഞ്ചാത് ബഹിര്യാഗം സമാചരേത് ഇതി.

തഥാ സംഹിതായാം ശംഭുവാക്യമപി-

ന ഗൃഹീ ജ്ഞാനമാത്രേണ പരത്രേഹ ച മംഗലം

പ്രാപ്നോതി ചന്ദ്രവദനേ ദാനഹോമാദിഭിർവിനാ

ഗൃഹസ്ഥോ യദി ജുഹുയാന്നദധ്യാദപിനേശ്വരി

പൂജയേദ് വിധിനാനൈവ കഃകുര്യാദേതദന്വഹം

ന ബ്രഹ്മചാരിണോ ദാതുമധികാരോസ്തിഭാമിനി

ഗുരുഭ്യോപി ച സർവ്വേഭ്യഃകോ വാ ദാസ്യത്യപേക്ഷിതം

നാരണ്യവാചിനാം ശക്തിർന തേ സന്തി കലൌയുഗേ

പരിവ്രാഡ് ജ്ഞാനമാത്രേണ ദാനഹോമാദിഭിർവിനാ

സർവ്വദുഃഖപിശാചേഭ്യോമുക്തോ ഭവതിനാന്യഥാ

പരിവ്രാഡവിരക്തശ്ച വിരക്തശ്ച ഗൃഹീ തഥാ

കുംഭീപാകേ നിമജ്ജേതേ ദ്വാബുഭൌകമലാനനേ

പുണ്യാഃസ്ത്രിയോ ഗൃഹസ്ഥാശ്ച മംഗലൈർമംഗലാർത്ഥിനിഃ

പൂജോപകരണൈഃകുര്യുർദ്ദദ്യുർദ്ദാനാനി ചാർഹണാം

വാനപ്രസ്ഥാശ്ച യതയോ യദ്യേവം കുര്യുരന്വഹം

സംസാരാന്നനിവർത്തന്തേ വിദ്യതി ക്രമദോഷതഃ

ആരൂഢയതിതാഹ്യേതേ ഭവേയു ദുഃഖഭാജനം ഇതി

അത്ര ന്യാസക്രമേണേത്യനേനൈതദുക്തം ഭവതി. മണ്ഡൂകകാലാഗ്നിരുദ്രകൂർമ്മാന് ആധാരസ്വാധിഷ്ഠാനനാഭിദേശേഷു തത ആധാര ശക്ത്യാദീൻ ഹൃദി പശ്ചാദ്ധർമ്മാദീനഷ്ടൗ യഥാസ്ഥാനം സംപൂജ്യ പുനർ ഹൃദി ശേഷാദിപരതത്വാന്താ പൂജാ. തദുക്തം രാമപൂർവ്വതാപനീയേ- മായാവിദ്യേ യേ കലാപരേ തത്വേ സംപൂജയേദ്വിമലാദീശ്ച ശക്തിഃഇതി.

മലയാളഭാഷ്യം

പാദ്യം ആചമനം ചെയ്യേണ്ട ജലമാണ്. ആത്മാവാൽ യാഗവസ്തുക്കളില് ഉരുമണ്ഡലം പ്രോക്ഷിക്കുന്നു. പ്രോക്ഷണീപാത്രത്തിലെ ജലത്താൽ ന്യാസക്രമത്തില് സ്വദേഹത്തില് ധർമ്മാദികളെ പൂജിക്കുന്നു. അർഘ്യത്തില് എന്നാല് അർഘ്യപാത്രത്തില് .ശക്തർക്ക് ഇത് വ്യത്യസ്തമാണ്. അശക്തർക്ക് ഒറ്റ വിധം പാത്രമേ ഉള്ളൂ. ഉരു മൂന്നുവിധം പ്രോക്ഷണം പ്രോക്ഷണമന്ത്രവിശേഷത്തോടെ അർപ്പിക്കുന്നു. സ്വശരീരത്തെ 3 കരണങ്ങളാല് കുസുമചന്ദനാദികള് കൊണ്ട് പ്രോക്ഷണം ചെയ്യുന്നു. ന്യാസം ആന്തരയാഗമാണ്. ഉപാസന രണ്ടു വിധം. ബാഹ്യവും ആന്തരവും. ന്യാസത്തിൽ ബാഹ്യവും ആന്തരവും പെടുന്നുണ്ട്.

വായവീയസംഹിതഃ-ആദ്യം ആഭ്യന്തരയാഗം അഗ്നികാര്യത്തോടെ അവസാനിക്കുന്ന രീതിയിൽ വിധാനം ചെയ്യുന്നു. അതിനുശേഷമാണ് ബഹിർയാഗം ആചരിക്കേണ്ടത്. സംഹിതയിൽ ശംഭുവാക്യം. ദാനഹോമാദികൾ കൂടാതെ, ജ്ഞാനം കൊണ്ടുമാത്രം പരമമായ മംഗലം ഗൃഹസ്ഥൻ പ്രാപിക്കുന്നില്ല. ഗൃഹസ്ഥൻ ഹോമാദികളും ദാനാദികളും (ബഹിർയാഗം)അനുഷ്ഠിക്കണം. വിധിപൂർവ്വം പൂജകൾ ചെയ്യണം. ദാനം ചെയ്യാനുള്ള അധികാരംബ്രഹ്മചാരികൾക്കില്ല. ഗൃഹസ്ഥനേ ഉള്ളൂ. സർവ്വവും ഉരുവിനുള്ളതാണ്. പിന്നെ ഉരുവിന്റെ ദാസരായ ബ്രഹ്മചാരികൾ എങ്ങനെ ദാനം ചെയ്യും. ആരണ്യവാസികൾക്കും ദാനശക്തിയില്ല. കലിയുഗത്തിൽ പരിവ്രാജകർക്ക് ദാനഹോമങ്ങള് കൂടാതെ ,ജ്ഞാനം ഒന്നുകൊണ്ടുമാത്രം സർവ്വദുഃഖപിശാചാദികളിൽനിന്നും മുക്തി ലഭിക്കും. പരിവ്രാജകർ വിരക്തരാണ്. അവിരക്തരായ ഗൃഹസ്ഥപരിവ്രാജകർ കുംഭീപാകനരകത്തില് മുങ്ങുന്നു. പുണ്യവും സ്ത്രീയും ഗൃഹസ്ഥൻ,മംഗലം മംഗലാർത്ഥികൾക്ക്,-പൂജോപകരണങ്ങളോടെ ദാനം ചെയ്തുകൊടുക്കാൻ അർഹത നൽകിയിരിക്കുന്നു. വാനപ്രസ്ഥരും യതികളും അതാതുകാലത്ത് മംഗലം മംഗലം മംഗലാർത്ഥിനികൾക്ക് കൊടുത്ത് പുണ്യം നേടാതെ സംസാരനിവർത്തി നേടുന്നില്ല.ക്രമദോഷത്താൽ യതികൾപോലും ദുഃഖപാത്രമായ ഭവത്തില് (ശംസാരത്തില്)ആരൂഢം ചെയ്യുന്നു.

ന്യാസക്രമം-മണ്ഡൂകം,കാലാഗ്നിരുദ്രൻ,കൂർമ്മം,ആധാരസ്വാധിഷ്ഠാനനാഭിദേശങ്ങളിൽ. ആധാരശക്ത്യാദികൾ ഹൃദയത്തില് ധർമ്മാദികളായ അഷ്ടസ്ഥാനങ്ങളില് യഥാസ്ഥാനത്ത് പൂജിക്കപ്പെടണം. പിന്നീട്, ഹൃദയത്തിൽ ശേഷാദി,പരതത്വാന്തമായി പൂജ ചെയ്യണം. ഇതെപ്പറ്റി രാമപൂർവ്വതാപനീയത്തില് പറയുന്നുഃ-മായാ,വിദ്യാ,കലാ,പര,തത്വ എന്നിങ്ങനെ വിമലാദികളായ ശക്തികൾ പൂജിക്കപ്പെടുന്നു.

52. പുഷ്പാദ്യൈഃപീഠമമ്വന്തം തമ്മിശ്രപരദേവതാം
പഞ്ചകൃത്യഃപുനഃകുര്യാദ് പുഷ്പാഞ്ജലിമനന്യധീഃ
53. ഉത്തമാംഗഹൃദാധാരപാദസർവ്വാംഗകേ ക്രമാത്
വിനാനിവേദ്യം ഗന്ധാദ്യൈരുപചാരൈഃസമർച്ചയേത്

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

പുഷ്പസ്യാദ്യാഗന്ധഃ ബഹുവചനമാദ്യർത്ഥം തേന ഗന്ധാദ്യൈരിത്യർത്ഥഃ ഏതാദൃശയുക്തിഷു ആദിശബ്ദേന പുഷ്പമാത്രഗ്രഹണാർത്ഥാ. യദ്വാ പുഷ്പാണി ച ആദ്യോ ഗന്ധഞ്ച പുഷ്പാദ്യൈഃ ഉപ

ചാരേഷ്വ ഗന്ധാനന്തരം പുഷ്പസ്യോദ്ദിഷ്ടത്വാത്. പീഠമന്വന്തമിതി. പീഠശക്തിപീഠമന്ത്രപര്യന്തമിത്യ ർത്ഥഃ തസ്മിന്നിതി ഏവം ഭൂതേ ദേഹമയേ പീഠേ പരദേവതാം ഗന്ധാദ്യൈരുപചാരൈഃ സമർച്ച യേദിത്യഗ്രിമേണ സംബന്ധഃആദ്യേന പുഷ്പം.തത്ര വിശേഷമാഹ പഞ്ചേതി. അനന്യധീരിത്യനേന ത്രിംശോവാ ഇത്യുക്തം. തദുക്തമാചാര്യൈഃ കുര്യാത് പുഷ്പാഞ്ജലിമപി നിജദേഹേ പഞ്ചശോഥവാപി ത്രിംശഃ ഇതി. വിനാ നിവേദ്യമിതി. അസ്യായമഭിപ്രായഃആസനാദി ദീപാന്താനുപചാരാൻ പ്രദർശ്യ ബാഹ്യേ നൈവേദ്യം ന ദേയം.തതോ ഗുരൂപദിഷ്ടവിധിനാ കുണ്ഡലിനീമുത്ഥാപ്യദ്വാദശാന്തം നീത്വ തത്രത്യശിവേന സമാഗമയ്യ തദുത്ഥാമൃതധാരയാദേവം പ്രീണയേദിതി.

മലയാളഭാഷ്യം

പുഷ്പാദികളാൽ പരദേവതക്ക് പഞ്ചോപചാരം ചെയ്യുന്നു. അനന്യധീയായി പുഷ്പാഞ്ജലി ചെയ്യുന്നു. ശിരസ്സ്,ഹൃത്ത്,ആധാരം,പാദം,സർവ്വാംഗം ക്രമത്തില് നിവേദ്യം,ഗന്ധം മുതലായ ഉപചാരങ്ങളാൽ അർച്ചിക്കുന്നു. പുഷ്പം ഗന്ധമാണ്.ബഹുവചനത്തിൽ ഗന്ധങ്ങളാലാണ് ആദ്യാർച്ചന. ആദിശബ്ദ ത്താൽ പുഷ്പങ്ങളെന്ന് മാതമെടുക്കാം. സുഗന്ധപുഷ്പങ്ങളെന്ന് അർത്ഥം. ഉപചാരത്തിൽ ഗന്ധത്തി നു ശേഷം പുഷ്പം എന്നാണ് നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നത്. പീഠമന്വന്തം എന്നു പറഞ്ഞാൽ,പീഠശക്തിപീഠ മന്ത്രപര്യന്തം. ഭൂതനിർമ്മിതമായ പഞ്ചഭൂതശരീരമായ പീഠത്തിൽ, പരദേവതയെ ഗന്ധാദിഉപചാര ങ്ങളാൽ അർച്ചിക്കുന്നു. ആദ്യം പുഷ്പം. അതിൽ വിശേഷം പഞ്ചപുഷ്പം. 5 അഥവാ 3 പ്രാവശ്യം പുഷ്പാ ഞ്ജലി പീഠശരീരമായ സ്വദേഹത്തിൽ അർപ്പിക്കുന്നു. ആസനം മുതൽ ദീപം വരെയുള്ള ഉപചാരങ്ങ ൾക്കു ശേഷമേ നൈവേദ്യം അർപ്പിക്കാവൂ. ഗുരൂപദേശവിധിപ്രകാരം കുണ്ഡലിനി ഉയർത്തി ദ്വാദ ശാന്തം വരെ നയിച്ച് അവിടെ ശിവസമാഗമത്തിനാൽ സംഭവിച്ച അമൃതധാരയാല് പ്രീതിപ്പെടുത്തു ന്നു എന്നു സാരം.

54. ഗുരൂപദിഷ്ടവിധിനാ ശേഷമന്ത് സമാപയേത്
സർവമേതത് പ്രയുഞ്ജീത പ്രോക്ഷണീത്ഥേനവാരിണാ
55.വിസൃജ്യതോയം പ്രോക്ഷണ്യാഃപൂരയേത്താം യഥാപുരാ
തതസ്തന്മണ്ഡലം മന്ത്രീ ഗന്ധാദ്യൈഃസാധുപൂജയേത്

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ഗുരൂപദിഷ്ടേതി. അന്യത്ശേഷം മാനസൌ ധൂപദീപൌ മന്ത്രജപഃജപനിവേദനം ബ്രഹ്മാർപ്പണം ക്ഷമാപനാദിവിസർജ്ജനവർജ്ജ്യം. യദാഹ-

ധ്യാത്വാ യജേച്ചന്ദനാദ്യൈർ മാനസൈർധൂപദീപകൈഃ
ഭോജനാവസരേ കിഞ്ചിജ്ജപം കൃത്വാ നിവേദയേത് ഇതി.

അശക്തം പ്രത്യാഹ സർവ്വമിതി. നത്വാ ഗുരുനിത്യാദി ഏതദന്തം നിത്യപൂജായാമപി സമാനം. വിശേഷസ്ത്വയം നിത്യപൂജാഹം ഏതചരമഗജലമേവ വർദ്ധന്യാം നിക്ഷിപേദിതി. തതഃപ്രാണായാമത്രയം കൃത്വാ അഷ്ടോത്തരസഹസ്രം നിത്യജപം. കൃത്വാപുനഃപ്രാണായാമത്രയഞ്ച കുര്യാത്. കിഞ്ചന ക്ഷിപതു വർദ്ധനീജലേ ഇതി പുരോ ജപസ്യ പരതോപി വിഹിതമഥതത്രയം ബുധൈഃഇതി. ചോക്തേഃ- തദുക്തം മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശേ-

അഷ്ടോത്തരസഹസ്രന്തു കൃത്വാന്തര്യാഗമാദരാത്
ജപേത് പ്രതിദിനം യന്തു നിത്യഏഷ ജപഃസ്മൃതഃ
അയനേ വിഷുവേ ചൈവ ഗ്രഹണേ ചന്ദ്രസൂര്യയോഃ
ദ്വാദശ്യാം പൂർണ്ണിമായാഞ്ച തേഷ്വ നൈമിത്തികോ ജപഃ
നിത്യാത് ത്രിഗുണിതഃസോഥ പൂജാചൈവഹരേസ്തഥാ ഇതി.

ആന്തരം യാഗയുക്താ ബഹിര്യാഗമാഹ തത ഇതി. തദസ്തദനന്തരം മന്ത്രീ സാധു ശോഭനത്വേന സർവ്വതോഭദ്രത്വമുക്തം. തന്മണ്ഡലം വേദി മദ്ധ്യലിഖിതം സർവ്വതോഭദ്രമണ്ഡലം ഗന്ധാദ്യൈഃപൂജയേദിതിസംബന്ധഃ ആദിശബ്ദേന പുഷ്പം.മന്ത്രീത്യനേനശ്രീസർവ്വതോഭദ്രമണ്ഡലായ നമഃ ഇതി പൂജാമന്ത്രഃസൂചിത ഇതി ജ്ഞേയം.

മലയാളഭാഷ്യം

ഗുരൂപദേശവിധിപ്രകാരം മറ്റ ക്രിയകൾ സമാപിപ്പിക്കുന്നു. സർവ്വവും പ്രോക്ഷണം ചെയ്യുന്ന ജല ത്തിൽ യോജിപ്പിക്കുന്നു. പ്രോക്ഷണം ചെയ്ത ജലം കളഞ്ഞ് വീണ്ടും മുൻപോലെ ജലം നിറച്ച് അതാ തുമണ്ഡലത്തിൽ ഗന്ധാദ്യമായി പൂജ ചെയ്യുന്നു. മാനസധൂപദീപമന്ത്രജപ,ജപനിവേദനം, ബ്രഹ്മാർപ്പ ണം, ക്ഷമാപണാദികൾ ഗുരൂപദേശപ്രകാരം ചെയ്തിരിക്കണം. ധ്യാനം ചെയ്ത് ചന്ദനാദികളാലും മാനസധൂപദീപങ്ങളാലും യജിക്കുക. ഭക്ഷിക്കുമ്പോൾ ജപിച്ച് നിവേദിക്കണം. എല്ലാദിനവും ഇതു സർവ്വവും ചെയ്യാന് അശക്തരായവര് നിത്യവും ഗുരുവിനെ നമിച്ചാല് മതി.ഇത് നിത്യപൂജക്ക് മസാനമാണ്. നിത്യപൂജയുടെ ജലം വർദ്ധനിയിൽനിക്ഷേപിക്കുന്നു. 3 പ്രാണായാമം, അഷ്ടോത്തര സഹസ്രം നിത്യജപം,വീണ്ടും 3 പ്രാണായാമം. ക്ഷിപതു വർദ്ധനീജലേ എന്നതിന് നേരത്തേ അർത്ഥം പറഞ്ഞു. മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശത്തിൽ ഇപ്രകാരം നിത്യജപം കൂടാതെ അയനം, വിഷുവം, ചന്ദ്രസൂര്യഗ്രഹണങ്ങൾ,ദ്വാദശി,പൌർണ്ണി ഇവയിലെ നൈമിത്തികജപങ്ങള് ന്ത്യജപത്താല് ത്രിഗുണിതമാണ്.ആന്തരം യാഗയുക്തമായ ബഹിര്യാഗത്തോടു ചേർന്ന ധ്യാനമാണ്. ഈ രണ്ടിനും ശേഷം മന്ത്രി സാദ്ധ്വം ശോഭനത്വം കൊണ്ട് സർവ്വതോഭദ്രവുമാകുന്നു. സർവ്വതോഭദ്രമണ്ഡലം വേദിമദ്ധ്യത്തില്ലേഖനം ചെയ്ത് ഗന്ധാദികളാൽ പൂജിക്കുന്നു. ആദിശബ്ദം ഇവിടെ പുഷ്പസൂചിതമാണ്. ശ്രീസർവ്വതോഭദ്രമണ്ഡലായ നമഃ എന്നമന്ത്രത്തോടെ പൂജാനുഷ്ഠാനം.

56 ശാലിഭിഃകർണ്ണികാമദ്ധ്യമാപൂര്യോപരിതണ്ഡുലൈഃ
അലങ്കൃത്യപുനസ്തേഷുദർഭാനാസ്തീര്യം തന്ത്രവിത്
57.കൂർച്ചനക്ഷതസംയുക്തം ന്യസേത്തേഷാമഥോപരി
സാധാരശക്തിമാരഭ്യ പീഠം മന്ത്മയം ജപേത്

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ശാലിഭിരിതി. ഉപരിശാല്യുപരി തണ്ഡുലൈരലങ്കൃത്യ തണ്ഡൂലാൻതത്ര നിക്ഷിപ്യേത്യർത്ഥഃ
പുനരനന്തരം. തേഷു തണ്ഡുലേഷു. തത് പ്രമാണമന്യത്രോക്തം-
ശാലീംസ്തു കർണ്ണികായാഞ്ച നിക്ഷിപ്യാഢകസമ്മിതാന്
തണ്ഡൂലാംശ്ച തദഷ്ടാംശാൻ കൂർച്ചഞ്ചോപരി വിന്യസേത് ഇതി.
ആഢകലക്ഷണന്തു-കുഡുവശ്ചതുഃപലഃസ്യാത്.പ്രസ്ഥഃകുഡവൈശ്ചതുർഭിഃസ്യാത്.
പ്രസ്ഥൈർശ്ചതുർഭിരാഢകഃഇതി.തദഷ്ടാംശാനിതികുഡവദ്വയമിതാന്. ശാസ്ത്രോക്തതോലകാഷ്ടകം പലകം. സപ്തവിംശതി സാഗ്രദർഭപത്രമയം വേണ്യാകാരേണ ഗ്രഥിനാം വിഷ്ടരാപര പര്യായം കൂർച്ചം. തദുക്തം ഡാമരേ-
സപ്തവിംശതി ദർഭാണാം വേണ്യഗ്രേ ഗ്രന്ഥിഭൂഷിതം
വിഷ്ടരേ സർവ്വയജ്ഞേഷു ലക്ഷണം പരികീർത്തിതം.ഇതി
അത്ര ആത്മാദിതത്വത്രയേണ ദേവം സംപൂജ്യ ബാഹ്യപൂജാമാരഭേദിതി സമ്പ്രദായവിദഃ ആധാരശക്തീതി. അത്ര പ്രഥമം ഗുരുഗണപതിപൂജനം കുര്യാത്. തദുക്തം-
വായവ്യാസ്താദീശപര്യന്തമർച്ചാപീഠസ്യോദഗ്ഗൌരവീപംക്തിരാദി.

പൂജ്യോന്യത്രാപ്യാംബികേയഃകരാബ്ജൈഃപാശം ദണ്ഡംഛൂണ്യഭീതിദധാനഃഇതി. അന്യത്രാപി-
പീഠസ്യോത്തരേ ഭാഗേ ഗുരുപംക്തിം പൂജയേർച്ചമന്ത്രവിത്ത്
യാവദ് ഗിരീശകോണം വായോഃകോണം സമാരഭ്യഃ
അഥ ഗുരു പരമഗുരു ദൌ പരമേഷ്ഠിഗുരുമഥാർച്ചയേത് സ്വഗുരും ഇതി
അത്ര പരമാചാര്യ ഗുർവ്വനന്തരം പരാപരഗുരുഃപരമസിദ്ധിഗുരുരപിജ്ഞേയഃ
തേഷാം ധ്യാനം മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശേ ഉക്തം-
ശ്വേതാംബരധരാ ഗൌരാ ഗുരവഃപുസ്തകാന്വിതാഃ
വ്യാഖ്യാനമുദ്രയാ യുക്താ ധ്യായന്തോ വാ ഹരിം നിജം
ധ്യാതവ്യാഃപൂജയാദൌ ച തദ്ധ്യാനാജ്ഞാനവാൻ ഭവേത് ഇതി
ശാക്താദൌ തു വിശേഷതന്ത്രാന്തരേ-
തേ രക്തമാല്യാംബരഗന്ധഭൂഷാഃസ്വലങ്കൃതാഃപങ്കജവിഷ്ടരസ്യാഃ
സർവ്വേ ച സാലംബനയോഗനിഷ്ഠാഃപ്രാപ്താഖിലൈശ്വര്യഗുണാഷ്ടകാര്യാഃഇതി
തത്രേ ശ്രീഗുരുഭ്യോ നമഃഇത്യാദിപ്രയോഗഃ
ദേവം ഗുരും ഗുരുസ്ഥാനം ക്ഷേത്രം ക്ഷേത്രാധിദേവതാഃ
സിദ്ധം സിദ്ധാധികാരാംശ്ച ശ്രീപൂർവ്വം സമുദീരയേത് ഇത്യുക്തേഃ അർച്ചയേദിത്യുക്തം.

മലയാളഭാഷ്യം

ശാല,ഉപരിശാല- ശാലയുടെ ഉപരിഭാഗത്ത് തണ്ഡുലത്താല് അലങ്കരിക്കണം. അതിന്റെ പ്രമാണം. ആഢകത്താലളന്ന ശാലിനെല്ല് കർണ്ണികാഭാഗത്ത് നിക്ഷ്പിക്കുന്നു. തണ്ഡൂലത്തിന്റെ എട്ടിലൊന്നു ഭാഗം കൂർച്ചോപരി വിന്യസിക്കുന്നു. അതിനുപരി ആധാരശക്തിയിൽ ആരംഭിച്ച് മന്ത്രമയമായ പീഠം ജപിക്കുന്നു.

ആഢകലക്ഷണം

4 പലം ഒരു കുടം(കുഡുവം)

4കുടം ഒരു പ്രസ്ഥം

4 പ്രസ്ഥം ഒരു ആഢകം

അതിന്റെ അഷ്ടാംശം എന്നത് 2 കുടം.ശാസ്ത്രോക്തപ്രകാരം 8 തോലകം(തോല)ഒരു പലകം(പലം). 720 ദർഭപത്രം അഗ്രത്തോടുകൂടി മുടി(വേണി)രൂപത്തിൽ കെട്ടിവെച്ച വിഷ്ടരത്തിന്റെ പര്യായമാണ് കൂർച്ചം. ഡാമരത്തിൽ സപ്തവിംശതി ദർഭകളുടെ വേണ്വഗ്രത്തില് ഗ്രന്ഥിഭൂഷിതമായ(കെട്ടിയ) വിഷ്ടരം സർവ്വ യജ്ഞത്തിലും കീർത്തിതമായ ലക്ഷണമാണ്. ആത്മാദിതത്വത്രയത്താൽ ദേവനെ പൂജിച്ചശേഷം ബാഹ്യപൂജ ആരംഭിക്കാമെന്ന് സമ്പ്രദായവിത്തുകള്. ആദ്യം ഗുരു,ഗണപതി ഇവരെ പൂജിക്കണം. വായവ്യം മുതൽ ഈശാനം വരെ പീഠശക്തികളെ പൂജിക്കണം. അംബികയെ പാശദ ണ്ഡാഭയാദിമുദ്രകളോടെ ധ്യാനിക്കണം. പീഠത്തിന്റെ വടക്കുഭാഗത്ത് ഗുരുപരമ്പരപംക്തികളെ പൂജി ക്കണം. വായുകോണ് തൊട്ട് ഈശാനകോൺ വരെയാണ് പൂജിക്കേണ്ട ക്രമം. ഗുരു, പരമഗുരു, രണ്ടു പരമേഷ്ഠിഗുരുക്കന്മാർ,പരമാചാര്യഗുരു, ആദിസിദ്ധിഗുരു,സ്വഗുരു ഇവരെ ധ്യാനിക്കണം. പരമാചാര്യ, പരാപര,പരമസിദ്ധിഗുരു എന്നും ക്രമം കാണാം. മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശത്തിലെ ഗുരുധ്യാനശ്ലോകം ഇപ്ര കാരമാണ്:- വെളുത്ത വസ്ത്രം ധരിച്ച് ,വെളുത്ത(സാത്വിക)വർണ്ണത്തില് പുസ്തകവും വ്യാഖ്യാനമുദ്രയും ധരിച്ച് ഗുരുവിനെ ഹരിയായിത്തന്നെ ധ്യാനിച്ച് പൂജിക്കുന്നപക്ഷം ധ്യാനം കൊണ്ടുതന്നെ പരമജ്ഞാ നിയായിത്തീരും. തന്ത്രാന്തരത്തിൽ ശാക്തന്മാര് ചുവന്നപട്ടും ചുവന്ന മാലകളും ഗന്ധഭൂഷാദ്യല ങ്കാരവും അണിഞ്ഞ് താമരപ്പൂവിലിരിക്കുന്ന വിധത്തിൽ സർവ്വത്തിലും ആലംബനമായി യോഗനിഷ്ഠാ

പ്രാപ്തനായി അഖിലൈശ്വര്യഗുണവാനായിരിക്കുന്ന ഗുരുരൂപിണിയെ ധ്യാനിക്കുന്നു. പ്രയോഗം ശ്രീഗുരുഭ്യോ നമഃ ദേവൻ,ഗുരു,ഗുരുസ്ഥാനം,ക്ഷേത്രം,ക്ഷേത്രാധിദേവത,സിദ്ധം,സിദ്ധാധികാരം ഇവയെല്ലാം ശ്രീപൂർവ്വം ഉച്ചരിക്കേണ്ടവയാണ്.

58. അധഃകൂർമ്മശിലാരൂഢാം ശരച്ചന്ദ്രനിഭപ്രഭാം
ആധാരശക്തിം പ്രയജേത് പങ്കജദ്വയധാരിണീം
59. മൂർദ്ധ്നി തസ്യാഃ സമാരൂഢം കൂർമ്മം നീലാഭമർച്ചയേത്
ഊർദ്ധ്വം ബ്രഹ്മശിലാസീനമനന്തം കുന്ദസന്നിഭം
60. യജേച്ചക്രധരം മൂർദ്ധ്നി ധാരയന്തം വസുന്ധരാം
തമാലശ്യാമലാം തത്ര നീലേന്ദീവരധാരിണീം
61 അഭ്യർച്ചയേദ് വസുമതീം സ്മരത് സാഗരമേഖലാം
തസ്യാം രത്നമയം ദ്വീപം തസ്മിംശ്ചമണിമണ്ഡപം
62 യജേത് കൽപ്പതരൂംസ്തസ്മിന് സാധകാഭീഷ്ടസിദ്ധിദാന്
അധസ്താദ് പൂജയേത്തേഷാം വേദികാം മണ്ഡപോജ്വലാം
63 പശ്ചാദഭ്യർച്ചയേത്തസ്യാം പീഠം ധർമ്മാദിഭിഃപുനഃ
രക്തശ്യാമഹരിദ്രേന്ദുനീലാഭാൻ പാദരൂപിണഃ
64 വൃഷകേശരി ഭൂതേ ഭരൂപാന് ധർമ്മാദികാന് യജേത്
ഗാത്രേഷു പൂജയേത്താംസ്തു നഞ് പൂർവ്വാനുക്തലക്ഷണാന്

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

തദേവാഹ അധ ഇതി. അനേനൈതദുക്തം ഭവതി. കർണ്ണികായാം മഹാകായം രക്തം മണ്ഡൂകം മണ്ഡൂകായനമഃഇതി യജേത്. തദൂർദ്ധ്വം ദശഭുജം പഞ്ചവക്ത്രം രക്തകൃഷ്ണദക്ഷിണ വാമപാർശ്വം കാലാഗ്നിരുദ്രം കാലാഗ്നിരുദ്രായ നമഃ ഇതി. തദുപരി മഹാകായകൂർമ്മം കൂർമ്മായ നമഃഇതി . തദുക്തം ശൌനകകൽപ്പേഃ- മണ്ഡൂകാദിപൃഥിവ്യാദികർണ്ണികായാം യജേത് ക്രമാത് ഇതി. നാരസിംഹകൽപ്പേപി- പത്മേഷ്ടപത്രേ മണ്ഡൂകം പരതത്വാന്തമർച്ചയേത് ഇതി. കൂർമ്മശിലേതി. കൂർമ്മാകാരാ ശിലാ കൂർമ്മശിലാ താമാരൂഢാം. പൂർവ്വം പൂജിതം കൂർമ്മം ഏവ കൂർമ്മശിലേത് ജ്ഞേയം. വക്ഷ്യമാണസ്തു കൂർമ്മസ്തദ്ഭിന്നമേവ. തദുക്തം താപനീയേ- ശക്തിം ചാധാരാഖ്യകാം കൂർമ്മനാഗൌ ഇതി. ശരച്ചന്ദ്രേസ്യത്യാർത്ഥഃപൂർവ്വവത് ജ്ഞേയഃബ്രഹ്മശിലേതി മൂലപ്രതിമാധ സ്തനശിലായാഃസംജ്ഞാ.തദുക്തം വായവീയസംഹിതായാം-

ശോധിതാം ചന്ദ്രനാലിപ്താം സ്വഭ്രേബ്രഹ്മശിലാം ക്ഷിപേത്
രത്ന(തത്വ)ന്യാസം തതഃകൃത്വാ നവഭിഃശക്തിനാമഭിഃ
ഹരിതാലാദിധാതൂംശ്ച ബീജം ഗന്ധൌഷധീരപി
ശിവശാസ്ത്രോക്തവിധിനാ ക്ഷിപേത് ബ്രഹ്മശിലോപരി

ഇത്യാദിനാ ലിംഗം ബ്രഹ്മശിലോപരി . പ്രാഗുദക്പ്ലവനം കിഞ്ചിത് ഇത്യനേന. അനന്തമിതി. നാഭ്യഹം നരാകൃതിമധസ്തഹ്യാകൃതിമേകകുണ്ഡലം സഹസ്രഫലം ഇതി തത് സ്വരൂപം .അന്യത്ര തദ് ധ്യാനമുക്തം- ദ്വാത്രിംശദ്ഭിഃഖലുതത്വൈർദ്ധരാദ്യൈർവിധാന്തൈഃസൈർമഹിതം വിഷ്ണുതേജഃ
ആനന്ത്യം തത്കഥിതം ഹ്യാസനംസ്യാത് പീഠാകാരഃസ തു നാഗോഹ്യനന്തഃഇതി
അന്യത്രാപി-തത്വൈർദ്ധരാദിവിദ്യാന്തൈർദ്വാത്രിംശത്സംഖ്യകൈരിഹ.
പീഠാകാരോഹ്യനന്തഃസ്യാദനന്താസനമീരിതം. ഇതി .നീലേന്ദീവരേ ധാരയേതിതി സമാസഃ വക്ഷ്യതി ഇന്ദീവരേദ്വേ ഇതി .സ്മരത്സാഗരമേഖലാമിത്യനേന പൃഥിവ്യനന്തരം സാഗരായ നമഃഇതി

സമുദ്രഃപൂജ്യ ഇത്യർത്ഥ തത്ര സരസ്വതീമന്ത്രേ വിദ്യാബ്ധിഃലക്ഷ്മീവിഷ്ണുമന്ത്രേ ക്ഷീരാബ്ധിഃഗണേശമന്ത്രേ ഇക്ഷുരസഃസമുദ്രഃഅന്യത്രാമൃതസമുദ്ര ഇത്യാദി ജ്ഞേയം. തസ്യാം വിശിഷ്ടായാം
വൃഷേതി. കേശരീ സിംഹഃഭൂതോ ദേവയോനിഃതത് സ്വരൂപമുക്തമന്യത്ര-
രക്തവസ്ത്രധരാഃകൃഷ്ണാനഖദംഷ്ട്രാഃസുദംഷ്ട്രികാഃകർത്താ ഖട്വാംഗഹസ്താഞ്ച രാക്ഷസാഘോരരൂപിണി ഭൂതാസ്തഥൈവ ദീനാസ്യാഃഇതി. ഇഭോ ഹസ്തി. നഞ് പൂർവ്വാന്.അധർമ്മാജ്ഞാനാ വൈരാഗ്യാ നൈശ്വര്യാൻ... ഉക്തലക്ഷണാനിതി രക്താദിവർണ്ണാന് വൃഷഭാദിരൂപാന് .ഉക്തഞ്ച-
ധർമ്മം രക്തം വൃഷരൂപഞ്ച സിംഹം ജ്ഞാനം ശ്യാമം ദ്വഷ്ടഭൂതഞ്ച പീതം.
വൈരാഗ്യം സ്യാദ് ഗജരൂപാസിതാംഗമൈശ്വര്യഞ്ച ക്രമതഃപീഠപാദാഃ
പീഠശ്യേണാസ്വരധർമ്മാദയോയേയേ ചത്വാരസ്തേഹൃദിതാകാരരമ്യാ ഇതി.

മലയാളം ഭാഷ്യം.

കീഴ്ഭാഗത്ത് കൂർമ്മശിലയില് ആരൂഢയായി ശരച്ചന്ദ്രസമമായ പ്രകാശത്തോടെ രണ്ടു താമരപ്പൂ ധരിച്ച ആധാരശക്തിയെ ജയിക്കുന്നു. അതിന്റം മൂർദ്ധാവില് ആരൂഢമായ നീലാഭമായ കൂർമ്മ ത്തെ യജിക്കുന്നു. മുകളിൽ ബ്രഹ്മശിലയിൽ ഇരിക്കുന്ന മുല്ലപ്പൂനിറമുള്ള അനന്തൻ,അതിനുപരി മൂർദ്ധാവില് ചക്രധാരിയായി തമാലശ്യാമളയും നീലേന്ദീവരധാരിണിയും വസുമതിയും സ്വരത്നാസാഗര മേഖലയും ആയ വസുന്ധര. വസുന്ധരയിൽ രത്നമയമായ ദ്വീപം. അതിൽ മണിമണ്ഡപം. മണിമ ണ്ഡപത്തിൽ സാധകാഭീഷ്ടസിദ്ധിദമായ കൽപ്പതരു. താഴം മണ്ഡപോജ്വലമായ വേദികയോട്ടുകൂടി പൂജിക്കപ്പെടുന്നു. ധർമ്മാദികളോട്ടുകൂടിയ പീഠത്തെ ചുവപ്പ്,ശ്യാമം,ഹരിദ്രം(മഞ്ഞൾനിറം)ഇന്ദ്രനീലം എന്നീ പാദരൂപങ്ങളോടെ അർച്ചിക്കുക. കർണ്ണികയില് മഹാകായമായി ചുവന്ന മണ്ഡൂകം. മണ്ഡൂ കായ നമഃ .അതിന്നുമുകളിൽ 10 കയ്യ്,5 മുഖം, രക്തകൃഷ്ണങ്ങളായ ദക്ഷിണവാമപാർശ്വങ്ങള് ഇവ യോടെ കാലാഗ്നിരുദ്രന്. കാലാഗ്നിരുദ്രായ നമഃ. അതിനുമുകളിൽ മഹാകായകൂർമ്മം. കൂർമ്മായ നമഃ. ശൌനകകൽപ്പത്തില് മണ്ഡൂകാദിപൃഥിവ്യാദികർണ്ണികയില് ക്രമത്തില് യജിക്കാന് പറയുന്നു. നാരസിംഹകൽപ്പത്തിലും അഷ്ടദലപത്മത്തില് മണ്ഡൂകം പരതത്വാന്തം അർച്ചിക്കാന് പറയുന്നുണ്ട്. കൂർമ്മരൂപമുള്ള ശില കൂർമ്മശില. മുമ്പറഞ്ഞ കൂർമ്മം തന്നെയാണ് കൂർമ്മശില. എന്നാലിവിടെ പറഞ്ഞ കൂർമ്മം അതിൽനിന്നു വ്യത്യസ്തമാണ്. താപനീയോപനിഷത്തിൽ ശക്തി മൂലാധാരാഖ്യമായ കൂർമ്മനാഗങ്ങളാണെന്നു പറയുന്നു. മൂലപ്രതിമയുടെ താഴെയുള്ള ശില ബ്രഹ്മശില. വായവീയസംഹിതയിൽ, ചന്ദ്രനാളിയാൽ ശോധിതമായി ,ബ്രഹ്മശിലയിൽ നിക്ഷേപിക്കുക ,അതിൽ നവശക്തിന്യാസം ചെയ്യുക , ഹരിതാലാദിധാതുക്കൾ ,ബീജം,ഗന്ധം എന്നിവ ശിവശാസ്ത്രവിധിപ്രകാരം ബ്രഹ്മശിലയില് നിക്ഷേപിക്കുക എന്നു കാണാം. ലിംഗം ബ്രഹ്മശിലോപരി പ്രതിഷ്ഠിച്ചാൽ പിന്നീട് ഇളക്കുകയില്ല.

അനന്തസ്വരൂപം

അഭ്യൂഹം ചെയ്യാനാവാത്ത നരാകൃതിയും, ഏകകുണ്ഡലവും സഹസ്രഫളം അഥവാ ഫണവും ഉള്ള അവസാനമില്ലാത്ത കാലസർപ്പരൂപം. അനന്തധ്യാനം പറയുന്നു:- 32 തത്വങ്ങളാൽ ഭൂമിക്കുമ്പ് സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട് മഹിതമായ അന്തമറ്റ വിഷ്ണുതേജസ്സാണ് അനന്തൻ. വിഷ്ണുവിന്റെ പീഠം, ആസനം ആയ നാഗഫണീദ്രനാണ്. ആദിവിദ്യയാണ്. ആനന്തവിദ്യയുമാണ് അനന്തൻ. വിഷ്ണുപീഠരൂപമാക യാൽ അനന്താസനമെന്നും പറയുന്നു. രണ്ട് ഇന്ദീവരങ്ങൾ (നീലേന്ദീവരം) ധരിച്ച് സാഗരമേഖലയാണ് ഭൂമി. ഭൂമിപൂജ കഴിഞ്ഞാൽ സാഗരായ നമഃ എന്ന് സമുദ്രപൂജ ചെയ്യണം.
സരസ്വതീമന്ത്രത്തിൽ വിദ്യാസാഗരം
ലക്ഷ്മീവിഷ്ണുമന്ത്രത്തില് ക്ഷീരസാഗരം

ഗണേശമന്ത്രത്തിൽ ഇക്ഷുരസസാഗരം

സാഗരം വിഷിഷ്ടമായ അമൃതസാഗരമാണ്(സുധാസിന്ധു)എന്നറിയണം. വൃഷഭം,(കാള)കേസരി, ഭൂതം,ഇഭം(ആന)എന്നീ രൂപത്തിലാണ് ധർമ്മാദികളെ യജിക്കുക. ഗാത്രത്തിൽ ഇവയെ നഞ് എന്ന് മുമ്പ് പറഞ്ഞ ലക്ഷണത്തോടെ പൂജിക്കണം. ഭൂതമെന്നത് ദേവയോനികളാണ്. അവയുടെ സ്വരൂപം- ചുവന്ന വസ്ത്രം ധരിച്ച് കൃഷ്ണവർണ്ണരായി നഖദംഷ്ട്രകളുള്ളവരായി, ദീനാസ്യരായിട്ടാണ് ഭൂതങ്ങൾ. സുദംഷ്ട്രികയും ഖട്വാംഗഹസ്തയും രാക്ഷസഘോരരൂപമുള്ളവളുമാണ് അവരുടെ സൃഷ്ടി കർത്താവായ ദേവി. നഞ് പൂർവ്വം എന്നാല് അധർമ്മ,അജ്ഞാന,അവൈരാഗ്യ അനൈശ്വര്യ സഹിതം. വൃഷഭാദിരൂപങ്ങള്ക്ക് രക്താദിവർണ്ണം. ധർമ്മം രക്തനിറം വൃഷരൂപം. സിംഹം ജ്ഞാനം ശ്യാമം. ദുഷ്ടഭൂതങ്ങള്മഞ്ഞ വൈരാഗ്യം. ആന അസിതാംഗം ഐശ്വര്യം. ഇവ പീഠപാദങ്ങളാണ്. ധർമ്മദേവതകളും അധർമ്മദേവതകളും (സത്വരജസ്തമോഗുണക്രമത്തിൽ) പീഠപാദങ്ങളായി ത്തീരുന്നുണ്ട്.

65. ആഗ്നേയാദിഷുകോണേഷു ദിക്ഷുചാഥാംബുജം യജേത്
ആനന്ദകന്ദം പ്രഥമം സംവിന്നാലമനന്തരം
66 സർവ്വതത്വാത്മകം പത്മമഭ്യർച്ച്യ തദനന്തരം
മന്ത്രീ പ്രകൃതിപത്രാണി വികാരമഥകേസരാൻ.

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ആഗ്നേയാദിഷിതി.ആദിശബ്ദേനനിരൃതിവായ്വീശകോണാനാംഗ്രഹണം.ദിക്ഷു പ്രാദക്ഷിണപശ്ചിമോത്തരാസു. ചഃസമുച്ചയേ. ആശാശ്ചതസ്രോലഭ്യന്തേ ദിക്ശബ്ദേന വൃഷാദയഃ ഇതി പരിഭാഷണാത്. വായവീയസംഹിതായാമാഹഃ-അധർമ്മാദീംശ്ചപൂർവ്വാദീനുത്തരാന്താനനുക്രമാത് ഇതി. ഇഹ ദേവതാപുരോഭാഗസ്യ പൂർവ്വത്വമിത്യാചാര്യാ. തഥാചാഗമേ- ദേവസാധകയോരന്തഃപൂർവ്വം സാ ദിഗിഹോച്യതേ

ഇതി.

അന്യത്രാപി-ദേവാഗ്രേ സ്വസ്യചാപ്യഗ്രേ പ്രാചീപ്രോക്താഉദേശികൈഃപ്രാച്യേവപ്രാചീചോദ്ദിഷ്ടാ മുക്ത്വാ തു ദേവതാർച്ചനം ഇതി

തന്ത്രാന്തരേപി –യത്രൈവ ഭാനുസ്തു വിയത് യുദേതി പ്രാചീതി താം വേദവിദോ വദന്തി തഥാ പരാപൂജകപൂജ്യയോശ്ച സദാഗമജ്ഞാഃ പ്രവദന്തിനാഞ്ഞു ഇതി. അന്യത്രാപി ദ്വാരപൂജാവസരേ-ദേവസ്യമുഖമാരഭ്യദിശംപ്രാചീംപ്രകൽപ്പയേത്

തദാദിപരിവാരാണാമംഗാദ്യാവരണാസ്ഥിതിഃ ഇതി. അത്ര യുക്തിരപി. ദേഹേ പീഠദേവതാന്യാസാവസരേ മുഖേ അധർമ്മന്യാസ ഉക്തഃ സ ചാഗ്രഭാഗഃ മഹാഗണപതിപൂജാവസരേ ഗ്രന്ഥകൃദപി ത്രികോണബാഹ്യേ പൂർവ്വാദിചതുർദ്ദിക്ഷു സമർച്ചയേദിത്യുക്ത്വാ അഗ്രസ്ഥബില്വവൃക്ഷാധഃഇത്യുക്തവാന്. തഥാ രാമപൂജായാം ദ്വിതീയാവരണേ ഹനുമന്തം സുഗ്രീവം ഇത്യുക്ത്വാ പുനരാഹ വാചയന്തം ഹനുംന്തമഗ്രതോധൃതപുസ്തകം ഇതി. അന്യത്ര ഉത്തരാഭിമുഖത്വേനാ തത്ര ചാധർമ്മാദിപൂജനം അംഗാദിപൂജനം ച കദാചിത് ക്രമാന്തരേണ സ്യാദ്. അന്യദാക്രമേണ സ്യാദിത്യാദി വിരുദ്ധം. തന്ത്രാന്തരേ ച – ഹോതുഃപൂർവ്വം പൂർവ്വഭാഗം പ്രദിഷ്ടം സവ്യം ഭാഗം ദക്ഷിണന്ത്യാഗമജ്ഞൈഃ ദക്ഷം വിദ്യാദുത്തരം ഭാഗമഗ്രം പ്രജ്ഞാവദ്ഭിഃ പശ്ചിമം ഭാഗമുക്തം ഇതി. നൃസിംഹകൽപ്പേ ച- അഥാവരണപൂജായാം പുരഃപ്രാചീം പ്രകൽപ്പയേത് തദാദിപരിവാരാണാം പ്രാദക്ഷിണ്യേന പൂജനം ഇതി. നാരായണീയേപി-

ശക്തീരഗ്രാദിപത്രേഷുലക്ഷ്യാദ്യാധൃതചാമരാഃഇതി അത ഏവ പീഠശക്ത്യാദിപൂജനേ അഗ്രദഹദീതി വ്യാഖ്യാസ്യതേ തേനോദങ് മുഖപൂജാദാവപി സ്വാഗ്രഭാഗസ്യ പൂർവ്വത്വമാകൽപ്യധർമ്മാദിപൂജനമംഗാദിപൂജനമിതി ജ്ഞേയം. തേന യന്ത്രാദാവപി ദലേഷ്വക്ഷരലേഖനേ അഗ്രദലാത് പ്രഭൃതിലേഖനീയമിതി. ജ്ഞേയം. ഇയം ദിക് ചരാർച്ചായാം. അഥാംബുജം യജേദിതി വക്ഷ്യമാണ ക്രമേണ. അത്രാംബുജാത് പൂർവ്വമനന്തായ നമഃ ഇത്യനന്തം പൂജയേദിത്യഥശബ്ദേനോക്തം. തദുക്തം- ഹൃദ്യഥ ശേഷമംബുജം. ഇതി. ശരീരേ ന്യാസാവസരേ ഗ്രന്ഥകൃദസ്യുക്തവാൻ-അനന്തം ഹൃദയേ പത്മമസ്മിൻ ഇതി.

മലയാളഭാഷ്യം

ആഗ്നേയാദികോണുകളിലെ ദിക്കുകളിൽ പത്മം യജിക്കുക. ആദ്യത്തേത് ആനന്ദകരം. രണ്ടാമത്തേത് സംവിത്തായ നാലം(നാളം).അതിനുശേഷം സർവ്വതത്വാത്മകം. പ്രകൃതിയാണ് പത്രം. വികാരമാണ് കേസരം. ആഗ്നേയം,നിരൃതി,വായു,ഈശാനമെന്ന് ക്രമത്തിൽ യജനം. ദിക്കുകൾ കിഴക്ക് ,തെക്ക്, പടിഞ്ഞാറ്, വടക്ക് ക്രമത്തിൽ. ഇവയുടെ സമുച്ചയത്തിൽ യജനം. ദിക്ശബ്ദത്താൽ വൃഷാദികളായി സർവ്വദിക്കും പറയുന്നു. വായവീയസംഹിതയിൽ അധർമ്മാദികള് കിഴക്കുനിന്ന് വടക്കോട്ട് പ്രതിലോമമെന്നു പറയുന്നുണ്ട്. ദേവത പുരോഭാഗത്താണ്. ദേവതയുടെ മുൻവശമാണ് കിഴക്ക്. ദേവാഗ്രത്തില് സ്വന്തം ചാപാഗ്രത്തിലുള്ളത് പ്രാചി. കിഴക്കാണ് ദേവതാർച്ചനം ചെയ്യേണ്ടത്. തന്ത്രാന്തരത്തിൽ ആകാശത്തില് എവിടെ സൂര്യോദയം കാണുന്നുവോ അതാമ് വേദവിത്തുകൾ കിഴക്കായി എടുക്കുന്നത്. ദ്വാരപൂജാവസര ത്തിൽ ഈശ്വരന്റെ മുഖം മുതല് ദിക്കിനെ കിഴക്കെന്ന് സങ്കൽപ്പിക്കുന്നു. അതിന്റെ പരിവാരങ്ങൾക്ക് അംഗാദിആവരണസ്ഥിതിയാണ്. ദേഹപീഠദേവതാന്യാസാവസരത്തിൽ മുഖത്തില് അധർമ്മവും ന്യാസം ചെയ്യപ്പെടുന്നുണ്ട്. മഹാഗണപതിപൂജയിൽ ഗ്രന്ഥകൃത്ത് ത്രികോണത്തിനു പുറത്ത് കിഴക്കുമുതല് 4 ദിക്കില് സമർച്ചിക്കുക എന്നു പറഞ്ഞ് അഗ്രസ്ഥബിലവൃക്ഷാധഃ എന്നും പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. രാമപൂജയിൽ രണ്ടാം ആവരണത്തിൽ ഹനുമാന് സുഗ്രീവന് ഇവർക്കുശേഷം ഹനുമന്തം അഗ്രതോ ധൃതപുസ്തകം എന്നും പറയുന്നു. ഉത്തരാഭിമുഖത്വേനയും പൂജ വിഹിതമാണ് എന്ന് പക്ഷമുണ്ട്. കർമ്മാന്തരത്തില് പടിഞ്ഞാട്ടുമുഖമായും പൂജയുണ്ട്. കിഴക്കുനിന്ന് തെക്കോട്ടാണ് ആഗമത്തില് സവ്യപ്രദക്ഷിണക്രമം. പൂജക്ക് കിഴക്കുനിന്നും ആഗമ(വേദ)ത്തിന് തെക്കുനിന്നും വിദ്യക്ക് വടക്കുനിന്നും പ്രജ്ഞക്ക് പടിഞ്ഞാറുനിന്നും സവ്യമായി സഞ്ചരിക്കാം. ന-സിംഹകൽപ്പത്തില് ആവരണപൂജയില് കിഴക്കുനിന്നു തുടങ്ങി പ്രദക്ഷിണക്രമത്തിലാണ് പരിവാരപൂജനം. നാരായണീയതന്ത്രത്തിൽ ശക്തിയുടെ അഗ്രത്തില് ആദിപത്രത്തില് ലക്ഷ്മ്യാദികളെ ചാമരം ധരിച്ചവരായി പൂജിക്കുന്നു. പീഠശക്തിപൂജയിൽ അഗ്രദ് എന്നത് ഇപ്രകാരം തന്നെ വ്യാഖ്യാനിക്ക ണം. ഉദങ്മുഖപൂജയിൽ സ്വന്തം അഗ്രഭാഗത്തിന് പൂർവ്വത്വം (കിഴക്ക്)കൾപ്പിച്ച് ധർമ്മാദിപൂജനവും ചെയ്യണമെന്ന ർത്ഥം. യന്ത്രത്തിലും ദലങ്ങളിൽ അക്ഷരലേഖനം ചെയ്യുമ്പോള് അഗ്രദലം തൊട്ടാണ് എഴുതുന്നത്. ഇപ്രകാരം ദിക്കുകളുടെ അർച്ചനം. പിന്നീട് അംബുജയജനം. അതിനുമുമ്പ് അനന്തായ നമഃ എന്ന് അനന്തപൂജ ചെയ്യണം. ഹൃദയപത്മമാണ് അനന്തൻ. ശേഷൻ. ഹൃദയത്തിലാണ് അനന്തസ്ഥാനം. ശരീരന്യാസത്തിൽ അനന്തനെ ഹൃദയത്തില് ന്യസിക്കുന്നു. അതിനുശേഷമാണ് അംബുജന്യാസം.

67.പഞ്ചാശദ്ബീജവർണ്ണാഢ്യാംകർണ്ണികാംപൂജയേത്തതഃ
കലാഭിഃപൂജയേത്സാർദ്ധംതസ്യാംസൂര്യേന്ദുപാവകാന്
68.പ്രണവസ്യത്രിഭിർവർണ്ണൈരഥസത്വാദികാന്ഗുണാൻ
ആത്മനമന്തരാത്മാനംപരമാത്മാനമർച്ചയേത്

69.ജ്ഞാനാത്മാനഞ്ചവിധിവത്പീഠമന്ത്രാവസാനകം
പീഠശക്തിഃകേസരേഷുമദ്ധ്യേചസവരാഭയാഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

കലാഭിരിതി. തത്ര ദ്വാദശകലാത്മകസൂര്യമണ്ഡലായ ഷോഡശകലാത്മകചന്ദ്രമണ്ഡലായ ദശകലാത്മകവഹ്നിമണ്ഡലായ ഇതികേചന കലാഭിഃസാർദ്ധമിത്യസ്യാർത്ഥം വ്യാചക്ഷതേ.അന്യേത്വന്യഥാ സംപൂജ്യ തത്ര ദ്വാദശകലാഃതതഃസോമമണ്ഡലം തത് ഷോഡശകലാ തതഃഅഗ്നിമണ്ഡലം തദ്ദശകലാഃ പൂ ജയേദിതി. അയം സാമ്പ്രദായികഃപക്ഷഃ തസ്യാമിതി കർണ്ണികായാം. പ്രണവസ്യ ത്രിഭിർവ്വർണ്ണൈര കാരോകാരമകാരൈഃ കലാദിഃസാർദ്ധം സൂര്യാന്ദുപാവകാന് പൂജയേദിതി സംബന്ധഃതദുക്തം- സൂര്യേന്ദുവഹ്നീൻ പ്രണവാംശുയുക്താന് ഇതി. ഏതേനതതത്തന്മണ്ഡലാധിഷ്ഠാതൃദേവതാ ബ്രഹ്മവിഷ്ണ്വീശാസ്തത്തന്മണ്ഡലേപൂജനീയാഇതി സൂചിതം .യദാഹുഃ-

സൌരേബിംബേചതുരാസ്യഃകിരീടീഹംസേശൌഢംകലശംചാക്ഷമാലാം
ബ്രഹ്മാവിഭ്രദ്വരദഞ്ജാഭയാഖ്യംഹസ്തൈർദ്ധ്യേയഃസിതവസ്ത്രച്ചതുർഭിഃ
സൌമ്യേബിംബേഗരുഡേമേഘനീലശ്ചക്രംശംഖംസഗദാബ്ജംദധാനഃ
ഹാരീമാലികടകീസത്കിരീടീവിഷ്ണുഃപീതംവസനംകൌസ്തുഭഞ്ച
അഗ്നേർബിംബേവൃഷഭേചന്ദ്രമൌലിഃശ്വേതോരുദ്രോദശബാഹുസ്ത്രിനേത്രഃ
അഥസത്വാധികാനിതി.ശുക്ലരക്തകൃഷ്ണാത്രൂപാൻ.

തദുക്തം- സിതരക്താസിതാഃപ്രോക്താഗുണാഃപീഠോപരിസ്ഥിതാഃഇതി. വിദിവദിത്യനേനൈതദുക്തം ഭവതി. ഏതദനന്തരം മായാകലാവിദ്യാപരതത്വാനി സംപൂജയേദിതി. ആത്മാദിപരതത്വാന്തമിഷ്ടാ ശക്തിഃപ്രപൂജയേത്. ഇത്യുക്തേ- വൈഹായസീമന്ത്രപ്രകാശേപി. സത്വംരജഃശാർവ്വരസംജ്ഞകഞ്ച ബിംബാനിചാർക്കേന്ദുഹുതാശനാനാം സമ്പൂജയേദാത്മചതുഷ്ടയാന്തേ വിദ്വാധികം തത്വചതുഷ്ടയഞ്ച ഇതി. വായവീയസംഹിതായാമപി- ത്രിമണ്ഡലോപര്യാത്മാദിതത്വത്രിതയമാസനം ഇതി. പീഠമന്ത്രാവസാനകമിത്യനേനാക്ഷിപ്താലാം പൂജാസ്ഥാനമാഹ പീഠേതി. കേസരേഷു പൂജിതപത്മകേസരേഷു. തത്ര അഗ്രദലാദ്യഷ്ടസു പ്രാദക്ഷിണ്യേന മദ്ധ്യേ ച പീഠശക്തിപൂജനക്രമഃ സർവ്വത്ര ഗൃഹ്യതേ. ഇതി പരിഭാഷണാത്. അത ഏവദേഹേ പീഠദേവതാ ന്യാസാവസരേ പീഠശക്തിന്യാസ ഉക്തോ മയാ. പീഠശക്തയഃ പീഠമന്ത്രാച്ച തത്തന്മന്ത്രേ വക്ഷ്യന്തേ. സവരാഭയാ ഇതി ധ്യാനം. ആസാം വർണ്ണാ അവ്യക്താ.ആചാര്യൈഃ-ശ്വേതാ കൃഷ്ണാ രക്താ പീതാ ശ്യാമാനലോപമാ ശുക്ലാ അഞ്ജനജപസമാനേ തേജോരൂപാശ്ച ശക്തയഃപ്രോക്താഃ ഇതി. മണ്ഡൂകാദി ഏതദന്തം നിത്യപൂജായാമപി സമാനം.

മലയാളഭാഷ്യം

50 ബീജവർണ്ണങ്ങളോട്ട കൂടിയ കർണ്ണികയെ പൂജിക്കുന്നു. 25 കല(തത്വം)കളെ പൂജിക്കുന്നു. സൂര്യേന്ദുപാവകകലാസമൂഹത്തെ പൂജിക്കുന്നു. പ്രണവത്തിന് 3 വർണ്ണം ,സത്വാദികങ്ങളായ ഗുണങ്ങൾ, അന്തരാത്മാവിൽ പരമാത്മാവിനെ അപ്രകാരം അർച്ചിക്കുക. ജ്ഞാനാത്മാവിനെ വിധിപ്രകാരം പീഠമന്ത്രാവസാനകം പീഠശക്തികളോട്ടം കേസരമദ്ധ്യത്തിൽ വരാഭയമുദ്രകളോട്ടം ധ്യാനിക്കുക. ദ്വാദശകലാത്മകം സൂര്യമണ്ഡലം,ഷോഡശകലാത്മകം ചന്ദ്രമണ്ഡലം, ദശകലാത്മകം അഗ്നിമണ്ഡലം. ഇപ്രകാരം 3 മണ്ഡലങ്ങളേയും പൂജിക്കുന്നത് പറയുന്നു.

കർണ്ണികാപൂജനം അ, ഉ,മ എന്ന് ത്രിവർണ്ണം പ്രണവത്തിൽ, കലാപൂജനം സൂര്യചന്ദ്രാഗ്നി എന്ന് 3 മണ്ഡലം. പ്രണവത്തോട്ടുകൂടി മണ്ഡലപൂജനം ഇതുതന്നെയാണ്. അതാതു മണ്ഡലപൂജനം അതാതു മണ്ഡലാധീശ്വരദേവതകൾ ആയ ബ്രഹ്മാ,വിഷ്ണു,ഈശനെന്ന് സൂചിതം. സൌരമണ്ഡലത്തിൽ ചതുർമുഖൻ, കിരീടം, ഹംസവാഹനം സുധാകലശം അക്ഷമാല,അഭയവരദമുദ്ര, വെള്ളവസ്ത്രം ഇവകളോടെ. സോമമണ്ഡലത്തിൽ ഗരുഡവാഹനത്തില് മേഘനീലനിറത്തില് ചക്രം,ശംഖം , ഗദ,പങ്കജം, വനമാല,കടകം,കിരീടം ധരിച്ച് പീതാംബര,കൌസ്തുഭാലങ്കൃതനായി വിഷ്ണു. അഗ്നിമണ്ഡലത്തിൽ ഋഷഭത്തിൽ,ചന്ദ്രമൌലിയായി, 10 കൈകളോടും 3 കണ്ണുകളോടും വെളുത്തനിറത്തോടും ടങ്ക, അഗ്നി, ത്രിശിഖ, കപാലം,രുദ്രാക്ഷം,സ്രുക്,വരദാഭയമുദ്ര ഇവ ധരിച്ച് ഈശൻ. സത്വാദികത്താൽ ശുക്ലരക്തകൃഷ്ണരൂപം. സത്വാദികളായ വെളുപ്പ്,ചുവപ്പ്,കറുപ്പ് നിറങ്ങൾ പീഠത്തിനു മുകളില് സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നു. വിധിപോലെ മായാകലാവിദ്യാപരതത്വാദികളെ പൂജിക്കുക. ആത്മാവിൽ തുടങ്ങി പരതത്വംവരെ ഇഷ്ടശക്തിയെ പൂജിക്കാം. വൈഹായസീമന്ത്രപ്രകാശത്തിൽ സത്വം രജ,ശാർവ്വര(തമസ്സ്)നാമമുള്ള ബിംബങ്ങള് അർക്കൻ,ഇന്ദു, അഗ്നി ഇവർക്ക് ക്രമത്തിലുള്ളതാണ്. ആത്മചതുഷ്ടയം,തത്വചതുഷ്ടയം, വിദ്യയോട്ടുകൂടി പൂജിക്കുക. വായവീയസംഹിതയിൽ ത്രിമണ്ഡലങ്ങൾക്ക് ഉപരിയാണ് ആത്മാദിതത്വത്രിതയങ്ങളുടെ ആസനം. ഇഷ്ടശക്തി ഇരിക്കുന്ന പൂജാസ്ഥാനമായ പീഠത്തിലെ പീഠശക്തിപൂജനം ചെയ്ത ശേഷമേ ഇഷ്ടദേവതയെ പൂജിക്കുന്നുള്ളു. പത്മകേസരത്തിന്റെ അഗ്രതലത്തെ 8 പ്രദക്ഷിണമായി മദ്ധ്യത്തില് പീഠശക്തിപൂജ ചെയ്യുന്നതാണ് പീഠമന്ത്രപൂജനം. (സവ്യക്രമം) വിശേഷമായി ചിലപ്പോൾ അസവ്യക്രമം അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടിവരാറുണ്ട്. ദേഹത്തിൽ പീഠദേവതയെ ന്യസിക്കുന്നത് പീഠശക്തിന്യാസമാണ്. പീഠശക്തികൾ അതാതു പീഠമന്ത്രത്തോടൊപ്പം പറയും. സ വരാഭയാ –വരാഭയമുദ്രകളോടെ വേണം ധ്യാനം. ആചാര്യൻ വർണ്ണങ്ങളെക്കുറിച്ച്:- വെള്ള, കറുപ്പ്, ചുവപ്പ്,മഞ്ഞ, ശ്യാമ, അഗ്നിവർണ്ണം,ശുക്ലം, അഞ്ജനം, ജപാപുഷ്പസമാനം,തേജോരൂപം എന്നിവയാണ് ശക്തികൾ എന്നു പറയുന്നു. മണ്ഡൂകാദികൾ പറഞ്ഞപോലെ ഇവ നിത്യപൂജകളില് സമാനമാണ്.

70ഹേമാദിരചിതംകുംഭംഅസ്ത്രാദ്ഭിഃക്ഷാലിതാന്തരം
ചന്ദനാഗുരുകർപ്പൂരധൂപിതം ശോഭനാകൃതിം

71.ആവേഷ്ടിതാംഗംനീരന്ധ്രംതന്തുനാത്രിഗുണാത്മനാ
അർച്ചിതം ഗന്ധപുഷ്പാദ്യൈഃകൂർച്ചാക്ഷതസമന്വിതം

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ഏവം പൂജിതം പീഠേ കുംഭസ്ഥാപനമാഹ. ഹേമാദീതി. ആദിശബ്ദേന രാജതതാമ്രമൃണ്മയാഃശക്ത്യനുസാരേണ ജ്ഞേയാഃകുംഭംകലശം.തദുക്തംമഹാകപിലപഞ്ചരാത്രേ-
സൌവർണ്ണംകലശംരമ്യംരൌപ്യംതാമ്രമഥാപിവാ
നിർദ്ദോഷംമൃണ്മയംവാപിചന്ദനേനവിലേപിതംഇതി
അന്യത്രാപി-സൌവർണ്ണംരാജതംവാപിമാർത്തികംവായഥോദിതം
ക്ഷാലയേദസ്ത്രമന്ത്രേണകുംഭംസമ്യക്സുരേശ്വരീഇതി.
അന്യത്രകലശശബ്ദവ്യുത്പ്പത്തിഃ-പ്രാമാണാഞ്ചോക്തം
കലാംകലാംഗൃഹീത്വാവൈദേവാനാംവിശ്വകർമ്മണാ
നിർമ്മിതോയംസുരൈര്യസ്മാത്കലശസ്തേനഉച്യതേ
പഞ്ചാശദംഗുലവ്യാസഉത്സേധഃഷോഡശാംഗുലഃ

കലശാനാംപ്രമാണത്തുമുഖമഷ്ടാംഗുലംഭവേത് ഇതി പത്മപാദാചാര്യാസ്തു കലാഃശേരതേ ഇതി വ്യുത്പത്തിഃകൃതാ.അസ്ത്രാദ്ഭിഃഅസ്ത്രമന്ത്രജപ്തോദകൈഃ ത്രിഗുണാത്മനാ ത്രിഗുണേന സത്വാദിഗുണത്രൂപേണ ച തന്തുനാ ആവേഷ്ടിതാംഗം. തേന കണ്ഠേസൂത്രവേഷ്ടനം കുർവ്വന്തി.നീരന്ധ്രമിതികുംഭവിശേഷണം .തദുക്തംവായവീയസംഹിതായാം-

സൌവർണ്ണംരാജതംവാപിതാമ്രംമൃണ്മയമേവവാ
ഗന്ധപുഷ്പാക്ഷതാകീർണ്ണംകുശദൂർവ്വാങ്കുരാർച്ചിതം
സിതസൂത്രാവൃതംകണ്ഠേനവവസ്ത്രയുഗാവൃതം ഇതി.
കേചിത് നീരന്ധ്രം യഥാ സ്ഥാത്തഥാ തന്തുനാ ആവിഷ്ടിതാംഗമിതി യോജയന്തി. തന്മതേ സർവ്വോപി ഘടഃതന്തുവേഷ്ടിതോ ഭവതി. തദാത്രാംഗശബ്ദവൈയർത്ഥം സ്യാത്. അന്യത്ര വിശേഷഃ
കന്യാകർത്തൃതസൂത്രേണത്രിഗുണേനചകർമ്മണാ
ഗുണത്രയാത്മകേനൈവവേഷ്ടയേദഭിതഃസമം ഇതി
ആദിശബ്ദേന ധൂപഃ

മലയാളം ഭാഷ്യം

സ്വർണ്ണരചിതമായ കുംഭം അസ്ത്രങ്ങളാല് ക്ഷാളനം ചെയ്ത് ചന്ദനം,അഗുരു,കർപ്പൂരം ഇവകൊണ്ട് ധൂപം കാട്ടി 3 ഗുണം (നൂൽ)പിരിച്ചുണ്ടാക്കി നനച്ച തന്തു(പൂണൂൽ)കൊണ്ടു ചുറ്റി ഗന്ധപുഷ്പാദികൾ,കൂർച്ചം,അക്ഷതം, ഇവ സമർപ്പിച്ച് അർച്ചിക്കുക. പൂജിതമായ പീഠത്തിൽ കുംഭം സ്ഥാപിക്കുന്നത് പറയുന്നു. സ്വർണ്ണം വെള്ളി താമ്രം മൃണ്മയം എന്ന് ശക്ത്യനുസൃതമായി കുംഭം (കലശം)സ്വീകരിക്കാം. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രത്തില് ഈ പാത്രങ്ങളിൽ ചന്ദനലേപനം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. കഴുകി മന്ത്രജലത്താൽ (അസ്ത്രം)ശുദ്ധമാക്കി ചന്ദനം ചാർത്തി അലങ്കരിച്ച്കലശസ്ഥാപനം .
കലശശബ്ദത്തിന്റെ വ്യുത്പത്തിഃ-ഓരോരോ കലകളേയും എടുത്ത് വിശ്വകർമ്മാവ് ദേവന്മാർക്കായി നിർമ്മിക്കയാല് കലശമെന്ന നാമം. 50 അംഗുലം വ്യാസം. 16 അംഗുലം ഉത്സേധം. 8 അംഗുലംമുഖം. ഇതാണ് കലശപ്രമാണം. അസ്ത്രമന്ത്രം ജപിച്ച ഉദകത്താൽ ശുദ്ധമാക്കി സത്വാദിത്രിഗുണരൂപമായ നൂലിനാല് കെട്ടി ,കഴുത്തില് മംഗല്യസൂത്രം കെട്ടിയതാണ് നീരന്ധ്രം. നീരന്ധ്രമെന്നാൽ നീരുനിറച്ച കുംഭം. വായവീയസംഹിത പറയുന്നത്:- സുവർണ്ണം,രജതം,താമ്രം,മൃണ്മയം ഇവകൊണ്ട് നിർമ്മിച്ച് ഗന്ധപുഷ്പാക്ഷതം,കുശം,ദൂർവ്വാങ്കുരം ഇവയാൽ അർച്ചിതമായി, കഴുത്തിൽ സിതസൂത്രം കെട്ടി നവവസ്ത്രം (പുതുവസ്ത്രം) രണ്ടെണ്ണത്താൽ മൂടിയതാണ് കലശം. കലശം എപ്രകാരമോ അപ്രകാരമാണ് നൂലുകൊണ്ടുള്ള ആവഷ്ടനം. എല്ലാ ഘടത്തിനും നൂലു കെട്ടണം.

72.നവരത്നോദരംമന്ത്രീസ്ഥാപയേത്താരമുച്ചരന്
ഐക്യം സങ്കൽപ്യ കുംഭസ്യ പീഠസ്യ ച വിധാനവിത്

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

നവരത്നോദരമിതി. നവരത്നാനി ഷഷ്ഠേ വക്ഷ്യന്തേ. ഏവംഭൂതം കുംഭം താരമുച്ചരൻ സ്ഥാപയേദിത്യന്വയഃ അത്ര താരശബ്ദേന യഥാസ്വം തത്തന്മന്ത്രേഷു പഞ്ചപ്രണവാനാമപി ഗ്രഹണമിതി. ജ്ഞേയം. മന്ത്രീത്യനേന മൂലമന്ത്രോച്ചാരോപ്യുക്തഃ വിധാനവിദിത്യനേന വിനാപി പഞ്ചാശദൌഷധിനാഥൈഃ തജ്ജന്യ സാമസ്യാപ ദാനക്ഷമ ഇത്യുക്തം

മലയാളം ഭാഷ്യം

താരമന്ത്രം ഉച്ചരിച്ച് ഉള്ളിൽ നവരത്നം ഇട്ട് കുംഭം സ്ഥാപിക്കണം. വിധാനവിത്തായ മന്ത്രി കുംഭത്തിനും പീഠത്തിനും ഐക്യം കൽപ്പിക്കുന്നു. നവരത്നങ്ങൾ ആറാം പടലത്തില് പറയും. താരശബ്ദത്താൽ ഏതാണോ അസ്ത്രം ,അതാതു മന്ത്രത്തിന്റെ പഞ്ചപ്രണവം എന്നുദ്ദേശിക്കുന്നു. മൂലമന്ത്രം മന്ത്രി കുംഭസ്ഥാപനസമത്ത് ഉച്ചരിക്കണം. 50 ഔഷധികളിൽനിന്നുള്ള ഗുണം അഥവാ സാമർത്ഥ്യം അതിനാല് ലഭിക്കുന്നു.

73.ക്ഷീരദ്രുമകഷായേണപലാശത്വഗ്ഭവേനവാ
തീർത്ഥോദകൈർവാ കർപ്പൂരഗന്ധപുഷ്പസുവാസിതൈഃ

74.ആത്മാഭേദേനവിധിവൻമാതൃകാംപ്രതിലോമതാഃ
ജപന്മൂലമനും തദ്വത് പൂരയേത് ദേവതാധിയാ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ക്ഷീരേതി. ക്ഷീരദ്രുമകഷായേണ അശ്വത്ഥോദുംബരപ്ലക്ഷവടത്വക് കഷായേണ ഇത്യർത്ഥഃ ആയുർവ്വേദോക്തരീത്യാ ചതുർത്ഥാംശാവശേഷഃ കഷായോഗ്രാഹ്യഃ വിധിവദിതി സബിന്ദുകം .തദ്വദിതി വിലോമേന.ആത്മാഭേദേനദേവതാധിയാപൂരയേദിതിസംബന്ധഃആത്മദേവതാജലാനാമൈക്യാഭാവയ ന്നിത്യർത്ഥഃ

മലയാളം ഭാഷ്യം

ക്ഷീരദ്രുമകഷായത്താലും പലാശത്തോലുകൊണ്ടും കർപ്പൂരഗന്ധപുഷ്പസുവാസിതമാക്കിയ തീർത്ഥോദകം ആത്മാഭേദമെന്ന് ഐക്യഭാവനയോടെ വിധിപ്രകാരം മാതൃകകളെ വിലോമമായി ജപിച്ച് മൂലമന്ത്രത്താൽ ദേവതാബുദ്ധിയാൽ പൂരണം ചെയ്യുക . അശ്വത്ഥം,ഉദുംബരം,പ്ലക്ഷം, വടം ഇവ നാലു പാൽമരങ്ങളാണ്. ആയുർവ്വേദോക്തരീതിയില് നാലിലൊന്ന് അവശേഷിക്കുന്ന മട്ടില് ഇവ കൊണ്ട് കഷായം കാച്ചുന്നു. വിധിവത് എന്നാൽ സബിന്ദുകം മാതൃകാധ്യാനം. ആത്മദേവതയും തീർത്ഥജലവും അഭേദമെന്ന് ഐക്യം അഥവാ അദ്വൈതഭാവന വേണം.

75.ശംഖേക്വഥാംബുസമ്പൂർണ്ണേഗന്ധാഷ്ടകമഭീഷ്ടദം
വിലോമ്യപൂജയേത്തസ്മിന്നാവാഹ്യസകലാഃകലാഃ
76.ദശവഹ്നേഃകലാഃപൂർവ്വംദ്വാദശദ്വാദശാത്മനഃ
കലാഃഷോഡശസോമസ്യപശ്ചാത്പശ്ചാശതംകലാഃ
77.ജപിത്വാപ്രതിലോമേനമൂലമന്ത്രഞ്ചമന്ത്രവിത്
സമാഹിതേനമനസാധ്യായൻമന്ത്രസ്യദേവതാം

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ശംഖം ഇതി സ്ഥാപിതശംഖാദന്യസ്മിൻ. തത്ര ശംഖസ്ഥാപനാന്തം കർമ്മം പൂർവ്വവത് കാര്യം. ക്വഥാംബുനേതി കലശപൂരണാവശിഷ്ടേന സമ്പൂർണ്ണ ഇതി. സമൂലേന ഹൃദയേന ഗന്ധാഷ്ടകം വിലോമ്യ ഇതി പിഷ്ട ഗന്ധാഷ്ടകം. തദുക്തം- അഷ്ടമൂർത്ത്യാത്മകം പിഷ്ടമഷ്ടഗന്ധം വിലോദ്യ ച ഇതി. അഭീഷ്ടദ ഇത്യനേന ഗന്ധദ്വാരാമിത്യസ്യ ജപ ഉക്താ. പൂജയേദിതി ശിരസാ ധേനുമുദ്രാം പ്രദർശ്യേതി ജ്ഞേയം.സകലാഃചതുർനവതി. ദ്വാദശാത്മന ഇതി സൂര്യസ്യ. പശ്ചാദിത്യനേനൈതദുക്തം

അകാരജകലാനന്തരം ഹംസ ഇതി. ഉകാരജാനന്തരം പ്രതദ്വിഷ്ണുരിതി. മകാരജാനന്തരം ത്ര്യംബകമിതി. ബിന്ദുജാനന്തരം തത് പദാദികം. നാദജാനന്തരം വിഷ്ണുര്യോനിരിതി ഋചം പഠേത്. പഞ്ചാശത് ഏക പഞ്ചാശത് കലാഃതാരപഞ്ചഭേദോത്പ്പന്നാഃ അത്രാഷ്ടത്രിംശദ്കലാഃതതഃഏകപഞ്ചാശദ്കലാഃ യശ്ചാദ് പഞ്ചഋഷ്ടകലാശ്ച ഗംഗാജലേ പൂജനീയാഃതാശ്ച ഇഛാജ്ഞാനാദിക്രിയാചിദാത്മാനന്ദാത്മികാഃ ഏവഞ്ചാഷ്ട ത്രിംശദ് കലാഃപഞ്ചാശദ്കലാ ഏകാധികാഃപഞ്ചഋഷ്ടകലാശ്ചേതി ചതുർനവതിദേവതാത്മകത്വം. യദാഹ രാചാര്യാ-

പ്രഥമംപ്രകൃതേർഹംസഃഏതദ്വിഷ്ണുരനന്തരം
ത്രയംബകസ്തൃതീയഃസ്യാച്ചതുർത്ഥസ്തത്പദാദികഃ
വിഷ്ണുയോനിമിതീത്യാഭിപഞ്ചമഃകൽപ്പതാംമനുഃ
ചതുർനവതിമന്ത്രാത്മദേവതാബാഹ്യപൂജതാം
അത്രയാപഞ്ചസംപ്രോക്താഋചസ്താരസ്യപശ്ചഭിഃ
കലാപ്രഭേദൈതെശ്ചമിഥോയുജ്യന്തേതാഃപൃഥക്പൃഥക് ഇതി.

അന്യത്രാപി- മൂലമന്ത്രം സമുച്ചാര്യ ദേവമാവാഹ്യമന്ത്രവിത് അഭ്യർച്യശംഖസലിലം ദിവ്യകുംഭേവിനിക്ഷിപേത് ഇതി. സമാഹിതേന സമസേതി പ്രസംഗസംഗത്യാത്യോക്തം പരംസർവ്വത്ര ധ്യാനേ ഇദം വിശേഷണം ജ്ഞേയം. അന്യഥാ ധ്യാനസ്യൈവ കർത്തുമശക്യത്വാത്.

മലയാളഭാഷ്യം

ജലം നിറച്ച ശംഖിൽ അഭീഷ്ടദമായ അഷ്ടഗന്ധം നിറച്ച് സകല കലകളും ആവാഹിച്ച് പൂജിക്കുക. താരപഞ്ചകത്തോടെ ഋക്കുകൾ പാടുമ്പോള് കലാഭേദങ്ങളെ ഓരോന്നോരോന്നായി യോജിപ്പിച്ച് അനേകം വിധം സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്നുണ്ട്. ചതുർന്നവതിസംഖ്യകളില് ക്രമത്തില് കലകള് ആവാഹിക്കപ്പെടുന്നു. മന്ത്രദേവതയെ സമാഹിതമനസ്സോടെ ധ്യാനിച്ച് പ്രതിലോമമായി മൂലമന്ത്രം ജപിക്കുന്നു. മൂലമന്ത്രമുച്ചരിച്ചാണ് ദേവതയെ മന്ത്രവിത്ത് ആവാഹിക്കുന്നത്. അപ്രകാരം ആവാഹിച്ച് അർച്ചിച്ച് ശംഖത്തിലെ ജലം ദിവ്യകുംഭത്തിലൊഴിക്കുന്നു. സമാഹിതചിത്തത്തിൽ മാത്രമേ ഏകാഗ്രധ്യാനവും ആവാഹനവും സാധിക്കയുള്ളൂ .ഇളകിയ ചിത്തത്തിൽ ഏകാഗ്രതയോ ധ്യാനമോ ഇല്ല.

78പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാംകുർവ്വീതതത്രതത്രവിചക്ഷണഃ
കലാത്മകംശംഖസംസ്ഥംകാഥംകുംഭേവിനിക്ഷിപേത്.

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

പ്രാണേതി.പ്രതിഷ്ഠാശബ്ദവ്യുത്പത്തിരുക്താ.മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രേ-
പ്രതിഷ്ഠാശബ്ദസംസിദ്ധിഃപ്രതിപൂർവ്വാത്തിഷ്ഠതേഃ
ബഹ്വർത്ഥത്വാന്നിപാതാനാംസംസ്കാരാദൌപ്രതേഃസ്ഥിതിഃ
അർത്ഥസ്തദയമേതസ്യഗീയതേശാബ്ദികൈർജനൈഃ
വിശേഷസന്നിധിര്യാതുക്രിയതേവ്യാപകസ്യഹി
സമ്മൂർത്തൌഭാവനാമന്ത്രേഃപ്രതിഷ്ഠാസാഭിധീയതേ ഇതി.

തത്ര പ്രയോഗഃ ധൂമ്രാർച്ചിരാഹ്യതാ ഭവേത്യാവാഹന്യാദ്യഷ്ടമുദ്രാഃപ്രദർശയം ധൂമ്രാർച്ചിഷേ നമ ഇതി സംപൂജ്യപ്രാണപ്രതിഷ്ഠാമന്ത്രേ അമുഷ്യ പദസ്ഥാനേ ഷഷ്ട്യന്തം ധൂമ്രാർച്ചിഃപദം പ്രക്ഷിപ്യ പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാം കുര്യാദ്. ഏവം സർവ്വാസ്യപി കലാസു. അഥവാ ദശാനാമപ്യഗ്നികലാനാം ഏകദൈവാവാഹനാദികൃത്വാ

പ്രത്യേകം പൂജാം കൃത്വാ പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാമന്ത്രേ അമുഷ്യപജസ്ഥാനേ സർവ്വാസാം ഷഷ്ട്യന്തം നാമോച്ചാര്യ പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാം കുര്യാദ്. കലാധ്യാനം ദ്വിതീയപടലോക്തമനുസന്ധേയം. തത്രതത്രേത്യസ്യായമർത്ഥഃപഥമം ദശവഹ്നികലാനാം തതോ ദ്വാദശകലാസൂര്യകലാനാം തതഃഷോഡശസോമകലാനാം തതോ ദശാകാരജാനാം തദ്വചസ്തതോ ദശമകാരജാനാം തദ്വചസ്തതഃപഞ്ചഉഷ്ടകലാനാം. വിചക്ഷണ ഇത്യനേന സർവ്വത്ര ത്രിഃപ്രാണപ്രതിഷ്ഠാമന്ത്രം ജപേദിത്യുക്തം അന്യേത്ര പ്രതിലോമേനേതി .സർവ്വത്ര യോജയന്തി. തത്തു ആഭിചാരകാഭിഷേകവിഷയം. തദാ പ്രഥമം നാദകലാസ്ഥാദ്ഗക് തതോ ബിന്ദുകലാസ്ഥാദ്ഗക് തതോ മകാരകലാസ്ഥാദ്ഗക് തത ഉകാരകലാസ്ഥാദ്ഗക് തതോകാരകലാസ്ഥാദ്ഗക് തതഃ സോമസൂര്യാഗ്നിനാം . യദാഹ-

സ്ഥണ്ഡിലംധാരഗംശംഖംപൂരയിത്വാതദംബുനാ
അഷ്ടമൂർത്ത്യാത്മകംപിഷ്ടമഷ്ടഗന്ധംവിലോഗ്യ ച

കലാനാദക്രമേണൈവസ്വസ്വനാമസമായുതാഃ
ഹൃല്ലേഖാംഗാനിവിന്യസ്യപ്രത്യേകംതാഃപ്രയോജയേത്
അത്രനാദകലാന്തേചവിഷ്ണ്വര്യോന്യാദികാംകലാം
സർവ്വാസാംവ്യാപിനീംവ്യാപ്താംസമ്യഗാവാഹ്യപൂജയേത്.
സൃഷ്ട്വാസുസ്ഥാപനമനുംദക്ഷിണേനൈവപാണിനാ
യുക്തനാദകലാനാമ്രേത്യാദിനായോജയേത്,ത്രിശാഃ
ബിന്ദ്വാദിതാരഭേദാനാംകലാഃസൌമ്യാദിനേശിതുഃ
അഗ്നേരപിസമാവാഹ്യതഥൈവാഭിജയേത്ക്രമാത് ഇതി.
വിനിക്ഷിപേദിതി മൂലമന്ത്രേണേതി ശേഷഃ തദുക്തം- പുനസ്തോയം കലാത്മകം. ഉച്ചാരയേന്മൂലമന്ത്രം കലശം സന്നിധാപയേത് ഇതി. അന്യത്രാപി- കലശേ തത് ക്ഷിപേൻമൂലമന്ത്രമുച്ചാര്യ മന്ത്രവിത്. ഇതി.

മലയാളം ഭാഷ്യം

വിചക്ഷണന്മാർ പ്രാണപ്രതിഷ്ഠ നിർവ്വഹിക്കുന്നു. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠാശബ്ദവ്യുത്പത്തി. പ്രതിതിഷ്ഠതേ .ഓരോന്നിലും (പ്രതിവസ്തു)അധിഷ്ഠാനമുള്ളതാണ് പ്രതിഷ്ഠ. സർവ്വവ്യാപകമായ ഒന്നിനെ ഒരു വിശേഷസന്നിധിയിൽ ആവാഹിച്ച് പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്ന ക്രിയ. എങ്ങും വ്യാപിച്ച നാദത്തെ ഗായകര് താന്താങ്ങളുടെ ശരീരത്തിൽ ശാരീരമായി പ്രാണപ്രതിഷ്ഠ ചെയ്യുന്നതിനു തുല്യമായ പ്രക്രിയ. സർവ്വചരാചരങ്ങളിലുമുള്ളതിനെ ഒരു മൂർത്തിയില് ,ഒരു മന്ത്രത്തിൽ, ഭാവന ചെയ്യുന്നത് പ്രതിഷ്ഠ. പ്രയോഗത്തിൽ ധൂമാർച്ചിസ്സ് ആഹുതി ചെയ്ത് ആവാഹനം ചെയ്ത് അഷ്ടമുദ്ര പ്രദർശിപ്പിച്ച് ധൂമാർച്ചിഷേ നമ എന്നു പൂജിച്ച് പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാമന്ത്രത്തിൽ നിശ്ചിതസ്ഥാനത്ത് ഷഷ്ട്യന്തം ധൂമാർച്ചിസ്പദം പ്രക്ഷേപിച്ച് പ്രാണപ്രതിഷ്ഠ നിർവ്വഹിക്കുന്നു.

10 അഗ്നികലകളെ സർവ്വം ഏകദൈവമെന്ന് ആവാഹനം ചെയ്യുന്നു. പ്രത്യേകപൂജ ചെയ്ത് പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാമന്ത്രത്തിൽ യഥാസ്ഥാനം നാമോച്ചാരണത്തോടെ പ്രാണപ്രതിഷ്ഠ ചെയ്യുന്നു. രണ്ടാം പടലത്തിൽ പറഞ്ഞ കലാധ്യാനം അനുസന്ധാനം ചെയ്യണം. ഇപ്രകാരം ഓരോന്നായി ആദ്യം 10 അഗ്നികല, രണ്ടാമത് 12 സൂര്യകല, മൂന്നാമത് 16 സോമകല ,അകാരഉകാരമകാരജങ്ങൾ,ബിന്ദുജങ്ങളായ പഞ്ചകലകൾ, ഷോഡശനാദകലകൾ, പഞ്ചഉഷ്ടകലകൾ ഇപ്രകാരം സർവ്വത്ര 3 പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാമന്ത്രസഹിതം ജപിച്ച് ഏക ദൈവതമായി അനുസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു. അനുലോമവും പ്രതിലോമവുമായി സർവ്വത്ര ഏകമാണ്. പ്രതിലോമം ആഭിചാരകം ,അഭിഷേകം ഇവക്കാണ്. അപ്പോൾ ആദ്യം നാദകല, പിന്നെ ബിന്ദുകല,പിന്നെ മകാരകല

ഉകാരകല അകാരകല എന്ന് ക്രമം. സ്ഥണ്ഡിലധാരയാൽ ശംഖുനിറച്ച് ശംഖജലത്താല് അഷ്ടമൂർത്ത്യാത്മകമായ പിഷ്ടം (അരിമാവുരുള)അഷ്ടഗന്ധത്താൽ ശുദ്ധമാക്കി കലാനാദക്രമേണ ,സ്വനാമസഹിതം സമാഹിതചിത്തർ ഹൃല്ലേഖാംഗങ്ങളില് പ്രത്യേകം വിന്യസിക്കുന്നു. നാദകലാന്തത്തിൽ വിഷ്ണ്വർയോന്യാദി കലകൾ . അവ സർവ്വവ്യാപിനികളും വ്യാപ്തങ്ങളുമാണ്. അവയെ ആവാഹിച്ച് പൂജിക്കുന്നു. വലത്തുകയ്യാൽ സ്പർശിച്ച് നന്നായി സ്ഥാപിക്കുന്നു. നാദകല,നാമം ഇവയോടു യുക്തമായി 3 പ്രാവശ്യം സംയോജിപ്പിച്ചാണ് സ്ഥാപനം. ബിന്ദ്വാദിതാരഭേദമുള്ള കലകൾ ചന്ദ്ര,സൂര്യാഗ്നികലകളില് ആവാഹിച്ച് ക്രമത്തില് അഭിയജിക്കുന്നു. വിനിക്ഷേപം ചെയ്യുന്നത് മൂലമന്ത്രത്താലാണ്. കലാത്മകമായ ജലത്തിൽ മൂലമന്ത്രം ഉച്ചരിച്ച് കലശത്തെ സ്ഥാപിക്കുന്നു.

79.ഗന്ധാഷ്ടകംതത്,ത്രിവിധംശക്തിവിഷ്ണുശിവാത്മകം
ചന്ദനാഗുരുകർപ്പൂരചോരകുങ്കുമരോചനാഃ

80ജടാമാംസികപിയുതാഃശക്തേർഗന്ധാഷ്ടകംവിദുഃ
ചന്ദനാഗുരുഹ്രീവേരകുഷ്ഠകുങ്കുമസേവ്യകാഃ

81ജടാമാംസിമുരമിതിവിഷ്ണോർഗന്ധാഷ്ടകംവിദുഃ
ചന്ദനാഗുരുകർപ്പൂരതമാലജലകുങ്കുമം
കുശീതകുഷ്ഠസംയുക്തം ശൈവം ഗന്ധാഷ്ടകം വിദുഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ഗന്ധാഷ്ടകം വിലോഗ്യ ഇതി യദുക്തം തദാഹ ഗന്ധാഷ്ടകമിതി. ശക്തിവിഷ്ണുശിവാത്മകമിതി തദാത്മകതോക്ത്യാ അത്യന്തപ്രിയത്വം സൂചിതം. ചോര ഇതി ഭടിഭര ഇതി. കന്യാകുബ്ജഭാഷായാം. രോചനാ ഗോരോചനാ. കപി ഗണ്ഡിവനേതി പ്രസിദ്ധം .ഹീവേരോ വാലകം. കുഷ്ഠം കൂട ഇതിപ്രസിദ്ധം. തമാലം പത്രജം. ജലം വാലകം. കുശീതം രക്തചന്ദനം. ഏതാനി സമഭാഗാനി ഗ്രാഹ്യാണി. ഗണപതിസഹിതായാം ഗണേശഗന്ധാഷ്ടകമപ്യുക്തം.

സ്വരൂപംചന്ദനംചോരംരോചനാഗുരുമേവച
മദംമൃഗദ്വയോദ്ഭൂതംകസ്തൂരിചന്ദ്രസംയുതം
അഷ്ടഗന്ധം വിനിർദ്ദിഷ്ടം ഗണേശസ്യ മഹാവിഭോ ഇതി

മലയാളം ഭാഷ്യം

അഷ്ടഗന്ധം മൂന്നുവിധം. ശക്തി,വിഷ്ണു,ശിവാത്മകം. ചന്ദനം അഗുരു, കർപ്പൂരം,ചോരം, കുങ്കുമം രോചനം, ജടാമാംസി, കാപി ഇവ ശാക്തേയരുടെ അഷ്ടഗന്ധം. ചന്ദനം, അഗുരു,ഹ്രീവേരം, കുഷ്ഠം, സേവ്യകം, ജടാമാംസി ,മുരം- വൈഷ്ണവാഷ്ടഗന്ധം. ചന്ദനം,അഗുരു,കർപ്പൂരം,തമാലം, ജലം,കുങ്കുമം,കുശീതം, കുഷ്ഠം, ശൈവർക്ക് അഷ്ടഗന്ധം. ചോരം എന്നാൽ കന്യാകുബ്ജഭാഷയില് ഭടിഊരം(ഭട്ടൂരം). രോചനമെന്നാൽ, ഗോരോചനം. കപി ഗണ്ഡിവനം. ഹ്രീവേരവും ജലവും വാലകപര്യായമാണ്. കുഷ്ഠം കൂടം. സേവ്യകം മുശീരം. ജടാമാംസി മുരമാഞ്ചി. (നപുംസകത്വം). മുര സ്വനാമത്താൽ പ്രസിദ്ധം. (മിർ. Myrrh) തമാലം തമാലപത്രജം. കുശീതകം രക്തചന്ദനം. ഇവ സമഭാഗമായിട്ടാണ് എടുക്കുക. ഗണപതിസംഹിതയിൽ ഗണേശഗന്ധാഷ്ടകം ഇങ്ങനെ പറയുന്നു. ചന്ദനം,ചോരം,രോചന,അഗുരു,മൃഗമദം,കസ്തൂരി,ചന്ദ്രം, സ്വരൂപം.

82പാശാദിത്യക്ഷരാണ്മാന്തേസ്യാദമുഷ്യപദന്തതഃ
ക്രമാത്പ്രാണാഇഹപ്രാണാസ്തഥാജീവഇഹസ്ഥിതഃ
83അമുഷ്യസർവ്വേന്ദ്രിയാണിഭൂയോമുഷ്യപദംഭവേത്
വാങ്മനോനയനശ്രോത്രഘ്രാണപ്രാണപദാന്യഥ
84പശ്ചാദിഹാഗത്യസുഖംചിരംതിഷ്ഠന്തുഠദ്വയം
അയംപ്രാണമനുഃപ്രോക്തഃസർവ്വജീവപ്രദായകഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാം കുർവ്വീതേത്യുക്തമതസ്തന്മന്ത്രമാഹ പാശാദീതി. പാശാദിത്യക്ഷരോ നവമേ വക്ഷ്യന്തേ. ആത്മാ ജീവമന്ത്രഃഅത്രപാശാദി ത്ര്യക്ഷരആദൌ ആത്മമന്ത്രഃഅന്ത ഇത്യനേന യം രം ലം വം ശംഷം സം ഹ്രൌം ഇത്യേതാന്യഷ്ടബീജാനി ത്രയോവിംശേവക്ഷ്യമാണാനി സംഗൃഹീതാനി ഇതി സമ്പ്രദായവിദഃ അത്ര പാശാദ്യാത്മാന്ത്യാനാം പ്രത്യമുഷ്യപദം ആവൃത്തിരപി ജ്ഞേയാ. ത്രയോവിംശേ തഥാ വക്ഷ്യമാണത്വാത്. അമുഷ്യപദസ്യായമർത്ഥഃ സാദ്ധ്യദേവതായന്ത്രാദേഃഷഷ്ഠ്യന്തം നാമപദം പ്രയോക്തവ്യമിതി. തഥാച ഇമ മമുഷ്യ പുത്രമമുഷ്യാഃപുത്രമസ്യൈ വിശഏഷവഃകുരവോ രാജാ ഇത്യസ്യാഃശ്രുതേഃ പ്രയോഗകഥനേ കൽപ്പ (ശ്രൌത)സൂത്രേ കാത്യായനഃ അസാവിത്യപന്തേമേ ഇതി. തദ് ഭാഷ്യഞ്ച അപനോദഃഅദഃപദമപനോസ്യ നാമപ്രയോക്തവ്യമിത്യർത്ഥ ഇതി.

നാരായണീയേപി-

അമുകപദം യദ്രൂപം യത്ര മന്ത്രേഷു ദൃശ്യതേ സാദ്ധ്യാഭിധാനം തദ്രൂപം തത്ര സ്ഥാനേ നിയോജയേത് ഇതി. തട്ടീകായാമപേക്ഷിതാർത്ഥദ്യോതനികായാമേവമുക്തം. ഏതശ്ച പുരുഷോത്തമമന്ത്രവ്യതിരിക്തസ്ഥാണവ ഗതവ്യം. തത്രാമുകശബ്ദേ ദുരിതപദസ്യാലക്ഷ്മീപദസ്യ വാ പ്രയോഗാദിതി. തഥേതി അമുഷ്യപദാ വദേദി ത്യർത്ഥഃ വാങ്മനോനയനമിതി നയനപദപര്യായസ്യ ചക്ഷുഃപദസ്യോപലക്ഷകം കേവലം ഛന്ദോനുരോ ധാത്തഥോപദേശഃ തഥാച ത്രയോർവിംശേ അസാവേവ സർവ്വേന്ദ്രിയാണ്യമുഷ്യാന്തേ വാങ്മനശ്ചക്ഷു രന്തതഃ ഇതി. മന്ത്രവിദാമപ്യുപദേശേ ചക്ഷുഃപദമേവോപദിഷ്ടമുപലഭ്യന്തേ സമ്പ്രദായവിദാം. തഥാചാര്യവചനം ദീക്ഷാപടലേ- തദ്വദ് വാങ്മനസി ഉദീര്യതദനുപ്രാണാ ഇഹാത്ഥായാന്വിതി. തട്ടീകീകാരാ വ്യാഖ്യാതവന്തഃ വാങ്മനസോഗ്രഹണം ചക്ഷുഃശ്രോത്രഘ്രാണപ്രാമാനാമുപലക്ഷണാർത്ഥമിതി. തഥാ പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാപടലേ ആചാര്യാഃ- തദ്ദ് ആഞ്ജനസദൃശം ശ്രുതിമഥോഘ്രാണഞ്ച സപ്രാണകം. ഇതി. അത്രാപി ടീകാകാരൈർവ്യാ ഖ്യാതം ദൃക്പദേന ചക്ഷുഃപദം ഗൃഹ്യതേ ഇതി. ഏവഞ്ചേന്ത സ്യാത് ക്വചിന്നയനപദം ക്വചിച്ചക്ഷുഋപദം ക്വചിദൃക്പദം തദ്വദ് ക്വചില്ലോചനപദം അപിസ്യാത്. തച്ചായുക്തം.നഹി പര്യായേണോച്ചാരിതോ മന്ത്രഃ സമന്ത്രോഭവതി അന്യഥാമന്ത്രോദ്ധാരശ്ലോകാ ഏവ മന്ത്രാഭവേയുഃ തസ്യാന്നയനപദം ചക്ഷുഃപദോപലക്ഷ കമിതി സ്ഥിതം. ധ്രാഘ്രാപ്രാണപദാനീതി. അത്രമന്ത്രേ പ്രാണാ ഇതി ബഹുവചനാന്തതാ ജ്ഞേയാ. വാഗാദീ നാം ബഹൂനാം പദാനാം ദ്വന്ദ്വസമാസാത്. ത്രയോവിംശേ വക്ഷ്യതി വായം ശ്രോത്രഘ്രാണപദേ പ്രാണാഃ ഇതി .ഠദ്വയം സ്വാഹാ.   നന്വത്ര മന്ത്രേ യദമുഷ്യസ്ഥാനേ സാദ്ധ്യദേവതായന്ത്രാദേർനാമപദപ്രയോഗഃ തസ്യ കഥം മന്ത്രത്വമിതി ചേത്. മീമാംസാധികരണസിദ്ധാന്തസിദ്ധമിതി ബ്രൂമഃതഥാഹി ദ്വിതീയേ അദ്ധ്യായേ ഭാവാർത്ഥചരണേ അനാമ്നായതേഷ്വമന്ത്രത്വമാമ്നാതേഷു ഹി വിഭാഗഃസ്യാത്. ഇത്യത്രാധികരണേ ഊഹ പ്രവരനാമധേയാനാം മന്ത്രത്വമമന്ത്രത്വം. വേത്തിസംശയ്യതേഷാമമന്ത്രത്വം സിദ്ധാന്തിതം. തത് പ്രസംഗേ നേദമപി വിചാരിതം യദൂഹപ്രവരനാമധേയാനാം പ്രക്ഷേപേ സർവ്വസ്യൈ വാമനത്വം ഉത പ്രക്ഷിപ്തസ്യൈ

വേതി. തത്ര പ്രക്ഷിപ്തസ്യൈവാമന്ത്രത്വംസിദ്ധാന്തിതം. തത് പ്രസംഗാനുപ്രസംഗേനേദമപി ചിന്തിതം. യത്ര മന്ത്രേ ഇമമമുഷ്യപുത്രമമുഷ്യാഃപുത്രമസ്യൈ വിശഏഷവോ രാജാ ഇത്യാദൌ യത് സർവ്വനാമസ്ഥാനേ രാജാദിപദപ്രയോഗേ പ്രാമാണ്യസമർപ്പകത്വമാത്രമിതി. ഊഹാദിവദമന്ത്രത്വമിതി പൂർവ്വഃപക്ഷഃ സിദ്ധാന്തസ്തു. ഭവേദേവം യദ്യാമ്നാതസ്യ സർവ്വനാമ്നോ രാജാദിപദപ്രയോഗേ പ്രാമാണ്യസമർപ്പകത്വം സ്യാദ്. കിന്തു സർവ്വനാമ്നാം തത്സ്ഥാനേ ഉബ്ദാന്തരസമർപ്പകത്വമേവ. തഥാഹി. ഊഹേതു അഗ്നയേത്വാജുഷ്ടനിർവപാമി ഇതി പ്രകൃതൌ ശ്രുതൌച മന്ത്രഃ വികൃതൌ തു സൂര്യദേവതാർക്കേ ചരൌ ന്യായാത് സൂര്യായേതി പദ മൂഹ്യതേ ഇതി. ഭവതു തസ്യാമന്ത്രത്വം. ഏവം പ്രവരശബ്ദേനാസിതദേവലശാണ്ഡില്യപ്രവരാഭിധായി പദ കീർത്തനം നാമധേയശബ്ദേന ച യജമാനാഭിധായീ വിഷ്ണുശർമ്മാദി നാമകീർത്തനമഭിമതം. തേഷാഞ്ച വേദേ അനാമ്നാത് പ്രവരനാമധേയാനി കീർത്തയേത് ഇതി വാക്യേന ച മന്ത്രപ്രയോജ്യ വിശേഷരൂപേണാ മ്നാനാഭാവാന്നമന്ത്രത്വം. സർവ്വാ നാമ്നാമാമ്നാനന്തു രാജാദിവിശേഷനാമ്നാം ആനന്ത്യാത് ആമ്നാതുമശക്യത്വാ ത്. രാജാദിവിശേഷാർത്ഥപ്രതിപാദനാർത്ഥം. ന ചാസ്യസ്വതസ്തത് പ്രതിപാദനസാമർത്ഥ്യമസ്തീതി. സ്വയം പ്രയോഗാനർഹം സത് വിശേഷശബ്ദാനേവ പ്രയോഗാർഹാനുപലക്ഷയന്തി. യഥാ തസ്യാപത്യ മിത്യാദൌ. അതോ വിവക്ഷിതസ്വരൂപരാജാദ്യർത്ഥവിശേഷവിഷയാനേവ ശബ്ദാന് മന്ത്രവാക്യനിവേശി നോദർശയതി. ഇത്യേദദർത്ഥമേവ സർവ്വനാമപദം ദ്രഷ്ടാർത്ഥേനാദ്ധ്യയനവിധിനാധ്യാപിതമിതി നിശ്ചീ യതേ. തസ്മാദ്രാജീദിനാമ്നാമപ്യാമ്നാതപ്രായത്വാന്മന്ത്രത്വമേവേതി.

മലയാളം ഭാഷ്യം

പ്രാണനെന്നത് ഇവിടെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ജീവനാണ്. പാശാദികളാൽ അക്ഷരാത്മാവിനെ ഇവിടെ നിർത്തുന്നതാണ് പ്രാണൻ. സർവ്വേന്ദ്രിയങ്ങളിലുമാണ് പ്രാണന്റെ പദം അഥവാ സ്ഥാനം. വാക്ക്, മനസ്സ്, കണ്ണ്,ചെവി,നാസിക,സർവ്വവും പ്രാണന്റെ പദമാണ്. ഇവിടെ(ഈ ഭൂമിയിൽ)വന്ന് ചിരമായി സ്ഥിതി

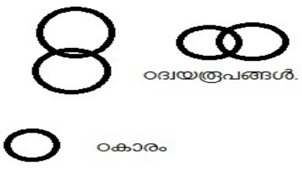

ചെയ്യുന്ന ഠദ്വയം പ്രാണനെന്ന് അറിയുന്നു.
ഇതാണ് സർവ്വജീവപ്രദായകമായ പ്രാണതത്വരൂപം. പ്രാണപ്രതിഷ്ഠ ചെയ്യുന്ന മന്ത്രമാണ് പാശാദി. പാശാദിത്ര്യക്ഷരം 9ആം പടലത്തിൽ പറയും. ആത്മാ ജീവമന്ത്രം. ആദ്യം പാശാദിത്ര്യക്ഷരം. അവസാനം ആത്മ മന്ത്രം. ഇങ്ങ നെ യം,രം,ലം,വം,ശം,ഷം,സം,ഹ്രൌം എന്ന അഷ്ടബീജം 23ആം പടലത്തിൽ പറയുന്നു. പാശാദി, ആത്മാന്ത്യ മായി മന്ത്രം ആവർത്തിക്കണം, പ്രാണപ്രതിഷ്ഠയിൽ . 23ആം പടലത്തിൽ അത് വിശ ദീകരിക്കും. അമുഷ്യപദം – സാദ്ധ്യദേവതായന്ത്രം ആദ്യം, ഷഷ്ഠി അവസാനം ആയി നാമപദം പ്രയോഗിക്ക ണം. ഇദം അമുഷ്യപുത്രം അമുഷ്യാഃപുത്രമസ്യൈവിശഏഷവഃകരവോ രാജാ എന്ന് ശ്രുതി. കൽപ്പശ്രൌത സൂത്രത്തിൽ കാത്യായനന് അസാവിത്യപനോദേ . ഇതിന്റെ ഭാഷ്യം അപനോദഃഅദഃപദപെനോസ്യനാമ പ്രയോക്തവ്യ എന്ന പറയുന്നു. നാരായണീയതന്ത്രം ഏതുമന്ത്രത്തിൽ ഏതുരൂപം എപ്രകാരം ദർശിക്കപ്പെട്ടു ന്നുവോ അതാണ് അമുകപദം. സാദ്ധ്യാഭിധാനമായ ആ രൂപം അതാതിന്റെ സ്ഥാനത്ത് നിയോജനം ചെയ്യണമെന്ന പറയുന്നു. അപേക്ഷിതാർത്ഥദ്യോതനിക എന്ന ടീകയില് ഇത് പുരുഷോത്തമമന്ത്രസ്ഥാന ത്തിൽനിന്ന് വ്യതിരിക്തമായ സ്ഥാനമാണ്. അമുകശബ്ദത്താൽ ദുരിതംഅലക്ഷ്മി മുതലായ പദങ്ങളുടേയും

പ്രയോഗമുണ്ട്. അവയാണ് അമുഷ്യപദം. വാക്,മനസ്,നയനം- ഇവ നയനപദം. ഇതിന്റെ പര്യായം ചക്ഷു. കേവലം ഛന്ദസ്സിന്റെ അനുരോധമാണ് ഇതിന്റെ ഉപദേശം. അസാവെന്നാൽ സർവ്വേന്ദ്രിയാദികളും അമുഷ്യാന്തത്തിൽ വാങ്മനശ്ചക്ഷുവിലടങ്ങുന്നു. അമുഷ്യപദമെന്നാൽ ചക്ഷുപദം. ദീക്ഷാപടലത്തിൽ ആചാര്യവചനം സർവ്വേന്ദ്രിയവും വാങ്മനസ്സുകളില് അനുപ്രാണമായി ലയിക്കുന്നു. ടീകാകാരൻ, പത്മപാദാചാര്യരുടെ വ്യാഖ്യാനം-വാങ്മനസുകളുടെ ഗ്രഹണം ചക്ഷു,ശ്രോത്രം,ഘ്രാണം,പ്രാണൻ ഇവയുടെ ഉപലക്ഷണാർത്ഥം. പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാപടലത്തിൽ,ആചാര്യവാക്യം- തദ്വദാഞ്ജനസംദൃശം ശ്രുതിമഥോഘ്രാണഞ്ച സപ്രാണകം. ഇതിൽ ദൃശം എന്ന വാക്ക് ചക്ഷുപദമാണെന്ന് പത്മപാദര് പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. നയനപദം,ചക്ഷുപദം,ദൃക്പദം, ലോചനപദം ഇവ പര്യായപദങ്ങളാണ്.എങ്കിലും,മന്ത്രത്തിൽ പര്യായപദം ഉച്ചരിക്കാറില്ല. ശ്ലോകത്തിലും കവിതയിലും മാത്രമേ ഉപയോഗിക്കുകയുള്ളു. മന്ത്രത്തിൽ, പ്രാണാ എന്ന് ബഹുവചനമായി പ്രാണങ്ങള് പറയുന്നു. വാഗാദികളായ അനേകപദങ്ങളുടെ ദ്വന്ദ്വസമാസമാണ് . 23ആം പടലത്തിൽ വായം ശ്രോത്ര ഘ്രാണപദേ പ്രാണാ എന്നു പറയുന്നുണ്ട്. ഠദ്വയം സ്വാഹാ. ഈ മന്ത്രത്താൽ അമുഷ്യസ്ഥാനത്ത് സാദ്ധ്യദേവതായന്ത്രാദികളിൽ, നാമപ്രയോഗം. ഇതിനെങ്ങനെ മന്ത്രത്വം പറയും. മീമാംസാധികരണസിദ്ധാന്തത്തിൽ നിന്ന് സിദ്ധം. 2ആം അദ്ധ്യായം ഭാവാർത്ഥചരണത്തില് അനാമ്നാതേഷ്വമന്ത്രത്വമാമ്നാതേഷു ഹി വിഭാഗഃ സ്യാത് എന്ന അധികരണത്തില് ഭൃപ്രവരനാമധേയങ്ങൾക്ക് മന്ത്രത്വവും അമന്ത്രത്വവും ഉണ്ട്. അമന്ത്രത്വം ശമിക്കുമ്പോൾ മന്ത്രത്വസിദ്ധി. ഊഹപ്രവരനാമധേയങ്ങൾ പ്രക്ഷേപിക്കുമ്പോൾ, സർവ്വത്തിലും മന്ത്രത്വം പ്രക്ഷിപ്തമായിരിക്കുന്നുണ്ട് എന്നും , ആ പ്രക്ഷിപ്തത്വം (മറഞ്ഞിരിക്കൽ)ആണ് അമന്ത്'ത്വം എന്നറിയപ്പെടുന്നതെന്നും സിദ്ധാന്തപ്രകാരം സിദ്ധിക്കും. മറഞ്ഞിരിക്കുന്ന മന്ത്രത്വം ഉണർത്താന് സാധിക്കും. ഇമമമുഷ്യ എന്ന മന്ത്രത്തിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം സർവ്വനാമത്തിലും രാജാവിലും രാജാദിപദപ്രയോഗം പ്രാമാണ്യസമർപ്പകത്വമാത്രമാണ്. ഊഹാദികൾപോലെയാണ് അമന്ത്രത്വമെന്ന് പീർവ്വപക്ഷം. സിദ്ധാന്തപക്ഷത്തിൽ, സർവ്വനാമത്തിലും രാജാദിപദപ്രയോഗത്തിൽ പ്രാമാണ്യസമർപ്പകത്വമാണ്. സർവ്വനാമത്തിലും ആ സ്ഥാനത്ത് ശബ്ദാന്തരസമർപ്പകത്വം . ഊഹത്തിൽ അഗ്നയേത്വാജുഷ്ടനിർവപാമി എന്ന് പ്രകൃതത്തിലും ശ്രുതിയിലും മന്ത്രം. വികൃതത്തില് സൂര്യദേവതാർക്കേചരൌ എന്ന ന്യായത്താല് സൂര്യായ എന്ന പദം ഊഹിക്കുന്നു. പ്രവരശബ്ദത്താൽ അസിതദേവലശാണ്ഡില്യപ്രവരങ്ങളുടെ നാമത്തിലുള്ള പദകീർത്തനം, നാമധേയശബ്ദത്താലും ,യജമാനാഭിധായി വിഷ്ണുശർമ്മ മുതലായ നാമനാമകീർത്തനത്താലും അറിയുന്നു. വേദത്തിൽ അനാമ്നത്താല് പ്രവരനാമധേയങ്ങള് കീർത്തിക്കപ്പെടുന്നു. മന്ത്രപ്രയോഗത്തിൽ വിശേഷരൂപേണയുള്ള നാമങ്ങളുടെ അഭാവത്തിലാണ് മന്ത്രത്വസിദ്ധി. എല്ലാ ന്മത്തിലും രാജാ എന്ന വിശേഷനാമം ആമ്നായത്തിൽ കൊണ്ടുവരുന്നത് രാജാദിവിശേഷാർത്ഥപ്രതിപാദനാർത്ഥമാണ്. സ്വയം പ്രയോഗാനര്ഹമായ എല്ലാ നാമങ്ങളിലും സത്തായ വിശേഷ ശബ്ദത്താൽ പ്രയോഗാർഹത നൽകുന്നതിനാണ് പുത്രന് എന്നത് .വിവക്ഷിതസ്വരൂപമുള്ള രാജാദി അർത്ഥവിശേഷവിഷയി എന്ന ശബ്ദത്താൽ മന്ത്രവാക്യത്തില് നിവേശിക്കപ്പെട്ടതായി കാണുന്നു. ഇതൊരു സർവ്വനാമമാണ്. അദ്ധ്യയനവിധി,അദ്ധ്യയനം,അധ്യാപിതം- ഇപ്രകാരമേ അർഹത നിശ്ചയിക്കപ്പെടുന്നുള്ളു. അതിനാൽ രാജാ എന്ന നാമം ആമ്നായപ്രകാരം മന്ത്രത്വമുള്ളതാണ്.

85.പശ്ചാദശ്വത്ഥപനസചൂതകോമലപല്ലവൈഃഇന്ദ്രവല്ലീസമാബദ്ധൈഃസുരദ്രുമധിയാഗുരുഃ
കുംഭവക്ത്രേപിധായാസ്മിംശ്ചഷകംസഫലീകൃതം
86.സംസ്ഥാപയേത്ഫലധിയാവിധിവത്കൽപ്പശാഖിനാം
തതഃകുംഭംനിർമ്മലേനക്ഷൌമയുഗ്മേനവേഷ്ടയേത്

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ഇന്ദ്രവല്ലീതി ഇന്ദ്രവാരുണീലതാ വിശേഷഃ ചഷകം കലശജാതീയം ശരാവാദി. വിധിവത്യനേന മൂല മന്ത്രോച്ചാരണമുക്തം. ക്ഷൌമമിത്യതസീസംഭവം. തദഭാവേ പട്ടവസ്ത്രാദി. അന്യത്ര ഏകവസ്ത്ര വേഷ്ടനമപ്യുക്തം. അതിസൂക്ഷ്മതരേണൈവ വിശുദ്ധേന നവേന ച മായാതത്വസ്വരൂപേണ വേഷ്ടയേദ്വാസസാ ഘടം. ഇതി.

മലയാളം ഭാഷ്യം

അശ്വത്ഥം ,പനസം,ചൂതം ഇവയുടെ കോമളപല്ലവങ്ങളഅഇന്ദ്രവല്ലികൊണ്ട് കെട്ടി, കൽപ്പവൃക്ഷം എന്ന ബുദ്ധിയോടെ സങ്കൽപ്പിച്ച് കുംഭവക്ത്രത്തില് സ്ഥാപിച്ച ചഷകം സഫലീകൃതമാക്കുന്നു. പഴങ്ങൾ(ഫലം) വിധിപോലെ കൽപ്പശാഖികളില് സ്ഥാപിച്ച് കുംഭം നിർമ്മലമായ രണ്ടുപട്ടുകൊണ്ട് പൊതിഞ്ഞ് ആവരണം ചെയ്യുന്നു. ഇന്ദ്രവല്ലി അഥവാ ഇന്ദ്രവാരുണി എന്ന ലത. ചഷകം കലശം അഥവാ ശരാവം. വിധിവത് എന്നാൽ, മൂലമന്ത്രോച്ചാരണസഹിതം. ക്ഷൌമം അതസിയുടെ നാരിൽനിന്ന് എടുത്തത്. അതില്ലെങ്കിൽ പട്ടവസ്ത്രാദികൾ. രണ്ടു വസ്ത്രമില്ലെങ്കിൽ ഏകവസ്ത്രം കൊണ്ട് വേഷ്ടനം(വേഷ്ടി കെട്ടൽ) അതിസൂക്ഷ്മതരവും വിശുദ്ധവും പുത്തനും മായാതത്വസ്വരൂപവുമായ വസ്ത്രത്താൽ ഘടത്തെ വേഷ്ടനം ചെയ്യുക.

87.മൂലേനമൂർത്തിംക്ലൃപ്ത്വാസ്മിംഛായായാംകൽപ്പശാഖിനാം
ആവാഹ്യപൂജേത്തസ്യാം മന്ത്രീ മന്ത്രസ്യ ദേവതാം

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

മന്ത്രസ്യദേവതാമിത്യേകമന്ത്രദീക്ഷായാം. പഞ്ചായതനദീക്ഷാപടലേ പഞ്ചകലശാൻ സംസ്ഥാപ്യ തത്തത് കലശേ തത്തദ് ദേവതാമാവാഹായേദിതി മന്ത്രീത്യനേനോക്തം. തദുക്തമാചാര്യൈഃ- പ്രോക്തേനൈവം കലശവിധിനൈകേന വാനേകകുംഭൈഃ ഇതി. പഞ്ചായതനദീക്ഷായാം ദേവതാസ്ഥാപനക്രമ ഉക്തോ ജ്ഞാനമാലായാം-
യദാതുശങ്കരംമദ്ധ്യേഐശാന്യാം ശ്രീപതിം യജേത്ആഗ്നേയ്യാഞ്ചതഥാ ഹംസം നൈരൃത്യാംപാർവ്വതീസുതം വായവ്യാഞ്ച സദാപൂജ്യാ ഭവാനീ ഭക്തവത്സലാ യദാതുമദ്ധ്യേഗോവിന്ദമാമൈശ്യാന്യാം ശങ്കരം യജേത് ആഗ്നേയാം ഗണനാഥഞ്ച നൈരൃത്യാംതപനസ്തഥാ വായവ്യാമംബികാഞ്ചൈവ യജേന്മന്ത്രീ സമാഹിതഃ സഹസ്രാംശും യദാമദ്ധ്യേ ഐശാന്യാം പാർവ്വതീപതിംആഗ്നേയാമേകദന്തഞ്ച നൈരൃത്യാമച്യുതം യജേത് വായവ്യാം പൂജയേദ് ദേവീം ഭോഗമോക്ഷൈകഭൂമികാം ഭവാനീഞ്ചയദാമദ്ധ്യാ ഐശാന്യാം മാധവം യജേത് ആഗ്നേയാം പാർവ്വതീനാഥം നൈരൃത്യാംഗണനായകം പ്രദ്യോതനഞ്ച വായവ്യാമാചാര്യസ്തു പ്രപൂജയേത് ഹേരംബഞ്ചയദാമദ്ധ്യേ ഐശാന്യാമച്യുതംയജേത്ആഗ്നേയാം പഞ്ചവക്ത്രഞ്ച നൈരൃത്യാംജഗദംബികാം വായവ്യാം ദ്യുമണിഞ്ചൈവയജേന്മന്ത്രീഹ്യതന്ദ്രിതഃസ്വസ്ഥാനവർജ്ജിതാദേവാഃശോകദുഃഖഭയപ്രദാഃ തന്മണ്ഡലസ്ഥിതോരാജാസാധകശ്ചവിനശ്യതി ഇതി.
അന്യത്രാപി-
ശംഭോമദ്ധ്യഗതേഹരീനഹരഭൂദേവ്യോവാരൌശങ്കരേ
ഭാസ്യേനാഗസുതാരവൌഹരഗണേശജാംബികാഃസ്ഥാപിതഃ
ദേവ്യാംവിഷ്ണുഹരൈകദന്തരപയോലംബോദരേജേശ്വരഃര്യൈനാഃശങ്കരഭാഗതോതിശുഭദാ വ്യാസ്താസ്തുതേ ജ്ഞാനിദാഃഇതി

പണ്ഡിതാ അപി –ശം നാരഗാ ദേമദ്ധ്യാന്നാശംശരഭേശതഃസൂശം ഗനാദേദേനാശം ഗരഗാനാശം ഭസൂവിദിക്പൂജ്യാഃ ഇതി. അന്യത്രാഗ്നേയാദിക്രമേണസ്ഥാപനമുക്തം.

സൂര്യൈകദന്താച്യുതശക്തിരുദ്രാവിഘ്നേശ്വരേണാദ്രിസുതാർക്കകൃഷ്ണാഃ
ശ്രീനാഥവിഘ്നേശഭഗാംബികേശാശ്ചണ്ഡീശഹേരംബപതംഗകൃഷ്ണാഃ
ശ്രീശംഭുസൂര്യാസ്വരഥാംബകൃഷ്ണാഃപ്രദക്ഷിണംമദ്ധ്യവിദിക്ഷുപൂജ്യാഃ
സ്വസ്ഥാനകാഃസർവ്വമനോരഥാപ്ത്യൈ അർത്ഥം വിനഘ്നന്തി പരത്ര സംസ്ഥാഃഇതി. അന്യത്രാപി- മദ്ധ്യേഭ്യർച്ച്യ ഹരിം ഗണേനനഗജാശർവ്വാഗണം മദ്ധ്യതാഃ
സംഭാര്യോരവിവിഷ്ണവോരവിമഥോവിഘ്നാജശക്തീശ്വരഃ
മദ്ധ്യാശക്തിമഥേശവിഘ്നരവയോവിഷ്ണുശ്ചമദ്ധ്യേഹരം.
സൂര്യേഭാശ്യശിവാച്യുതാഹിവിഹിതാആഗ്നേയകോണാദിമാഃഇതി.
അത്രോഭയത്ര സ്ഥാപനക്രമേ ഫലതഃസാമ്യമേവ. പൂജാതുഗണപതിമാരഭ്യ. യത്ര ഗണപതേർമുഖ്യത്വം തത്ര സൂര്യമാരഭ്യേതി ജ്ഞേയം. യദാഹ- മുഖ്യേ പുഷ്പാഞ്ജലിം ദത്വാ ഗണേശാഭ്യർച്ചനം ഭവേത് ഗണേശഏവ മുഖ്യശ്ചേത് തത്ര സൂര്യക്രമാദ് ഭവേദ് ഇതി. മുഖ്യേപ്രഥമതഃപുഷ്പാഞ്ജലിമാത്രം കൃത്വാ പശ്ചാത് ഗണേശാദ്യർച്ചനം കൃത്വാ മുഖ്യപൂഡേതി. അപരേതു. പുഷ്പാഞ്ജലിശബ്ദേനപൂജാസമാപ്തൗയഃപുഷ്പാഞ്ജലിഃസ സംഗൃഹീതഃ തേന മുഖ്യദേവപൂജാനന്തരം ഗണേശാദ്യർച്ചനമിതി. ഏതഞ്ച സ്വസ്വഗുരുസമ്പ്രദായാനുസാരേണ ജ്ഞേയം. അയമേവ ദേവതാസ്ഥാപനക്രമോ നിത്യപൂജായാമപി സമാനഃ തത്ര നിത്യപൂജാശാലഗ്രാമേ മണൗ യന്ത്രേ വാ പാഷാണാദിപ്രതിമായാം വാ കാര്യാ. തദുക്തം ജ്ഞാനമാലായാം-
ഗിരിജാരതസൌഖ്യായജാതാവിഘ്നപരാഃസുരാഃ
തച്ഛ്രുത്വാചരിതംദേവ്യാശാപോദത്തോതിദാരുണഃ
പാർവ്വതീശാപസംയുക്താദേവാഅശ്മത്വമാഗതാഃ
വിഷ്ണുനാശങ്കരേണാപി തഥാന്യൈഃസുരസത്തമൈഃ

സംസ്തുതാവരദാജാതാപാഷാണത്വേപിഭോസുരാഃ
സ്വസ്ഥാനേപൂജയിഷ്യന്തിപുരുഷാർത്ഥചതുഷ്ടയം
ദാതുംസമർത്ഥാമാഹാക്യാമേഷഏവവരോർപ്പിതഃ
തസ്മാദ്പൂജാവിധാതവ്യാപാഷാണപ്രതിമാസുച ഇതി. ഹയശീർഷപഞ്ചരാത്രേ-

മൃണ്മയീദാരുഘടിതാലോഹജാരത്നജാതഥാ
ശൈലജാഗന്ധജാചൈവകൌസുമീസപ്തധാസ്മൃതാഃ
കൌസുമീഗന്ധജാചൈവമൃണ്മയീപ്രതിമാഹിതം
തത്കാലപൂജിതാശ്ചൈതാഃസർവ്വകാമഫലപ്രദാഃഇതി. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രേപി-
ശൈലജാലോഹജാവാപിരത്നജാവാഥദാരുജാ
മൃണ്മയീചേതിപഞ്ചൈതാഃപ്രതിമാഃപരികീർത്തിതാഃ
സർവ്വേഷാമേവദേവാനാംമഹാനീലായശഃപ്രദാഃ
ദാരുജാകാമദാപ്രോക്താസൌവർണ്ണീഭുക്തിമുക്തിദാ
രാജനീസ്വർഗ്ഗഫലദാതാമ്രീഹ്യായുർവ്വിവർദ്ധിനി
കാംസ്യാബ്രഹ്മപദംഹന്തിരൈതികീശത്രുനാശിനി
സർവ്വഭോഗപ്രദാശൈലിസ്ഫാടികീദീപ്തികാരികാ
മഹാഭോഗപ്രദാഖ്യാതാമൃണ്മയീഖലുശോഭനാ

മാനാംഗുലപ്രമാണേനദശപഞ്ചാംഗുലാത്മികാ
ഗൃഹേഷു പ്രതിമാ പുണ്യാ നാധികാ ഹി പ്രശസ്യതേ *ഇതി.*
യത്തു-

സൌമ്യാതുഹസ്തമാത്രാവസുദ്ദാഹസ്തദ്വയോച്ഛ്രിതാപ്രതിമാ
ക്ഷേമസുഭിക്ഷായഭവേത്ത്രിചതുർഹസ്തപ്രമാണോച്ചാ *ഇതി*
തത്സ്ഥാപിതപ്രതിമാവിഷയാജ്ഞേയംമൃണ്മയംതത്രൈവവിശേഷഉക്തഃ-
മൃണ്മയീംപ്രതിമാംവക്ഷ്യേയഥാവത്താംനിബോധമേ
പത്താവക്കാദിധാപ്രോക്താമൃണ്മയീപ്രതിമാക്രമാത്
സർവ്വേലോകാനുശംസന്തിപ്രതിമാംദഗ്ധമൃണ്മയീം
അപക്വാപ്രതിമാശസ്താസൈവകാര്യാവിചക്ഷണൈഃ
സുധയാനൈവകർത്തവ്യാനാശമച്ചൂർണ്ണൈഃകദാചന
സുധൈവമൃണ്മയീംകുര്യാദ്യദാവദനുപൂർവ്വശഃ
ബ്രാഹ്മണസ്യസിതാമൃദ്ധൈക്ഷത്രിയസ്യാരുണാസ്മൃതഃ
വിശാംപീതാഭവേന്മൃദ്ദൈകൃഷ്ണാശൂദ്രസ്യകീർത്തിതഃ *ഇതി.*
അന്യത്രവിശേഷാഃ- നൃപഭയമത്യംഗായാം ഹീനാംഗായാമകൽപ്പതാകർത്തുഃ
ക്ഷാമോദര്യാം സക്ഷതായാം ശസ്ത്രനിപാതേന നിർദ്ദിശേത് കർത്തുഃ
വാമേവിനതാപത്നീംദക്ഷിണവിനതാദിനസ്ത്യായുഃ
അന്ധത്വമൂർദ്ധ്വദൃഷ്ടൌകരോതിചിന്തേഷധോമുഖീദൃഷ്ടിഃ
സർവ്വപ്രതിമാസ്വേവംശുഭാശുഭംഭാസ്കരോക്തമവഗഛേത് *ഇതി.*
അന്യത്രാപി-

നാധികാംശീനഹീനാംഗീകർത്തവ്യാദേവതാക്വചിത്
അധികാശിൽപ്പിനാഹന്യാത്കൃശാചൈവാർത്ഥനാശിനീ
കൃശോദരീതുദുർഭാക്ഷാംനിർമ്മാംസാധനനാശിനീ
വക്രനാസാതുദുഃഖായസ്സദ്ദിപ്താംഗീഭയങ്കരീ
ചിപിടാദുഃഖശോകായഅനേത്രാനേത്രനാശിനീ
ദുഃധാഹീനവക്ത്രാതുപാണിപാദകൃശാതഥാ
ഹീനാംസാഹീനജംഘാചഭ്രമോന്മാദകരീനൃപ
ശുൽക്കവക്ത്രാചരാജാനാംകടിഹീനാചമാരയേത്
പാണിപാദവിഹീനായാംജായതേനരകോമഹാന്
ജംഘാഹീനാചയാമൂർത്തിശത്രുകല്യാണകാരിണി
പുത്രമിത്രവിനാശായഹീനാവക്ഷഃസ്ഥലേനയാ
സമ്പൂർണ്ണാവയവായാതുആയുർലക്ഷ്മീപ്രദാസദാ
ഏവംലക്ഷണമാസാദ്യകർത്തവ്യാമൂർത്തിരുത്തമാ *ഇതി.*
അന്യത്രവിശേഷഃ-
ഖണ്ഡിതേസ്ഫുടിതേഭ്രഷ്ടേദഗ്ധേമാനവിവർജ്ജിതേ
യാഗഹീനേഥവോഛരിഷ്ടേപതിതേദുഷ്ടഭൂമിഷു
അന്യമന്ത്രാർച്ചിതേചൈവപതിതസ്പർശദൂഷിതേ

ദശസ്വേതേഷ്യനോചക്രുഃസന്നിധാനംദിവൌകസഃ
ഇതിസർവ്വഗതോവിഷ്ണുഃപരിഭാഷാംചകാരഹ ഇതി. അന്യത്ര-
ഏകാഹപൂജാവിഹതൌകുര്യാത്ദ്വിഗുണമർച്ചനം
ത്രിരാത്രേതുമഹാപൂജാംസംപ്രോക്ഷണമതഃപരം
മാസാദൂർദ്ധ്വമനേകാഹംപൂജായദിവിഹന്യതേ
പ്രതിഷ്ഠൈവേപ്യതേകൈശ്ചിത്കൈശ്ചിത്സംപ്രോക്ഷണക്രമഃ
സംപ്രോക്ഷണലക്ഷണംയഥാതത്രൈവഃ-
സംപ്രോക്ഷണന്തുദേവസ്യദേവമുദ്വാസ്യപൂർവ്വവത്
പഞ്ചപഞ്ചക്രമേണൈവസ്നാപയിത്വാമൃദംഭസാ
ഗവാംരസൈശ്ചസംപ്രാപ്യദർഭതോയൈർവിശോധ്യച
പ്രോക്ഷയേത്പ്രോക്ഷണീതോയൈർമൂലൈനാഷ്ടോത്തരംശതം
സപുഷ്പംസകുശംപാണിംന്യസ്യദേവസ്യമസ്തകേ
പഞ്ചവാരംജപേന്മൂലംഅഷ്ടോത്തരശതോത്തരം
തതോമുഖേനമൂർദ്ധ്വാദിപീഠാന്തംസംസ്പൃശേദപി
തത്വന്യാസംലിപിന്യാസംമന്ത്രന്യാസഞ്ചവിന്യസേത്
പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാമന്ത്രേണപ്രതിഷ്ഠാപനമാചരേത്
പൂജാഞ്ചമഹീംകുര്യാത്സ്വതന്ത്രോക്താംയഥാവിധി
യാഗഹീനാദിഷുപ്രായഃസംപ്രോക്ഷണവിധിഃസ്മൃതഃ ഇതി.
അന്യത്രാപി-

ശാലഗ്രാമേമണൌയന്ത്രേമണ്ഡലേപ്രതിമാസുവാ
നിത്യപൂജാഹരേഃകാര്യാനതുകേവലഭൂതലേഇതി.
രാമപൂർവ്വതാപനീയേപി-സോഭയസ്യാസ്യദേവസ്യവിഗ്രഹോയന്ത്രകൽപ്പനാ
വിനായന്ത്രേണചേത്പൂജാദേവതാനപ്രസീദതി ഇതി.
സംഹിതായാമപി-യന്ത്രംമന്ത്രമയംപ്രാഹുർദേവതാമന്ത്രരൂപിണി
യന്ത്രേണാപൂജിതോദേവഃസഹസാനപ്രസീദതി
തഥാ-സർവ്വേഷാമപിമന്ത്രാണാംയന്ത്രേപൂജാപ്രശസ്യതേ ഇതി.
ഈശാനശിവേനാപ്യുക്തം- ശക്തിം നിജൈദ്ദ്യേനതഥൈവ ചക്രേ ചിത്രേപടേവാ യജനം ന ഭൂമൌ മോഹാദസൌസ്ഥണ്ഡിലഗാം യജേച്ചേദ് ഭ്രശ്യേത് ത്രിവർഗ്ഗാദിതി മന്ത്രസിദ്ധാഃഇതി ശിവപൂജാതു ശിവമൂർത്തൌ ശിവലിംഗേ സ്ഥിരേ ചലേ വാ കാര്യാ. തത്ര ചലേ പാഷാണാദിലിംഗേ യദ് പഞ്ചസൂത്രാദിലക്ഷണയുക്തം തദവശ്യം ദ്രഷ്ടവ്യം. രത്നലിംഗാദൌ തു തത്തല്ലക്ഷണാഭാവേപി ന ദോഷഃ തദുക്തം ഹയശീർഷപഞ്ചരാത്രേ-
നകുര്യാല്ലക്ഷണോദ്ധാരംരത്നജാനാംചലാത്മനാം
സു(ഖ)പ്രഭംലക്ഷണന്തേഷാംസ്വർണ്ണജാനാമപിദ്വിജഃ
തസ്മാന്നലക്ഷണോദ്ധാരംകുര്യാത്പാഷാണലിംഗവത്
അചലാനാംതൈജസാനാംക്വചിദിഷ്യേതലക്ഷണം
ലക്ഷണംകൽപ്പനീയന്തുഖ്യാപ്യലിംഗേയഥാവിധി
ചലലിംഗേകുശാം(ഗ്രലാ)ഗ്രേണലക്ഷണംകൽപ്പയേദ്ഗുരുഃ

മനസാചിന്തയേദ്വാപിലക്ഷണംലിംഗസംസ്ഥിതം ഇതി
സോമശംഭുനാപി-രത്നജേലക്ഷണോദ്ധാരേനലോഹേനസരിദ്ഭവേ
ലിംഗേഷ്ടചനലൌഹേഷ്ടനദൃഷ്ടംക്വചിദാഗഭേ
സ്വരൂപം ലക്ഷണം തേഷാംപ്രഭാരത്നേഷു നിർമ്മലാ ഇതി. അന്യത്രതു വിശേഷഃ-
ഗൃഹേലിംഗദ്വയംനാർച്ച്യംഗണേശദ്വയമേവച
ശക്തിത്രയംതഥാശംഖംമത്സ്യാദിദശകാംഗിതം
ദ്വൌശംഖൌനാർച്ചയേച്ചൈവശാലഗ്രാമശിലാദ്വയം
ദ്വേചക്രേജ്ഞാരകായാസ്തുതഥാസൂര്യദ്വയംബുധഃ
ഏതേഷാമർച്ചനാന്നിത്യമുദ്വേഗം പ്രാപ്നുയാത് ഗൃഹീ ഇതി.

മലയാളഭാഷ്യം

അശ്വത്ഥം,പനസം,ചൂതം ഇവയുടെ കോമളപല്ലവങ്ങൾ ഇന്ദ്രവല്ലികൊണ്ട് കെട്ടി, കൽപ്പവൃക്ഷബുദ്ധിയോടെ കുംഭവക്ത്രത്തിൽ സ്ഥാപിച്ച ചഷകം സഫലീകൃതമാക്കുന്നു. ഫലങ്ങൾ(പഴങ്ങൾ) വിധിപോലെ കൽപ്പശാഖികളിൽ സ്ഥാപിച്ച് കുംഭം നിർമ്മലമായ രണ്ടു പട്ടുകൊണ്ട് ആവരണം ചെയ്യുന്നു. ഇന്ദ്രവല്ലി ഇന്ദ്രവാരുണി എന്ന ലത. ചഷകം കലശം അഥവാ ശരാവം. വിധിവത് എന്നാൽ, മൂലമന്ത്രോച്ചാരണസഹിതം. ക്ഷൌമം അതസിയുടെ നാരിൽനിന്നെടുത്തത്. അതില്ലെങ്കിൽ, പട്ടുവസ്ത്രാദികൾ. രണ്ടു വസ്ത്രമില്ലെങ്കിൽ, ഏകവസ്ത്രം കൊണ്ട് വേഷ്ടനം. (വേഷ്ടി കെട്ടൽ).അതിസൂക്ഷ്മതരവും വിശുദ്ധവും പുത്തനും മായാതത്വസ്വരൂപവുമായ വസ്ത്രത്താൽ ഘടത്തെ വേഷ്ടനം ചെയ്യുക. മൂലത്താൽ മൂർത്തിയെ നിർണ്ണയിച്ച് അതിന്റെ ഛായകലാല് കൽപ്പശാഖികളെ ആവാഹിച്ച് പൂജിക്കുന്നു. മന്ത്രത്തിന്റെ ദേവതയെയാണ് കൽപ്പശാഖികളില് മന്ത്രി പൂജിക്കുന്നത്. ഏകമന്ത്രദീക്ഷയാലാണ് മന്ത്രദേവതാവാഹനം. പഞ്ചായതനദീക്ഷാപക്ഷത്തിൽ 5 കലശം സ്ഥാപിച്ച് അതാത് കലശത്തിൽ അതാത് ദേവതാവാഹനം ഉണ്ട്. ഏകകലശവിധിയിൽ ഒറ്റ കുംഭമേ ഉള്ളു. ജ്ഞാനമാലയിൽ പഞ്ചായതനദീക്ഷയില് ദേവതാസ്ഥാവനക്രമം പറയുന്നത്:-

മദ്ധ്യത്തിൽശങ്കരൻ, ഈശാനകോണിൽ ശ്രീപതി, ആഗ്നേയകോണിൽ ഹംസം, നൈരൃതിയിൽപാർവ്വതീസുതൻ, വായവ്യത്തിൽ ഭക്തവത്സലയും സദാ പൂജ്യയുമായ ഭവാനി.

അല്ലെങ്കിൽ, മദ്ധ്യത്തിൽ ഗോവിന്ദൻ, ഈശാനത്തിൽ ശങ്കരൻ, ആഗ്നേയത്തിൽ ഗണനാഥൻ, നൃതിയിൽ അഗ്നി, വായവ്യത്തിൽ അംബിക.

അതുമല്ലെങ്കിൽ, മദ്ധ്യത്തില് സഹസ്രകിരണനായ സൂര്യൻ, ഈശാനത്തിൽ പാർവ്വതീപതി, ആഗ്നേയത്തിൽ ഏകദന്തൻ, നൃതിയിൽ അച്യുതൻ, വായവ്യത്തിൽ ഭോഗമോക്ഷൈകഭൂമികയായ ദേവി.

നാലാമതൊരു ക്രമം- മദ്ധ്യത്തില് ഭവാനി, ഈശാനത്തിൽ മാധവൻ, ആഗ്നേയത്തിൽ പാർവ്വതീനാഥൻ, നൈരൃതിയിൽ ഗണനായകൻ, വായവ്യത്തിൽ പ്രദ്യോതൻ.

അഞ്ചാമത്തെ ക്രമം – മദ്ധ്യത്തിൽ ഹേരംബൻ, ഈശാനത്തിൽ അച്യുതൻ, ആഗ്നേയത്തിൽ പഞ്ചവക്ത്രൻ, നൈരൃതിയിൽ ജഗദംബിക ,വായവ്യത്തിൽ ദ്യുമണി.

സ്വസ്ഥാനം വർജ്ജിച്ച ദേവന്മാര് ശോകം,ഭയം,ദുഃഖം, എന്നിവ തരുന്നു. അവരുടെ മണ്ഡലത്തിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന രാജാക്കന്മാകും സാധകരും നശിക്കുന്നു. ആഗ്നേയാദിക്രമസ്ഥാപനത്തിന് പണ്ഡിതന്മാർ ഉപയോ

ഗിക്കുന്ന സൂത്രമന്ത്രം ശം നാരഗാ ദേ മദ്ധ്യാന്നാ ശം ശരഭേ ശതഃ സൂ ശം ശനാദേദേ നാശംഗരഗാ നാശം ഭസൂവിദിക്പൂജ്യാഃ ഇത് മന്ത്രമല്ല, സ്ഥാനം ഓർമ്മവെക്കാനായി പഠിപ്പിക്കുന്ന സൂത്രം മാത്രമാണ്. മറ്റു തന്ത്രാദികളിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള അനേകം പാഠഭേദങ്ങള് ,വകഭേദങ്ങളും, ഇവിടെ ഭാഷ്യകാരൻ പറഞ്ഞിട്ടു ണ്ട്.

സൂര്യക്രമത്തില് ഗണേശനാണ് മുഖ്യത്വം. ആദ്യം ഗണേശന് പുഷ്പാഞ്ജലിയും അർച്ചനയും ചെയ്യണം. പുഷ്പാ ഞ്ജലിമാത്രം ഗണേശനുകൊടുത്ത് മുഖ്യദേവതാപൂജാനന്തരം ഗണേശാദ്യർച്ചനമെന്നും ഒരു വിധിയുണ്ട്. ഇത് സ്വസ്വഗുരുസമ്പ്രദായാനുസാരേണ അറിഞ്ഞുചെയ്യേണ്ടതാണ്. ദേവതാപൂജനക്രമം നിത്യപൂജകളിൽ സമാ നമാണ്. നിത്യപൂജ ശാലഗ്രാമം ,മണി,യന്ത്രം,പാഷാണാദിപ്രതിമ ഇവയിലേതിലും ചെയ്യാം. ജ്ഞാനമാലയി ൽ,- ഗിരിജാരതസൌഖ്യത്തിനായി വിഘ്നകാരികള് ഭൂമിയില് ജനിച്ചു എന്ന വാർത്ത കേട്ട ദേവി ,അവർക്ക് അതിദാരുണമായ സാപം നൽകി. പാർവ്വതീശാപത്താല് ദേവന്മാര് കല്ലുകളായി. വിഷ്ണു,ശങ്കരൻ,മറ്റു സുര സത്തമന്മാർ ,സ്തുതിക്കപ്പെട്ട വരദന്മാരായ ദേവന്മാർ ഇവരെല്ലാം പാഷാണത്വം പ്രാപിച്ചു. സ്വസ്ഥാനങ്ങളി ൽ പൂജിക്കപ്പെട്ട ഇവര് നാലു പുരുഷാർത്ഥവും മനുഷ്യർക്കു നൽകുന്നതില് സമർത്ഥരാണ്. അതിനാൽ പാ ഷാണപ്രതിമകൾക്ക് പൂജാവിധാനം കൽപ്പിച്ചു. ഹയശീർഷപഞ്ചരാത്രത്തില് മൃണ്മയി, ദാരുഘടിതം, ലോഹ ജം,രത്നജം,ശൈലജം ,ഗന്ധജം ,കൌസുമി എന്ന് ഏഴുവിധം പ്രതിമകൾ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. കൌസുമീഗന്ധ മുള്ള മൃണ്മയപ്രതിമ തൽക്കാലപൂജക്കുള്ളതാണെങ്കിലും സർവ്വകാമപ്രദയാണ്. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രത്തി ൽ ശൈലജ,ലോഹജ,രത്നജ,ദാരുജ,മൃണ്മയി എന്ന് പഞ്ചവിധപ്രതിമ പറയുന്നു. സർവ്വദേവന്മാർക്കും മഹാ നീലവും യശപ്രദവുമായ ശൈലജ പ്രിയങ്കരമാണ്. ദാരുജ കാമദായിനിയാണ്. സുവർണ്ണപ്രതിമ ഭുക്തിയും മുക്തിയും തരും. വെള്ളിപ്രതിമ സ്വർഗ്ഗഫലം തരും. താമ്രപ്രതിമ ആയുസ്സ് വർദ്ധിപ്പിക്കും. കാംസ്യം ശത്രുനാ ശിനിയും ബ്രഹ്മപദഹന്ത്രിയുമാണ്. ശൈലത്തിൽനിന്നുള്ള സ്ഫടികപ്രതിമ ദീപ്തിഭോഗപ്രദയാണ്. ശോഭനമാ യ മൃണ്മയബിംബം മഹാഭോഗപ്രദയാണ്. മാനാംഗുലപ്രമാണമനുസരിച്ച് 15 അംഗുലമുള്ള പ്രതിമ ഗൃഹത്തില് പുണ്യം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. അംഗുഷ്ഠപർവ്വത്തില് തുടങ്ങി വിതസ്തി വരെയുള്ള പ്രതിമ ഗൃഹത്തില് വെക്കാമെന്ന് പക്ഷമുണ്ട്. ഹസ്തമാത്രമുള്ള പ്രതിമ സൌമ്യയാണ്. 2 ഹസ്തം ഉള്ളത് വസുദയാണ്. 3, 4 ഹസ്തപ്രമാണം ക്രമത്തിൽ ക്ഷേമം ,സുഭിക്ഷ തരുന്നു. സ്ഥാപിതപ്രതിമാവിഷയം മൃണ്മയപ്രതിമ സവിശേഷമാണ്. പക്വം, അപക്വം എന്ന് രണ്ടുവിധം മൺപ്രതിമയുണ്ട്. ചുട്ടമണ്ണുകൊണ്്ടുള്ള പ്രതിമയാണ് സർവ്വരും അനുശാസി ക്കുന്നത്. കൽപ്പൊടിയും കുമ്മായവും ചേർത്ത് പ്രതിമ ഉണ്ടാക്കാറുണ്ട്. ബ്രാഹ്മണർ വെളുത്തതും ക്ഷത്രിയര് ചുവന്നതുമായ പ്രതിമകളെ പൂജിക്കുന്നു. വൈശ്യർക്ക് മഞ്ഞയും ശൂദ്രർക്ക് കൃഷ്ണവുമാണ് വിഗ്രഹവർണ്ണം.

കൂടുതൽഅംഗമുള്ളതും ഹീനാംഗവുമായ പ്രതിമ നൃപഭയമുണ്ടാക്കുന്നു. മുറിവോ ചതവോ ഉടവോ ഉള്ളത് ശസ്ത്ര നിപാതം വരുത്തും. ഇടത്തുവശത്ത് പതിയില്ലാത്തത് ആയുസ്സ് കുറക്കും. ഊർദ്ധ്വദൃഷ്ടിയുള്ളത് അന്ധത്വം, അധോമുഖിയായത് ചിന്ത ഉണ്ടാക്കും. ഭാസ്കരനാല് പറയപ്പെട്ട ശുഭാശുഭചിന്തനം സർവ്വപ്രതിമയിലും ചെയ്യ ണം. അംഗാധിക്യം ശിൽപ്പിയെ നശിപ്പിക്കും. ഏറെ കൃശമായത് അർത്ഥനാശിനിയാണ്. കൃശോദരി ദുർഭി ക്ഷം വരുത്തും. നിർമ്മാംസ ധനനാശിനി. വളഞ്ഞ മൂക്ക് ദുഃഖം. ദീർഘാംഗി ഭയങ്കരം. ചിപിട ദുഃഖശോകം. അനേത്ര നേത്രനാശം. അവക്ത്ര ദുഃഖദാഹം. കൈകാലുകൾ,ചുമൽ, ജംഘ ഇവയില്ലാത്തത് വലിയ ഉന്മാദം വരുത്തും. ശുൽക്കവക്ത്ര രാജാക്കന്മാരെ നശിപ്പിക്കും. കടിഹീനം വധിക്കും. (മൃത്യു) പാദപാണിവിഹീനം നരകത്തിലേക്ക് മഹാന്മാരെ നയിക്കും. ജംഘാഹീനം ശത്രുകല്യാണകാരിണിയാണ്. വക്ഷസ്ഥലമില്ലാത്തത് പുത്രമിത്രവിനാശനം വരുത്തും. സമ്പൂർണ്ണാവയവമുള്ളത് സദാ ആയുർലക്ഷ്മീപ്രദമാണ്. ഇപ്രകാരം ലക്ഷണം വെച്ച് ഉത്തമമൂർത്തിയെ ഉണ്ടാക്കണം.

ഖണ്ഡിതം,സ്ഫുടിതം,ഭ്രഷ്ടം,ദഗ്ധം,മാനവിവർജ്ജിതം (അളവു തെറ്റായത്) യാഗഹീനം ഉഛിഷ്ടം ദുഷ്ടഭൂമിയിൽ പതിതം അന്യമന്ത്രാർച്ചിതം പതിതസ്പർശദൂഷിതം —ഈ പത്തുവിധപ്രതിമകളിൽ, സർവ്വഗതനെങ്കിൽപ്പോലും വിഷ്ണു സന്നിധാനം ചെയ്യുകയില്ല. ഖണ്ഡിതം,സ്ഫുടിതം, ജീർണ്ണം, അഗ്നിയാൽ അവലീഢം- ഈ പ്രതിമകള് വർജ്ജിക്കണം. പൊട്ടിയത് സ്വലക്ഷണമുള്ള അച്യുതനിൽ, ദാരുജം അഗ്നിയിൽ, മറ്റുള്ളവ ജലത്തില് കളയണം. ഒരുദിനം (ഏകാഹം)പൂജ, ദ്വിഗുണം അർച്ചനം, ത്രിരാത്രം മഹാപൂജ, സംപ്രോഷണം, മാസം കഴിയുമ്പോൾ അനേകാഹങ്ങൾ, ഇപ്രകാരം പൂജ. പ്രതിഷ്ഠ അനുസരിച്ചാണ് സംപ്രോഷണക്രമം. സംപ്രോഷണലക്ഷണം- ദേവനെ എടുത്ത് ഉയർത്തി മുമ്പത്തെപോലെ പഞ്ചുഞ്ചക്രമേണ വെള്ളം(ജലം) ഗോരസം, ദർഭാജലം ഇവകൊണ്ട് ശോധിച്ച് പ്രോക്ഷണീതോയത്താല് 108 തവണ മൂലമന്ത്രം ജപിച്ച്, പ്രോക്ഷണം ചെയ്ത്, സ്ഥാപിക്കുന്ന ക്രിയ. പുഷ്പം, ദർഭ ഇവ കയ്യിലെടുത്ത് ദേവന്റെ മസ്തകത്തില് 5 വാരം 108 തവണ മൂലമന്ത്രം ജപിക്കണം. മൂലമന്ത്രത്താൽ മൂർദ്ധാവുതൊട്ട് പീഠാന്ത്യം വരെ തൊട്ട് തത്വന്യാസം, ലിപി ന്യാസം, മന്ത്രന്യാസം ചെയ്യണം. പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാമന്ത്രത്താൽ പ്രതിഷ്ഠാപനം ആചരിക്കണം.

ശാലഗ്രാമം, മണി, യന്ത്രമണ്ഡലം,പ്രതിമ ഇവയിലെല്ലാം ഹരിയുടെ നിത്യപൂജ അനുഷ്ഠിക്കാം. രാമപൂർവ്വതാപ നീയത്തിൽ ദേവവിഗ്രഹമുണ്ടാക്കി ,യന്ത്രവും പ്രതിമയും പൂജിക്കണമെന്നും യന്ത്രപൂജ കൂടാതെ ദേവതാപ്രസാദം കിട്ടുകയില്ലെന്നും കാണുന്നു. സംഹിതയിൽ യന്ത്രം മന്ത്രമയമാണ്. ദേവത മന്ത്രരൂപിണിയും. യന്ത്രത്താൽ പൂജിക്കപ്പെടാത്ത ദേവത പ്രസാദിക്കുന്നില്ല. അതിനാൽ യന്ത്രപൂജ ഈാവശ്യമാണ്. ഈശാനശിവൻ, പറയു ന്നത്:-ശക്തി തന്റെ ഐക്യത്താല് ചക്രം,ചിത്രം, പടം ഇവയിലെല്ലാം സാന്നിദ്ധ്യം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. അങ്ങനെ ഗ്രഹിക്കാതെ മോഹത്താൽ സ്ഥണ്ഡിലഗമാത്രമെന്ന് യജിക്കുന്നത് ദോഷകരമാണ്. ത്രിവർഗ്ഗങ്ങൾ(മന്ത്ര സിദ്ധി) തരാനും അതിൽനിന്നു ഭ്രംശം വരുത്താനും ശക്തിക്ക് സാധിക്കും. ശിവപൂജ ശിവമൂർത്തി, സ്ഥിരവും ചലവുമായ ശിവലിംഗം ഇവയിൽ ചെയ്യാം. ചലിക്കുന്ന പാഷാണാദിലിംഗങ്ങളിൽ പഞ്ചസൂത്രാദിലക്ഷണ യുക്തമാണോ എന്നു നോക്കി എടുക്കണം. രത്നലിംഗാദികളിൽ ലക്ഷണാഭാവം കണ്ടാല് ദോഷകരമാണ്. ഹയശീർഷപഞ്ചരാത്രത്തിൽ:- രത്നജവും ചലാത്മകവും സുപ്രഭവും ആയ ലിംഗത്തില് പ്രഭതന്നെയാണ് ലക്ഷണം. സ്വർണ്ണജങ്ങൾക്കും അതുതന്നെ. പാഷാണലിംഗത്തിലെന്നപോലെ അവയിൽ ലക്ഷണം നോക്കേണ്ടതില്ല. അചലമായ തൈജസലിംഗങ്ങളിൽ, യഥാവിധി ലക്ഷണമുണ്ടോ എന്ന് പരിശോധിക്കണം. ചലലിംഗത്തിൽ കുശാഗ്രത്താല് ഉരു ലക്ഷണം കൽപ്പിക്കുന്നു. ലിംഗസംസ്ഥിതമായ ലക്ഷണം മനസ്സ കൊണ്ട് ചിന്തിക്കുന്നു. സോമശംഭു പറയുന്നത്:-രത്നജം,ലോഹജം ,സരിദ്ഭവം മുതലായ ലിംഗങ്ങളിൽ ലക്ഷണം ലോഹത്തിൽ അവയുടെ സ്വരൂപവും, രത്നത്തിൽ നിർമ്മലമായ പ്രഭയും തന്നെയാണ്. ഒരുവീട്ടിൽ രണ്ടുലിംഗം അർച്ചിക്കപ്പെട്ടുകൂടാ. അതുപോലെ ഒരുവീട്ടിൽ രണ്ടു ഗണേശന്മാര് പൂജിക്കപ്പെടരുത്. മൂന്നു ശക്തികൾ, ശംഖമത്സ്യാദികൾ,ശാലഗ്രാമശിലകൾ ഇവ രണ്ടെണ്ണം അർച്ചിക്കരുത്. ഗോപുരദ്വാരത്തിൽ രണ്ടു ചക്രം ,രണ്ടു സൂര്യൻ ഇവ അർച്ചിക്കപ്പെടരുത്. അങ്ങനെ ചെയ്താൽ ഗൃഹത്തില് നിത്യവും ഉദ്വേഗം ഉണ്ടാവും.

88.മൂലമന്ത്രംസമുച്ചാര്യസുഷുമ്ണാവർമ്മനാസുധീഃ
ആനീയതേജഃസ്വസ്ഥാനാന്നാസികാരന്ധ്രനിർഗ്ഗതം.
89.കരസ്ഥമാതൃകാംബോജേചൈതന്യംപുഷ്പസഞ്ചയേ
സംയോജ്യബ്രഹ്മരന്ധ്രേനമൂർത്ത്യാമാവാഹയേത്സുധീഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ആവാഹ്യപൂജയേദിത്യുക്തം. തത്രാവാഹനപ്രകാരമാഹ. മൂലേതി. സ്വസ്ഥാനാദ് ഹൃദയകമലാത്. അന്യേ സൂര്യമണ്ഡലാദിത്യാഹുഃ തദുക്തം വൈഹായസീമന്ത്രകോപേ- അഥാർക്കതോ വാപി സ്വീയാഹാ ദ്വാദശാന്തതഃഇതി. ബ്രഹ്മരന്ധ്രേണേതി ബ്രഹ്മരന്ധ്രദ്വാരാ. കരസ്ഥമാതൃകാംബോജേ പുഷ്പസഞ്ചയേ ഇതി വ്യധികരണസപ്തമ്യൌ. സുധീഃമൂലമന്ത്രമുച്ചാര്യസ്വസ്ഥാനാത്തേജഃ സുഷുമ്ണാവർമ്മനാ ആനീയ ബ്രഹ്മരന്ധ്രദ്വാരാ നാസികാരന്ധ്രനിർഗ്ഗതാ തച്ചൈതന്യം കരസ്ഥമാതൃകാംബോജേ പുഷ്പസഞ്ചയേ സംയോജ്യ മൂർത്ത്യാവാഹയേദിതി സംബന്ധഃതദുക്തം- ദേവം സുഷുമ്ണാമാർഗ്ഗേണ ആനീയബ്രഹ്മരന്ധ്രകം വാമനാസാപുടേധ്യാത്വാ നിര്യാന്തം സ്വാഞ്ജലിസ്ഥിതം പുഷ്പമാരോപ്യ തത്പുഷ്പം പ്രതിമാദൌ നിധാപയേത് ഇതി. അത്രാവാഹനമാഹ്വാനം. തദാവാഹിന്യാ. തച്ച മൂലമന്ത്രാന്തേ ആവാഹിതോ ഭവ നമഃ ഇതിപ്രകാരേണ ആഗമോക്തശ്ലോകാന്തേ വാ. യദ്വാ മൂലമന്ത്രാന്തേ ആഗമശ്ലോകമുച്ചാര്യേതി സുധീരിത്യനേനോക്തം. അയമേവ മുഖ്യാഃപ്രകാരഃസംഹിതായാമപി ധൂപമന്ത്രമുക്താം. ഏവമിത്ഥഞ്ഞബീജാന്തേ ധൂപമന്ത്ര ഉദാഹൃതഃഇത്യാദിനോക്തം.ഏവമഗ്രേപിസ്ഥാപന്നദിഷൂഹ്യം. ശ്ലോകസ്തു-

ആത്മസംസ്ഥമജംശുദ്ധംത്വാമഹംപരമേശ്വരഃ

അരണ്യാമിവഹവ്യാശംമൂര്ത്താവവാഹയാമ്യഹം.

ഇദമാവാഹനാദിശാലഗ്രാമാദൌനകാര്യം. യദാഹ-

ശാലഗ്രാമേസ്ഥാവരേവാവാഹനംനവിസർജ്ജനം

സാലഗ്രാമശിലാദൌയന്നിത്യംസന്നിഹിതോഹരിഃ ഇതി.

അന്യത്രാപി-അസ്ഥിരായാംവികൽപ്പഃസ്യാത്സ്ഥണ്ഡിലോതുഭവേദ്ദ്വയം

ശാലഗ്രാമാർച്ചനേനൈവഹ്യാവാഹനവിസർജ്ജനേ ഇതി.

അത്ര പഞ്ചായതനപക്ഷേ പ്രത്യേകം ദേവതാനാം സ്ഥാപനമിതി പദാർത്ഥാനുസമയോ വാ ഉതാവാഹനാദി നൈവേദ്യാന്തം ഏകത്ര സമാപ്യപശ്ചാദ്ദേവമന്യത്രേതി കാണ്ഡാനുസമയ ഇതി സംശയേ അത്ര കാണ്ഡാനുസമയെഇതിസിദ്ധാന്തഃയതഃ-

മുഖ്യേപുഷ്പാഞ്ജലിം ദത്വാ ഗണേശാഭ്യർച്ചനം ഭവേത് ഇത്യുക്തം. തത്രാർച്ചന ശബ്ദഃപൂജാവാചകഃസാചാവാഹാനാദി നൈവേദ്യാന്താ. ഇദഞ്ച പഞ്ചമാദ്ധ്യായേ ദ്വിതീയചരണേ വചനാത്തു പരിധ്യാണാന്തം. ഇത്യധികരണേ സിദ്ധാന്തിതം.

മലയാളം ഭാഷ്യം.

മൂലമന്ത്രം ഉച്ചരിച്ച് സുഷുമ്നാവത്മത്താല് തേജസ്സിനെ ആനയിച്ച് സ്വസ്ഥാനത്തേക്ക് നാസികാദ്വാരത്തിലൂടെ ഉയർത്തുന്നു. കയ്യിലിരിക്കുന്ന മാതൃകാപത്മത്തിലും പുഷ്പസഞ്ചയത്തിലും ചൈതന്യം സംയോജിപ്പിച്ച് ബ്രഹ്മരന്ധ്രത്താൽ മൂർത്തിയെ ആവാഹിക്കുന്നു.

ആവാഹനപ്രകാരം- സ്വസ്ഥാനം ഹൃദയകമലം. സൂര്യമണ്ഡലം. വൈഹായസീമന്ത്രകോശത്തിൽ സൂര്യമണ്ഡലമായ ഹൃദയാരവിന്ദത്തിൽ സുവേഷധാരിയായ നന്ദപുത്രനെ (ശ്രീകൃഷ്ണനെ)ആവാഹിക്കുക. മഹാദേവിയെ ഹൃദയപത്മഗുഹയിൽ, സൂര്യമണ്ഡലത്തിൽ 12 രാശിയില് ആവാഹിച്ച് തന്മയീഭവിക്കുക .

അന്വയം- സുധിയായ സാധകൻ, മൂലമന്ത്രമുച്ചരിച്ച് തേജസ്സിനെ സുഷുമ്നാവർത്മത്താല് സ്വസ്ഥാനമായ ഹൃദയത്തിലേക്ക് ഉയർത്തുന്നു. അവിടെനിന്ന് ബ്രഹ്മരന്ധ്രം വഴി നാസികാരന്ധ്രത്തിലൂടെ പുറത്തുവിട്ട പ്രാണചൈതന്യം കയ്യിലിരിക്കുന്ന മാതൃകാംബോജത്തിൽ യോജിപ്പിച്ച് മൂർത്ത്യാവാഹനം ചെയ്യുന്നു. ദേവനെ സുഷുമ്നാപഥം വഴി ആനയിച്ച് ബ്രഹ്മരന്ധ്രം ,വാമനാസാപുടം വഴി സ്വാഞ്ജലീസ്ഥിതമായ പുഷ്പത്തിൽ,

ആരോഹിച്ച് ആ പുഷ്പം പ്രതിമാദികളിൽ സ്ഥാപിക്കുന്നു. ആവാഹനം എന്നാൽ, വിളി. മൂലമന്ത്രം ജപിച്ചശേഷം ആവാഹിതോ ഭവ നമഃ എന്ന് നമിക്കുന്നു. സംഹിതകളിൽ ജപമന്ത്രത്തില് ബീജാന്തത്തില് ധ്യാനമന്ത്രവും ഇങ്ങനെയാണ്. ആത്മസംസ്ഥവും അജവും ശുദ്ധവുമായ പരമേശ്വരാ, അവിടുന്ന് ഞാനാണ്. ഞാൻ അരണികളെപ്പോലെ ഹവ്യം അശിക്കുന്ന മൂർത്തികളെ ഒരുമിച്ച് ആവാഹിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം ശാലഗ്രാമാദികളിൽ ആവാഹനം ചെയ്യേണ്ടതില്ല. സ്ഥാവരവും ചലവുമായ ശാലഗ്രാമത്തിൽ ആവാഹനം വേണ്ട. കാരണം, ശാലഗ്രാമശിലയില് ഹരി നിത്യം സന്നിഹിതനാണ്.(നിത്യസാന്നിദ്ധ്യം).

പഞ്ചായനപക്ഷത്തിൽ പ്രത്യേകം ദേവതകൾക്ക് പ്രത്യേകം സ്ഥാപനവും ആവാഹനവുമുണ്ട്. ആവാഹനം മുതൽ നൈവേദ്യം വരെ ഒന്നായി സമാപിച്ചശേഷം ദേവതകളെ അന്യമെന്ന് കാണ്ഡാനുസമയസിദ്ധാന്തപ്രകാരം.

ആദ്യം ഗണേശന് പുഷ്പാഞ്ജലി അർച്ചന. അർച്ചനശബ്ദം പൂജാവാചകമാകയാല് ആവാഹനാദിനൈവേദ്യാന്തം. ഇത് അഞ്ചാം അദ്ധ്യായം രണ്ടാം ചരണത്തിൽ വചനാത്തു പരിഖ്യാണാന്തം എന്ന അധികരണത്തിൽ സിദ്ധാന്തിച്ചിട്ടുണ്ട്.

90. സംസ്ഥാപനം സന്നിധാനം സന്നിരോധമനന്തരം സകലീകരണംപശ്ചാദിദദ്ധ്യാദവഗുണ്ഠനം

91. അമൃതീകരണംകൃത്വാ കുർവ്വീതപരമീകൃതം ക്രമാദേതാനികുർവ്വീതസ്വമുദ്രാഭിഃസമാഹിതഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

സുധീഃസംസ്ഥാപനംവിദധ്യാദിതി സംബന്ധഃസംസ്ഥാപനം സ്ഥാപനം. തത് സ്ഥപിന്യാ.ശ്ലോകസ്തു-തവേയം മഹിമാമൂർത്തിസ്തസ്യാം ത്വാം സർവ്വഗാം പ്രഭോ(വിഭോ)ഭക്തിസ്നേഹസമാകൃഷ്ടം ദീപവത്സ്ഥാപയാമ്യഹം ഇതി. സുധീരിത്യനേനാസനോപവേശനേ കർത്തവ്യേ ഇത്യുക്തം ഭവതി. തദ് യഥാ മൂലമന്ത്രാന്തേ-സർവ്വാന്തര്യാമിണേ ദേവസർവ്വബീജമയം ശുഭംസ്വാത്മസ്ഥായപരംശുദ്ധമാസനംകൽപ്പയാമ്യഹം ആസനംഗൃഹാണനമഃ തതോമൂലമന്ത്രാന്തേഅസ്മിൻവരാസനേ ദേവ സുവാസീനോ അക്ഷരാത്മകപ്രതിഷ്ഠിതോ ഭവേശത്വം പ്രസീദപരമേശ്വര ഉപവിഷ്ടോ ഭവ നമഃസന്നിധാനം നൈകട്യാവസ്ഥാനപ്രാർത്ഥനം .തത് സന്നിധാപിന്യാ.ശ്ലോകസ്തു- അനന്യാ തവദേവേനമൂർത്തിശക്തിരിയം പ്രഭോ സാന്നിദ്ധ്യം കുരു തസ്യാം ത്വം ഭക്താനുഗ്രഹതത്പര ഇതി. സന്നിരോധഃസന്നിരോധനം അനന്യചിത്തപ്രാർത്ഥനം. തത് സന്നിരോധിന്യാ. ശ്ലോകസ്തു-

ആജ്ഞയാ തവദേവേശ കൃപാംബോധേ ഗുണാംബുധേ ആത്മാനന്ദൈകതൃപ്തംത്വാം നിരുണധ്മിപിതുർഗുരോ ഇതി.സിദ്ധാന്തസാഗരേആവാഹനാദീനാന്യേഥാലക്ഷണമുക്തംസ്വത
ഏവാഭിപൂർണ്ണസ്യതത്വസ്യേഹാർച്ചനാദിഷുസാദരംസമ്മുഖീഭാവസ്തദാവാഹനമുച്യതേ
ത്രിവശ്യാവാഹിതസ്യാസ്യ വിദ്യാദേഹേതുസന്തതം സ്ഥിരീകരണമുദ്ദിഷ്ടംസ്ഥാപനംഭക്തിതോർച്ചനേ പൂജാം പ്രയോജ്യമാനാന്തു ഗൃഹീത്വാനുഗ്രഹാദികം കർത്തും സാമർത്ഥ്യമസ്യേഹ ത്സാന്നിദ്ധ്യം പ്രചക്ഷതേ ആയമാപ്തേസ്തുപൂജായാഃസാന്നിദ്ധ്യംഹിശിവസ്യയത്സ സന്നിരോധ ഉദ്ദിഷ്ടോവിഭോരസ്യാപിശക്തിതഃഇത്യാദി .അനന്തരമിത്യനേനസമ്മുഖീകരണംപ്രാർത്ഥനഞ്ചമുദ്രാദ്വയേനോക്തംശ്ലോകൌതു-
അജ്ഞാനാത് ദുർമ്മനസ്ത്വാദ്വാ വൈകല്യാത് സാധനസ്യ ച യദാപൂർണ്ണം ഭവേത്കൃത്വം തദാപ്യഭിമുഖോ ഭവഃദൃശാപീയൂഷവർഷിണ്യാപൂരയൻയജ്ഞവിഷ്ടരംമൂർത്താവാ
യജ്ഞസമ്പൂർത്തേഃസ്ഥിരോഭവമഹേശ്വരഃഇതിമുദ്രാലക്ഷണംയഥാ-

മുഷ്ടിദ്വയസ്ഥിതാംഗുഷ്ഠൌ സമ്മുഖൌ ച പരസ്പരം സംശ്ലിഷ്ടാവൂശ്ചിതൌകുര്യാത് സേയംസമ്മുഖമുദ്രികാ. പ്രസൃതാംഗുലികൌഹസ്തൌമിഥഃശ്ലിഷ്ടൌചസമ്മുഖൌകുര്യാത്സ്വഹൃദയേസേയം മുദ്രാപ്രാർത്ഥനസംജ്ഞികാ. ഇതി സകലീകരണം പൂർണ്ണരൂപത്വേനാവസ്ഥിതിപ്രാർത്ഥനം. തച്ച ദേവതാംഗേ ഷഡംഗന്യാസാദ്. അവഗുണ്ഠനംഅയോഗ്യദൃഷ്ട്യവിഷയത്വാപാദനംതദവഗുണ്ഠന്യാ.ശ്ലോകസ്ത്ത-

അഭക്തവാങ്മനശ്ചക്ഷുഃശ്രോത്രദൂരാമിതദ്യുതേ സ്വതേജഃപഞ്ജരേണാശുവേഷ്ടിതോഭവസർവ്വതഃഇതി. പരമീകരണം സർവ്വാപരാധസഹിഷ്ണുത്വം .തന്മഹാമുദ്രയാഃസ്വമുദ്രാഭിരിതി ത്രയോർവിംശേവക്ഷ്യമാണഭിഃ സമാഹിത ഇത്യനേന മൂലമന്ത്രപുടിതമാതൃകാക്ഷരാണി ദേവദേഹേ വിന്യസേദിതൃക്തം.പൂജായാം വക്ഷ്യമാണത്വാത്.

<u>**മലയാളഭാഷ്യം**</u>

സംസ്ഥാപനം സന്നിധാനം സന്നിരോധം കരണം അവഗുണ്ഠനം അമൃതീകരണം പരമീകൃതം ഇങ്ങനെ സ്വമുദ്രകളോടെ സമാഹിതചിത്തനായി യഥാക്രമം ചെയ്യണം .

സംസ്ഥാപനം- നിന്റെ മഹിമയാണ് മൂർത്തി. പ്രഭോ അവിടുന്ന് സർവ്വഗതമാണ്. അവിടുത്തെ ഭക്തികൊണ്ടും സ്നേഹംകൊണ്ടും സമാകർഷിച്ച് ഞാനിത് ഈ മൂർത്തിയില് സ്ഥാപിക്കുന്നു.

മൂലമന്ത്രത്തിനുശേഷം ,- സർവ്വാന്തര്യാമിയായ ദേവാ, ശുഭവും സർവ്വബീജമയവും സ്വാത്മസ്ഥവും പരവും ശുദ്ധവുമായ ആസനം അവട്ടത്തേക്കായി സങ്കൽപ്പിക്കുന്നു. ഈ ആസനം ഗ്രഹിക്കേണമേ, നമസ്കാരം. ഈ വരാസനത്തിൽ, ദേവാ, അക്ഷരാത്മകനും നിത്യസുഖദായകനുമായ അവിടുന്ന് പ്രതിഷ്ഠിതനാകണമേ. പരമേശ്വരാ അവിടുന്ന് പ്രസാദിക്കുക. ഉപവിഷ്ടനാകുക. നമസ്കാരം സന്നിധാനം ചെയ്യുക. ഭക്താനുഗ്രഹതൽപ്പരനായ വിഭോ, അവിടുത്തെ ദേവേശമൂർത്തിശക്തിയായി ഇവിടെ സാന്നിദ്ധ്യം ചെയ്താലും എന്ന് സന്നിധാനം.

സന്നിരോധനം

അനന്യചിത്തപ്രാർത്ഥനം. ദേവേശാ, ഗുണാംബുധേ, കൃപാവാരിധേ, നിന്റെ ആജ്ഞയാൽ, ആത്മാവ് ഒന്നുകൊണ്ടുമാത്രം ഞാൻതൃപ്തനായിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. മറ്റെല്ലാം ചിന്തകളും നിരോധിച്ചിരിക്കുന്നു. സിദ്ധാന്തസാഗരത്തിൽ ആവാഹനാദികൾക്ക് മറ്റുരീതിയില് ലക്ഷണം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. സ്വയം പൂർണ്ണമായ ത്വത്തിനാണ് അർച്ചനാദികള് സാദരം സമ്മുഖീഭാവത്തോടെ ചെയ്യുന്നത്. ആ സ്വയംപൂർണ്ണതത്വത്തെയാണ് ആവാഹനം ചെയ്യുന്നത്. മൂന്നു പ്രാവശ്യം വശ്യത്തോടെ ആവാഹനം ചെയ്ത് സന്തതം സ്ഥിരീകരണം ഉദ്ദേശിച്ച് ഭക്തിപൂർവ്വം അർച്ചിച്ച് സ്ഥാപനം ചെയ്യുന്നു. അനുഗ്രഹാദികൾക്കാണ് നിത്യപൂജാദികളുടെ പ്രയോജനം. കർത്താവിന്റെ ക്രിയാസാമർത്ഥ്യമനുസരിച്ചാണ് ദേവസാന്നിദ്ധ്യം. പൂജയിൽ തുടക്കംതൊട്ട് അവസാനം വരെ ശിവസാന്നിദ്ധ്യമുണ്ട്. വിഭുവിന്റെ ശക്തിതന്നെയാണ് മറ്റു ചിന്തകൾ സന്നിരോധംചെയ്ത് ഏകാഗ്രതാശക്തി തന്ന് സാന്നിദ്ധ്യം ഉറപ്പാക്കുന്നത്. സമ്മുഖീകരണവും പ്രാർത്ഥനയും മുദ്രാദ്വയത്താല് പറയുന്നു. അജ്ഞാനം, ദുഷിച്ച മനസ്സ്, സാധനാവൈകല്യം –ഇവകളാൽ അപൂർണ്ണതകള് സംഭവിച്ചാൽപോലും അവ ഈശ്വരാഭിമുഖ്യത്താല്,പീയൂഷവർഷിണിയായ ഭഗവാന്റെ കടാക്ഷവീക്ഷണത്താൽ, പൂരിതമായി യജ്ഞത്തെ പൂർണ്ണമാക്കട്ടെ. യജ്ഞസമ്പൂർത്തിക്കായി മൂർത്തിയില് മഹേശ്വരാ, സ്ഥിരമായി ഭവിച്ചാലും എന്ന് ശിവാഭിമുഖമായ പ്രാർത്ഥന.

മുദ്രാലക്ഷണം

മുഷ്ടിദ്വയത്തിൽ, സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന തള്ളവിരലുകള് പരസ്പരം അഭിമുഖമായി(സമ്മുഖൌ)സംശ്ലിഷ്ടമായി പിണക്കുന്നത് ,ഏകീകരിക്കുന്നത്- സമ്മുഖമുദ്രിക. (ജീവാത്മപരമാത്മഐക്യം). ഈ മുദ്ര സ്വഹൃദയത്തിൽവെച്ച് ചെയ്യുനനത് പ്രാർത്ഥന. അപ്പോൾ മറ്റവിരലുകള് പ്രസാരിതങ്ങളായി (പ്രസൃതം)സമ്മുഖമായി പിടിക്കണം. അവസ്ഥിതിപ്രാർത്ഥനം പൂർണ്ണരൂപത്തിലുള്ള സകലീകരണത്തിനാണ്. ദേവതാംഗത്തിൽഅതിന്നായി ഷഡംഗന്യാസം ചെയ്യുന്നു. അയോഗ്യന്മാരുടെ ദൃഷ്ടിക്ക് വിഷയമാകാതിരിക്കാനാണ് അവഗുണ്ഠനം. അഭക്തന്മാരുടെ വാക്ക്,മനസ്സ്,ചക്ഷു,ശ്രോത്രം ഇവയിൽനിന്ന് അതിദൂരത്തിൽ സ്വന്തം തേജസ്സാകുന്ന പഞ്ജരത്തിനകത്ത് വേഷ്ടിതനായിരിക്കുക എന്ന് സങ്കൽപ്പം. അമൃതീകരണം ആനന്ദപൂർണ്ണതയില് അവസ്ഥിതത്വം. അത് ധേനുമുദ്രയിൽ കാണിക്കുന്നു. പരമീകരണം സർവ്വാപരാധസഹിഷ്ണുത്വം. അത് മഹാമുദ്ര. 23ആം പടലത്തിൽ സ്വമുദ്രകള് പറയും. സമാഹിതൻ മൂലമന്ത്രപുടിതമാതൃകാക്ഷരങ്ങൾ ദേവദേഹത്തില് വിന്യസിക്കുന്നു.

92.അഥോപചാരാൻകുർവ്വീതമന്ത്രവിത് സ്വാഗതാദികാൻ,

സ്വാഗതം കുശലപ്രശ്നം നിഗദേദഗ്രദോ ഗുരുഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

അഥേതി ഉപചാരശബ്ദാർത്ഥം ജ്ഞാനമാലായാമുക്തഃ ഭക്ത്യാ ചൈതേ കൃതാ ദേവേ സാധകം ദേവസന്നിധിം. ചാരയന്തി യതസ്തസ്മാദുച്യന്തേക്ഷ്യുപചാരകാഃ സമീപേ ചാരണാദ്വാപി ഫലാനാം തേ തഥോദിതാഃഇതി. മൂലേ ഷോഡശ ഉക്താ ജ്ഞാനമാലായാമന്യേപി .തദ് യഥാ –

അഷ്ടത്രിംശദ്ഷോഡശാർക്കദശപഞ്ചോപചാരകാ താന് പ്രവക്ഷ്യാമി കേകേ തേതൈഃകൃതൈശ്ഢകിം ആസനം പ്രഥമം തേഷാമാവാഹനമുപസ്ഥിതിഃസാന്നിദ്ധ്യമാഭിമുഖ്യഞ്ച സ്ഥിരീകൃതിഃപ്രസാധനം അർഢ്യഞ്ച പാദ്യാചമനേ മധുപർക്കമുപസ്പൃശം സ്നാനം നീരാജനം വസ്ത്രമാചാമം ചോപവീതകം പുനരാചാമഭൂഷേച ദർപ്പണാലോകനംതതഃഗന്ധപുഷ്പേ ധൂപദീപൌനൈവേദ്യഞ്ച തതഃക്രമാത്. പാനീയം തോയമാചാമം ഹസ്തവാസസ്തതഃപരം താംബൂലമനുലേപഞ്ച പുഷ്പദാനം പുനഃപുനഃ ഗീതം വാദ്യം തഥാ നൃത്യം സ്തുതിഞ്ചൈവ പ്രദക്ഷിണം പുഷ്പാഞ്ജലിനമസ്കാരാവഷ്ടത്രിംശദ് സമീരിതഃഇതി. മന്ത്രതന്ത്ര പ്രകാശേപി-

ആസനം പ്രഥമം തേഷ്വതതശ്ചാവാഹനം മതം ഉപസ്ഥാനഞ്ചസാന്നിദ്ധ്യം ഇത്യാദിനാ. പുഷ്പാഞ്ജലിനമസ്കാരൌവിഷ്ണുപ്രീത്യൈഭവന്ത്യമി ത്രിംശച്ചാഷ്ടൌ സമാഖ്യാതാ ഉപചാരാ മനീഷിഭിഃ ഇത്യനേന. ഷോഡശമൂലേ സ്പഷ്ടാഃതഥാ- ആസനസ്വാഗതേ വസ്ത്രഭൂഷേത്യക്താദ്വാ ദ്വാദശഃ അർഘ്യപാദ്യാചമാന്യേവ മധുപർക്കാചമാന്യപി ഗന്ധാദയോ നൈവേദ്യന്താംഉപചാരാദശക്രമാത് ഗന്ധപുഷ്പേ ധൂപദീപൌ നൈവേദ്യം പഞ്ചസംസ്കൃതാഃസപര്യാ പഞ്ചധാ പ്രോക്താ താസാമേകാം സമാചരേത് ഇതി .പ്രയോഗസാരേ ഷഢ്ഗീന്യപൃക്താഃ-

അർഘ്യം ഗന്ധം തതഃപുഷ്പമക്ഷതം ധൂപമേവ ച ദീപോനൈവേദ്യം സപ്താംഗീസപര്യേത്യപരേ ജഗുഃഇതി.സ്വാഗതമിതി. കുശലപ്രശ്നമിതി സ്വാഗതമിത്യസ്യാർത്ഥകഥനം. ശ്ലോകസ്തു- യസ്യ ദർശനമിഛന്തി ദേവാ സ്വാഭീഷ്ടസിദ്ധയേ തസ്മൈ തേ പരമേശായ സ്വാഗതം സ്വാഗതഞ്ച മേ ഇതി. ഏതദനന്തരം

സുസ്വാഗതമപി മൂലമന്ത്രാന്തേ .ശ്ലോകസ്തു- കൃതാർത്ഥോനുഗ്രഹീതോസ്മി സഫലം ജീവിതം മമ ആഗതോ ദേവദേവേശ സുസ്വാഗതമിദം പുനഃഇതി.

മലയാളം ഭാഷ്യം

മന്ത്രവിത്ത് ഉപചാരങ്ങള് ക്രമത്തില് ചെയ്യുന്നു. സ്വാഗതം,കുശലപ്രശ്നം ഇവയിലാണ് ഉപചാരം തുടങ്ങുന്നത്. ജ്ഞാനമാലപ്രകാരം ഉപചാരമെന്നാൽ ദേവസന്നിധിയില് സാധകന് ഭക്തിപൂർവ്വം ചെയ്യുന്ന അഥവാ ആചരിക്കുന്നവ എന്നാണ് അർത്ഥം. സമീപത്തിൽ ചാരണംചെയ്യുന്നതും ഫലങ്ങള് തരുന്നതുമാണ് .മൂലത്തില് ഷോഡശമാണ് ഉപചാരസംഖ്യ. ജ്ഞാനമാലയിൽ 38, 30, 16, 12, 10, 5 എന്ന് ഉപചാരങ്ങളെ വിഭജിച്ച് പറയുന്നു. കേകേതൈതൈ എന്ന് ചെയ്തുകൊണ്ടാണ് ഉപചാരങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുക. 1. ആസനം. 2. ആവാഹനം. 3. ഉപസ്ഥിതി. 4. സാന്നിദ്ധ്യം. 5. ആഭിമുഖ്യം. 6.സ്ഥിരീകൃതി 7.പ്രസാധനം 8. അർഘ്യം 9. പാദ്യം 10. ആചമനം 11. മധുപർക്കം 12 ഉപസ്പൃശം 13 സ്നാനം 14. നീരാജനം 15 വസ്ത്രം 16 ആചാമം 17 ഉപവീതകം 16 വീണ്ടും ആചാമം 19 ഭൂഷണം 20 ദർപ്പണാലോകനം 21 ഗന്ധം 22 പുഷ്പം 23 ധൂപം 24. ദീപം 25 നൈവേദ്യം 26. പാനീയം 27. തോയം 28. ഹസ്തവാസം 29. താംബൂലം 30. അനുലേപം 31. പുഷ്പദാനം 32. ഗീതം 33. വാദ്യം 34. നൃത്തം 35. സ്തുതി 36. പ്രദക്ഷിണം 37 പുഷ്പാഞ്ജലി 38. നമസ്കാരം ഇവയാണ് 38 എണ്ണം . മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശം ആസനം , ആവാഹനം ,ഉപസ്ഥാനം ,സാന്നിദ്ധ്യം,പുഷ്പാഞ്ജലിയും നമസ്കാരവും വിഷ്ണുപ്രീതിക്ക് പറയുന്നു. 38 ഉപചാരവും മനീഷികളാല് പറയപ്പെട്ടവയാണ്. ഇതിൽ ഷോഡശോപചാരം പ്രധാനമാണ്.

ആസനം, സ്വാഗതം ,വസ്ത്രം ,ഭൂഷണം, അർഘ്യം, പാദ്യം, ആചമനം മധുപർക്കം ഗന്ധാദികള് നൈവേദ്യം ഇവ ദശോപചാരമാണ്. ഗന്ധം പുഷ്പം ധൂപം ദീപം നൈവേദ്യം പഞ്ചോപചാരം. പ്രയോഗസാരത്തിൽ സപ്താംഗിയാണ് ഉപചാരസംഖ്യ അർഘ്യം, ഗന്ധം,പുഷ്പം, അക്ഷതം, ധൂപം,ദീപം നൈവേദ്യം ഇവയാണ് ഏഴ്. സ്വാഗതവും കുശലപ്രശ്നവും ഒരുമിച്ചാണ്. സ്വാഭീഷ്ടസിദ്ധിക്കായി ഈശ്വരദർശനം ആഗ്രഹിക്കുന്നവര് തസ്മൈ തേ പരമേശ്വരായ സ്വാഗതം സ്വാഗതം ച മേ എന്ന് സ്വാഗതം ചെയ്യുന്നു. മൂലമന്ത്രാവസാനം സുസ്വാഗതം ,എന്റെ ജീവിതം സഫലമായി, ഞാൻ കൃതാർത്ഥയും അനുഗ്രഹീതയുമായി , ദേവദേവേശൻ ആഗതനായി,വീണ്ടും സുസ്വാഗതം.

93.പാദ്യംപാദാംബുജംദധ്യാത്ദേവസ്യ ഹൃദയാണുനാ

ഏതശ്ചാമാകദൂർവ്വാജ്ജാ വിഷ്ണുക്രാന്താഭിരീരിതം

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

പാദ്യമിതിഹൃദയാണുനാ നമോമന്ത്രേണ.ശ്ലോകസ്തു- യദ്ഭക്തിലേശസമ്പർക്കാത് പരമാനന്ദസംഭവഃതസ്മൈ തേ ചരണാബ്ജായ പാദ്യം ശുദ്ധായ കൽപ്പതേ ഇതി. ശംഖസ്ഥജലമുത്സൃജേത്. ഏവമഗ്രേപി. തത്രമന്ത്രവിശേർഹേനോക്തസ്തത്ര മൂലമന്ത്ര ഏവ ജ്ഞേയ. ഏതദിതി. ശ്യാമാകഃശ്യാമാ ഇതി പ്രസിദ്ധഃ മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രേപി ദൂർവ്വാച വിഷ്ണപത്നീച ശ്യാമാകം പത്മമേവച പാദ്യാം ഗാനി ച ചത്വാരി കഥിതാനി സമാസതഃഇതി.

മലയാളഭാഷ്യം

പാദ്യം പാദാംബുജത്തിലർപ്പിക്കുന്നു. ശ്യാമാകം ,ദൂർവ്വ,താമര ,വിഷ്ണുക്രാന്തി ഇവചേർന്ന് സ്വഹൃദയാണുക്കളും (സൂക്ഷ്മമായ ഹൃദയചൈതന്യം)ചേർത്ത ജലം ദേവപാദത്തിലർപ്പിക്കുക. ഹൃദയാണു എന്നത് നമോമന്ത്രമാണ്. ഏതൊരു ഭക്തിയുടെ ലവലേശസമ്പർക്കം കൊണ്ടുതന്നെ പരമാനന്ദം സംഭവിക്കുന്നുവോ, ആ ദേവന്റെ ചരണകമലത്തിൽ, ശുദ്ധമൃ, പവിത്രമായ പാദത്തിൽ പാദ്യം സമർപ്പിക്കുന്നു. നമോമന്ത്രം ശ്ലോകം ഉച്ചരിച്ച് പാദ്യം ഗൃഹാണാനമഃഎന്ന് ശംഖതീർത്ഥം തളിച്ച് പാദം കഴുകുന്നു. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രത്തിൽ ദൂർവ്വ, വിഷ്ണുക്രാന്ത , ശ്യാമാകം, പത്മം ഇവ നാലുമാണ് പാദ്യത്തിലെ അംഗങ്ങൾ.

94.സുധാമന്ത്രേണ വദനേ ദധ്യാദാചമനീയകം ജാതീലവംഗകക്കോലൈസ്തദുക്തം മന്ത്രവേദിഭി.

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

സുധാമന്ത്രേണേവമിത്യനേന.ശ്ലോകസ്തു- വേദാനാമപി വേദായദേവാനാം ദേവതാത്മനേ ആചാമം കൽപ്പയാമീശ ശുദ്ധാനാം ശുദ്ധിഹേതവേ ഇതി. ജാതീ ജാതീഫലം കക്കോലം കേശഫലം കവാവ ഇതി കന്യകുഹ്ജഭാഷായാം. തദുക്തമഗസ്ത്യസംഹിതായാം. തഥാചമനപാത്രേഭി ദധ്യാജ്ജാതീഫലം മുനേ ലവംഗമപികക്കോലം ശസ്തമാചമനീയകം. ഇതി. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രേ ആചമനീയദ്രവ്യാണ്യന്യയോക്താനി. കർപ്പൂരമഗുരും പുഷ്പം ദ്രവ്യാണ്യാചമനീയകം ഇതി. അന്യത്ര വിശേഷഃഅർഘ്യം ത്രിർദദാതി പാദ്യം ത്രിർദദാതി ആചമനീയം ഷഡ്ദദാതി. ഇതി. ആഗതായ തഥാർച്ചായാം സ്നാതുമാസനഗായച പൂജാതോ ഗത്തുകാമസ്യ ദധ്യാദർഘ്യം വിചക്ഷണഃ ആഗതേ സ്നാനകാലേ ച നൈവേദ്യോപക്രമേ തഥാ പാദ്യസ്യാപി സമുദ്ദിഷ്ടഃസമയസ്ത്രിവിധോ ബുധൈഃഇതി.

മലയാളം ഭാഷ്യം

ആചമിക്കാനുള്ളത് സുധാമന്ത്രത്തോടെ വദനത്തിൽ നൽകുന്നു. ജാതി,ലവംഗം,കക്കോലം ഇവ ആചമനീയത്തിലുണ്ട്. വം സുധാമന്ത്രം. വേദങ്ങളിൽവെച്ച് വേദവും ദേവന്മാരിൽവെച്ച് ദേവതാത്മാവും ആയ ഈശ്വരാ, ശുദ്ധങ്ങളിൽ ശുദ്ധിഹേതുവായിരിക്കുന്ന ആചാമം സ്വീകരിച്ചാലും. ജാതി ജാതിഫലം. കക്കോലം കേശഫലം. കന്യാകുബ്ജഭാഷയിൽ ഇതിനെ കവാവ എന്നു വിളിക്കും. അഗസ്ത്യസംഹിതയിൽ: ആചമനപാത്രത്തിൽ ജാതീഫലം, ലവംഗം, കക്കോലം ചേർത്ത് ആചമനീയകം ഉണ്ടാക്കുന്നു. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രത്തിൽ ആചമനീയദ്രവ്യങ്ങള് വേറെയാണ്. കർപ്പൂരം,അഗുരു,പുഷ്പം എന്നാണ് പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. 3 അർഘ്യം, 3 പാദ്യം, 6 ആചമനീയമെന്നാണ് കണക്ക്. ആഗതനും അർച്ചകനും കുളിച്ച് ആസനസ്ഥരായി,പൂജാദികൾക്ക് മുമ്പ് അർഘ്യം നൽകണം. ആഗതൻ കുളിക്കുമ്പോള് നൈവേദ്യം ഉണ്ടാക്കിവെക്കണം. പാദ്യത്തിന് ബുധന്മാർ 3 വിധസമയം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

95.അർഘ്യംദിശേത്തതോമൂർദ്ധ്നിശിരോമന്ത്രേണദേശികഃ
ഗന്ധപുഷ്പാക്ഷതയവകുശാഗ്രതിലസർഷപൈഃ

96.സദൂർവ്വൈഃസർവ്വദേവാനാമേതദർഘ്യമുദീരിതം
സുധാണുനാതതഃകുര്യാൻ മധുപർക്കം സുധാംബുജേ

97.ആജ്യംദധിമധൂൻമിശ്രമേതദുക്തംമനീഷിഭിഃ
തേനൈവ മനുനാ കുര്യാദദ്ഭിരാചമനീയകം.

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ശിരോമന്ത്രേണസ്വാഹേത്യനേന. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രേ കുശാഗ്രസ്ഥാനേഫലമുക്തം . സിദ്ധാർത്ഥമക്ഷതശ്ചൈവദൂർവ്വാചതിലമേവച
യവംഗന്ധം ഫലം പുഷ്പമഷ്ടാംഗന്ത്വർഘ്യമുച്യതേ ഇതി. സർവ്വദേവാനാമിതി സർവ്വസംബദ്ധ്യതേ. പാദ്യാദ്യുക്തദ്രവ്യാണിസർവ്വദേവതാസുസമാനാനീത്യർത്ഥഃ

ശ്ലോകസ്തു:-

താപത്രയഹരം ദിവ്യം പരമാനന്ദലക്ഷണം താപത്രയവിനിർമുക്തം തവാർഘ്യം കൽപയാമ്യഹം ഇതി. മധുപർക്കമിതി ശ്ലോകസ്തു:-

സർവ്വകാലുഷ്യഹീനായ പരിപൂർണ്ണസുഖാത്മക മധുപർക്കമിമം ദേവ കൽപ്പയാമി പ്രസീദ മേ ഇതി. അത്രാർഘ്യാദി പ്രോക്ത ദ്രവ്യാഭാവേ കേവലതണ്ഡുലാനേവ നിക്ഷിപേത്. തദുക്തം മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശേ-ദ്രവ്യാഭാവേ പ്രദാതവ്യാഃക്ഷാലിതാസ്തണ്ഡുലാഃശുഭാഃ ഇതി . അന്യത്രാപി- തണ്ഡുലാന് പ്രക്ഷിപേത്തേഷ്ടദ്രവ്യാലാഭേ തു തത് മസാന് ഇതി. തേനൈവ മനുനാ സുധാണുനേത്യർത്ഥഃശ്ലോകസ്തു:-ഉഛിഷ്ടോപ്യശുചിർവ്യാപിയസ്യ സ്മരണമാത്രതഃശുദ്ധിമാപ്നോതിതസ്മൈ തേ പുനരാചമനീയകം ഇതി. മധുപർക്കാന്തേ ആചാരമുപലക്ഷണം. തേന സ്മൃത്യുക്തനിമിത്തേപ്യാചമനം ദധ്യാത്. സ്നാനാന്തേ വാസോദാനാന്തേ ഉപവീതദാനാന്തേ നൈവേദ്യാന്തേ . തദുക്തം മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രേ:-സ്നാനേ വസ്ത്രേ തദാഭക്ഷ്യേ ദധ്യാദാചമമനീയകം ഇതി. ഏവം ഷഡ്വ്യാചമനീയാനി. തദുക്തം ജ്ഞാനമാലായാം:- പാദ്യേച മധുപർക്കേച സ്നാനേവസ്ത്രോപവീതയോഃഭോജനേ ചാചമനംദേയം ഇതി സ്നാനാത്പൂർവ്വംമഹാകപിലപഞ്ചരാത്രേത്രുവിശേഷഃ
ഗന്ധംതൈലമഥോദധ്യാത്ദേവസ്യാപ്രതിമംതതഃഇതി.ശ്ലോകസ്തു:-
സ്നേഹംഗൃഹാണസ്നേഹേന ലോകനാഥമഹാശയഃസർവ്വലോകേഷു ശുദ്ധാത്മന് ദദാമി സ്നേഹമുത്തമം. ഇതി.
തത ഉദ്വർത്തനം. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രേ – രജനീ സഹദേവീച ശിരീഷോ ലക്ഷ്മണാപി ച സദാഭദ്രാ കുശാഗ്രാണി ഉദ്വർത്തനമിഹോച്യതേ ഇതി.

മലയാളം ഭാഷ്യം

ശിരോമന്ത്രത്തോടെ മൂർദ്ധാവില് ദേശികന് അർഘ്യം നൽകുന്നു. ഗന്ധപുഷ്പാക്ഷതയവകുശാഗ്രതിലസർഷപദൂർവ്വാദികളോടുകൂടിയ അർഘ്യം സർവ്വദേവന്മാർക്കും പ്രിയമാണ്. സുധാണുവാൽ സുധാംബുജത്തില് മധുപർക്കം ഉണ്ടാക്കുന്നു. ആജ്യം ദധിയും മധുവും മിശ്രമാക്കിയതാണ്. ശിരോമന്ത്രം സ്വാഹാ. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രത്തിൽ കുശപ്പുല്ലിന്റെ അഗ്രസ്ഥാനത്താണ് അതിന്റെ ഫലം പറയുന്നത്. അർഘ്യത്തിലെ 8 അംഗങ്ങൾ:-സിദ്ധാർത്ഥം, അക്ഷതം, ദൂർവ്വ,തിലം, യവം, ഗന്ധം, ഫലം,പുഷ്പം . അർഘ്യം താപത്രയഹരവും ദിവ്യപരമാനന്ദലക്ഷണവുമാണ്. മധുപർക്കം കൊടുക്കുമ്പോള്, സർവ്വകാലുഷ്യഹീനനും പരിപൂർണ്ണസുഖാത്മകനുമായ ദേവാ, മധുപർക്കം സ്വീകരിച്ച് പ്രസാദിക്കുക എന്നു പ്രാർത്ഥന . വിചാരിച്ചപോലെ സമയത്തിന് ദ്രവ്യങ്ങൾ കിട്ടാത്തപക്ഷം എന്താണ് ചെയ്യുക. മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശം പറയുന്നത് കഴുകിയ തണ്ഡുലം മാത്രം മതി, അത് ശുഭകരമാണ്. സുധാണു ഉഛിഷ്ടവും അശുചിയുമാണെങ്കിലും ഏതൊന്നിന്റെ സ്മരണമാത്രയിൽ ശുദ്ധിസംഭവിക്കുന്നുവോ അതാണ് ആചമനീയമായ സുധാണു. മധുപർക്കാന്തത്തില് ആചമനം ഉപലക്ഷണം. സ്നാനാന്തത്തിൽ വസ്ത്രദാനം,

ഉപവീതദാനം, നൈവേദ്യം . മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രം ഇവക്കുശേഷം വീണ്ടും ആചമനീയകം പറയുന്നു. ഇപ്രകാരം ഷഡ്ധവ്യമാണ് ആചമനീയകം. പാദ്യം,മധുപർക്കം, സ്നാനം, വസ്ത്രം,ഉപവീതം, ഭോജനം ഇങ്ങനെ 6 സന്ദർഭത്തില് ഉള്ളതിനാലാണ് ഷഡ്ധവ്യം ആചമനീയദാനം. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രത്തിൽ കുളിക്കുന്നതിനുമുമ്പുള്ള ആചമനീയകം സവിഷേഷമാണ്. ഗന്ധം,തൈലം ഇവ ദേവപ്രതിമക്ക് നൽകുന്നു. ഈ സ്നേഹം സ്വീകരിക്കുക. സ്നേഹത്താൽ, ലോകനാഥാ, മഹാശയാ, സർവ്വലോകത്തേയും പവിത്രമാക്കുന്ന ശുദ്ധാത്മൻ, ഉത്തമമായ സ്നേഹത്തെ ഞാൻ നിനക്കു സമർപ്പിക്കുന്നു. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രത്തിൽ ഉദ്വർത്തനം ചെയ്യുന്നതിന് രജനി,സഹദേവി, ശിരീഷം,ലക്ഷ്മണ,സദാഭദ്ര,കുശാഗ്ര ഇവ ഉപയോഗിക്കുന്നു. ഇവകൊണ്ട് അഭ്യംഗം ഉദ്വർത്തനം ചെയ്ത് മഹാസ്നാനം ആചരിക്കുന്നു.

98.ഗന്ധാദ്ഭിഃകാരയേത്സ്നാനംവാസസീപരിധാപയേത്
ദധ്യാത് ദിവ്യോപവീതഞ്ച ഹാരാദ്യാഭരണൈഃസഹഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ഗന്ധാദ്ഭിപിതി. തദുക്തം മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശേ- ശുദ്ധതോയാദ് ഗന്ധതോയം ശ്രേഷ്ഠം ശതഗുണോത്തരം ഗംഗാതീർത്ഥതോയാനാം ഫലം ശാസ്ത്രപ്രണോദിതം തത്ര തത്രാധിഗന്തവ്യം ഇതി. തഥാ-നാഹരേന്മലിനംതോയം കേശകീടാദിദൂഷിതം മലിനേനാപിഭാണ്ഡേന വ്യംഗ്യേനാശുചിനാതഥാ ഇതി. തത്രൈവ വിശേഷഃ അക്ഷതാഗന്ധപുഷ്പാണി സ്നാനപാത്രേതഥാത്രയം ഇതി. ശ്ലോകസ്തു:-

പരമാനന്ദബോധാബ്ധിനിമഗ്നനിജമൂർത്തയേ സാംഗോപാംഗമിദം സ്നാനം കൽപ്പയാമ്യഹ ഈശ തേ ഇതി. ഏതദനന്തരം ശംഖജലേന ദേവായാഭിഷേകം കുര്യാത്. യദാഹ-ശതംസഹസ്രമയുതം ശക്ത്യാചൈവാഭിഷേചയേത് ശംഖംസംപൂര്യതേനൈവ സപുഷ്പ്യേണച ദേവതാൻ. ഇതി. അന്യത്രാപി-അ(സ്വ)ശക്ത്യാഗന്ധതോയേന സംസ്നാപ്യജഗദീശ്വരം ഇതി .അത്ര വിശേഷഃ- മഹാഭിഷേകം സർവ്വത്ര ശംഖേനൈവ പ്രകൽപ്പയേത്. സർവ്വത്രൈവ പ്രശസ്തോബ്ജഃശിവസൂര്യാർച്ചനം വിനാ ഇതി. തത്ര വിഷേഷസ്തു തന്ത്രാന്തരേഃ- പ്രതിമാപടയന്ത്രാണാം നിത്യസ്നാനം ന ചാചരേത്. കാരയേത് പർവ്വദിവസേ തഥാ മലനിവാരണം. ഇതി. വാസസീതി ദ്വിവചനേനോത്തരീയം ഗൃഹീതം. ശ്ലോകൌതു-മായാചിത്രപടഛന്നനിജഗുഹ്യോരുതേജസേനിരാവരണവിജ്ഞാനവാസസ്തേകൽപ്പയാമ്യഹം യമാശ്രിത്യമഹാമായാജഗത്സമ്മോഹിനീസദാതസ്മൈതേ പരമേശായകൽപ്പയാമുത്തരീയകം ഇതി. തത്ര വിഷേഷോ മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശേഃ-

പീതംകൌശേയവസനം വിഷ്ണോഃപ്രീതൈപ്രകീർത്തിതം രക്തംശക്ത്യർക്കവിഘ്നേഷ്വഈശ്വരസ്യ സിതം പ്രിയം.മലഹീനംതഥാഛിദ്രം ക്ഷൌമംകാർപ്പാസമേവവാ തൈലാദിദൂഷിതാദ്രോഗഃസഛിദ്രാദ്വാച്യതാഭവേത്. ജീർണ്ണാ ദരിദ്രതാ കർജ്ജുർമ്മലിനാത് കീർത്തിഹീനതാ ഇതി. യജ്ഞോപവീതമിതി. ശ്ലോകസ്തു-യസ്യശക്തിത്രയേണേദം സംപ്രോതമഖിലം ജഗത് യജ്ഞസൂത്രായതസ്മൈതേയജ്ഞസൂത്രംപ്രകൽപയേത് ഇതി.

മലയാളംഭാഷ്യം

ഗന്ധാദികളാൽ സ്നാനംചെയ്ത്, വസ്ത്രത്താൽ മൂടി, ദിവ്യോപവീതവും ഹാരാദിആഭരണങ്ങളും നൽകുക. മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശം, ശുദ്ധതോയത്തേക്കാളും സുഗന്ധതോയം നൂറിരട്ടി ശ്രേഷ്ഠമെന്നു പറയുന്നു.അതിന് ഗംഗാതീർത്ഥത്തിന്റെ ഫലമുണ്ട്എന്ന് ശാസ്ത്രോക്തി. മുടി,പുഴ ഇവവീണുദുഷിച്ച മലിനജലം

ഉപയോഗിക്കരുത്. മലിനവസ്ത്രം കഴുകിയഅശുചിയായ ജലം ഉപയോഗിക്കരുത്. അക്ഷതം,സുഗന്ധം,പുഷ്പം ഇവമൂന്നും കളിത്തൊട്ടിയിലിടണം.അഭിഷേകജലത്തിലിടണം. പരമാനന്ദബോധാബ്ധിയില് നിമഗ്നമായ നിന്റെ മൂർത്തിക്ക് ഞാനിതാ സാംഗോപാംഗമായ സ്നാനം ചെയ്യിക്കുന്നു എന്നു സങ്കൽപ്പിക്കണം. പിന്നീട് ശംഖജലത്താൽഈശ്വരന് അഭിഷേകം ചെയ്യുക. 100,1000,10000 എന്ന് സ്വശക്ത്യാനുസാരം ശംഖജലത്താൽ അഭിഷേകം ചെയ്യണം. മഹാഭിഷേകം ശംഖതീർത്ഥംകൊണ്ടാണ് ചെയ്യേണ്ടത്. ശിവനും സൂര്യനും താമരപ്പൂവുകൊണ്ടുള്ള അർച്ചനം പ്രസിദ്ധമാണ്. തന്ത്രാന്തരത്തിൽ പ്രതിമ, പടം,യന്ത്രം ഇവക്ക് നിത്യസ്നാനം ആചരിക്കരുത്. പർവ്വദിവസങ്ങളില് ചളി നീക്കുന്നതിനായി മാത്രം അനുഷ്ഠിച്ചാല് മതി. വസ്ത്രത്തിന് ദ്വിവചനം ഉള്ളതിനാൽ ഉത്തരീയവും കൂടി പറയപ്പെടുന്നു. ഭഗവാനേ ,അവിടുത്തെ രഹസ്യമായ ശരീരഭാഗങ്ങളുടെ തേജസ്സ് മായാചിത്രപടത്താൽ മറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നിരാവരണവിജ്ഞാനവസ്ത്രം ഞാനിതാ അങ്ങേക്ക് സമർപ്പിക്കുന്നു, ജഗന്മോഹിനിയായ മഹാമായയെ പരമേശ്വരാ, അവിടുത്തെ ഉത്തരീയമായി ഞാനിതാ സമർപ്പിക്കുന്നു. എന്നാണ് സങ്കൽപ്പിക്കേണ്ടത്.

മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശം പറയുന്നത്:- മഞ്ഞപ്പട്ടുവസ്ത്രം വിഷ്ണുപ്രീതി തരുന്നു. ശക്തി,സൂര്യൻ,വിനായകനെന്നിവർക്ക് ചുവപ്പും ശിവനും വെള്ളയും വസ്ത്രം പ്രിയമാണ്. ചളിയില്ലാത്തതും കീറാത്തതും എണ്ണ മുതലായവ വീണ് ദൂഷിതമാവാത്തതും ആയ ക്ഷൌമമോ പരുത്തിയോ കൊണ്ട് വസ്ത്രം കൊടുക്കണം. തൈലാദിദൂഷിതമായത് ദ്രോഹവും, ഛിദ്രമുള്ളത് ഛിദ്രവാസനയും, ജീർണ്ണമായത് ദരിദ്രതയും മലിനമായത് കീർത്തിഹീനതയും വരുത്തും.

യജ്ഞോപവീതം സമർപ്പിക്കുമ്പോൾ, അഖിലലോകവും ആരുടെ ശക്തിക്രമത്താൽ ഓതപ്രോതമാണോ , ആ യജ്ഞസൂത്രത്തിന് ഞാനിതാ യജ്ഞസൂത്രം സമർപ്പിക്കുന്നു എന്ന് സങ്കൽപ്പിക്കണം. ഹാരാദിആഭരണങ്ങൾ അർപ്പിക്കുമ്പോൾ, സ്വാഭാവികമായി നൈസർഗ്ഗികസുന്ദരാംഗനും നാനാശക്ത്യാശ്രയനും അമരാർച്ചിതനു◌ായ ഈശ്വരന് ഞാനിതാ വിചിത്രഭൂഷണങ്ങളണിയിക്കുന്നു എന്നാണ് സങ്കൽപ്പം.

99.ന്യാസക്രമേണമനുനാപ്പടിതൈർമാതൃകാക്ഷരൈഃ
അഭ്യർച്ച്യദേവീം ഗന്ധാദ്യൈരംഗാദീൻപൂജയേത് തതഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ന്യാസേതി.ഉപചാരാത്പൂർവ്വംകൃതോയോദേവദേഹേന്യാസഃതത്ക്രമേണ
മൂലമന്ത്രപുടിതൈരേകൈകമക്ഷരൈരിത്യർത്ഥഃ
വർണ്ണൈർമനുപ്രപുടിതൈഃക്രമശഃഗതാർധൈർന്യാസക്രമാദഭിയജേത്

സകലാസുമന്ത്രിഗന്ധാദിഭിഃപ്രഥമതോമനുദേവതാസുത്രൈലോക്യമോഹനഇതി
പ്രഥിതഃപ്രയോഗഃഇത്യാചാര്യോക്തംദേവതാമിത്യർത്ഥഃ.ക്വചിദേവമിതിപാഠഃപുടിതലക്ഷണാം
ത്രയോവിംശേവക്ഷ്യതി. തതോഗന്ധാദ്യൈരഭ്യർച്ച്യ പുനരന്തരമംഗാദീനാവരണാനി ചാർച്ചയേത്. ഇതി ക്രമവിധായകം. ഗന്ധാദ്യൈരിത്യാദിശബ്ദേന പുഷ്പം. അംഗാദീനിതി തത്തത് കൽപ്പോക്താംഗാവൃത്യാദി. അസ്യായമാശയഃമുഖ്യദേവേ ഗന്ധപുഷ്പേദത്വം അംഗാദിലോകപാലാന് സംപൂജ്യധൂപാദിദധ്യാമിതി.

മലയാളം ഭാഷ്യം

ന്യാസക്രമത്തിൽ,മനനംചെയ്ത് പുടിതമായ മാതൃകാക്ഷരങ്ങളാൽ ദേവിയെ അർച്ചിച്ച് ഗന്ധാദികളാല് രംഗാദിപൂജചെയ്യുന്നു. ഉപചാരപൂർവ്വം ദേവദേഹന്യാസംചെയ്യുന്നു. ക്രമേണ മൂലമന്ത്രപുടിതമായ ഓരോരോ അക്ഷരലേഖനം മനനം. വർണ്ണങ്ങള് ഓരോന്നായി മനസ്സില് പ്രപുടിതമാകുന്നു. അവയെ ന്യാസക്രമത്തിൽ യജിക്കുന്നു. ഗന്ധാദികളും ആദ്യം മനുദേവതകളിൽ ത്രൈലോക്യമോഹനമെന്ന് പ്രയോഗിക്കപ്പെട്ടു. ദേവി എന്നത് ഇഷ്ടദേവത എന്നർത്ഥത്തിലാണ്. പുടിതലക്ഷണം 23ആം പടലത്തിൽ പറയും. ഗന്ധാദികളാൽ അർച്ചിച്ചശേഷം അംഗാദികളായ ആവരണങ്ങള് ചാർത്തുന്നു. ഗന്ധാദി എന്ന ശബ്ദത്താൽ പുഷ്പം. അംഗാദി എന്നതിനാൽ അതാത് കൽപ്പ്ത്തില് പറയപ്പെട്ട അംഗാവൃത്തി. മുഖ്യദേവതക്ക് ഗന്ധപുഷ്പം നൽകി, അംഗാദിലോകപാലകർക്ക് പൂജ നൽകി ധൂപാദികള് കൊടുക്കണം.

100 ഗന്ധച്ചന്ദനകർപ്പൂരകാലാഗുരുഭിരീരിതാഃ
കമലേകരവീരേദ്വേ കുമുദേ തുലസീദേവയം
101. ജാതീദ്വയംകേതകേധ്വേകൽഹാരംചമ്പകോത്പലേ
കുന്ദമന്ദാരപുന്നാഗാപാടലാനാഗചമ്പകം
102. ആരഗ്വധംകർണ്ണികാരംപാരന്തീനവമല്ലികാ
സൌഗന്ധികാസകോരണ്ഡം പലാശാശോകമല്ലികാ
103. ധുത്തൂരംസർജ്ജകംബില്വമർജ്ജുനംമുനിപുഷ്പകം(പത്രകം)
അന്യാന്യപിസുഗന്ധീനിപത്രപുഷ്പാണിദേശികൈഃ
104. ഉപദിഷ്ടാനിപൂജായാമാദദീതവിചക്ഷണഃ
മലിനംഭൂമിസംസ്പൃഷ്ടം കൃമികേശാദിദൂഷിതം.
105. അംഗസ്പൃഷ്ടംസമാഘ്രാതംത്യജേത്പര്യൂഷിതംഗുരുഃ
ദേവസ്യമസ്തകംകുര്യാത് കുസുമോപഹിതംസദാ
106. പൂജാകാലേദേവതായാനോപരേഭ്രാമയേത്കരം
അഗുരുശീരഗുഗ്ഗുലുശർക്കരാമധുചന്ദനൈഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

ഗന്ധാദ്യൈരിത്യുക്തംതത്സ്വരൂപമേവാഹഗന്ധഇത്യാദിനാ.ശ്ലോകസ്തു-
പരമാനന്ദസൌരഭ്യപരിപൂർണ്ണദിഗന്തരഃഗൃഹാണപരമം ഗന്ധംകൃപയാപരമേശ്വരഃഇതി.

ഇദം ഗന്ധദാനം കനിഷ്ഠികയേതി ജ്ഞേയം. യദാഹ-ശംഖപാത്രസ്ഥിതംഗന്ധംമന്ത്രൈർദദ്യാത് കനിഷ്ഠയാ ഇതി. തോ ഗന്ധമുദ്രാം പ്രദർശയേത്. തല്ലക്ഷണന്തു- കനിഷ്ഠാംഗുഷ്ഠസംയുക്താ ഗന്ധമുദ്രാ പ്രകീർത്തിതാ ഇതി. കമലേ ഇതി. ദ്വേ ഇതി ശ്വേതരക്തേ.ശ്ലോകസ്തു- തുരീയവനസംഭൂതം നാനാഗുണമനോഹരം അമന്ദസൌരഭം പുഷ്പം ഗൃഹ്യതാമിദമുത്തമം. ഇതി. തതഃപുഷ്പമുദ്രാം പ്രദർശയേത്. കേതകേ ദ്വേ ഇതി ശ്വേതപീതേ. മന്ദാരോർക്കഃപുന്നാഗോ നാഗകേസരഃ ആരഗ്ബധോ രാജവൃക്ഷഃ ധനവധര ഇതി കാനായാകുബ്ജഭാഷായാം.പാരന്തീലതാഭേദഃസൌഗന്ധികംകൽഹാരഭേദഃദേശികൈഃ പൂജായാമുപദിഷ്ടാനീ ത്യനേനാന്യേഷ്വ പുഷ്പാധ്യായേഷ്വ വിഹിതാനിഗ്രാഹ്യണിതത്തദ്ദേവതാനാം നിഷിദ്ധാനി ത്യാജ്യാനി ഇത്യുക്തം. ജ്ഞാനമാലായാം-

നാക്ഷതൈരർച്ചയേദ്വിഷ്ണുംനതുലസ്യാവിനായകം
നദൂർവ്വയായജേദ്ദുർഗ്ഗാംബില്വപത്രൈർദ്ദിവാകരം

ഉന്മത്തമർക്കപുഷ്പഞ്ചവിഷ്ണോവർജ്ജ്യംസദാബുധൈഃ
ദേവീനാഞ്ജർക്കമന്ദാരാവാദിത്യേ തഗരം തദാ

ഗണേശായ ച സൂര്യായ രക്തപുഷ്പമതിപ്രിയം ശിവേ കുന്ദം ന ദന്തീഞ്ച യൂർത്ഥിം ബന്ധൂകകേതകേ ജവാംരക്താം ത്രിസന്ധ്യേദ്വേ സിന്ദൂരംകുടജാനിച മാലതാം ഘൃസൃണാം രക്തം ഹയാരിം ബർബ്ബരാം ത്യജേത് .ഉഗ്രഗന്ധമഗന്ധഞ്ച കൃമികേശാദിദൂഷിതംഅശുദ്ധപാത്രപാണ്യം നവാസോഭിഃകുത്സിതാതഭിഃ ആനീതംനാർപ്പയേശ്ചംഭോഃപ്രമാദാദപി ദോഷകൃത് കലികാഭിസ്തദാനേജ്യം വിനാചമ്പകപങ്കജൈഃ ശുഷ്കൈർനപൂജയേദ്വിഷ്ണും പത്രൈഃപുഷ്പൈഃഫലൈരപിസ്നാത്വാനീതൈഃപര്യുഷിതൈർയോചിതൈഃക-ഷ്ണവർണ്ണകൈഃ സായംവികാശിതൈഃപുഷ്പൈഃസ്വയഞ്ച പതിതൈളവിവർജ്ജയേദ്യൃഹദീദ്വന്ദ്വം കാഞ്ചനാരം കുരുണ്ഡകം സർവ്വപുഷ്പൈഃസദാപൂജാവിഹിതാവിഹിതൈരപി കർത്തവ്യാസർവ്വദേവാനാം ഭക്തിയോഗോത്രകാരണം. പുഷ്പം വാ യദിവാപത്രം ഫലം നേഷ്ടമധോമുഖം ദുഃഖദം തത് സമാഖ്യാതം യഥോത്പന്നം തഥാർപ്പണം. ചിത്രപൂജാസുസർവ്വാസു ന വിദ്ദസ്യാപിഭൃഷണം അധോമുഖാർപ്പണം നേഷ്ടം പുഷ്പാഞ്ജലിവിധൌന തത്. ലക്ഷപൂജാമുസർവ്വാസു പുഷ്പമേകൈകമർപ്പയേത് സമുദായേന ചേത് പൂജാലക്ഷപുഷ്പാർപ്പണഞ്ഞു തത് ഇതി. മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശേപി-

പുഷ്പം പഞ്ചവിധപ്രോക്തം മുനിഭിർനാരദാദിഭി പരാപരോത്തമൈമ്ലൈവ മദ്ധ്യമഞ്ചതഥാധമം സൌവർണ്ണഞ്ഞുപരം പ്രോക്തം അപരം ചിത്രവസ്തുജംവൃക്ഷഗുല്മലതാപുഷ്പമുത്തമം പരികീർത്തിതം. അധമംപത്രതോയാദിമദ്ധ്യമഞ്ഞു ഫലോത്തമം ഉത്സൃഷ്ടം ന ക്രിയായോഗ്യം സദായോഗ്യേ പരാപരേ പത്രേഷ്വതുലസീശ്രേഷ്ഠാ ബില്വമാമലകം ശുഭം മന്ദകോദേവകൽഹാരീവിഷ്ണക്രാന്താതഥൈവച അപാമാർഗ്ഗോഥഗാന്ധാരീ പത്രീസുരഭിസംജ്ഞികാനാഗവല്ലീദലംദൂർവ്വാകുശപത്രം തഥാമതം പത്രഞ്ചാഗസ്ത്യവൃക്ഷസ്യപുണ്യംധാത്രീഫലം തഥാഫലോപ്യാമലകംശ്രേഷ്ഠംബാദരം തിന്തിണീഭവം ദാഡിമംമാതുലുംഗഞ്ച ജംബീരംപനസോദ്ഭവം കദലീചൂതസംഭൂതം ശ്രേഷ്ഠം ജംബൂഫലം തഥാ യജേദേതൈഃസദാ വിഷ്ണുംപത്രൈഃപുഷ്പൈഃഫലൈസ്തഥാ ഇതി.

തഥാ- ദിവസേദിവസോദ്ഫുല്ലൈഃപുഷ്പൈഃപൂജാതഥാനിശി പുഷ്പാഭാവേപ്രവാലൈർവാ പൂജയേഞ്ച ന കോരകൈഃ ഇതി. അന്യാർത്ഥമാഹൃതം ദൃഷ്ടം തഥൈവാന്യോപദുക്തകം ഇതി. ഉരുരിത്യനേന കേഷുചിത് പര്യൂഷിതേഷ്വദോഷാഭാവഇത്യുക്തം.യത് ജ്ഞാനമാലായാം- ന പര്യൂഷിതദോഷോസ്തിജലജോത്പലചമ്പകേ തുലസ്യാഗസ്ത്യവകുലേവില്വഗംഗാജലേ തഥാ ഇതി. പണ്ഡിതൈർദ്ദിനസംഖ്യയാ കേഷാഞ്ചിത് പര്യുഷിതദോഷാഭാവഉക്തഃ
ബില്വാപാമാർഗ്ഗജാതീതുലസീശമിശതാകേതകീഭൃംഗദൂർവ്വാമന്ദാംബോജാഹിദർഭാമുനിതിലതഗരാബ്രഹ്മക ൽഹാരമല്ലീചസാസ്വാരാതികംഭീമന്ദവകദമനാവിശ്വതോഹാനിചസ്യഃത്രിംശത്ര്യേകാര്യരീശോദധിനിധിവസുഭൃ ഭൃയമാഭ്രയ ഏവം ഇതി. ശതാ ശതപത്രം. ഭൃംഗം ഭൃംഗരാജഃമന്ദോമന്ദാരഃആഹി ദ്രോണകലശഃബ്രഹ്മപലാശഃഅശ്വാത്തി(അസ്വാത്തി)കരവീരഃഏഷാം യഥായോഗ്യം പത്രപുഷ്പാണി ഗ്രാഹ്യാണി. അരയഃട്. യമോദ്വയം. ഏവം ഏകാവൃത്ത്യാആഹൃതാനാം ദിനസംഖ്യാ. ഭൃയഏവമസ്യാത്ഥഃ ദ്വിതീയാവൃത്ത്യാ ദർഭാദീനാമിയംദിനസംസ്ഥേത്. സ്മൃത്യന്തരേപി- പങ്കജം പഞ്ചരാത്രം സ്യാത് ദശരാത്രഞ്ച ബില്വകം തുലസ്യൈകാദശാഹാഞ്ഞു പുനഃപ്രക്ഷാല്യപൂജയേത് ഇതി. തുലസ്യാം നിർമ്മാല്യദോഷോപി നാസ്തി. യദാഹ-സദ്യഃപര്യൂഷിതം വാപി നിർമ്മാല്യാനൈവദൂഷ്യതി തഥാർത്ഥൈർന ഹരേസ്തുഷ്ടിസ്തുലസ്യാ ദുഷ്യതേ യഥാ ഇതി

മലയാളം ഭാഷ്യം

ഗന്ധം,ചന്ദനം,കർപ്പൂരം,കറുത്ത അഗുരു,കമലം,കരവീരം, 2 തരം കുമുദം, 2 തരം തുളസി, 2 തരം ജാതി, 2 തരം കേതകി, കൽഹാരം, ഉല്പലം, കുന്ദം,മന്ദാരം, പുന്നാഗം, പാടലം,നാഗചമ്പകം, ആരഗ്വധം, കർണ്ണികാരം, പാരന്തി, നവമല്ലിക, ധത്തൂരം, സർജ്ജകം, ബിലം, അർജ്ജുനം ,മുനിപുഷ്പ(പത്രികം)- ഈ സുഗന്ധമുള്ള ഇലകളുംപൂക്കളുംപൂജക്ക്എടുക്കുന്നു.
മലിനമായതുംഭൂമിയില്വീണതും കൃമികീടം,മുടി ഇവ ഉള്ളതും അംഗം തൊട്ടതും മണപ്പിച്ചതും ത്യജിക്കണം. ദേവന്റെ ശിരസ്സിൽ സദാ പൂ ചൂടണം. പൂജാകാലത്ത് ദേവതയുടെ ഉപരിഭാഗത്തുകൂടി അഗുരു,ഗുഗ്ഗുലു,ശര്ക്കര,മധു,തന്ദനം ഇവ ഗന്ധയുക്തമായി കൈകൊണ്ട് ഭ്രമണം ചെയ്യിക്കണം. കാരണം,ഗന്ധയുക്തമാണ് ദേവതാസ്വരൂപം.

പരമേശ്വരാ, പരമാനന്ദസൌരഭ്യത്താല് ദിഗന്തരങ്ങളെ പരിപൂർണ്ണമാക്കുന്ന അവിടുന്ന് കൃപയാ ഈ പരമഗന്ധവും സ്വീകരിക്കണേ. ഇപ്രകാരം ചെറുവിരലാൽ ഗന്ധദാനം ചെയ്യണം. ശംഖപാത്രത്തിലെടുത്ത ഗന്ധം മന്ത്രപൂർവ്വം ചെറുവിരലാല് സമർപ്പിക്കുക. ഗന്ധമുദ്ര കാണിക്കുക. ഗന്ധമുദ്രാലക്ഷണം- ചെറുവിരലും തള്ളവിരലും കൂട്ടിപ്പിടിച്ചത് ഗന്ധമുദ്ര.

കമലം വെളുപ്പും ചുവപ്പും ഉപയോഗിക്കാം. തുരീയവനത്തിലുണ്ടായതും നാനാഗുണമനോഹരവും അമന്ദസൌരഭ്യമുള്ളതും ഉത്തമവുമായ ഈ പുഷ്പം സ്വീകരിച്ചാലും എന്ന് പുഷ്പമുദ്ര കാണിക്കുക. കേതകി വെളുപ്പും ചുവപ്പും രണ്ടു വിധമുണ്ട്. മന്ദാരം അർക്കപുഷ്പം. പുന്നാഗം നാഗകേസരം. ആരഗ്ബധം രാജവൃക്ഷം. ധനവദര(ബദര) എന്ന് കന്യാകുബ്ജഭഷയിൽ പറയും. പാരന്തി ഒരു തരം ലതയാണ്. സൌഗന്ധികം കൽഹാരത്തിന്റെ വകഭേദമാണ്. അതാത് ദേവതകൾക്ക് വിഹിതവും നിഷിദ്ധവുമായ പൂക്കളെ സ്വീകരിക്കയും ത്യജിക്കയും ചെയ്യണം. ജ്ഞാനമാലാപ്രകാശം- അക്ഷതത്താൽ വിഷ്ണുവേയോ തുളസിയാല് വിനായകനേയോ ദൂർവ്വയാല് ദുർഗ്ഗയേയോ കുവളത്താല് സൂര്യനേയോ അർച്ചിക്കരുത് ,ഉമ്മത്തും അർക്കപുഷ്പവും വിഷ്ണുപൂജക്ക് എടുക്കരുത്. ദേവിക്ക് അർക്കവും മന്ദാരവും പാടില്ല. ഗണേശനും സൂര്യനും ചുവന്ന പൂ അതിപ്രിയമാണ്. ശിവന് മുല്ല,യൂഥി(കുറുഞ്ഞി),ബന്ധൂകം, കേതകി ഇവകൊടുക്കരുത്. ജവ,രക്തപുഷ്പം ത്രിസന്ധ്യക്കുപാടില്ല. സിന്ദൂരം,കുടജം ,മാലതി ,ഘ്രസൂണം,രക്തപുഷ്പം,ഹയാരി ,ബർബ്ബരം ഇവയും ത്യജിക്കണം. ഉഗ്രഗന്ധം.അഗന്ധം,കൃമികേശങ്ങളാല് ദൂഷിതം,അശുദ്ധപാത്രത്തിലും കയ്യിലും തൊട്ടത്, -ഇവയൊന്നും ശിവന് അർപ്പിക്കരുത്. ഉണങ്ങി ശുഷ്കമായ ഇല, പുഷ്പം,ഫലം ഇവകൊണ്ട് വിഷ്ണുവെ പൂജിക്കരുത്. കറുത്തപൂ കൊണ്ടും വിഷ്ണുപൂജ അരുത്. സന്ധ്യക്കു വിടർന്നതും നിലത്തുവീണതും ഉപയോഗിക്കരുത്. പുഷ്പാഞ്ജലിക്ക് ഓരോരോ പുഷ്പമായി ഭക്തിപൂർവ്വം അർപ്പിക്കണം.

മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശം—പുഷ്പം പഞ്ചവിധമെന്ന് നാരദാദിമുനിമാര് പറയുന്നു. പര,അപര,ഉത്തമ,മദ്ധ്യമ, അധമ.

പര	അപര	ഉത്തമ	മദ്ധ്യമ	അധമ
സൌവർണ്ണപുഷ്പം	ചിത്രവസ്തുജം	വൃക്ഷ,ഗുല്മ,ലതാപുഷ്പം	ഫലാത്മകം	പത്രതോയാദി

പത്രങ്ങളിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠം തുളസിയാണ്. പിന്നെ ബിലം. ഫലങ്ങളിൽ ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠം ആമലകി. കൽഹാരം,വിഷ്ണുക്രാന്ത,ഗാന്ധാരിപത്രി,സുരഭി,നാഗവല്ലീദലം,ദൂർവ്വാ,കുശപത്രം മുതലായ പത്രങ്ങളിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠം അഗസ്ത്യവൃക്ഷത്തിന്റെ പുണ്യമയമായ ഇലയാണ്. ധാത്രീഫലവും പുണ്യമാണ്. ഏറ്റവും ശേരേഷ്ഠമായഫലവുംആമലകമാണ്.ബാദരം,തിന്തിണീഭവം,ദാഡിമം,മാതുലംഗം,ജംഭീരം,പനസം,കദളി,ചൂതം, ജംബൂഫലം, ഇവയും ശ്രേഷ്ഠമാണ്.വിഷ്ണു പത്രം,പുഷ്പം,ഫലം ഇവകൊണ്ടുതന്നെ തൃപ്തനാവുന്നു. ദിവസവും അന്നന്നു വിടർന്ന പൂവാണ് പൂജക്കെടുക്കേണ്ടത്. പുഷ്പം ഇല്ലാത്ത പക്ഷം പ്രവാളം(തളിർ) മൊട്ട് ഇവയും ഉപയോഗിക്കാം.ജ്ഞാനമാലയിൽ ദോഷവും ദോഷാഭാവവും വിസ്തരിച്ച് പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

107. ധൂപയേദാജ്യസമ്മിശ്രൈർനീചൈർദേവസ്യദേശികഃ
വർത്ത്യാകർപ്പൂരഗർഭിണ്യാ സർപ്പിഷാ തിലജേന വാ
108. ആരോപ്യദർശയേദ്ദീപാനുച്ചൈഃസൌരഭശാലിനഃ
സ്വാദുപദംശംവിമലംപായസംസഹശർക്കരം
സംസ്കൃതഭാഷ്യം.
ഉദ്ദിഷ്ടമുക്ത്വാ പ്രകൃതമാഹ ധൂപയേദിതി. വാമഹസ്തേന ഘണ്ടാമാത്രേണാർച്ചിതാ ഘണ്ടാം വാദയന് ഗുഗ്ഗുലുംദഹേത്ഇതി.
ശ്ലോകസ്തു-വനസ്പതി രസോപേതോ ഗന്ധാഢ്യഃ സുമനോഹരഃആഘ്രേയഃസർവ്വദേവാനാം ധൂപോയം പ്രതിഗൃഹ്യതാം ഇതി. തദുക്തം- ഘണ്ടാം ഗന്ധാക്ഷതകുസുമൈരർച്ചിതാം വാദയതി ഇതി. അന്യത്രാപി- തതഃസമർപ്പയേധ്ധൂപം ഘണ്ടാം വാദ്യജയസ്വനൈഃ ഇതി. അത്ര പ്രയോഗഃധൂപപാത്രമസ്ത്രേണ പ്രേക്ഷ്യ നമോമന്ത്രേണ പുഷ്പം ദത്വാ വാമയാ തർജ്ജന്യാ സംസ്പൃശന് മൂലമന്ത്രം ശ്ലോകഞ്ച പഠിത്വാ സാംഗായ സപരിവാരായ ദേവായ ധൂപം സമർപ്പയാമി നമഃഇതി ശംഖജലമുത്സൃജ്യ ധൂപമുദ്രാം പ്രദർശ്യ ഘണ്ടാമന്ത്രേണാർച്ചിതാം ഘണ്ടാം വാമഹസ്തേന വാദയന് ദേവതാഗുണനാമയശഃസത്ുത്യാദി കീർത്തയന് ദേവം ധൂപയേത്. ഉക്തഞ്ച-
ധൂപസ്ഥാനം സമഭ്യർച്ച്യ തർജ്ജന്യാ വാമയാസ്പൃശന്
സങ്കല്പ്യൈവ്യം തതഃപുഷ്പാഞ്ജലിം ദത്വാ യശഃപഠേത് ബഹ്വൃച്ച പരിശിഷ്ടാപി-
ധൂപസ്യ വ്യജനേനൈവ ധൂപേനാംഗവിധൂപനേ
നീരാജനേഷ്വ സർവ്വേഷു ദേവ(ഗുണ) നാമാദികീർത്തയന്
മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശേ തു-
ന ദഹേത് ദൂഷിതം ധൂപം കാർപ്പാസാസ്ഥിശിരോരുഹൈഃഇതി.
ഏവം ദീപദാനേപി ഘണ്ടാ വാദനാദി സർവ്വം പൂർവ്വവത് കുര്യാത്. വിഷേഷസ്ത്വയം ഉത്സർഗ്ഗേ വാമമദ്ധ്യമയാ ദീപപാത്രസ്പർശഃ ദീപമുദ്രാദർശനഞ്ച. ശ്ലോകസ്തു-
സുപ്രകാസോ മഹാദീപഃ സർവ്വതസ്തിമിരാപഹഃ
സബാഹ്യാഭ്യന്തരം ജ്യോതിർദീപോയം പ്രതിഗൃഹ്ണതാം ഇതി. ഉക്തഞ്ച ജ്ഞാനമാലായാം-
സർവ്വനാദപ്രിയാ ദേവാനൈകഃകർത്തഞ്ചതാന് ക്ഷമാഃ
സർവ്വനാദമയീ ഘണ്ടാ സ്വാത്മാ(ർത്ഥാ) സർവ്വനാദകൃത് ഇതി.
നീചൈരിതിദേവതാനാഭിദേശേ ഉച്ചൈരിതി നേത്രദേശേ ഇത്യാചാര്യാഃ ദൃഷ്ട്യാദ്യതി വിശദധീഃ പാദപര്യന്തമുച്ചൈഃഇത്യുക്തേഃ. ബഹുവർത്തീദീപപക്ഷേ വിഷമാ ഏവ വർത്തിസംസ്ഥാ ഗ്രാഹ്യം. യദാഹ- ആരത്രികന്തു വിഷമബഹുവർത്തിസമന്വിതാ. ഇതി. പ്രയോഗസാരേതു- തൈലേന കപിലാജ്യേന സിക്ഥകേനാപരേണ വാ .സ്നേഹേനവർത്തിസംയുക്തം ദീപമുച്ചൈ പ്രദർശയേത് ഇതി. തത്രസർപ്പിഷാചേദ്ദീപഃ തദാ ദക്ഷിണതഃതൈലേന ചേത്തദാ വാമതാ ഇതി സമ്പ്രദായഃ ഏവഞ്ച സിതാവർത്തിശ്ചേദ്ദക്ഷിണതഃരക്താചാദ്ദാമതോ നിവേദനമിതി.
മലയാളം ഭാഷ്യം
മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശത്തിൽ ദൂഷിതമായ ധൂപം കാട്ടരുത് , തുണി,അസ്ഥി ഇവ കത്തിയ ധൂപം കാട്ടരുത് ,ധൂപദാനത്തിലെന്നപോലെ ദീപദാനത്തിലും ഘണ്ടാവാദനാദിസർവ്വവും മുമ്പ് പറഞ്ഞപോലെ ചെയ്യണം. ദീപം സ്പർശിക്കുന്നത് ഇടത്തുകയ്യിലെ നടുവിരല് കൊണ്ടാണെന്ന വ്യത്യാസമുണ്ട്. ദീപമുദ്രാദർശനവേളയിലെ ശ്ലോകാർത്ഥം- സുപ്രകാശമായ മഹാദീപമേ, സർവ്വത്തിലുമുള്ള ഇരുട്ട്

അകറ്റുന്നവനും അകത്തും പുറത്തും ജ്യോതിസ്സായി വിളങ്ങുന്നവനുമായ ഈശ്വരാ, ഞാൻ കാണിക്കുന്ന ഈ ദീപം സ്വീകരിച്ചാലും.

ജ്ഞാനമാലഃ- സർവ്വനാദപ്രിയനായ ദേവന് മാത്രമാണ് സർവ്വവും ക്ഷമിക്കുന്നത്. ഘണ്ട സർവ്വനാദമയി .സ്വാത്മാവ് സർവ്വനാദകൃത്ത്.

നീചദേവത എന്നാൽ നാഭിക്കുതാഴെയുള്ള ദേവതമാര്. ഉച്ചദേവത എന്നാൽ നേത്രദേശത്തുള്ളവർ. ആചാര്യവാക്യം- ദൃഷ്ടിയാല് വിശദമായ ധീ പാദപര്യന്തം ഉച്ചമായി വ്യാപിക്കുന്നു. ബഹുവർത്തിദീപപക്ഷത്തിൽ,വിഷമ എന്നത് ഗ്രഹിക്കണം. സ്നേഹ(എണ്ണ)ത്തോടുകൂടി തിരിയിട്ടു കത്തിച്ച ദീപം ഉച്ചത്തിൽ (നന്നായി) തെളിയുന്നു. നേത്രം ഇതിന്റെ പ്രാതിനിധ്യം വഹിക്കുന്ന ദേവതയാണ്.(സൂര്യൻ.)ദക്ഷിണവാമസമ്പ്രദായത്തെ ഉച്ചനീചശബ്ദം സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

109. കദലീഫലസംയുക്തംസാജ്യംമന്ത്രീനിവേദയേത്
തത്രതത്ര ജലം ദധ്യാദുപചാരാന്തരാന്തരാ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

മന്ത്രീത്യനേനൈ തദുക്തം ഭവതി നൈവേദ്യം അസ്ത്രമന്ത്രജപ്തജപേന സംപ്രോക്ഷയേത്. ശൈവാഗമേ തു-
തതോ മൃത്യുഞ്ജയേനൈവവൌഷഡന്തേന സപ്തധാ
ജപ്തൈഃസദദർശംഖസ്ഥൈഃ സിഞ്ചേദ് തത്തോയബിന്ദുഭിഃ
തത ശംഖമുദ്രയാഭിരക്ഷ്യവായുബീജേനദ്വാദശവാരാഭിമന്ത്രിത ജലേന ഹവിഃസംപ്രോക്ഷ്യ തദുത്ഥവായുനാതദ്ദോഷം സംശോധ്യ(ഷ്യ)ദക്ഷിണകരതലേഗ്നിബീജം വിചിന്ത്യ തത് പൃഷ്ഠലഗ്നം വാമകരതലം കൃത്വാ നൈവേദ്യേ പ്രദര്ശ്യ തദുത്ഥാഗ്നിനാ തദ്ദോഷം ദഗ്ധ്വാ വാമകരതലേമൃതബീജം വിചിന്ത്യതത് പൃഷ്ഠലഗ്നം ദക്ഷിണകരതലം കൃത്വാ നൈവേദ്യേ പ്രദർശ്യ തദുത്ഥാമൃതധാരയാ പ്ലാവിതം വിഭാവ്യ മൂലമന്ത്രജപ്തജലേന സംപ്രോക്ഷ്യ തമഖിലമമൃതാത്മകം ധാത്വാ തത് സ്പൃഷ്ട്വാ മൂലമന്ത്രമഷ്ടധാ ജപ്ത്വാ ധേനുമുദ്രാം പ്രദർശ്യ ജലഗന്ധപുഷ്പൈരഭ്യർച്ച്യ ദേവതായെ പുഷ്പാഞ്ജലിം സമർപ്പ്യ തന്മുഖാത്തേജോനിർഗ്ഗതമിതി ധ്യാത്വാ വാമാംഗുഷ്ഠേന മുഖ്യം നൈവേദ്യപാത്രം സ്പൃഷ്ട്വാ ദക്ഷിണകരേണ ജലം ഗൃഹീത്വാ സ്വാഹാന്തം മൂലമന്ത്രം
സത്പാത്രസിദ്ധം സുഹവിർവ്വിധിർവ്വിവിധാധേകഭക്ഷണം
നിർവ്വേദയാമി ദേവായ സാനുഗായ ഗൃഹാണ തത്
ഇതി ശ്ലോകഞ്ച ജപിത്വാസാംഗായ സപരിവാരായ ദേവായ നൈവേദ്േയം സമർപ്പയാമി നമഃഇതി ജലമുത്സൃജ്യ നൈവേദ്യമുദ്രാം പ്രദർശയേത്. തതഃസുപുഷ്പാഭ്യാം ഹസ്താഭ്യാം നൈവേദ്യപാ്രം ത്രിഃപ്രോദ്ധരൻ- നിവേദയാമി ഭവതേ ജുഷാണേദം ഹവിർഹരേ ഇതി ജപേത്. തത്ര ഹരേ ഇതി പദസ്ഥാനേ തത്തദ്ദേവതാനാതേപ്യാം. യദാഹുഃ-
അസ്ത്രോക്ഷിതം തദരിമുദ്രികയാഭിരക്ഷ്യ
വായവ്യതോയപരിശോഷിതമാഗ്നിദോഷ്ണാ
സംദഹ്യവാമകരസൌധരസാഭിപൂർണ്ണം
മന്ത്രാമൃതീകൃതമയാഭിമൃശൻ പ്രജപ്യാൻ.
മനുമഷ്ടശഃസുരഭിമുദ്രികലാ പരിപൂർണ്ണമർച്ചയതു ഗന്ധമുഖൈ്യ
ഹരിമർച്ചയേദഥകൃതപ്രസരാഞ്ജലി ശാസ്യതോസ്യവിധരേഞ്ചമഹഃ
വീതിഹോത്രദയിതാന്തമുച്ചരൻ മൂലമന്ത്രമഥ നിക്ഷിപേജ്ജലം
അർപ്പയേദമൃതാത്മകം ഹവിദ്രോരുജാസദസുമം സമുദ്ധരേന്
നിവേദ്യാർപ്പണമന്ത്രോയം സർവ്വാർച്ചാസു നിജാഖ്യയാ. ഇതി. തതോ വാമകരേണ ഗ്രാസമുദ്രാം ദക്ഷിണകരേണ പ്രാണാദിമുദ്രാശ്ചദർശയന് പ്രാണായ സ്വാഹേത്യാദി മന്ത്രാന് ജപേത്. യദാഹുഃ-
ആസമുദ്രാം വാമദോഷ്ണാവികചോത്പലസന്നിഭാം
പ്രദർശയന് ദക്ഷിണേന പ്രാണാദീനാഞ്ച ദർശയേത്.
സ്പൃശേത് കനിഷ്ഠോപകനിഷ്ഠികേ ദ്വേ സ്യാംഗുഷ്ഠമൂർദ്ധ്നി പ്രഥമേയാ മുദ്രാ

തതാ പരാ തർജ്ജനീമദ്ധ്യമേ സ്യാദനാമികാമദ്ധ്യമികേ ച മദ്ധ്യാ
അനാമികാ തർജ്ജനിമദ്ധ്യമാ സ്യത്തദച്ചതുർത്ഥീസകനിഷ്ഠികാന്താ
സ്യാത് പഞ്ചമീ തദ്വദിഹോപദിഷ്ടാഃപ്രാണാദിമുദ്രാ നിജമന്ത്രയുക്താഃ
പ്രാണാപാനോദാനവ്യാനസമാനാഃക്രമാച്ചതുർത്ഥ്യാ യുക്തഃ
താരാദാരാബദ്ധാ ചേ ദ്വാഃ കൃഷ്ണാധ്വനസ്ഥ ഏതേനേവഃ ഇതി.
പുഷ്പാദിമുദ്രാലക്ഷണാനി ച-
ജ്യേഷ്ഠാംഗുഷ്ഠസ്യ പുഷ്പസ്യയുക്താ ധൂപസ്യ തർജ്ജനീ
ദീപസ്യ മദ്ധ്യമാനാമനൈവേദ്യസ്യ പ്രകീർത്തിതാ
ഇതരാംഗുലിസംയോഗാത് പഞ്ചമുദ്രാപ്രകീർത്തിതാ
ഗന്ധാദിഷ്വപി ദത്തേഷ്വ(ഭേദേഷ്വ)മുദ്രാക്ഷേമാഃപ്രദർശയേത്
മുദ്രയായത് കൃതം കർമ്മ തദക്ഷയഫലപ്രദം ഇതി
തത്രേതി. ഉപചാരാണാം അന്തരാന്തരാ പുഷ്പാഞ്ജലിം ദത്വാ ജലം ദത്വാ
സ്വഹസ്തം പ്രക്ഷാളയേദിതി പരമഗുരവഃ ഇദാനീം തന്ത്രാന്തരോക്തോ വിശേഷാ ലിഖ്യതേ.
അനിർമ്മാല്യം സനിർമ്മാല്യമർച്ചനം ദ്വിവിധം സ്മൃതം
ദിവ്യൈർ മനോഭവൈർദ്രവ്യൈർഗ്ഗന്ധപുഷ്പൈഃസ്തൂഗാദിഭിഃ
യദർച്ചനമനിർമ്മാല്യം ദിവ്യഭോഗാപവർഗ്ഗദം
ആദ്യാരണ്യാദിസംഭൃതൈര്യോഗദ്രവ്യൈർമ്മനോരമൈ
ഭക്തൈര്യത് ക്രിയതേ സമ്യക് സനിർമ്മാല്യം തദർച്ചനം
തത്ര തത്വസാഗരസംഹിതായാം നിർമ്മാല്യത്വമുക്തം-
ജാതമാത്രാണി പുഷ്പാണി ധാന്യാന്യേവനിസർഗ്ഗതഃ
പഞ്ചഭിശ്ച മഹാമൂർത്തെർഭാനുനാ ശശിനാ തഥാ
പ്രാണിഭിശ്ച ദ്വരേഫാദ്യൈഃപൌഷ്പൈരേവനസംശയഃ അതോനിർമ്മാല്യമിത്യുക്തം. ഇതി.
നിർമ്മാല്യഞ്ചേത് അനേനഫലം കഥമിത്യാശങ്ക്യ തത്രൈവോക്തം-
ഘ്രാതപുഷ്പാത് ഫലം സിദ്ധ്യേദല്പം നോ മനസാദ് യഥാ തസ്മാദപരിഹാര്യേത്വാദന്യഥാ ചാനുപായതഃ
അല്പബുദ്ധിത്വതോ നൃണാം ബാഹേയപുഷ്പൈർഭവേത് ക്രിയാ ഇതി.
തഥാ- പുനസ്ത്രിഥാ തോ പൂജാ ഉത്തമാധമമദ്ധ്യമാ
അധികാരിനി ചിത്താഭ്യാംഭിധ്യതേ ശതധാ പുനഃ
യാഗോപകരണൈഃ കൃത്സ്നൈഃക്രിയമാണോത്തമാമതാഃ
യഥാലബ്ധൈർവിനിഷ്പാദ്യാ ദ്ര്വൈഷ്ട പൂജാ തു മദ്ധ്യമാം
പത്രപുഷ്പാം സുനിഷ്പാദ്യാ പൂജാ ചാധമസംജ്ഞിതാ
വിദിതാഖിലവേദാദ്യൈർ ബ്രഹ്മർഷിഭിരകന്മഷൈഃ
ക്രിയമാണാ തുയാ പൂജാ സാത്വികീ സാ വിമുക്തികാ
രാജർഷിഊിസ്തപോനിഷ്ഠൈർഭഗവത്തത്വവേദിഭിഃ
യാ പൂജാ ക്രിയതേ സമ്യക് രാജസീ സാ സുഖപ്രദാ
സ്ത്രീബാലവൃദ്ധമൂർഖാദ്യൈര് ഭക്തൈശ്ച(ര)ക്ഷുദ്രമാനസൈഃ
യാ പൂജാ ക്രിയതേ നിത്യം താമസീ സാ പ്രകീർത്തിതാഃ
ആതുരീ സൌതകീ ചൈവ ത്രാസീ ദൌർബോധകീ തഥാ
സാധനാഭാവിനീ ചേതി പഞ്ചധാ ഭിധ്യതേ പുനഃ
യതിലങ്കനപര്യന്തോ വ്യാധിരാത്മനി ദൃശ്യതേ
തദാ പൂജാ നകർത്തവ്യാ സ്ഥണ്ഡിലേ പ്രതിമാസു ച
ന സ്നാനം ദന്തകാഷ്ഠം വാ കുര്യാദ്യോമമഥാപി വാ
രവിമണ്ഡലമാലോക്യ പ്രതിമാമഥവാ പുനഃ
മബലമന്ത്രം സകൃജ്ജപ്ത്വാ പുഷ്പം സാക്ഷതമൂത് ക്ഷിപേത്

ശ്രാന്തോവ്യാധിഭിരത്യുഗ്രൈഃക്ലാന്തശ്ചൈവോപവാസകൈഃ
നിജസാമയികൈർ വാപി സ്വകർത്തവ്യം സമാപയേത്
സ്നാത്വാ(സ്തുത്വാ)ദേവമഥാഗ്നീം ശ്ച ഗുരൂന് വിപ്രാൻ പ്രപൂജ്യ ച
ഏതാവത് കാലവിഛിന്നാ പൂജായുഷ്മദ് പ്രസാദതഃ
ന ദോഷോ മേസ്ത്വിതി പ്രാർത്ഥ്യ പുനഃപൂർവ്വവദാചരേത്
അഥ സൂതകിനഃപൂജാം വദാമ്യാഗമചോദിതാം
സ്നാത്വാ നിത്യഞ്ച നിർവ്വർത്ത്യം മാനസ്യാ ക്രിയയാ തു വൈ
ബ്രഹ്മപൂജൈ ക്രമേണൈവ സ്ഥാന(ധ്യാന)യോഗേന പൂജയേത്
യദി കാമീ ന ചേത് കാമീ നിത്യം പൂർവ്വവദാചരാത്
ത്രാസി യോ വക്ഷ്യതേ പൂജായത്രൈവാഗമചോദിതാ
ലബ്ധം വാ യദിവാലബ്ധമർഘ്യപാത്രാദിസാധനം
പൂജോദകേന കർത്തവ്യാ ന ചേത്തോയ.ഞ്ച വിദ്യതേ
യദി സംപൂജ്യയേ ദ്ദേവം ഭാവനാകുസുമാദിഭിഃ
ദൌർബ്ബോധകിം പ്രവക്ഷ്യാമി പൂജാമാഗമചോദിതാം
മൂർഖസ്ത്രീബാലവൃദ്ധാദ്യാ ദുർബ്ബോധാ ഇതി ഭാവിതാഃ
രത്നമണ്ഡപധർമ്മാദിചതുഷ്കമുരഗോംബുജം
മൂലമൂർത്തേസ്തഥാംഗാനി തേഷാം പൂജാ വിധീയതേ
അന്യേവാം അപി സർവ്വേഷാം പ്രോക്താ സംക്ഷേപകർമ്മണി
സർവ്വോപചാരവസ്തൂനാമലാഭേ ഭാവനേന ഹി
നിർമ്മലേ(മ്മാല്യേ)നോദകേനായ പൂർണ്ണതേത്യാഹ നാരദഃ ഇതി.
പൂജാകരണാസമർത്ഥം പ്രതി-
ആരാധനാസമർത്ഥശ്ചേദ്ദധ്യാദർച്ചനസാധനം
യോ ദാതും നൈവ ശക്നോതി കുര്യാദർച്ചനദർശനം
നൈകഞ്ച യസ്യ വിദ്യേത സോധോയാത്യേവനാന്യഥാ
യസ്തു ഭക്ത്യാപ്രയത്നേന സ്വയം സമ്പാദ്യചാഖിലം
സാധനഞ്ചാർച്ചയേദ്വിദ്വാന് സ സമഗ്രഫലം ലഭേത്
യോർച്ചയേദ്വിധിവദ് ഭക്ത്യാ പരാനീതൈശ്ച സാധനൈഃ
പൂജാഫലാർദ്ധമേവാസ്യ ന സമഗ്രഫലം ലഭേത് ഇതി.

മലയാളം ഭാഷ്യം.

ആദ്യം കദളിപ്പഴം കൊണ്ട് നിലേദിക്കുന്നു. ഉപചാരത്തിന്റെ ഇടവേള തോറും ജലം നൽകണം. നൈവേദ്യം അസ്ത്രമന്ത്രം ജപിച്ച ജലത്താൽ സംപ്രോക്ഷണം ചെയ്യണം. ശൈവാഗമത്തിൽ മൃത്യുഞ്ജയത്തിൽ അവസാനം വൌഷഡ് എന്ന ഉച്ചാരണത്തോടെ ഏഴ് വിധം ജപിച്ച ദർഭയിട്ട ശംഖജലം ജലബിന്ദുക്കൾ തളിച്ച് സംപ്രോക്ഷണം.ചക്രമുദ്ര കൊണ്ട് സംരക്ഷണം.വായുബീജത്താൽ 12 വാരം അഭിമന്ത്രിതമായ ജലത്താല് ഹവിസ്സ് സംപ്രോക്ഷിച്ച് അതിൽനിന്നുണ്ടായ വായുവാല് ദോഷം ശമിപ്പിച്ച് വലത്തുകരതലത്തിൽ വെച്ച് നൈവേദ്യത്തില് മുദ്ര കാണിച്ച് അതിൽനിന്നുണ്ടായ അഗ്നിയിൽ അതിന്റെ ദോഷം ദഹിപ്പിച്ച് വാമകരതലത്തില് അമൃതബീജം ചിന്തിച്ച് അതിന്റെ പിൻഭാഗം വലത്തുകരതലത്തില് വെച്ച് നൈവേദ്യത്തില് പ്രദർശിപ്പിച്ച്, അതിൽനിന്നുയർന്ന അമൃതധാരയാൽ മുങ്ങിയതായി വിഭാവനം ചെയ്ത് മൂലമന്ത്രം ജപിച്ച ജലത്താല് സംപ്രോക്ഷിച്ച് സർവ്വവും അമൃതാത്മകമെന്ന് ധ്യാനിച്ച് സ്പർശിച്ച്, മൂലമന്ത്രം 8 പ്രാവശ്യം ജപിച്ച് ധേനുമുദ്ര കാട്ടി ജലഗന്ധപുഷ്പാദികൾ അർപ്പിച്ച് ദേവതമാർക്ക് പുഷ്പാഞ്ജലി സമർപ്പിച്ച് അവരുടെ മുഖത്തുനിന്ന് ഉണ്ടാവുന്ന തേജസ്സ് ധ്യാനിച്ച് ഇടത്തുകൈവിരലാൽ മുഖ്യമായ നൈവേദ്യപാത്രം തൊട്ട് വലത്തുകയ്യാൽ ജലമെടുത്ത് സ്വാഹാന്തമായ മൂലമന്ത്രവും സത്പാത്രസിദ്ധവും സുഹവിസ്സാല് ഭക്ഷണവും നിവേദിക്കുന്നു. ഈശാവാസ്യ സ്വീകരിച്ചാലും എന്ന ശ്ലോകവും ധ്യാനിച്ച് സാംഗം

സപരിവാരം ദേവന് നൈവേദ്യം സമർപ്പിക്കുന്നു. സാംഗായ സപരിവാരായ ദേവായ നൈവേദ്യം സമർപ്പയാമി നമഃ എന്ന് ജലം തളിച്ച് നൈവേദ്യമുദ്ര കാട്ടുന്നു. പുഷ്പത്താലും കയ്യാലും നൈവേദ്യപാത്രം മൂന്നുവട്ടം തൊട്ട് നിവേദയാമി ഭവതേ ജുഷാണേദം ഹവിർഹരേ എന്ന് ജപിക്കുന്നു. ഹരേ എന്ന പദസ്ഥാനത്ത് അതാത് ഇഷ്ടദേവതയെ ജപിക്കാം. ഹരിമുദ്രയായ ചക്രമുദ്രയാൽരക്ഷിതം, വായവ്യതോയപരിശോഷിതം,അഗ്നിദമായ ഉഷ്ണത്താൽ ദഹിപ്പിക്കപ്പെട്ടതും, രസാദിപൂർണ്ണവും മന്ത്രത്താല് അമൃതീകൃതവുമായതിനെ 8 വട്ടം സുരഭിമുദ്ര കാണിച്ച് പരിപൂർണ്ണമായർപ്പിച്ച്, ഗന്ധമുഖ്യാദികളാൽ ഹരിയെ അർച്ചിക്കുക. അഗ്നിപത്നിയായ സ്വാഹാമന്ത്രമുച്ചരിച്ച് മൂലമന്ത്രം നിക്ഷേപിച്ച അമൃതാത്മകജലം ഹവിസ്സോടെ സകുസുമം എടുത്ത് നിവേദ്യാർപ്പണമന്ത്രം ചൊല്ലി സർവ്വാർപ്പണം ചെയ്യുക. ഇടതുകയ്യിന്റെ അറ്റത്ത് സമുദ്രവും വലതുകയ്യിനാൽ പ്രാണാദിമുദ്രയും കാട്ടി പ്രാണായ സ്വാഹ മുതലായ മന്ത്രം ജപിക്കണം.(ആസമുദ്രാം വാമദോഷ്ണാവികചോല്പലസന്നിഭാം പ്രദർശയന് ദക്ഷിണേന പ്രാമാദീനാഞ്ച ദർശയേത്). ചെറുവിരൽ:-ചെറുവിരലിന്റെ കീഴ്ഭാഗം തള്ളവിരലിന്റെ മൂർദ്ധാവില് തൊട്ടാൽ സമുദ്രമുദ്ര. മോതിരവിരൽ,ചൂണ്ടുവിരൽ,നടുവിരൽ ഇവയുടെ മദ്ധ്യഭാഗത്ത് തൊട്ടുകൊണ്ടും ഇവയുടെ മദ്ധ്യഭാഗത്ത് ചെറുവിരൽ തൊട്ടുകൊണ്ടും പഞ്ചപ്രാണമുദ്ര പ്രാണമന്ത്രയുക്തമായി കാണിക്കുന്നു.പ്രാണ,അപാന,ഉദാന,വ്യാന,സമാനന്മാരെ നാലാം വിരൽ കൂട്ടിത്തൊട്ട് കാണിക്കുന്നു. മൂലാധാരം തൊട്ട് താരം വരെ പഞ്ചപ്രാണങ്ങൾ ബദ്ധമായിരിക്കുന്നതാണ് ഈ പ്രാണമുദ്ര സൂചിപ്പിക്കുന്നത്.

പുഷ്പാദിമുദ്രാലക്ഷണം

ആദ്യയായ തള്ളവിരൽ പുഷ്പത്തോട്ട യുക്തം. ചൂണ്ടുവിരൽ ധൂപം. മദ്ധ്യം ദീപം. മോതിരവിരൽ നൈവേദ്യം. ഇവ നാലും ചെറുവിരലോട്ട ചേർത്തു കാണിച്ചാല് പഞ്ചമുദ്ര.ഗന്ധാദികളുടെ ഭേദത്താൽ ക്ഷേമമുദ്ര പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നു.വിധിപ്രകാരം മുദ്രകാണിച്ച കർമ്മം അക്ഷയഫലം തരുന്നു. ഉപചാരങ്ങൾക്കിടക്കിടക്ക് പുഷ്പാഞ്ജലിയും ജലവും കൊടുത്ത് സ്വഹസ്തം പ്രക്ഷാളനം ചെയ്യണമെന്ന് പരമഗുരുക്കന്മാർ . തന്ത്രാന്തരത്തിലും ഇത് സവിശേഷമായി എഴുതിയിട്ടുണ്ട്. അനിർമ്മാല്യം ,സനിർമ്മാല്യമെന്ന് അർച്ചനം രണ്ടുവിധം. ദിവ്യങ്ങളും മനോഭവങ്ങളുമായ ദ്രവ്യങ്ങൾ,ഗന്ധപുഷ്പസ്തോദികൾ ഇവകൊണ്ടുള്ള അർച്ചനം ദിവ്യഭോഗാപവർഗ്ഗദമായ അനിർമ്മാല്യാർച്ചനം. വനങ്ങൾ മുതലായവയിൽനിന്ന് ഉത്ഭവിച്ച യോഗദ്രവ്യങ്ങളാല് ഭക്തിപൂർവ്വം ചെയ്യുന്നത് സനിർമ്മാല്യാർച്ചനം.തത്വസാഗരസംഹിതയിൽ നിർമ്മാല്യത്തെക്കുറിച്ച് പറയുന്നത്:- നൈസർഗ്ഗികമായി ജനിച്ച പുഷ്പധാന്യങ്ങൾ, പഞ്ചമഹാമൂർത്തികളായ സൂര്യചന്ദ്രന്മാര്,പ്രാണികൾ,ഇരട്ടക്കുളമ്പുള്ളവ, വനപുഷ്പങ്ങളെന്നിവ നിർമ്മാല്യമാണ്.

മണത്തുനോക്കിയ പുഷ്പം കൊണ്ട് ഫലസിദ്ധി കുറവായിരിക്കും. അതിനുള്ള ഒരേ ഒരു പരിഹാരം മനസ്സുകൊണ്ട് അനിർമ്മാല്യാനുഷ്ഠാനമാണ്. അല്പബുദ്ധികളായ മനുഷ്യർ ഇതറിയാതെ ബാഹ്യപുഷ്പാർച്ചനം മാത്രമാണ് ക്രിയ എന്നു കരുതുന്നു.

പൂജ മൂന്നുവിധം. ഉത്തമം,മദ്ധ്യമം,അധമം. ഇവതന്നെ അധികാരിഭേദനിമിത്തത്താല് വീണ്ടും നൂറുകണക്കായി വിഭജിക്കപ്പെടുന്നു. യാഗോപകരണങ്ങളോടെ ചെയ്യുന്ന ക്രിയ ഉത്തമം. കിട്ടിയ വസ്തുക്കളെക്കൊണ്ട് ചെയ്യുന്നത് മദ്ധ്യമം. പത്രപുഷ്പങ്ങളാൽ ചെയ്യുന്നത് അധമം. അകന്മഷരായ ബ്രഹ്മർഷിമാര് അഖിലവേദസാരവുമറിഞ്ഞവരാണ്. അവർ ഇപ്രകാരം കരുതുന്നു. യാഗക്രിയയോടെയുള്ള ക്രിയ സാത്വികിയാണ്. മുക്തിദമാണ്. തപോനിഷ്ഠരും ഭഗവത്തത്വവേദികളുമായ രാജർഷിമാര് ഇത് അനുഷ്ഠിക്കുന്നു. രാജസിയായ പൂജ സുഖപ്രദമാണ്. അറിവില്ലാത്ത സ്ത്രീകളും കുട്ടികളും വൃദ്ധരും മൂർഖരും ഭക്തരും ക്ഷുദ്രമാനസരും ചെയ്യുന്ന പൂജ താമസിയാണ്. ആതുരി,സൌതകി,ത്രാസി,ദൌർബോധകി ,സാധനാഭാവിനി എന്ന് അഞ്ചുനാമത്തിലും പൂജ അറിയപ്പെടുന്നു. സൌതകി (സൂതകി)ആഗമത്താൽ പ്രചോദിതമായി ചെയ്യുന്നതാണ്. കാമികൾ കാമസാദ്ധ്യത്തിനായി ആഗമചോദിതമായി ചെയ്യുന്നത് ത്രാസി.

ദൌർബോധകിയും ആഗമചോദിതം തന്നെയാണ്. ദുർബ്ബോധമെന്നാല് മൂർഖ,സ്ത്രീ,ബാല,വൃദ്ധരെയാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്.

ഒരു ഉപചാരവസ്തുവും കൂടാതെ ഭാവന കൊണ്ടുതന്നെ സർവ്വവും സമർപ്പിച്ച് ചെയ്യുന്നതാണ് ഭാവനാസാധകി. അഥവാ സാധനാഭാവിനി. പൂജാകരണാദി ചെയ്യാനസമർത്ഥരായവര് അർച്ചനാവസ്തുക്കള് കാണിച്ചു കൊടുക്കുന്നു. അതിനും കഴിവില്ലാത്തവർ അർച്ചനാദർശനം ചെയ്യുന്നു. ഭക്തിപൂർവ്വം പ്രയത്നിച്ച് സ്വയം അറിവും സർവ്വവസ്തുക്കളും സമ്പാദിച്ച് സകലവും സാധനാപൂർവ്വം അർച്ചിച്ച വിദ്വാന് സമഗ്രഫലം ലഭിക്കുന്നു.മറ്റൊരാൾ കൊടുത്ത സാധനങ്ങളാല് ഭക്തിപൂർവ്വം വിധിപോലെ അർച്ചിക്കുന്നവന് അതിന്റെ പകുതി ഫലമേ കിട്ടൂ.

110. അംഗാദിലോകപാലാനാംയജേദാവരണാന്യപി
കേശരേഷ്വഗ്നികോണാദിഹൃദയാദീനി പൂജയേത്

സംസ്കൃതം ഭാഷ്യം

അംഗാദീൻ പുനരർച്ചയേദിത്യുക്തം. തത്രാദ്യന്തേ സാമാന്യേ ഇതി. തയോർദ്ധ്യാനസ്ഥാനപ്രയോഗാന് വക്തും ആദിശബ്ദാർത്ഥഞ്ച പ്രകടയിതും പുനഃസംഗൃഹ്ണാനി. തത് സ്വരൂപമാഹ അംഗാദീനി. പൂജാവസരസ്യ പ്രാഗുക്തത്വാത് അന-ഏവ വക്ഷ്യതി.ഏവം സംപൂജ്യ വിധിവന്നിവേദ്യാന്തം ഇതി. അംഗം അംഗാവൃത്തിതദൌ യത്രതത്. ലോകപാലാവൃത്തിരന്തേ യത്ര തത്. അംഗാദിലോകപാലാന്തമിതി ക്രിയാവിശേഷണം.ലോകപാലശബ്ദേനൈവസ്വാസ്ത്രാവൃത്തിഗ്രഹണം ജ്ഞേയം.ഏതഞ്ച സംഭവാഭിപ്രായം ബഹുഷു സ്ഥലേഷു തഥാ ദർശനാത് അനിയമം അപി ശബ്ദാദത്രാപി അന്തരന്തരാ ജലം ദധ്യാതിത്യനുഷജ്യതേ.അംഗപൂജായാഃസർവ്വസാമാന്യം അർച്ചനസ്ഥാനമാഹ കേശശേഷിതി.അഗ്നികോണാദീത്യാദി ശബ്ദേന നൈരൃതവായവ്യേശാനകോണേഷു. തദുക്തം- വഹ്ന്യാദീശാന്തമംഗാനിഹൃദാദികവചാന്തികം
അർച്ചയേത്പുരതോനേത്രമന്ത്രം ദിക്ഷുബഹിഃപുനഃഇതി
അന്യത്രാപി-ഹുതവഹനിരൃതിസമീരണശിവദിക്ഷുഹൃദാദിവർമ്മാന്ത ഇതി.
അന്യേത്തു ചാഗ്നേയേശാനനൈരൃതവായവ്യകോണേഷിതി വ്യാചക്ഷതേ
യദാഹഃ-ഇഷ്ട്വാഹൃദയമാഗ്നേയ്യാമീശാന്യാന്ത്യശിരോയജേത്
നൈരൃത്യാന്തു ശിവാപൂജ്യാവായവ്യാം കവചം യജേത്
അഭ്യർച്ച്യപുരതോ നേത്രം ദിക്ഷുശസ്ത്രമഥാർച്ചയേത് ഇതി.
അന്യത്രാപി-അഗ്നീശാസുരവായവ്യമദ്ധ്യാദിക്ഷ്വംഗപൂജനം ഇതി
യഥാ ഗുരൂപദേശഞ്ച നിർണ്ണയഃഅത്രാഗ്നേയാദീനി പുരഃകല്പിതപൂർവ്വദിഗപേക്ഷയാ ന തു പ്രസിദ്ധാനീതി

മലയാളം ഭാഷ്യം

അംഗാദിലോകപാലകർ,ആവരണദേവതകൾ,എന്നിവരെ കേസരത്തിൽ അഗ്നികോണാദി ഹൃദയാദിസ്ഥാനത്ത് പൂജിക്കണം. പൂജാവസരത്തിൽ മുമ്പുപറഞ്ഞ പോലെ അംഗാദികള് കല്പിച്ച് വിധിപോലെ നിവേദ്യാന്തം പൂജ ചെയ്യണം. അംഗാവൃത്തി അംഗാദിലോകപാലാന്തമെന്ന് ക്രിയാവിശേഷണം. ലോകപാലശബ്ദത്താൽ സ്വാസ്ത്രഗ്രഹണം ജ്ഞേയം. അംഗപൂജയിൽ സർവ്വസാമാന്യമായ അർച്ചനാസ്ഥാനം കേസരമാണ്. അഗ്നി,നൈരൃതി,വായവ്യം,ഈശാനകോണുകളിലാണ് ക്രമത്തിൽ പൂജ. അഗ്നിമുതൽ ഈശാനം വരെ അംഗം.ഹൃദയംമുതൽ കവചം വരെ അർച്ചിച്ച് ബാഹ്യദിക്കുകളില് നേത്രമന്ത്രം ജപിക്കുക. ഹുതവഹൻ(അഗ്നി),നിരൃതി,സമീരണൻ,ശിവൻ എന്നീ ദിക്കുകളില് ഹൃത്തില് തുടങ്ങി വർമ്മാന്തമായി പൂജ. ഹൃദയം ആഗ്നേയം, ഈശാനം ശിരസ്സ്. നൈരൃതി ശിഖ. വായവ്യം കവചം. വിഭിന്നാഭിപ്രായങ്ങൾ ഗ്രന്ഥങ്ങളില് കാണും. ഗുരൂപദേശപ്രകാരം നിർണ്ണയിക്കുക. ആഗ്നേയമെന്നത് പൂർവ്വദിക്കെന്ന് പ്രസിദ്ധം.

111. നേത്രമഗ്രേദിശാസ്വസ്ത്രം ധ്യാതവ്യാ അംഗദേവതാഃ

തുഷാരസ്ഫടികശ്യാമനീലകൃഷ്ണാരുണാർച്ചിഷഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

നേത്രമഗ്ര ഇതി.കര്ണ്ണികായാം ദേവസ്യപുരതാ. ശിരഃപ്രഭൃതിമന്ത്രേഷു പൂജായാം നമോന്തതാ ജ്ഞേയാ.ഹോമേതു ഹൃദയാദീനാം സ്വാഹാന്തതാ. ആദ്യദ്വിതീയയോസ്തജ്ജാതിയുക്തത്വാദേവ ന തത്പ്രയോഗഃഅധികരണസിദ്ധശ്രീയമർത്ഥഃ തഥാഹി മന്ത്രേ സ്വവാക്യശേഷത്വം ഉണോപദേശാത് സ്യാത്. ഇത്യത്രാധികരണേ സ്വാഹാകാരേണ ഷഡ്കാരേണ വാമദേവേഭ്യോ ഹവിർദദാതീതി. സാമാന്യേന വിഹിതയാ സ്വാഹാകാരാന്തതയാ പൃഥിവ്യൈ സ്വാഹാ അന്തരിക്ഷായ സ്വാഹേത്യാദിഷു മന്ത്രേഷു ന പുനസ്തസ്യ ബാധഃ സാമിധേനീസാപ്തദസ്യവദുപസംഹാരാഭാവാന്നാന്യമന്ത്രേഷു ബാധശ്ചേതി സ്ഥിതം.

മലയാളം ഭാഷ്യം

അഭിമുഖമായിരിക്കുന്ന അഗ്രദിശയിൽ നേത്രം ഉറപ്പിച്ച്, അവിടെനിന്നാണ് അംഗദേവതമാരം വിവിധദിശകളിൽ ധ്യാനിക്കുന്നത്. തുഷാര,സ്ഫടിക,ശ്യാമ,നീല,കൃഷ്ണാ,രുണവർണ്ണങ്ങളാണ് അവർക്ക്. കർണ്ണികയിലുള്ള ദേവതയുടെ മുമ്പില് അഭിമുഖമായിരിക്കുന്നു. ശിരസ്സ് മുതലായ മന്ത്രങ്ങൾ നമോ എന്ന് അവസാനിച്ച് ചൊല്ലണം. ഹോമത്തിൽ ഹൃദയാദികളില് സ്വാഹാ എന്നാണ് അവസാനിപ്പിക്കുക. അതാത് ജാതിയുക്തമായാണ് അതാതു പ്രയോഗം. സ്വാഹാ,വഷഡ്കാരം ഇവകളാൽ ദേവന്മാർക്ക് ഹവിസ്സ നൽകുന്നു. സ്വാഹയിൽ അവസാനിക്കുന്നവ പൃഥിവ്യൈ സ്വാഹ , അന്തരീക്ഷായ സ്വാഹ മുതലായവ.

112. വരദാഭയധാരിണ്യഃപ്രധാനതനവഃസ്ത്രിയഃ
പശ്ചാദഭ്യർച്ചനീയാഃസ്യുഃകല്പോക്തവൃതയഃക്രമാത്

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

പ്രധാനതനവഃസ്ത്രിയ ഇതി പക്ഷദ്വയമിതി പത്മപാദാചാര്യഃ ഉക്തഞ്ച- വരദാഭയധാരിണ്യോ മഹിളാകൃതയോംഗദേവതാഃപൂജ്യാഃഇതി. ആവരണാനീതൃക്താനാം സ്ഥാനമാഹപശ്ചാദിതി. പശ്ചാദംഗാവൃത്ത്യനന്തരമിത്യർത്ഥഃ ഇദമപിപ്രായികം. തത് പൂർവ്വമപ്യാവൃതീനാം സത്വാത്.

മലയാളം ഭാഷ്യം

വരദാഭയധാരിണിയായി പ്രധാനതനുവായി സ്ത്രീയെ കല്പോക്തപ്രകാരം അർച്ചിക്കണം. ഇരുവശത്തും (പക്ഷദ്വയം)സ്ത്രീയെ പൂജിക്കുന്നതായി പത്മപാദാചാര്യർ. വഗദാഭയധാരിണിയായി ഇരുവശവും അംഗദേവതയായി മഹിളാരൂപത്തിൽ സ്ത്രീപൂജ.

113. അന്തേയജേല്ലോകപാലാൻമൂലപാരിഷദാന്വിതാന്
ഹേതിജാത്യധിപോപേതാൻ ദിക്ഷു പൂർവ്വാദിതഃക്രമാത്
114. ഇന്ദ്രമഗ്നിം യമം രക്ഷോവരുണം പവനം വിധും
ഈശാനം പന്നഗാധീശമധഊർദ്ധ്വം പിതാമഹം
115. പീതോരക്തോസിതോധൂമ്രഃശുക്ലോ ധൂമ്രഃസിതാവുഭൌ
ഗൌരോരുണാഃക്രമാദേതേ വർണ്ണതഃപരികീർത്തിതാഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

അന്ത ഇതി ബാഹ്യേ. ചതുരസ്രേ ആവരണാന്തത്വസ്യ പൂർവ്വമുക്തേഃ ഏതച്ച വ്യാഖ്യാനം വൈഹായസീമന്ത്രകോശേ വായവീയസംഹിതായാഞ്ച തഥാ ദർശനാത്. സത്സമ്പ്രദായാച്ച. പൂർവ്വാദിതോ ദിക്ഷ്യക്രമാച്ച. അന്തേ ഇന്ദ്രമഗ്നിം ഇത്യാദീൻ. ലോകപാലാൻ യജേദിതി സംബന്ധഃ.തത്ര സാമാന്യത ഇന്ദ്രായനമഃഇത്യാദിപ്രയോഗേ പ്രാപ്തേ വിശേഷമാഹ മൂലേത്യാദിനാ.അന്തേ ഇത്യത്രാപി സംബദ്ധ്യതേ. തേനേദംപദം സർവ്വാന്തേദേയമേവേത്യർത്ഥഃതച്ച പ്രയോഗലിഖനേ സ്ഫടീഭവിഷ്യതി.

മൂലപാരിഷദാനിതാനിത്യസ്യായമർത്ഥഃ യദാ ശക്ത്യാവരണേ ഇന്ദ്രാദിപൂജാ തദാ പ്രത്യേകം ശക്തിപാരിഷദായേതി ലോകപാലാനാം വജ്രാദീനാഞ്ച വിശേഷണം ജ്ഞേയം. ഏവം ശിവപൂജായാം പ്രത്യേകം ശിവപരിഷദായേതി. ഏവം ഗണേശപൂജായാം പ്രത്യേകം ഗണേശപരിഷദായേതി. ഏവം സൂര്യപൂജായാം പ്രത്യേകം സൂര്യപാരിഷദായേതി. ഏവം വിഷ്ണുപൂജായാം പ്രത്യേകം വിഷ്ണുപാരിഷദായേതി. ചരണവ്യത്യയോ ഗോപനാർത്ഥം കൃതഃഹേതീത്യത്രാപി അന്തഇതി സംബദ്ധ്യതേ. ഇന്ദ്രായേത്യാദേരന്തഇത്യർത്ഥഃഅത്രാപി പ്രയോഗേ ജാത്യധിപാനാം പൂർവ്വമുച്ചാരണം പശ്ചാദേതീനാം. മൂലേ തുഹേതിശബ്ദസ്യാല്പാക്ഷരത്വാത്പൂർവ്വനിപാതഃഹേതയഃആയുധാനി.ജാതയഃസൂരതേജഃപ്രേതരക്ഷോ ജല പ്രാണനക്ഷത്രഭൂതനാഗലോകാഃആവാഹനാൻ സപരിവാരാനിത്യപിജ്ഞേയം .വാഹനാനി തു ഐരാവതാജമഹിഷനരമകരമൃഗാശ്വവൃഷഭരഥഹംസാഃ തദുക്തമാചാര്യൈഃ-

ജാത്യധിപഹേതിവാഹനപരിവാരാന്താഃക്രമേണയഷ്ടവ്യാഃഇതി. വക്ഷ്യതി ച സ്വയം നിത്യാമന്ത്രേ-

ലോകപാലാൻ യജേദന്തേ വാഹനായുധസംയുതാന് ഇതി. സശക്തികാനിതി ജ്ഞേയം. തദുക്തം വൈഹായസീമന്ത്രകോശേ-

ലോകേശ്വരാൻപാർത്ഥിവമണ്ഡലോസശസ്ത്രാൻസശക്തീന് സപാർശ്വദാംശ്ചന്ദനപുഷ്പധൂപൈര്യജേത്സ മന്ത്രീനിജവാഞ്ചിതായ ഇതി.സ്വസ്വബീജാദ്യാന്യപി ജ്ഞേയം.ബീജാനിതു ലം രം മം ക്ഷം ബം യം ശം ഹം നം കം. തദുക്തം മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രേ-

യാനുലോമതൃതീയഞ്ചദ്വിതീയംലവിലോമതഃചതുർത്ഥംഫാനുലോമേനരാലാനുലോമേനചാഷ്ടമം തൃതീയം പാനുലോമേനലവിലോമാത്തൃതീയകംചതുർത്ഥം സപ്തമംവർണ്ണം താനുലോമേന സംസ്ഥിതം ചതുർത്ഥം യാനുലോമേന തൃതീയംഗവിലോമത സ്വരോപാന്ത്യസ്വനാലാഭ്യാം ഭേദിതം സർവ്വമേവതത് ആനുപൂർവ്വോദ്ധൃതംബീജംബ്രഹ്മാന്തംവാസവാദിമംഇതി.ഏതാനിദീർഘസ്വപീതികേചിത്. അനന്തബ്രഹ്മണോർമായാപാശബീജഇതികേചിത് തദുക്തം-

പൃഥ്വ്യഗ്നിപവനാദ്യന്തവരുണാനിലസേസ്വരൈഃഅനന്തബിന്ദുസംയുക്തൈരർച്ച്യാഃപാശേന മായയാ ഇതി. തത്ര രക്ഷ ഇതി നിരൃതിം പവനംവായും വിധും സോമം പന്നഗാദീശംഅനന്തം പിതാമഹം ബ്രഹ്മാണം. ദിക്ഷുപൂർവ്വാദിതഃക്രമാദിതി.അത്ര പ്രസിദ്ധാ ഏവ പൂർവ്വാദയോഗ്രാഹ്യാഃതദുക്തം-പ്രയജേത്സ്വദിക്ഷ്വമലധീഃസ്വജാത്യധീശ്വരഹേതിവാഹപരിവാരസംയുതാൻ ഇതി. നാരായണീയേ ച- ഇന്ദ്രാദീംശ്ചസ്വദിക്ഷു. ഇതി. ഗ്രന്ഥകൃദപി- ഇന്ദ്രാദികാന് ലോകപാലാന് സ്വസ്വദിക്ഷുസമർച്ചയേത്.ഇതി. തത്രാഷ്ടദിക്ഷുഅഷ്ടപൂജയിതവ്യാഃനിരൃതിവരുണയോർമദ്ധ്യേഅനന്തം. ഇന്ദ്രേശാനയോർമദ്ധ്യേ ബ്രഹ്മാന്തം.തദുക്തംവായവീയസംഹിതായാം-വിഷ്ണുംനൈരൃതേവിധിമൈശ്വരേബഹിഃ പരമസ്യവജ്രാധാന്യ ബ്ജാന്താന്യായുധാന്യപി പ്രസിദ്ധരൂപാസ്വാശാസു ലോകേശാനാം ക്രമാദ് യജേത് ഇതി. അത്ര നൈരൃതേ ഐശ്വരേഇതി തത്സാമീപ്യലക്ഷകമിതിജ്ഞേയം.അത്രക്വചിദ്ബ്രഹ്മാണംപൂജയിത്വാ അനന്തം പൂജയേദിതിക്രമഃസപൌരാണികഇതിജ്ഞേയം.ന താന്ത്രികഃമഹാകപിലപഞ്ചരാത്രഹയശീർഷപഞ്ചരാത്ര പ്രപഞ്ചസാരാദിബഹുതന്ത്രവിരോധാത്.തഥാചാര്യാഃ

അനന്തബ്രഹ്മപര്യന്തൈഃപഞ്ചമീന്ദ്രാദിഭിർമതാ ചക്രപത്മാന്തികൈഃഷഷ്ഠീവജ്രാദ്യൈഃഇതി. പ്രയോഗോ യഥാ. ഔം ലം ഇന്ദ്രായ സുരാധിപതയേ സായുധായ സവാഹനായ സപരിവാരായ സശക്തികായ വിഷ്ണുപരിഷദായ നമഃഇതി. ഏവം ഔം രം അഗ്നയേതേജോധിപതയേഇത്യാദി. ഏഷാം പൂജായാം ോകപാലമുദ്രാദർശനീയാ. യദാഹ-പാണിമൂലേസുസംലഗ്നേശാഖാഃസർവ്വാഃപ്രസാരിതാ ലോകേശാനാമിയം മുദ്രാതേഷാമർച്ചാസുദർശയേത് ഇതി.

മലയാളം ഭാഷ്യം

മൂലപാർഷദരോടൊപ്പം ലോകപാലകരെ യജിക്കുക. കിഴക്ക് തുടങ്ങി ക്രമത്തിൽ ഹേതി മുതലായവരാണ്. ഇന്ദ്രൻ,അഗ്നി,യമൻ,രക്ഷസ്സ്,വരുണൻ,പവനൻ ചന്ദ്രൻ ഈശാനൻ,പന്നഗാധീശ്വരൻ താഴെയും പിതാമഹൻ ഊർദ്ധ്വഭാഗത്തും. മഞ്ഞ,ചുവപ്പ്,അസിതം,ധൂമ്രം,ശുക്ലധൂമ്രം,ഗൌരാരുണം മുതലായ വർണ്ണങ്ങളാണിവർക്ക്. ഇവരെ ബാഹ്യഭാഗത്ത് പൂജിക്കുന്നു. ചതുരശ്രത്തിൽ ആവരണത്തിനകത്താണ് ഇവർ. വൈഹായസീമന്ത്രകോശത്തിലും വായവീയസംഹിതയിലും ഇത് പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. സത്സമ്പ്രദായത്തിൽ കിഴക്കുനിന്നാണ് ദിക്കുകളുടെ ക്രമം. ഇന്ദ്രായ നമ മുതലായ പ്രയോഗസഹിതം ലോകപാലന്മാരെ ധ്യാനിക്കുന്നു.

മൂലപാർഷദാന്വിതത്വം നിത്യത്വസൂചകമാണ്. ശക്ത്യാവരണത്തിൽ ഇന്ദ്രാദിപൂജ എപ്രകാരമോ അപ്രകാരം പ്രത്യേകം ശക്തിപാർഷദരാല് ലോകപാലർക്ക് വജ്രം മുതലായ വിശേഷണം അറിയണം. ശിവപൂജയിൽ ശിവപരിഷത്ത്,ഗണേശപൂജയിൽ ഗണേശപരിഷത്ത്, സൂര്യപൂജയിൽ സൂര്യപരിഷത്ത്, വിഷ്ണുപൂജയിൽ വിഷ്ണുപരിഷത്ത് പൂജിതമാകുന്നു. ഹേതങ്ങളെന്നാൽ ആയുധങ്ങളാണ്. ഹേതി എന്ന ശബ്ദം ആയുധധാരി, സായുധനെന്ന് സൂചിപ്പിക്കുന്നു. സൂര്യതേജസ്സിൽനിന്നു ജനിച്ച പ്രേതം,രക്ഷസ്സ്, ജലം,പ്രാണൻ,നക്ഷത്രം,ഭൂതം,നാഗലോകം ഇവയെല്ലാം ഇതിൽപ്പെടും. സപരിവാരം ലോകപാലരെ ആവാഹിക്കുന്നതാണ്ഹേതിശബ്ദാർത്ഥം.വാഹനങ്ങൾഐരാവതം,അജം,മഹിഷം,നരൻ,മകരം,മൃഗം, അശ്വം, വൃഷഭം,രഥം, ഹംസം.

ആചാര്യവാക്യം- ജാത്യാധിപഹേതിവാഹനപരിവാരാന്തം ക്രമേണ യജിക്കണം. നിത്യാമന്ത്രത്തിൽ ലോകപാലരെ വാഹനായുധസംയുതരായി,യജിക്കണമെന്ന് പറയുന്നു. സശക്തികം (ശക്തികളോടുകൂടി)എന്നർത്ഥം. വൈഹായസീമന്ത്രകോശത്തിൽ,ഭൂമണ്ഡലത്തില് ലോകേശ്വരന്മാരെ ശസ്ത്രം,ശക്തി,വാഹനം,പാർശ്വദർ(പാർഷദർ അഥവാ പാർശ്വദേവന്മാർ)ഇവരോടുകൂടി ചന്ദനപുഷ്പധൂപങ്ങളാൽ യജിക്കണമെന്ന് പറയുന്നുണ്ട്.ബീജത്തോടുകൂടിയാണ് ജപം.ബീജങ്ങൾ:- ലം രം മം ക്ഷം ബം യം ശം ഹം നം കം.

മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രം- യ അനുലോമമായി 3, ലം വിലോമമായി 2, ഫാ അനുലോമമായി 4, രാ അനുലോമമായി 8, പാ അനുലോമം 3, ല വിലോമം 3, ര അനുലോമം 4, 7 വർണ്ണം, 4 അനുലോമം , 3 വിലോമം സ്വരത്തോടുകൂടി സ്വനാമത്തെ ഭേദിച്ച് തുടങ്ങി ഇന്ദ്രൻ തൊട്ട് ബ്രഹ്മാവ് വരെ ബീജവർണ്ണങ്ങളെ ഉദ്ധരിക്കണം.

അനന്തബ്രഹ്മത്തിന്റെ മായാപാശബീജം- ഭൂമി.അഗ്നി,വായു,വരുണൻ. അഗ്നി മുതലായവയുടെ സ്വരങ്ങളെ അനന്തബിന്ദുവോടുകൂടി അർച്ചിക്കുന്നത് മായാപാശബീജത്താല് അർച്ചിക്കലാണ്. നിരൃതി,വായു,ചന്ദ്രൻ,പന്നഗാധീശൻ അനന്തൻ,പിതാമഹൻ ബ്രഹ്മാവ് ഇവരെ രക്ഷ രക്ഷ എന്ന് പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. പൂർവ്വാദയക്രമത്തിലാണ് ധ്യാനം. സ്വദിക്കിൽ വിമലധീയായ സാധകന് സ്വജാത്യധീശ്വരഹേതിവാഹനപരിവാരസംയുതമായി യജിക്കുന്നു. നാരായണീയത്തിൽ ഇന്ദ്രാദികളെ സ്വദിക്കിൽ യജിക്കുക എന്നുണ്ട്. ഗ്രന്ഥകൃത്തും ഇന്ദ്രാദികളെ)ലോകപാലകരെ)സ്വസ്വദിക്കിൽ സമർച്ചിക്കുക എന്ന് പറയുന്നു. അഷ്ടദിക്കിൽ അഷ്ടദിക്പാലപൂജ നടത്തുന്നു. നിരൃതിക്കും വരുണദിക്കിനും ഇടയിലാണ് അനന്തസ്ഥാനം.(പടിഞ്ഞാറിനുംതെക്കുപടിഞ്ഞാറിനുംഇടയിൽ)ഇന്ദ്രനും(കിഴക്ക്)ഈശാനകോണിനുമിട യിലാണ് ബ്രഹ്മസ്ഥാനം.വായവീയസംഹിത:- വിഷ്ണു നൈരൃതിയില് ,വിധി(ബ്രഹ്മാവ്)ഐശാനകോണിൽ എന്ന്. പുറത്ത് ലോകപാലരെ യജിക്കുന്നു. നൃരൃതിയിലും ഐശാനകോണിലും വിഷ്ണുസാമീപ്യമുണ്ട്. അഥവാ ബ്രഹ്മസാമീപ്യം. ഇവയുടെ ലക്ഷണം അറിയണം. ബ്രഹ്മപൂജക്കുമുമ്പ് അനന്തപൂജ ചെയ്തിരിക്കണമെന്നാണ് ക്രമം. ഇത് പൌരാണികമായ അറിവാണ്. താന്ത്രികമല്ല. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്ര,ഹയശീർഷപഞ്ചരാത്ര,പ്രപഞ്ചസാരാദിഅനേകം തന്ത്രങ്ങള് ഇതിനു വിരോധമാണ്. അതിനാൽ ആചാര്യര് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:- അനന്തബ്രഹ്മപര്യന്തം പഞ്ചമിഇന്ദ്രാദികളോടെ ചക്രം,പത്മം ഇവ സമീപസ്ഥമായി ഷഷ്ഠീവത് (ആറ് ആയി)യജിക്കുക. ഇതിന്റെ പ്രയോഗം- ഔം ലം ഇന്ദ്രായ സുരാധിപതയേ സായുധായ സവാഹനായ സപരിവാരായ സശക്തികായ വിഷ്ണുപാരിഷദായ നമഃ ഔം രം

അഗ്നയേ തേജോധിപതയേ........ ഇപ്രകാരം. ഈ പൂജാവേളയിൽ ലോകപാലമുദ്ര കാണിക്കുന്നു.പാണിമൂലത്തിലെ ലഗ്നത്തിൽ എല്ലാ ശാഖകളും പ്രസാരിതമാക്കുന്നത് ലോകപാലമുദ്ര.

വജ്രം ശക്തി ദണ്ഡം വാൾ,പാശം,അങ്കുശം,ഗദ,ശൂലം,ചക്രം,ഗദ,പത്മം ഇവയാണ് ക്രമത്തിൽ ആയുധങ്ങൾ. വജ്രാദിആയുധങ്ങളുടെ വർണ്ണം. പീതശുക്ലസിതാകാശവിദ്യുത് രക്തസിതാസിതാകുരുവിന്ദപാടലാഭാ. വിധിപോലെ ഇവയെ പൂജിച്ച് നമിക്കുന്നു.തെക്കുവശത്ത് സ്ഥണ്ഡിലമുണ്ടാക്കി അവിടെ അഗ്നിയെ ആവാഹിക്കുന്നു. സംസ്കൃത്യ(സംസ്കരിച്ച്)വിധിവത്(വിധിപൂർവ്വം)വിദ്വാൻ വൈശ്വദേവം ആചരിക്കുന്നു. ഗന്ധാദികളാൽ പറയപ്പെട്ട വിഗ്രഹമുള്ള ദേവതകളെ പൂജിക്കുന്നു. ആയുധങ്ങൾക്ക് വർണ്ണം സങ്കല്പിച്ച പ്രയോഗം- ഓം വജ്രായ വജ്രലാഞ്ചിതമൌലയേ സായുധായ സവാഹനായ സപരിവാരായ സശക്തികായ വിഷ്ണുപാരിഷദായ നമഃ എന്നിപ്രകാരം.

ആചാര്യവചനം- പുറത്ത് അതാതിന്റെ മൂലക്ഷിതിയിൽ(മൂലസ്ഥാനം)മൌലിയുക്തമായി ആയുധം ധരിച്ച് അഭയമുദ്ര ധരിച്ച പാണിപത്മമുള്ള അർച്ച(വിഗ്രഹം)യെ അർച്ചകന് അർച്ചിക്കുന്നു. മൂലമൂർത്തിക്ക് നിവേദ്യം വരെയുള്ള നിത്യപൂജ കൊടുക്കുന്നതിനു തുല്യമാണ് ഇതും. വീക്ഷണാദി 4 സംസ്കാരം ശ്രുതിസംസ്കാരം . അഗ്നിയിൽ ആജ്യം ആഹുതി ചെയ്ത് ക്രമേണ ഗർഭാധാനം മുതലായ സംസ്കാരം ചെയ്തിട്ടാണ് വിദ്വാന് യജിക്കുന്നതെന്ന് വിധിവത് സംസ്കൃത്യേ എന്ന പദം ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു.

*120.താരവ്യാഹൃതിഭിർഹുത്വാമൂലമന്ത്രേണമന്ത്രവിത്
സർപ്പിഷുതാ പായസേന പഞ്ചവിംശതിസംഖ്യയാ*

121. ഹുത്വാവ്യാഹൃതിഭിർഭൂയോഗന്ധാദ്യൈഃപുനരർച്ചയേത്

താം യോജയിത്വാ പീഠസ്ഥമൂർത്തൌ വഹ്നിം വിസർജ്ജയേത്

*122.അവശിഷ്ടേനഹവിഷാവികിരേത്പരിതോബലിം
ദേവതായാഃപാർഷദേഭ്യോ ഗന്ധപുഷ്പാക്ഷതാന്വിതം*

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

താരവ്യാഹൃതിഭിരിതി. അത്രാദ്യാശ്ചതസ്രഃസതാരവ്യാഹൃതിഭിഃഏകാ സമസ്തേന.ഭൂയോനന്തരം വ്യാഹൃ◌ിഭിർ ഹുത്വേതി സംബന്ധഃ പൂർവ്വവദിതി ജ്ഞേയം.പുനരനന്തരം ഗന്ധാദ്യൈസ്താം ദേവതാം അർച്ചയേത്.ആദിപദേന പുഷ്പധൂപദീപനൈവേദ്യാനി. പീഠസ്ഥമൂർത്തൌ യോജയിത്വാ താമിത്യനുഷജ്യതേ.

മലയാളം ഭാഷ്യം

മന്ത്രവിത്ത് മൂലമന്ത്രം കൊണ്ട് താരവ്യാഹൃതികളാൽ ഹോമിക്കുന്നു. വെണ്ണ,പായസത്തോടെ 25 എന്ന തത്വസംഖ്യയാൽ ഹോമിക്കുന്നു. വ്യാഹൃതിക്കുശേഷം ഗന്ധാദികളാൽ വീണ്ടും അർച്ചിക്കുന്നു. പീഠസ്ഥമൂർത്തികളില് അഗ്നി(തേജസ്സ്)യോജിപ്പിച്ച് സർജ്ജനം ചോയ്യുന്നു. അവശിഷ്ടമായ ഹവിസ്സുകൊണ്ട് ചുറ്റും ബലി തൂവുന്നു.ഗന്ധപുഷ്പാന്വിതമായ ഈ ബലി പാർഷദന്മാർക്കും മറ്റു ദേവതകൾകഗ്കുമാണ്. ആദി എന്ന ശബ്ദത്താല് പുഷ്പം,ധൂപം,ദീപം,നൈവേദ്യം ഇത്യാദി എന്ന് ഗ്രഹിക്കണം.

*123.തതോനിവേദ്യമുദ്ധൃത്യശോധയിത്വാജലംപുനഃ
പഞ്ചോപചാരൈഃസംപൂജ്യദർശയേച്ഛത്രചാമരൈഃ*

*124.കർപ്പൂരശകലോന്മിശ്രംതാംബൂലഞ്ചനിവേദയേത്
സഹസ്രാവർത്ത്യാസംജപ്യമൂലമന്ത്രമനന്യധീ
തജ്ജപ്തം സർവ്വസമ്പത്ത്യൈ ദേവതായൈ സമർപ്പയേത്*

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

തതഇത്യനേനൈതദുക്തംഭവതി.പാനാർത്ഥംജലംദധ്യാത്

മൂലമന്ത്രാന്തേശ്ലോകന്തു- സമസ്തദേവദേവേശ സർവ്വതൃപ്തികരം പരം

അഖണ്ഡാനന്ദസമ്പൂർണ്ണംഗൃഹാണജലമുത്തമം.ഇതി.തതോഭോജനശേഷോദകഞ്ചദത്വാ നിർഗ്ഗതതേജോ ദേവമുഖേസംഹൃത്യനൈവേദ്യാംശംവിശ്വക്സേനാദിഭ്യോദധാദിതി. തദുക്തം- മുഖ്യാനീശാനതഃപാത്രാന്നൈവേദ്യാംശം സമുദ്ധരേത് സർവ്വദേവസ്വരൂപായ പരായ പരമേഷ്ഠിനേ ശ്രീരാമസേനായുക്തായ വിശ്വക്സേനായ തേ നമഃഗണേശേ വക്രതുണ്ഡായ സൂര്യേചണ്ഡാംശയേസ്പയേത് ശക്താവുഛിഷ്ടചാണ്ഡാല്യൈ ശിവേ ചണ്ഡേശ്വരായച ഇതി. ദേവതായാഃപാർഷദേഭ്യ ഇത്യത്രാപി പാരിഷദശബ്ദേനൈഷാ മേവ ഗ്രഹണം. സർവ്വസമ്പത്ത്യൈദേവതായൈ ഇതി വ്യധികരണേ ചതുർത്ഥൌ.സമർത്ഥയേദിതി. അത്ര നിത്യപൂജായാം താംബൂലഛത്രാദർശചാമരാണി സമർപ്പ്യ- ബുദ്ധിഃസവാസനാക്ലൃപ്താദർപ്പണം മംഗലാനിച മനോവൃത്തിർവിചിത്രാ തേ നൃത്യരൂപേണ കല്പിതാ ധ്വനയോഗീതരൂപേണ ശബ്ദാ വാദ്യപ്രഭേദതഃഛത്രാണിനവപത്മാനികല്പിതാനി മഹാപ്രഭോ സുഷുമ്ണാധ്വജരൂപേണ പ്രാണാദ്യാശ്ചാമരാത്മനാഅഹങ്കാരോഗജത്വേന വേഗക്ലൃപ്തോതഥാത്മനാ ഇന്ദ്രിയാണ്യശ്വരൂപാണി ശബ്ദാദിരഥവർത്മനാമനഃപ്രഗ്രഹരൂപേണ ബുദ്ധിഃസാരഥിരൂപതഃ സർവ്വമന്യത്തഥാക്ലൃപ്തം തവോപകരണാത്മനാ ഇതിശ്ലോകാന് പഠിത്വാ യഥാശക്തിമൂലമന്ത്രം ജപ്ത്വാ ഗുഹ്യാതിഗുഹ്യഗോപ്താ ത്വം ഗൃഹാണാസ്മത്കൃതം ജപം സിദ്ധിർഭവതുമേ ദ്വ ത്വത് പ്രസാദാത്വയി സ്ഥിതേ ഇത്യനേന തം ജപം ദേവതായൈ നിവേദയേത്. തദുക്തം-ശൈവാഗമേ-

മന്ത്രീശ്ലോകം പഠിത്വാ തു ദക്ഷഹസ്തേന ശംഭവേ മൂലാണുനാർഘ്യതോയേന ദക്ഷഹസ്തേനിവേദയേത് ഇതി. തതഃപരാന്മുഖമർഘ്യം ദത്വാ ശംഖം പൂജയേത്. തദുക്തം- മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശേ- പൂജയേദ്ഗന്ധപുഷ്പാദ്യൈഃശംഖംവൈ ദേവവദ് ബുധഃഇതി അന്യത്രാപി-

ത്രൈലോക്യേയാനി തീർത്ഥാനി വാസുദേവസ്യചാജ്ഞയാശംഖേ തിഷ്ഠന്തി വിപ്രേന്ദ്ര തസ്മാഛംഖം സദാർച്ചയേത്ഇതി.തതഃപ്രദക്ഷിണംകുര്യാത്.തത്രവിശേഷത്തന്ത്രാന്തരേ- ഏകാംചണ്ഡ്യാംരവൌസപ്തതിസ്രോദധ്യാദ് വിനായകേ ചതസ്രഃകേശവേദധ്യാത് ശിവസ്യാർദ്ധം പ്രദക്ഷിണം ഇതി. തതഃസ്തുത്വാനത്വാനിത്യഹോമം കുര്യാത്. തത്ര തന്ത്രാന്തരേ വിശേഷഃ അധ്യാധാനാദികം കർമ്മനിത്യഹോമേ ന വിദ്യതേ ഇതി. തതച്ചുല്ലകോദകേന ഇതഃപൂർവ്വം പ്രാണബുദ്ധിദേഹധർമ്മാധികാരതോ ജാഗ്രത്സ്വപ്നസുഷുപ്ത്യവസ്ഥാസു മനസാ വാചാ ഹസ്താഭ്യാം പദ്ഭ്യാം ഉദരേണ ശിശ്നായത് സ്മൃതം യദുക്തം യത്കൃതം തത്സർവ്വം ബ്രഹ്മാർപ്പണം ഭവതു സ്വാഹാ.മാം മദീയഞ്ച സകലാം ഹരയേ സമർപ്പയേ ഓം തത് സത് ഇതി ബ്രഹ്മാർപ്പണമന്ത്രേണാത്മാനാം സമർപ്പ്യ സ്വഹൃത്കമലേ സംബാരമുദ്രയാ ദേവമുപസംഹരേതിതി വിശേഷഃ സംഹാരമുദ്രാലക്ഷണമുക്തമേവ. പ്രസാദസ്വീകാരേ തത്തദ്ദേവതാഭക്തേന തത്തദ്ദേവതാപ്രസാദഃസ്വീകർത്തവ്യ ഏവ. പഞ്ചദേവതാപൂജായാന്തു വിഷ്ണോരേവ ശാലഗ്രാമശിലാസ്പർശാദന്യേഷാഞ്ച.തഥാച ബഹ്വച പരിശിഷ്ടേ-

പവിത്രം വിഷ്ണുനൈവേദ്യം സുരസിദ്ധർഷിഭിഃസ്മൃതം അന്യദേവസ്യനൈവേദ്യം ഭുക്ത്വാ ചന്ദ്രായണം ചരേത് അഗ്രാഹ്യം ശിവനിർമ്മാല്യം പത്രം പുഷ്പം ഫലം ജലം ശാലഗ്രാമശിലാസ്പർശാത് സർവ്വം യാതി പവിത്രതാം ഇതി. അന്യോ വിശേഷസ്തന്ത്രാന്തരേ- വിക്ഷേപാദയബാലിസ്യാജ്ജപഹോമാർച്ചനാന്തരാ ഉത്തിഷ്ഠതി തദാന്യാസം ഷഡംശം വിന്യസേത് പുനഃ ഇതി

മലയാളം ഭാഷ്യം

നിവേദ്യം എടുത്ത് വീണ്ടും ജലത്താൽ ശോധനം ചെയ്ത്,പഞ്ചോപചടാരത്തോടെ ഛത്രചാമരങ്ങൾ കാണിച്ച് പൂജിക്കുന്നു.കർപ്പൂരശകലം ചേർത്ത താംബൂലം നിവേദിക്കുന്നു. 1000 ആവർത്തി അനന്യധീയായി മൂലമന്ത്രം

ജപിച്ച് അപ്രകാരം ജപിക്കപ്പെട്ട സർവ്വസമ്പത്തും ദേവതയില് സമർപ്പണം ചെയ്യുന്നു. നിവേദ്യത്തിനുശേഷം കുടിക്കാൻ ജലം കൊടുക്കുന്നതാണ് ശോധയിത്വാജലം എന്ന് പറയുന്നത്. മൂലമന്ത്രം ജപിച്ചശേഷം ചൊല്ലേണ്ട ശ്ലോകത്തിന്റെ അർത്ഥം ഇപ്രകാരമാണ്.

സമസ്തദേവദേവേശാ, സർവ്വതൃപ്തികരവും അഖണ്ഡാനന്ദസമ്പൂർണ്ണവും ഉത്തമവുമായ ഈ ജലം സ്വീകരിക്കണം. ഭോജനശേഷം ജലം നൽകി ദേവമുഖത്തുനിന്ന് പുറത്തുവന്ന തേജസ്സിനെ സംഹൃതമാക്കി(ചുരുക്കി)നൈവേദ്യാംശം വിഷ്വക്സേനൻ മുതലായവർക്ക് നൽകുന്നു.ഈശാനകോൺ മൂലാണ് നൈവേദ്യാംശം കൊടുക്കുന്നത്. ചൊല്ലേണ്ട ശ്ലോകാർത്ഥം ഇങ്ങനെഃ- സർവ്വദേവസ്വരൂപനും പരനും പരമേഷ്ടിയും ശ്രാരാമസേനായുക്തനും ആയ വിശ്വക്സേനാ, നമസ്കാരം. ഗണേശനും വക്രതുണ്ഡനും സൂര്യന്റെ ചണ്ഡാംശുവുമായി ഉച്ഛിഷ്ടചണ്ഡാലിശക്തിയായിരിക്കുന്ന ശിവയായിരിക്കുന്ന ശക്തിയെ ചണ്ഡേശ്വരനിൽ സമർപ്പിക്കുന്നു.

പാരിഷദശബ്ദം- പാർഷദം. പാർശ്വസ്ഥരായ സർവ്വ പരിഷത്ത്, സഭാംഗങ്ങളും ദേവതമാരാണ്. അവരെയെല്ലാം മുഖ്യദേവതയോടൊപ്പം സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നു. നിത്യപൂജയിൽ താംബൂലം,ഛത്രം,ആദർശം(കണ്ണാടി)ചാമരം ഇവ സമർപ്പിക്കുന്നു.വാസനായുക്തവും മംഗലകരവുമായ ദർപ്പണം മനോവൃത്തിവിചിത്രമാണ്. നൃത്യരൂപമാണ് കണ്ണാടി. ധ്വനികൾ ഗീതരൂപം. ശബ്ദങ്ങൾ വാദ്യഭേദങ്ങൾ. ഇവകളാൽ 9 പത്മഹ്ങളോടുകൂടിയ ഛത്രങ്ങള് മഹാപ്രഭുവിന് സമർപ്പിക്കുന്നു. സുഷുമ്ന ധ്വജരൂപം. പ്രാണാദികൾ ചാമരങ്ങൾ. അഹങ്കാരം ആന. വേഗങ്ങളാണ് രഥങ്ങൾ. ഇന്ദ്രിയങ്ങളാണ് കുതിരകൾ. ശബ്ദാദികൾ രഥവർത്മങ്ങൾ. ബുദ്ധി സാരഥിരൂപം. ഇവയെല്ലാം ആത്മദേവതയുടെ ഉപകരണങ്ങളാണ്. യഥാശക്തിമൂലമന്ത്രം ജപിച്ച് ഇവയെല്ലാം സമർപ്പിച്ച് ചൊല്ലേണ്ട ശ്ലോകാർത്ഥം- രഹസ്യങ്ങളിൽവെച്ച് രഹസ്യമായി,സംരക്ഷിക്കപ്പെട്ട് ,എന്നാൽ സംരക്ഷിക്കപ്പെട്ട ഈ ജപം, ഈശ്വരാ സ്വീകരിക്കണേ. നിന്നിൽ സ്ഥിതമായ എന്നില് നിന്റെ പ്രസാദത്താല് ,ദേവാ,സർവ്വസിദ്ധിയും ഭവിക്കട്ടെ. ശൈവാഗമത്തിൽ വലംകൈകൊണ്ട് ശംഭുവിന് മൂലാണ്ഡവാല് അർഘ്യതോയനിവേദ്യമർപ്പിച്ച് ഈ ശ്ലോകം ചൊല്ലുന്നു.അർഘ്യം നൽകി ശംഖത്തെ പൂജിക്കുന്ന സമ്പ്രദായം മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശത്തിലുണ്ട്. ശംഖം തന്നെയാണ് ദേവത എന്ന് ബുധന്മാര് അറിയുന്നു. ത്രിലോകത്തിലും ഏതെല്ലാം പുണ്യതീർത്ഥമുണ്ടോ അതെല്ലാം വാസുദേവാജ്ഞയാൽ ശംഖില് ഇരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ശംഖിനെ സദാ അർച്ചിക്കണം. പ്രദക്ഷിണത്തെക്കുറിച്ച് തന്ത്രാന്തരത്തിൽ പറയുന്നത്ഃ- ചണ്ഡിക്ക് ഒന്ന്, സൂര്യന് 7,വിനായകന് 3,കേശവന് 4,ശിവന് അരപ്രദക്ഷിണം. സ്തുതിച്ച് നമിച്ച് നിത്യഹോമം ചെയ്യുന്നു. തന്ത്രാന്തരത്തിൽ അഗ്ന്യാധാനാദികർമ്മം നിത്യഹോമത്തിലില്ല എന്ന് പറയുന്നുണ്ട്. ചുല്ലുകോദകത്താൽ ഹരിയില് ബ്രഹ്മാർപ്പണം ചെയ്യുന്ന മന്ത്രം ഇങ്ങനെ- ഇതുവരെ പ്രാണബുദ്ധിദേഹധർമ്മാധികാരത്താല് ജാഗ്രദ്സ്വപ്നസുഷുപ്ത്.ഃവസ്ഥകളിൽ മനസാ വാചാ കൈകാലുകളാലും ഉദരശിശ്നങ്ങളാലും , സ്മരിച്ചതും പറഞ്ഞതും ചെയ്തതുമായ സർവ്വവും ബ്രഹ്മാർപ്പണമാകട്ടെ. സ്വാഹാ. ഞാനും എന്റേയ സകലവും ഹരിയിൽ സമർപ്പിക്കുന്നു. ഓം തത് സത്. ഇങ്ങനെ ബ്രഹ്മാർപ്പണമന്ത്രത്താല് ആത്മസമർപ്പണം ചെയ്ത് സ്വഹൃദയകമലത്തിൽത്തന്നെ ദേവതയെ സംഹാരമുദ്രകാട്ടി ഉപസംഹരിക്കുന്നു. ലയിപ്പിക്കുന്നു.

സംഹാരമുദ്രാലക്ഷണം-പ്രസാദസ്വീകാരത്തിൽ അതാതുദേവതാഭക്തര് അതാതു ദേവതാപ്രസാദം സ്വീകരിക്കണം. പഞ്ചദേവതാപൂജയിൽ വിഷ്ണു തന്നെയാണ് ശാലഗ്രാമശിലാസ്പർശത്തിൽ.

ബഹ്വൃചപരിശിഷ്ടത്തിൽഃ-പവിത്രമായ വിഷ്ണുനൈവേദ്യം സുരസിദ്ധർഷികളാൽപോലും സ്മരിക്കപ്പെടുന്നു. മറ്റുദേവന്മാരുടെ നൈവേദ്യം ഭക്ഷിച്ചവർ ചന്ദ്രായണമാർഗ്ഗത്തില് സഞ്ചരിക്കുന്നു. ശിവനിർമ്മാല്യം,പത്രം,പുഷ്പം,ഫലം,ജലം ഇവ ഗ്രഹിക്കരുത്,അഗ്രാഹ്യമാണ് എന്നതുകൊണ്ട്. (ഗ്രഹിക്കാനാവാത്തതായതുകൊണ്ടാണ് ഗ്രഹിക്കരുതെന്ന് പറയുന്നത്).ശാലഗ്രാമശിലാസ്പർശത്താല് സർവ്വവും പവിത്രമാകുന്നു. തന്ത്രാന്തരത്തിൽ ബലിതൂകി ഹോമാർച്ചനകൾക്കുശേഷം എഴുന്നേറ്റ് ഷഡ്ഗന്യാസം വീണ്ടും ചെയ്യണം. ശംഭുദിശയിൽ(ഈശാനം)മുമ്പുശേഖരിച്ച ഹേമവസ്ത്രാദികളോടുകൂടിയ ,ജലം നിറച്ച കർക്കരി സ്ഥാപിച്ച് , അതിൽ സിംഹസ്ഥയായി വാളും ഖേടകവും ധരിച്ച് ഘോരരൂപിണിയായി

പടിഞ്ഞാട്ടഭിമുഖമായി അസ്ത്രദേവതയെ ചലാസനത്താൽ പൂജിക്കുന്നു. ലോകപാലന്മാരാൽ നാലും രക്ഷിക്കപ്പെടട്ടെ എന്ന് ധ്യാനിച്ച് ജലം തൂവി ,ദേവാജ്ഞ ശ്രാവിച്ച് പ്രദക്ഷിണം വെക്കുന്നു. അസ്ത്രമന്ത്രം ജപിച്ച് യഥാപൂർവ്വം നിവേശിച്ച് ഭൂമിയില് സ്ഥിരാസനത്തില് ഗന്ധാദിഅസ്ത്രം അർച്ചിക്കുന്നു. കർക്കരി എന്നാല് നാളത്തോടുകൂടിയ(മുരലുള്ള)കിണ്ടിയാണ്. നാലുമുരലുണ്ടാവും. അതിലാണ് അസ്ത്രദേവതയെ പൂജിക്കുന്നത്. ഇതിനെ ചലിക്കുന്ന ചലാസനമെന്ന് പറയുന്നു. കർക്കരിനാളത്തിലെ ജലം തൂവി അന്തർമണ്ഡപാന്തർവേദി പ്രദക്ഷിണം വെച്ച് ലോകപാലർക്ക് ബലി തൂവുന്ന കർമ്മമാണ് വിവക്ഷിതം. സ്ഥിരാസനം നിശ്ചലാസനം. ഇളക്കാനാവാത്ത പ്രതിഷ്ഠ. സ്ഥിരാസനത്തിൽ ഉറച്ചിരുന്ന് സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠ ചെയ്ത ദേവതാപൂജ. രണ്ടും ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ ചെയ്യുന്നു.

130. തതശ്ച സംസ്കൃതേവഹ്നൌ ഗോക്ഷീരേണ ചരും പചേത്

അസ്ത്രേണ ക്ഷാളിതേ പാത്രേ നവേ താമ്രമയാദികേ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

തത ഇതി. സംസ്കൃതേ വഹ്നാവിതി ആചാര്യേണ സ്വകുണ്ഡേ സംസ്കൃതേ. യതോഗ്നിപടലേ വക്ഷ്യമാണാഗ്നിജനനകർമ്മ ആചാര്യേണ അസ്മിന്നേവ കാലേ കൃതമസ്തി തസ്യാനുവാദഃസംസ്കൃതേവഹ്നാവിതി തദുക്തം പ്രയോഗസാരേഃ-

കുണ്ഡമസ്ത്രേണ സംപ്രോക്ഷ്യ തത്രാധായഹുതാശനം

സാമ്പാധാനാദികം ദേവം യഥാവത് പൂജയേത്തതഃ

കൃത്വാ തണ്ഡുലനിർവ്വാപം തസ്മിന് ക്ഷീരേ പചേച്ചരും ഇതി

നാരായണീയേപിഃ-തത്ര സംഭൃതസംഭാരഃശിവമിഷ്ട്വാവിധാനതഃ

മൂലമൂർത്ത്യംഗവിദ്യാഭിസ്തണ്ഡുലക്ഷേപണാദികം

കൃത്വാചരും പചേത്ക്ഷീരേ പുനസ്തദ്വിഭജേത് ത്രിധാ

നിവേദ്യൈകം പരം ഹുത്വാ സശിഷ്യോന്യദ് ഭുജേദ് ഗുരുഃഇതി

മലയാളം ഭാഷ്യം

സംസ്കൃതമായ തീയിൽ,പശുവിൻപാലില് ചരു ഉണ്ടാക്കുന്നു. അസ്ത്രക്ഷാളിതവും പുതിയതും താമ്രമയാദികവുമാണ് പാത്രം. സംസ്കൃതേ എന്നാൽ ആചാര്യനാല് സ്വന്തംകുണ്ഡത്തില് ശുദ്ധമാക്കിയ എന്നർത്ഥം. അഗ്നിപടലത്തിൽ അഗ്നിജനനകർമ്മം പറയുന്നുണ്ട്. പ്രയോഗസാരത്തിൽ കുണ്ഡം അസ്ത്രത്താൽ സംപ്രോക്ഷിച്ച് അഗ്നിയെ അതില് ആധാനം ചെയ്ത് പൂജിക്കുന്നു. അരി പാലിൽ വേവിച്ചാണ് ചരു ഉണ്ടാക്കുന്നത്. നാരായണീയതന്ത്രത്തിൽ,സർവ്വസംഭാരവും കൊണ്ടുവന്ന് ശിവന് ഇഷ്ടപ്പെടുംവിധമുള്ള വിധിയോടെ,മൂലമൂർത്തി,അംഗവിദ്യാദികൾക്കും പ്രിയമാംവിധം അരി പാലില് വേവിച്ച് ചരു പചിക്കുന്നു. അതിനെ മൂന്നായി ഭാഗിക്കുന്നു. ഒരു ഭാഗം നിവേദിക്കുന്നു. പിന്നീട് ശിഷ്യരോടും മറ്റുള്ളവരോടും കൂടി ഒന്നിച്ച് ഗുരു ഭക്ഷിക്കുന്നു.

131. തണ്ഡുലാൻശാലിസംഭൃതാന് മൂലമന്ത്രാഭിമന്ത്രിതാന്

പ്രസൃതീനാം പഞ്ചദശക്ഷിപ്ത്വാ ചോസ്ത്രമനും ജപേത്

132. പ്രക്ഷാല്യപാത്രവദനം വിദായ കവചാണുനാ

പ്രാങ്മുഖോമൂലമന്ത്രേണ ദേശികേന്ദ്രശ്ചരും പചേത്

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

തണ്ഡുലാനിതി. പ്രസൃതീനാം പഞ്ചദശഭിഃപരിമിതാനിതിശേഷഃതണ്ഡുലാൻ പ്രക്ഷാല്യാസ്ത്രമന്ത്രം ജപാൻക്ഷിപ്ത്വാ ഇതി. സംബന്ധഃ പ്രസൃതിലക്ഷണമഗ്രേ വക്ഷ്യതേ.

മലയാളം ഭാഷ്യം

തണ്ഡുലം(അരി) ശാലിനെല്ലിൽനിന്നുണ്ടായതാണ്. മൂലമന്ത്രം അഭിമന്ത്രിച്ച് നന്നായി കഴുകി, കവചാണുവാൽ ശുദ്ധമാക്കി, പ്രാങ്മുഖം മൂലമന്ത്രത്താൽ ശുദ്ധമാക്കി, ദേശികേന്ദ്രൻ ചരു പചിക്കുന്നു. പ്രസൃതി പഞ്ചദശമാണ്. പ്രസൃതിലക്ഷണം പിന്നീട് പറയും.

133.സ്രുവേണാന്യേന സംസിന്നേ ദധ്യാത്തപ്ത്വാഭിധാരണം

മൂലേനപശ്ചാത്തത്പാത്രം കവചേനാവതാരയേത്

134.അസ്ത്രജപ്േ കുശാസ്തീർണ്ണേ മണ്ഡലേവിധിവത് ഗുരുഃ

തം വിഭജ്യ ത്രിധാ ഭാഗമേകം ദേവായകല്പയേത്.

135 അന്യമഗ്നൌ പ്രജുഹുയാദപരം ദേശികഃസ്വയം

ശിഷ്യേണ സാർദ്ധം ഭുഞ്ജീത വിഹിതാചമനസ്തദാ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

സ്രുവേണേതി. സംസിന്നേചരൌ സ്രുവേണ കൃത്വാ മൂലമന്ത്രേണ ആജ്യേണ തപ്ത്വാഭിധാരണം ദധ്യാദിതി സംബന്ധഃവിധിവദ് ഗുരുരിത്യനേന മൂലേന കുശേന സമവിഭാഗഃ കാര്യഇത്യുക്തം. അന്യേതി. അഗ്നാവിതി കുണ്ഡാഗ്നൌ ദേശികഃപ്രജുഹുയാദിത്യനേനൈ തദുക്തം.സാജ്യേന ചരുണാ തഥാ ഇത്യഗ്രിമപടലേ മൂലമന്ത്രേണ പഞ്ചവിംശതിവാരമുക്ത്വേ ഹോമോത്രാനുസന്ധേയഃഇതി. ഭുഞ്ജീനേതി. തത്ര വിശേഷഃ സോമശംഭൌഃ-

ചരൌ തൃതീയഭാഗന്തു ഗ്രാസത്രിതയസമ്മിതംഅഷ്ടഗ്രാസപ്രമാണം വാ ദർശനസ്പർശവർജ്ജിതം

പാലാശേപുടകേമുക്തൌഭുക്തൌപിപ്പലപത്രജേ ഹൃദാസംഭോജയേന്മന്ത്രീപൂതൈരാചമയേജ്ജലൈഃഇതി

മലയാളം ഭാഷ്യം

സ്രുവത്താലും ആജ്യത്താലും സംസിന്നവും തപ്ത്വാഭിധാരണവും ക്രമത്തിൽ നൽകുന്നു. മൂലമന്ത്രത്താൽ പാത്രം കവചടത്തൽ മൂടി രക്ഷിക്കുന്നു. മൂലത്താൽ കുശത്താല് (ദർഭ)ഗുരു മൂന്നു സമഭാഗമാക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം ചെയ്തതിൽ മൂന്നിലൊന്ന് ദേവനുള്ളതാണ്. മൂന്നിലൊന്ന് അഗ്നിയിൽ ഹോമിക്കാനാമ്. മൂന്നിലൊന്ന് ഗുരുവുനും ശിഷ്യന്മാർക്കും ഭക്ഷിക്കാനുള്ളതാണ്. സോമശംഭുഃ- ചരുവിന്റെ മൂന്നിലൊന്ന് ഭാഗം 8 ഉരുളപ്രമാണം തൊടാനോ കാണാനോ പാടില്ല. മൂന്നിലൊന്നിന്റെ 3 ഉരുളപ്രമാണത്തിന്റെ എട്ടിലൊന്ന് ഭാഗം എന്നർത്ഥം. അല്ലെങ്കിൽ ഹസ്തപുടത്തില് ,അല്ലെങ്കിൽ മുക്തവും ഭുക്തവുമായ പിപ്പലപത്രജപാത്രത്തിൽ, ഹൃദയത്താൽ ഭോജനവും ജലാചമനവും മന്ത്രവിത്ത് ചെയ്യുന്നു.

136.ആചാന്തം ശിഷ്യമാനീയസകലീകൃത്യദേശികഃതാലപ്രമാണം ഹൃജ്ജപ്തം ക്ഷീരവൃക്ഷാദിസംഭവം

137.ദന്തകാഷ്ഠംതദാദധ്യാഛിഷ്യായനിയതാത്മനേദന്താൻവിശോദ്ധ്യസപുനസ്തത്പ്രക്ഷാല്യവിസർജ്ജയേത്

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

സകലീകൃത്യേതി മന്ത്രഷഡംഗമസ്യാഗമേഃന്യസ്യേതി. താലേതി. പ്രസൃതപാണീരംഗുഷ്ഠാഗ്രാൻ മദ്ധ്യമാഗ്രം യാവത്താലഃതദുക്തം-

അംഗുഷ്ഠമദ്ധ്യമാംഗുല്യൌയേഹസ്തസ്യ പ്രസാരിതേ

തദഗ്രയോരന്തരാലം താലമാഹുർമനീഷിണഃഇതി

ദേശികോ ദധ്യാദിത്യനേന ദാനമ്ന്ത്രഉക്തഃ യത്പിംഗലാമതേ- മായാദണ്ഡിനിഠദ്വന്ദ്വം പ്രദധ്യാദമുനാച തത്.ഇതി.വിസർജ്ജനാനന്തരംതത്പരീക്ഷാകർത്തവ്യേതിവിസർജ്ജയേദിത്യനേനോക്തം. പ്രക്ഷാല്യ നിക്ഷിപേത് ഭൂമൌ വാമതോ വാമപാണിനാ. ഇതി.പ്രയോഗസാരേവിശേഷഃസ യഥാനാരായണീയേ-ദന്തകാഷ്ഠം ഹൃദാജപ്തം ക്ഷീരിവൃക്ഷാദിസംഭവം സമ്മാർജ്യദന്താംസ്താഛിത്വാപ്രക്ഷാല്യൈതദ്ഭുവിവിക്ഷിപേത്. ദിക്ഷ്വപൂർവ്വാദ്യധോർദ്ധ്വാസുതസ്യാഗ്രപതനം ക്രമാത്വൃദ്ധിസ്തപോമൃതിർവൃത്തം ക്ഷയംശാന്തിർഗഭോധനം സുഖവൃദ്ധിഃപരംദുഃഖം ഫലാന്യേതാനിശം സതിഇതി.

അന്യത്രാപി-ധീശ്രീതാപവിയോഗാപമൃത്യുശുഭദുഃസ്ഥതാശാമൈശാദൌ
രദധാവനാഗ്രപാതേകഃഫലേമൂലാഹതിസ്ഥിലൈർദ്ദിശതി.ഇതി
അന്യത്രാപി-അഥാത്രചൂതവൃക്ഷസ്യദ്വാദശാംഗുലമാനതഃദന്തകാഷ്ഠംപ്രദാതവ്യംതദ്ദന്താഗ്രവിചർവ്വിതം
ഊർദ്ധ്വാസ്യംക്ഷേപയേത്തന്ത്രമമ്ഡലേപീഠമുന്നതേപശ്ചിമോത്തരരുദ്രേന്ദ്രൌശുഭഃപാതോന്യഥാശുഭഃ
ദുർന്നിമിത്തവിനാശായജ്ജുഹ്യാച്ഛതമസ്ത്രതഃഇതി.
വായവീയസംഹിതായാന്തുഃ-
ത്യക്തംതദ്ദന്തപവനംദൃശ്യതേഉരുണായദിപ്രാഗുദക്പശ്ചിമേശാഗ്രംശിവമന്യഛിവേതരം
അശസ്താശാമുഖേതസ്മിൻഗുരുസ്തദ്ദോഷശാന്തയേശതമർദ്ധം തദർദ്ധം വാജ്ജുഹുയാന്മൂലമന്ത്രതഃഇതി.

മലയാളം ഭാഷ്യം

അതിനുശേഷം ശിഷ്യരെ വിളിച്ച് ഒരു താലപ്രമാണം ഹൃജ്ജപ്തമായ നാല്പാമരവൃക്ഷജന്യമായ ചെറിയ കോലുകൊണ്ട് എടുത്ത് പല്ലുകളെ പരിശോധിച്ചശേഷം പ്രക്ഷാളനം ചെയ്ത് കളയുന്നു.സകലീകൃതമെന്നാൽ ഷഡംഗമന്ത്രത്താൽ അംഗന്യാസമാണ്.താലമെന്നാൽ വിടർത്തിയ കൈത്തലത്തില് തള്ളവിരലറ്റം മുതല് നടുവിരലറ്റം വരെ ഉള്ള അളവ്. ഇവയുടെ അന്തരാലം ആണ് താലം. ദേശികൻ കൊടുക്കുമ്പോള് ദാനമന്ത്രം ചൊല്ലുന്നു. പിംഗലാമതത്തിൽ ഇത്:- മായാദണ്ഡിനി ഠദ്വന്ദ്വം പ്രധദ്യാത് അമുനാ ച തത് എന്ന് കാണുന്നു.

വിസർജ്ജനാനന്തരം അതിന്റെ പരീക്ഷാകർത്തവ്യം- പ്രക്ഷാല്യം ഭൂമിയില് ഇടത്തുകയ്യാല് നിക്ഷേപിക്കുന്നു. പ്ര.യോഗസാരത്തിലും നാരായണീയതന്ത്രത്തിലും പറയുന്നത്:- ഹൃത്തുകൊണ്ട് ജപിച്ച് നാല്പാമരശാഖകൊണ്ട് ദന്തകാഷ്ഠം ഭൂമിയിൽ പ്രക്ഷാലനം ചെയ്ത് കിഴക്കുമുതല് ഏതുദിക്കിലാണ് അതിന്റെ അറ്റംപതിച്ചതെന്ന്നോക്കുക.ക്രമത്തിൽവൃദ്ധി,തപസ്സ്,മൃതി,വൃത്തം,ക്ഷയം,ശാന്തി,ഗർഭം,ധനം, സുഖവൃദ്ധി, പരമദുഃഖം എന്ന് 10 ദിക്കിന്റെ ഫലം. ശ്രീ,താപ,വിയോഗ,അപമൃത്യു,ശുഭ,ദുഃഖ,ആശ എന്ന് ഈശാനകോൺ മുതലെന്ന് പാഠഭേദം ഉണ്ട്.

മാവിന്റേത് 12 അംഗുലം നീളത്തിലെടുത്ത് അതിന്റെ അറ്റം പല്ലിന്റെ അറ്റത്താല് ചവക്കുക. മുകളിലേക്ക് മുഖമാക്കിതന്ത്രമണ്ഡലത്തിൽമുകളിലേക്ക് എറിയുക.പതിച്ചദിക്കുനോക്കിപടിഞ്ഞാറ്,വടക്ക്,ഈശാനം, ഐ

ന്ദ്രം,ശുഭം,മറ്റദിക്കുകൾ അശുഭമെന്ന് പറയുന്നു.ഇത് മറ്റൊരു രീതി. ദുർന്നിമിത്തം കണ്ടാല് അശുഭശമനത്തിന് 100 അസ്ത്രം ഹോമിക്കുക.വായവീയസംഹിതഃ- ത്യജിച്ച ദന്തവായുവെ നോക്കി ഗുരു കിഴക്ക്,വടക്ക്,പടിഞ്ഞാറ്,ഐശാനം ശിവം.മറ്റുള്ളവ ശിവേതരം എന്ന് അറിയുന്നു. ദോഷശാന്തിക്ക് 100,50,25 എന്ന ക്രമത്തില് മൂലമന്ത്രത്തോടെ ഹോമിക്കുന്നു.

138. .യഥാവിധിതമാചാന്തം ശിഖിബന്ധാഭിരക്ഷിതംവിധായസാർദ്ധമമുനാവേദ്യാംദർഭാസ്തരേഗുരുഃ ഗയീതതസ്യാംതാംരാത്രിമധിവാസഃസമീരിത-ഇതി ശ്രീശാരദാതിലകേ ചതുർത്ഥഃപടലഃ

സംസ്കൃതഭാഷ്യം

യഥാവിധ്യാചാന്തം യഥാവിധിശിഖാബന്ധാഭിരക്ഷിതം വിധായേതിസംബന്ധഃതന്ത്രാചമനേവിധിഃപൂർവ്വം പ്രയോക്തഃഏവ.ശിഖാബന്ധേതു യഥാവിധിത്യനേനൈതദുക്തം ഭവതി. മൂലമന്ത്രസ്യ സജാതീശിഖാമന്ത്രേണ അഘോരാദിമന്ത്രേണ വാ ശിഖാം ബധ്നീയാദിതി. ഗയീതേതി. ഗുരുസ്തസ്യാം വേദ്യാം അമിനാ ശിഷ്യേണ സാർദ്ധം ദർഭാസ്തരേ താം രാത്രിം ശയീതേതി സംബന്ധഃ വേദ്യാമിതി സാമീപ്യമധികരണാർത്ഥം തദുക്തം നാരായണീയേ-

പുനസ്തംശിഷ്യമാചാന്തം ശിഖാബന്ധാഭിരക്ഷിതംകൃത്വാവേദ്യാംസഹാനേന സ്വപേദ്ദർഭാസ്തരേഗുരുഃഇതി.

ഗുരുരിത്യനേനദേവദക്ഷിണഭാഗേപൂർവ്വശിരസാശിഷ്യംസ്വാപയേദിത്യുക്തം.
സ്വപ്നമാണവമാശ്രിത്യസ്വാപയേത് പൂർവ്വസ്തേകം. ഇതി പിംഗലാമത ഉക്തേഛ സോമശംഭൌ തു-ഗൃഹസ്ഥാൻദർഭശയ്യായാംപൂർവ്വശീർഷാസ്തുരക്ഷിതാന് ഹൃദാസദ്ഭസ്മശയ്യായാം യതീൻദക്ഷിണമസ്തകാന് ഇതി. വായവീയസംഹിതായാന്തു-

ദേവസ്യദക്ഷിണേഭാഗേശിഷ്യം തമധിവാസയേത് അഹതാസ്തരണാസ്തീർണ്ണസദർഭശയനേ ശുചിഃ മന്ത്രിതേചശിവംധ്യായൻപ്രാക്ശിരസ്കോനിശിസ്വപേത്ശിഖാബദ്ധസ്യസൂത്രസ്യശിഖയാതഛിഖാംഗുരുഃ ആവേഷ്ട്യാഹനവവസ്ത്രേണ തമാഛാദ്യചവർമ്മണാരേഖാത്രയഞ്ചപരിതോഃഭസ്മനാതിലസർഷപൈഃ സപ്തമാണവമന്ത്രോ വൈഷ്ണവേഷു മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാരം-

ഓം ഹ്രത് സകലലോകായ വിഷ്ണവേ പ്രഭവിഷ്ണവേ വിശ്വായ വിശ്വരൂപായ സ്വപ്നാധിപതയേ നമഃ സ്വപ്നമാണവമന്ത്രോയം കഥിതോനാരദാദിഭിഃഇതി. ശൈവശാക്താദൌ തു പിംഗലാമതേ-താരോഹിലിദ്വയംശൂലപാണയേദ്വിഠഈരിതഃസ്വപ്നമാണവമന്ത്രോയം ശംഭുനാപരികീർത്തിതഃഇതി. തന്ത്രാന്തരോക്തോ വിശേഷഃ-

നമോജായത്രിനേത്രായപിംഗലായ മഹാത്മനേ വാമായവിശ്വ(വിഷ്ണു)രൂപായസ്വപ്നാധിപതയേ നമഃസ്വപ്നേകഥയമേതഥ്യം സർവ്വകാര്യേഷ്വശേഷതഃ ക്രിയാസിദ്ധിം വിധാസ്യാമി ത്വത് പ്രസാദാന് മഹേശ്വരഃഇതിമന്ത്രേണ സ്വാപകാലേ ദേവം സംപ്രാർത്ഥ്യ സ്വപേ പ്രാതശ്ച സ്വപ്നപരീക്ഷാകാര്യാ. തദുക്തം പിംഗലാമതേ-

സ്വപ്നേശുഭാശുഭംദൃഷ്ടംപൃഛേത്പ്രാതഃശിശുംഗുരുഃശുഭേശുഭംവദേത്തസ്യജുഹുയാദശുഭേശതം അസ്ത്രേണേതിക്രമാത്പ്രോക്തോവിധിഃശിഷ്യാധിവാസനേഇതി. അന്യത്രാപി-ക്രൂരേധമാമധ്യമാസ്യാദദൃഷ്ടേഉത്തമോത്തമാ ഇതി. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രേപി-

ഗുരുപാദാർച്ചനംകൃത്വാഉപവാസിജിതേന്ദ്രിയഃദർഭശയ്യാംഗതോരാത്രൌദൃഷ്ട്വാസ്വപ്നംനിവേദയേത്.
കന്യാംഛത്രംരഥംദീപംപ്രാസാദംകമലംനദീംകുഞ്ജരംവൃഷഭംമാല്യംസമുദ്രംഫണിനംസുമം
പർവ്വതഞ്ചഹയംമേദ്ധ്യമാമമാംസംസുരാസവംഏവമാദീനിസർവ്വാണിദൃഷ്ട്വാമവാപ്നുയാത്
ചാണ്ഡാലംകരഭംകാരുംഗർത്തംശൂന്യമമണ്ഡലംതൈലാഭ്യക്തംനരംനഗ്നംശുഷ്കവൃക്ഷംസകണ്ടകം(നപുംസകം)

പ്രാസാദമനലംദൃഷ്ട്വാനരോരോഗമവാപ്നുയാത്ദൃഷ്ട്വാദുഃസ്വപ്നകഞ്ചൈവഹോമാത്സിദ്ദിമവാപ്നുയാത് ഇതി. അത്രോപവാസീതിരാഗതഃപ്രാപ്തഭോജനനിഷേധഃ

ന തു വചനവിഹിതചന്ദ്രഭോജനനിഷേധഃമന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശേപി-

അഥപ്രാതഃസമുത്ഥായസ്വപ്നംദൃഷ്ട്വാവിചാരയേത്ഭദ്രേഭദ്രംവിജാനീയാദഭദ്രേജുഹുയാഛതം ഇതി .നാരായണീയേതു:-

സ്വപ്നാൻസംവീക്ഷിതാൻശിഷ്യഃപ്രഭാതേശ്രാവയേത്ഗുരുംശുഭൈഃസിദ്ധിഃപരൈർഭക്തിഃഇതി അധിവാസഃസമീരിതഇതിമന്ത്രഗ്രഹണപൂർവ്വദിനേ

.പിംഗലാമതേതുസദ്യോധിവാസോപ്യുക്തഃ സദ്യോധിവാസമഥവാപ്രകുർവ്വീതയഥാവിധി.ഇതി

മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശേപി-
ദിനദ്വയേനൈവകുര്യംദീക്ഷാകർമ്മവിചക്ഷണഃസദ്യോധിവാസനാംകുര്യാദേകസ്മിൻദിവസേയദി.

അധിവാസശബ്ദാർത്ഥ ഉക്തോമഹാകപിലപഞ്ചരാത്രേ

വസതേരധിപൂർവ്വസ്യഭാവേധഞ്പ്രത്യയേകൃതേഅധിവാസഇതിഹ്യാഷപ്രയോഗഃസിദ്ധിമേതിച. ഗുർവ്വാദിസഹിതോവാസോരാത്രൌനിയമപൂർവ്വകഃസോസ്യാർത്ഥീഹിനിപാതാനാമനേകാർത്ഥതയാമതഃ ഇതി

ഇതി ശ്രീശാരദാതിലകടീകായാം സത്സമ്പ്രദായകൃതവ്യാഖ്യായാം പദാർത്ഥാദർശാഭിഖ്യായാം ചതുർത്ഥഃപടലഃ ഓം

മലയാളം ഭാഷ്യം

യഥാവിധി ശിഖാബന്ധത്താല് രക്ഷിച്ച് വിധാനം ചെയ്ത് എന്നാല് മൂലമന്ത്രം സജാതീയശിഖാമന്ത്രം അഘോരമന്ത്രം ഇവകളാൽ ശിഖ ബന്ധിച്ച് എന്ന് അർത്ഥം. ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി ദർഭവിരിച്ച വേദിയില് രാത്രികാലത്ത് ഗുരു ശയിക്കുന്നു.വേദി എന്നതിന് വേദീസമീപം എന്നാണ് അർത്ഥം. നാരായണീയതന്ത്രത്തില് ശിഖാബന്ധനത്താല് രക്ഷിക്കപ്പെട്ട ശിഷ്യസമൂഹത്തോടെ ദർഭമെത്തയില് ഗുരു ശയിക്കുന്നു. ദേവദക്ഷിണഭാഗത്തിൽ കിഴക്കോട്ട് തലവെച്ചാണ് ശയിക്കുന്നത്. സ്വപ്നമാണവം ആശ്രയിച്ചാണ് കിഴക്കോട്ടു തലവെച്ച് കിടക്കുന്നതെന്ന് പിംഗലാമതത്തിലുണ്ട്.

സോമശംഭു:-ഗൃഹസ്ഥൻദർഭശയ്യയിൽകിടന്ന്കിഴക്കോട്ട്തലവെച്ച്,അസ്ത്രരക്ഷിതനായിട്ടും,യതിമാർതെ ക്കോട്ട് തലവെച്ച് ഹൃദയത്താൽ സദ്ഭസ്മശയ്യയിലെന്ന് സങ്കപിച്ചും ഉറങ്ങണം. വായവീയസംഹിതഃ- ഈശ്വരന്റെ വലത്തുഭാഗത്ത്ശിഷ്യരെ അധിവസിപ്പിക്കണം. അഹസ്സ് അവസാനിക്കുമ്പോൾ ശുചിയായ ദർഭശയ്യയില് കിടക്കണം. കിഴക്കോട്ട് ശിരസ്സ് വെച്ച് മന്ത്രപൂർവ്വം ശിവധ്യാനം ചെയ്ത് രാത്രി ഉറങ്ങണം. ശിഖാബദ്ധസൂത്രത്താൽ ആവേഷ്ടനം ചെയ്ത് വസ്ത്രം,വർമ്മം,(കവചം) രേഖാത്രയം,ഭസ്മം,തിലം,കടുക് ഇവകളാൽ അസ്ത്രജപം ചെയ്തതിന്റെ പുറത്താണ് ദിക്പാലകന്മാര് ബലി ഹരിക്കുന്നത്.

മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശത്തിൽ വൈഷ്ണവരുടെ സ്വപ്നമാണവമന്ത്രം.

ഓം ഹൃത്സകലലോകായവിഷ്ണവേ പ്രഭവിഷ്ണവേ വിശ്വായ വിശ്വരൂപായ സ്വപ്നാധിപതയേ നമഃ നാരദാദികൾ ഈ സ്വപ്നമാണവമന്ത്രം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

പിംഗലാമതപ്രകാരം ശൈവശാക്താദികളുടെ സ്വപ്നമാണവമന്ത്രം

താരോ ഹിലിദ്വയംശൂലപാണയേ ദ്വിഠ ഊരിതഃ ഈ സ്വപ്നമാണവമന്ത്രം ശംഭുവാല് പരികീർത്തിതമാണ്. തന്ത്രാന്തരത്തിൽ:- നമോ അജായ ത്രിനേത്രായ പിംഗലായ മഹാത്മനേ വാമായ വിശ്വ(വിഷ്ണു)രൂപായ സ്വപ്നാധിപതയേ നമഃ സ്വപ്നേ കഥയ മേ തഥ്യം സർവ്വകാര്യേഷ്വശേഷതഃ എന്നിങ്ങനെ പ്രാർത്ഥിച്ച് ഉറങ്ങുന്നു. രാത്രി കണ്ട സ്വപ്നത്തെ പ്രഭാതത്തില് ഉണരുമ്പോള് പരീക്ഷണം ചെയ്യുന്നു.ഇത് സ്വപ്നപരീക്ഷ. പിംഗലാമതത്തിൽ സ്വപ്നത്തില് കണ്ട ശുഭാശുഭങ്ങള് രാവിലെ ഗുരു ശിശുക്കളോട്(ശിഷ്യർ)ചോദിച്ചറിയുന്നു. ശുഭമെങ്കിൽ ശുഭം പറയുന്നു. അശുഭമെങ്കിൽ 100 അസ്ത്രം ജപിച്ച് ഹോമിച്ച് അശുഭം നീക്കി ശിഷ്യന് ശുഭസ്വപ്നം വരുത്തുന്നു. ക്രൂരം,അധമം,മധ്യമം,അദൃഷ്ടം,ഉത്തമം ഉത്തമോത്തമമെന്ന് പലവിധം സ്വപ്നങ്ങളുണ്ട്.

മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രം-

ഗുരുപാദാർച്ചനം ചെയ്ത് ഉപവസിച്ച്,ജിതേന്ദ്രിയനായി ദർഭശ.യ്യയിൽശയിച്ച് രാത്രി ദർശിക്കുന്ന സ്വപ്നം നിവേദിക്കുന്നു.കന്യക,ഛത്രം,രഥം,ദീപം,പ്രാസാദം,കമലം,നദി,ആന,വൃഷഭം,മാല,സമുദ്രം,ഫണികൾ(നാഗം)വൃക്ഷം,പർവ്വതം,കുതിര,മേദ്ധ്യം,മാംസം,സുരാസവം ഇവ നല്ല സ്വപ്നങ്ങളാണ്. സിദ്ധി ലഭിക്കുന്നതാണ്.ചണ്ടാലം,കരഭം,കാരു,ഗർത്തം,ശൂന്യം,അമണ്ഡലം,എണ്ണതേച്ച നഗ്നപുരുഷൻ,ഉണങ്ങിയ വൃക്ഷം,മുള്ളുള്ള മരം,നപുംസകം,തീ പിടിച്ചതോ അതലമോ ആയ പ്രാസാദം, ഇവ കണ്ടാൽ രോഗം ബാധിക്കും. ദുഃസ്വപ്നം കണ്ടാൽ ഹോമം ചെയ്യുന്നു. അപ്രകാരം സിദ്ധി ലഭിക്കുന്നു.

ഉപവാസം- ഇന്നയിന്ന ഭക്ഷണം കിട്ടണം എന്ന ഭക്ഷണപ്രിയം നിഷേധിക്കാനാണ് ഉപവാസം. ചരുവിൽ നേദിച്ച വിഹിതഭക്ഷണം മാത്രം കഴിക്കുന്നു. മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശത്തില് രാവിലെ ഉണർന്ന് രാത്രി കണ്ട സ്വപ്നത്തെ വിചാരിക്കണം. ഭദ്രത്തിൽ ഭദ്രം അറിയണം. അഭദ്രത്തിൽ 100 ഹോമം ആചരിക്കണം. നാരായണീയതന്ത്രത്തിൽ സ്വപ്നം കണ്ട ശിഷ്യന് രാവിലെ അത് ഗുരുവിനെ കേൾപ്പിക്കണം. ശുഭത്തിൽ വിദ്യാസിദ്ധിയും അശുഭത്തിൽ ഭക്തിയുമാണ് ലഭിക്കുക. അധിവാസഃസമീരിത എന്ന് മന്ത്രഗ്രഹണത്തിന്റെ മുമ്പത്തെ ദിനത്തെ പറയുന്നു. പിംഗലാമതത്തിൽ,സദ്യോ അധിവാസം എന്നാണ്. മന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശത്തിൽ 2 ദിവസം ദീക്ഷാകർമ്മവിചക്ഷണര് ദീക്ഷഅനുഷ്ഠിക്കുന്നു.മൂന്നാംദിവസം സദ്യോധിവാസനം ചെയ്യുന്നു എന്ന് കാണാം. മഹാകപിലപഞ്ചരാത്രത്തില് അധിവാസശബ്ദത്തിന് അർത്ഥം- വസതേർഅധിപൂർവ്വസ്യഭാവേ. ഘഞ് പ്രത്യയകൃതമാണ്. അധിവാസമെന്ന പ്രയോഗം. സിദ്ധിക്കുവേണ്ടിയാണത്. ഗുരുവിനോട് കൂടി ഗുരുഗൃഹത്തിൽ നിയമപൂർവ്വകം രാത്ര വസിക്കുന്നതാണ് അധിവാസം. ഗുരുകുലവാസം എന്ന് അർത്ഥം.

ഇപ്രകാരം ശ്രീശാരദാതിലകതന്ത്രത്തിലെ നാലാം പടലം ടീക അവസാനിക്കുന്നു.

Filename: ചതുര്‍ത്ഥപടലം .docx
Directory: C:\Users\user\Documents
Template: C:\Users\user\AppData\Roaming\Microsoft\Templates\Normal.dotm
Title:
Subject:
Author: user
Keywords:
Comments:
Creation Date: 3/17/2017 7:40:00 AM
Change Number: 220
Last Saved On: 6/1/2020 6:50:00 PM
Last Saved By: user
Total Editing Time: 2,928 Minutes
Last Printed On: 6/1/2020 6:50:00 PM
As of Last Complete Printing
Number of Pages: 106
Number of Words: 39,509 (approx.)
Number of Characters: 225,206 (approx.)